

T.C.

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**TÜRK, ALMAN, BALKAN VE RUS MASALLARININ DEĞERLER EĞİTİMİ
AÇISINDAN MUKAYESESİ**

**(COMPARISON OF TURKISH, GERMAN, BALKAN AND RUSSIAN TALES IN
TERMS OF VALUES EDUCATION)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERVE YILMAZ

162012004

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi ÜLKÜ KARA

Giresun – 2019

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Merve YILMAZ'ın "Türk, Alman, Balkan ve Rus Masallarının Değerler Eğitimi Açısından Mukayesesi" başlıklı tezini incelemiş olup aday 14.10.2019 tarihinde, saat 14.00 da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Prof. Dr. Ayfer YILMAZ	
Üye	Dr. Öğretim Üyesi Ülkü KARA	
Üye	Dr. Öğretim Üyesi Mehmet ALVER	
Üye		
Üye		

ONAY

...../...../201..

Prof. Dr. Güven ÖZDEM
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Türk, Alman, Balkan ve Rus Masallarının Deđerler Eđitimi Açısından Mukayesesi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gűsterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

14/10/2019

Merve YILMAZ

ÖN SÖZ

Masal, olanakların sınırları ile çerçevelenmiş gerçeklikle büyüdü bir dünya arasındaki çizgidir. O çizgiyi geçtiğimizde ise artık “olanaksızlık” diye bir kavram yoktur. Masal dünyasında bizleri arzu ettikleri istekler doğrultusunda ejderhalarla, devlerle, tılsımlı nesnelere, cadılarla, kötü niyetli kişilerle mücadele eden insanlar karşılar. Eğer bu mücadelede dürüst, saygılı, adaletli davranılırsa istenilen neticeye er ya da geç muhakkak ulaşılır. Erdemli davranışlar terk edilip kötülük ilke edinilirse de adalet tecelli eder. Ve kötüler katî suretle cezalandırılır. Masalın sunduğu, ahlâkî ikilemlerin mevcut olduğu bu örnek yaşantılar sayesinde çocuklara tasavvur edilen bir dünya düzeni sunulur. İyiliğin meziyet; kötülüğün ise eziyet getirdiği büyüdü masal dünyasında elbette masalı dinleyen/okuyan çocukta bir taraf seçme eğilimi vuku bulacaktır. Çocuk kendini bir kahramanla özdeşleştirecek ve kahramanın ulaştığı neticeyi merakla bekleyecektir.

Masallar, değerlerin vücuda geldiği, davranışlara dönüşmüş hallerinin bulunduğu bir anlatı türüdür. Kötü sonlar ve mutlu sonlar çocuğun bilinçaltına tesir edebilecek niteliktedir. Haksızlığın er ya da geç cezasının hâsıl olması; gerçek dünyada karşılaşılan haksızlıklarında cezasını bir gün bulacağını telkin ettirir. Bu, haksızlığa uğrayan tarafta psikolojik rahatlama sağlarken diğer taraftaki kişiyi vicdan muhakemesi yapmaya yöneltir. Bu sebeplerden dolayı masallar değerler eğitiminde kullanılabilecek en güzide anlatı türüdür. Çalışmamız bu sebeple masal ve değerler eğitimi gibi birbirini tamamlayan iki kavramı ele almıştır.

Bu süreçte bana destek olan babam Yakup YILMAZ ve annem Perihan YILMAZ başta olmak üzere tüm aile bireylerime, arkadaşlarıma, lisansüstü eğitimim sürecinde bilgilerinden istifade ettiğimiz ve biz öğrencilerini her daim destekleyen Prof. Dr. Nazım ELMAS hocama, çalışma sürecinde bana rehberlik eden ve çalışmanın neticelendirilmesinde büyük katkısı olan, hem eşsiz bilgisi hem de anlayışlı tavrıyla beni destekleyen Dr. Öğretim Üyesi Ülkü KARA hocama teşekkürlerimi sunuyorum.

(Ekim, 2019)

ÖZET

Masal, bilinmeyen bir dönemde ortaya çıkan; içinde hâsıl olduğu grubun, toplumun veya milletin arzu ettiği yaşam tarzının yanı sıra evrensel değer yargılarını bünyesinde barındıran sözlü bir anlatı türüdür. Masalda tezahür eden olağanüstü olayları gerçekleştiren masal kahramanları zorluklar karşısında asla yılmayan, ideal olana odaklanan, nazik ve dürüst tavırlarıyla birçok varlığın yardımına nail olan tiplerdir. Kötü tipler ise yüce adalet tecelli ettiğinde genellikle cezasını bulur. Böylece masalı okuyan/dinleyen kişinin zihninde ahlakî ikilemler meydana gelir ve bu ikilemlerin neticesinde kişide yaşamın getirdikleri karşısında davranış seçerken değerleri göz önünde bulundurma eğilimi zuhur eder. Bu özellikleri hasebiyle masallar formel eğitimin olmadığı dönemlerde bir eğitim vasıtası olarak görülmüş ve bireyleri yaşamın zorluklarına adapte etme görevini üstlenmiştir. Bu çerçeveden bakıldığında değerler eğitiminin gerçekleştirilmesinde kullanılabilir en işlevsel edebi türlerden biri masaldır. Gelişen teknolojinin de etkisiyle hızla küreselleşen dünya ölçeğinde milli değerleri korumak ve gelecek kuşaklara aktarmak daha da önem kazanırken diğer yandan evrensel değer yargılarına aşına bir nesil inşa etmenin de bir gereklilik haline geldiği görülmektedir. Dünyada son yüzyıl içinde her alanda göze çarpan bilgi ve formasyona dayalı değişim ve gelişim süreci eğitim bilimlerine yönelik alanlarda da etkili olmuş, buna bağlı olarak eğitime dayalı tüm alanlarda öğretim, davranış geliştirme/edindirme yol ve yöntemlerinde farklı bakış açılarına dayalı kuramlar kullanılmaya başlanmıştır. Değerler eğitimi söz konusu olduğunda eskiden daha ziyade nasihat etme, ödül-ceza yöntemleriyle kazandırılmaya çalışılan davranış kalıpları yeni eğitim -öğretim anlayışı içerisinde sezdirilip benimsetilerek verilmeye çalışılmaktadır. Kültür ve değer aktarımında halen önemli vasıtalar olarak kabul edilen edebi eserler bu hususta en işlevsel yardımcı kaynaklar olma özelliğini korumaktadır. Bunlar arasında değerler eğitiminin gerçekleştirilmesinde öne çıkan türlerin başında masallar gelir. Masallar, çocuklara değeri nasıl davranışa dönüştüreceklerini

göstermede, onlara ahlaki ikilemlerin bulunduğu örnek olay sunmada kullanılmaya en uygun türlerden biridir.

Bu çalışmada millî değerlerin kazandırılmasının önemi göz önünde bulundurularak Türk masallarının yanı sıra farklı milletlerin masalları da incelenerek ortak evrensel değer yargılarına vurgu yapılmıştır. Ayrıca çalışmanın mukayeseli bir bakış açısı ile ele alınması sonucunda milli özelliklerin ortaya çıkardığı farklı değer anlayışları da belirlenmiştir.

Çalışma kapsamında, 2018 öğretim programında yer verilen kök değerler, dört farklı millete ait eşit sayıda olağanüstü motifli masal incelenerek benzer ve farklı yönleri ile değerlendirilmiştir. Bu yolla, farklı kültürlere özgü bakış açılarının gözlemlenebilmesinin yanı sıra farklılıklar üzerinden uzlaşma anlayışının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada, 2018 öğretim programındaki kök değerler arasından masalarda en çok bulunan değerlerin veya en az bulunan değerlerin istatistiksel verileri çıkarılmıştır. Menşei Türk, Alman, Rus ve Balkan olan 25'er masal için ayrı hesaplamalar yapıp ortaya çıkan verilerden hareketle söz konusu milletlerde hangi değerlerin ön plana çıktığını ve değerlerin metnin muhtevasında ne şekilde telkin edildiğine dair bulgulara yer verilmiştir. Bu sayede özellikle evrensel değerler söz konusu olduğunda Türkçe derslerinde verilmek istenen değerlerin mahiyetine uygun masal metni seçilirken farklı milletlerin masal envanterlerinden de yararlanılabileceği fikri göz önünde bulundurulabilir. Bugüne kadar yapılan “masalın değerler eğitiminde kullanılması” ile alakalı çalışmaların çoğu milli masallar üzerine yapıldığından ve mukayeseli bir çalışma henüz yapılmadığından konuya farklı bir bakış açısı getirmek açısından çalışmamızın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Masal, Değerler Eğitimi, Türkçe Eğitimi, Kök Değerler

ABSTRACT

Fairy tale, an unknown emerges; a verbal narrative of the group, society or nation, including the desirable lifestyle style as well as universal value judgments. The fairy-tale heroes who perform extraordinary events that manifest in the fairy tale are the ones who never endure difficulties, focus on the ideal, and who are there to help the existence with their kind and honest demeanor. The bad guys show it when they manifest supreme justice. There is a moral dilemma in the mind that reads listens to the tale and now comes the life of the the person. Because of these features, fairy tales were clearly seen before and under the conditions of formal education and assumed the task of adapting individuals to the difficulties of life. From this perspective, one of the most valuable literary genres that can be used in the realization of education is the tale. Under the influence of developing technology, it becomes more and more important for global generations, national protection and future generations on a global scale, and it becomes a necessity to engineer a generation familiar with standard value judgments in general. In the last century in the world and the world-wide perspective multiplying your knowledge and formation based on your situation and the development process of our processes are clear in our goal-oriented goal, accordingly all our systems in our affiliated trainings, in the development / acquisition of our Values It was developed by means of punishment methods and I tried to encourage us to adopt a new understanding of education here. Literary works whose culture and value transfer are still accepted according to important qualifications are among those fairy tales in the history of first-class genres in the realization of those among them. Fairy tales are some of the most appropriate types to show children how to turn value into behavior, and not to use the explanation of moral dilemmas as a case study. In addition to Turkish tales, tales of different nations were emphasized in generalized common value judgments. In addition, the comparative perspective of the study is based on the different values of national nationalities.

In the studies, the root values given in the 2018 curriculum were evaluated with similar and different aspects of fairy tale analysis with extraordinary motifs of equal value belonging to four different nationalities. In this way, it is aimed to observe different cultural perspectives, as well as to understand the differences and open consensus. In the study, the most found values in the fairy tales in the root values in the 2018 curriculum were found in the places where the values were found. If separate calculations can be made for a 25th fairy tale of Turkish, German, Russian and Balkan origin, there is room for findings on which values in these nations have come to the forefront and how the values have been inculcated in the content of the text. In this way, when it comes to universal values, the idea that the fairy tales inventories of different nations can be used can be used in an observable way while choosing from fairy tale language appropriate to the nature of the values to be given in English classes. The study was conducted on the subject of u the values of the fairy tales are in education yapılan and not on national tales and a comparative study on the subject.

Key words: Fairy tale, Values Education, Turkish Education, Root Values

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	IV
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	VIII
TABLO/ ŞEKİL/ GRAFİK DİZİNİ	IX
GİRİŞ	1
1. Araştırmanın Genel Çerçevesi	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.4. Araştırmanın Varsayımları	6
2. BÖLÜM	7
2.KURAMSAL BİLGİLER	7
2.1. Masalın Tanımı	7
2.2. Masalın Kaynağı	8
2.3. Masal Türleri	10
2.4. Masal Türü ve Çocuk Edebiyatı	14
2.5. Masalın Eğitici Yönü ve İşlevleri	16
2.6. Türk Masalları ve Özellikleri	17
2.6.1. Masalın Biçimi	18
2.6.2. Türk Masallarının İçeriği	19
2.7. Balkan Masalları ve Özellikleri	21
2.8. Alman Masalları ve Özellikleri	25
2.9. Rus Masalları ve Özellikleri	26
DEĞER KAVRAMI	28
2.10. Değer Nedir?	28
2.11. Değerler Eğitimin Tarihçesi	32
2.12. Değerler Eğitiminin Önemi ve İşlevi	33

2.13. Çoğulcu Toplumlarda Değerler Eğitiminde İzlenen Temel Kuramlar (Yaklaşımlar).....	34
2.14. Temel Değerler.....	38
2.15. Edebi Türlerin Değerler Eğitimindeki Rolü	40
2.16. Masalın Değerler Eğitimindeki Rolü ve Önemi.....	45
2.17. İlköğretim Türkçe ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarındaki Değerler	48
2.17.2. Türkçe Öğretim Programında Değerler.....	51
3.BÖLÜM.....	54
3. YÖNTEM.....	54
3.1. Araştırmanın Modeli.....	55
3.2. Çalışma Materyali	55
3.3. Verilerin Toplanması.....	56
3.4. Verilerin Analizi	57
4. BÖLÜM.....	58
4. BULGULAR.....	58
4.1. Türk Masallarında Tespit Edilen Değerler	58
4.2.Rus Masallarında Tespit Edilen Değerler	125
4.3.Alman Masallarında Tespit Edilen Değerler	178
4.4. Balkan Masallarında Tespit Edilen Değerler	259
4.5.Masallarda Tespit Edilen Değerlerin Mukayesesi.....	312
SONUÇ.....	322
ÖNERİLER.....	324
KAYNAKÇA.....	325
EKLER.....	329
ÖZ GEÇMİŞ	337

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

Akt.	: Aktaran
Bkz.	: Bakınız
Çev.	:Çeviren
Dr.	:Doktor
MEB.	:Milli Eğitim Bakanlığı
Prof.	:Profesör
S.	:Sayfa
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
Vb.	:Ve benzeri
Vd.	:Ve diğerleri
Yy.	: Yüzyıl

TABLO/ ŞEKİL/ GRAFİK DİZİNİ

TABLolar

Tablo 1: M. Rokeach'ın Değer Sınıflaması (1973)	31
Tablo 2: Schwartz'ın Geliştirdiği 10 Motivasyonel Değer Alanı	31
Tablo 3: Dört Modelin Özetlenmiş Karşılaştırılması	39
Tablo 4: Dördüncü ve Beşinci Sınıf Üniteleri ve Doğrudan Verilecek Değerler	49
Tablo 5: İlköğretim 6. Ve 7. Sınıf Üniteleri ve Doğrudan Verilecek Değerler	50
Tablo 6:Türk Masallarında Bulunan Kök değerlerin sayısı	126
Tablo 7: Türk Masallarında Bulunan Diğer Değerlerin sayısı	126
Tablo 8: Rus Masallarında Bulunan Kök Değerlerin sayısı	179
Tablo 9:Rus Masallarında Bulunan Diğer Değerlerin sayısı	179
Tablo 10: Alman Masallarında Bulunan Kök Değerlerin sayısı	255
Tablo 11: Alman Masallarında Bulunan Diğer değerlerin sayısı	255
Tablo 12: Balkan Masallarında Bulunan Kök değerlerin sayısı	308
Tablo 13: Balkan Masallarında Bulunan Diğer değerlerin sayısı	309
Tablo 14:Alman Masallarındaki Kök Değerlerin Frekans Yüzdeleri	311
Tablo 15:Alman Masallarındaki Diğer Değerleri Frekans Yüzdeleri	312
Tablo 16:Türk Masallarındaki Kök Değerleri Frekans Yüzdeleri	312
Tablo 17:Türk Masallarındaki Diğer Değerleri Frekans Yüzdeleri	313
Tablo 18:Rus Masallarındaki Kök Değerlerin Frekans Yüzdeleri	314
Tablo 19:Rus Masallarındaki Diğer Değerlerin Frekans Yüzdeleri	315
Tablo 20:Balkan Masallarındaki Kök Değerlerin Frekans Yüzdeleri	316
Tablo 21:Balkan Masallarındaki Diğer Değerlerin Frekans Yüzdeleri	317
Tablo 22:Menşei Farklı Olan Masalların Kök Değerler Açısından Mukayeseli Analizi	318
Tablo 23:Menşei Farklı Masalların Diğer Değerler Açısından Mukayeseli Analizi	319

ŞEKİLLER

Şekil 1: Çalışma Basamakları.....56

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın amacı, önemi, problem durumuna yönelik çıkarımlarla birlikte kavramsal çerçevenin yanı sıra varsayım ve sınırlılıklara yer verilmiştir.

1. Araştırmanın Genel Çerçevesi

1.1. Problem Durumu

20. yüzyılda gerçekleşen ve 21. yüzyılda baş döndürücü bir hıza ulaşan bilgiyi üretme ve yayma yollarına bağlı olarak dünya gittikçe değişmekte ve dönüşmektedir. Değişime ayak uyduramayan toplumları yutan bir dünya sistemi içinde eğitimin maddi ve manevi yanları ile neredeyse her gün yenilenecek nesilleri geleceğe hazırlaması daha da önem kazanmıştır. 21. yüzyıl insan dehasının zirveye ulaştığı yüzyıl olarak kabul edilirken bu dehaya bağlı olarak gelişen sanayi ve teknoloji toplumlarında özellikle insana özgü moral değer yargılarının korunması öncelikli meselelerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsan sosyal bir canlıdır ve sosyalite insanın manevi yanına özgü yadsınamaz bir olgudur. Dolayısıyla diğer insanlarla bir arada yaşama koşulları sağlanabildiği oranda sahip oldukları değer kazanır. 21. yüzyılın insanoğluna sağladığı teknolojik ve enformasyona dayalı bütün olanaklar birlikte yaşamın mecbur kıldığı moral değerlerle uyum içinde kullanılabildiği ölçüde faydalıdır. Dolayısıyla gelişme ve dönüşümün insan doğasına uygun bir biçimde sürebilmesi için her geçen gün teknolojik gelişmelere paralel olarak değişen ve gelişen eğitim sistemleri içinde “değer”, “değerler eğitimi” ve “değer yargıları” gibi kavramlar öne çıkmakta ve önem kazanmaktadır. Bütün dünyada eğitim çağında olan nesilleri neredeyse kontrolsüz denebilecek değişim ve dönüşüm çarkının zarar verici etkilerinden korumaya yönelik çeşitli önlemler alınması zaruri hale gelmiş ve buna yönelik eğitim politikaları üzerinde çalışılmaya başlanmıştır.

Bu eğitim politikalarının temel amacı çağın getirdiği yenilikleri kavrayan ve kullanma yetisine sahip bir toplum yaratmak iken aynı zamanda eleştirel bakış açısı

kazandırmak olup, teknoloji ile evrensel değerleri bir arada algılayıp buna göre davranış geliştirebilen bireyler yaratmaktır. Dolayısıyla geçmiş ile geleceğin, yeni ile geleneğe bağlı değerlerin uyum içinde harmanlandığı bir eğitim politikası yürütmek bütün milletlerin öncelikli hedefi haline gelmiştir. Milli Eğitim Bakanlığının yayımladığı değerler eğitimiyle alakalı yönergede bu konuyla alakalı amaç, kapsam ve dayanaklara yer verilmiştir. Yönergede değerler eğitiminin amacıyla alakalı fıkralardan bazıları şunlardır:

“Öğrencilerin, millî ve evrensel kültür değerlerini tanımalarını, benimsemelerini, geliştirmelerini bu değerlere saygı duymalarını sağlamak,

Öğrencileri, kendilerine, ailelerine, topluma ve çevreye olumlu katkılar yapan, kendisi, ailesi ve çevresi ile barışık, başkalarıyla iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışan, hoşgörülü ve paylaşmayı bilen, dürüst, erdemli, iyi ve mutlu vatandaşlar olarak yetiştirmek,...”(MEB, 2015: 1-4)

Hem evrensel değerlerin hem de milli değerlerin eğitimin temel basamaklarından itibaren bireye aktarılması hususu Türk Milli Eğitiminin yanı sıra tüm ulusların genel kapsayıcı amaçlarından biri olarak kabul edilmektedir.

Değerlerin aktarımı söz konusu olduğunda öncelikle millî kültür unsurlarından yararlanılması oldukça doğal bir yaklaşım olmakla birlikte, son yüzyıl içinde her alanda gittikçe küreselleşen dünya şartları göz önünde bulundurulduğunda evrensel değerlerin aktarımının da en az millî kültürel değerler kadar önem kazandığı görülmektedir.

Sosyal medyanın, kitle iletişim araçlarının yaygınlaştığı değişen dünya düzeninde değer ve kültür erozyonunun önlenmesi maksadıyla evrensel değerlerin belirlenmesi ve bunların “popüler değerler” adı verilen geçici, asimilasyona yol açan diğer zararlı içeriklerden arındırılması hayati önem taşımaktadır. Ayrıca bir yandan bilginin, iletişimin, enformasyonun ve buna bağlı olarak ortak iktisadi ve kültürel faaliyetlerin çeşitlendiği ve yaygınlaştığı dünyada, tüm milletlerin özgün varlıklarını muhafaza ederek ortak bir uzlaşma anlayışı içinde varlığını geleceğe taşıması hususunda benzer ve farklı değer anlayışlarının belirlenmesi önem teşkil etmektedir.

Türkçe Eğitimi söz konusu olduğunda yukarıda işaret edilen amaçlara hizmet etmesi bakımından Türkçe derslerinde değerler eğitimin gerçekleştirilmesinde yararlanılması en ideal malzemelerden biri masallardır. Masallar günümüz dünyasında unutulmaya yüz tutmuş birçok değeri (duyarlılık, merhamet, yardımlaşma, dayanışma, vb.) insanlığın en kadim dönemlerinden itibaren içinde barındıran ve türün doğası gereği değer kavramını yücelten ve koruyup saklayan edebi metinlerdir. Masallarda yaşamını değerler doğrultusunda idame ettiren kişiler toplumla entegre olmayı başarmış ve toplum nazarında saygınlık kazanmış tiplerdir. Bunun aksine kıskanç, yalancı, başkalarına zarar vermeyi ilke edinmiş olumsuz tipler ise toplum tarafından dışlanmış ve muhakkak feci bir sona sürüklenerek toplumun bir parçası olmayı başaramamış kişilerdir. Masallarda karşılaşılan birbirinin zıddı olan bu iki tip, çocukta ahlaki ikilemler yaratır ve çocuğun davranış seçimi yaparken bilinçaltına tesir edecek örnek yaşantılar edinmesini sağlar. Bu sebeple, bu çalışmada davranış seçiminde çocuğu diğer edebi türlere nazaran daha fazla etkileyebilecek masal türü tercih edilmiştir.

Literatürde masalın değerler eğitiminde kullanımı ile ilgili birçok çalışma mevcut olmakla birlikte söz konusu çalışmalar ekseriyetle milli ve yerel değerlerin tespiti ve değerlendirilmesine yönelik olarak çalışılmıştır. Bu çalışmalardan bir kısmı yapay masallar temel alınarak yapılan çalışmalar olup bir kısmı da halk masalları üzerine yapılmıştır.

Bu çalışmada ise diğer çalışmalardan farklı olarak dört ayrı milletin olağanüstü motifli halk masallarındaki değerler, birbiri ile mukayese edilerek çalışılmıştır. Böylece eğitim müfredatımızda yer verilen kök değerler evrensel düzeyde değerlendirilerek, ideal ve etik insan inşa etme amacının yanı sıra sadece yerel ve milli ölçekte değil dünya ölçeğinde farkındalığı artmış ve geleceğe yön verebilecek düzeyde düşünme, sentezleme ve üretme yeteneğine sahip nesiller yaratılması hususunda fayda sağlaması umulan karşılaştırmalı bir tez ortaya konmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Günümüzde Türkçe öğretimi, bireyleri anadillerinde istenen seviyede bir yetkinliğe ulaştırma amacıyla yapılan tüm eğitim ve öğretim faaliyetleridir. Türkçe öğretiminin öncelikli hedefi, bireyin anadiline hâkim, anadilinin inceliklerini ve anlam

zenginliğini kavramış olmasını sağlamaktır. Gayet tabii, ana dili öğretimi bu genel ve esas hedefin yanı sıra öğrenciyi birçok farklı alanda olgunlaştıran amaçları da içinde barındırır.

Sever, Türkçe öğretimin amacını açıklarken bu dersin kişiliğin inşasına ve değerlerin aktarımına sağladığı katkıyı şu şekilde ifade eder: “Türkçe öğretimi genellikle yazınsal ve öğretici nitelikli metinlerle yapılır. Bu metinler öğretimin temel araçlarıdır. Türkçenin akıcılığı, yalınlığı, deyimleme ve mecaz gücü ile duygu ve düşünce zenginliğinin yansıtıldığı metinlerle gerçekleştirilen çalışma ve incelemeler, öğrencilere yaşantı zenginliği kazandırır. İnsan yaradılışıyla, deneyimleriyle ilgili bu yaşantılar, onların duygu ve düşünce bakımından gelişmiş, dengeli ve sağlıklı bir kişilik yapısı oluşturmaya önemli katkı sağlar”(Sever, 2015: 9). Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere Türkçe dersleri ana dilin zenginlikleriyle bezenmiş metinlerle kültür aktarımı işlevi taşıdığından ve karaktere etki edebilecek yaşantı çeşitliliği sunduğundan değerlerin aktarımında etkisi tartışılmaz bir nitelik taşır.

Türkçe öğretiminde değer aktarımı söz konusu olduğunda kullanılabilir en etkili anlatı türlerinden biri de masallardır. Halk edebiyatı kapsamında ele alınan bu tür, kolektif bir yaratı olması hasebiyle değer aktarımında oldukça işlevsel ve zengin bir alan olarak kabul edilmektedir. Evrensel ve milli değerleri barındırması itibarıyla çocuk eğitiminde önemli bir yere sahiptir. Masallarda, ait oldukları toplumların varoluştan günümüze kadar getirdiği gelenek, görenek, inanç ve zihniyet yapısını oluşturan amillerin yanı sıra sosyal, kültürel ve ekonomik yapısal özelliklerini izlemek mümkündür.

Masalın yukarıda bahsedilen kültürel niteliklerinin öğrenciye kazandıracağı şuur ortadadır. Düşünmenin yegâne aracı olarak kabul edilen dil, üzerinde hassasiyetle durulması gereken ve belli bir program dâhilinde seçilmiş malzemelerle gerçekleştirilmesi gereken uzun bir eğitim sürecini kapsar. Bu süreç kapsamında dil eğitiminin yararlandığı en önemli ve işlevsel türlerden biri de yine masal olarak kabul edilmektedir.

"Çocuğa ana dilinin bir işçi elindeki alet gibi nasıl kullanıldığını ilk öğreten, ona bu dilin türlü hünerlerini kıvraklığını, zenginliğini, inceliğini ilk gösteren kişiyi kendi

dilini konuşmayanlardan uzaklaştırıcı onu konuşanlara yakınlaştırıcı duyguyu ninnilerin, tekerlemelerin, türkülerin yanı başında ama herhalde onlardan daha geniş ölçüde ilk aşıl原因an masallardır"(Boratav, 2009:17) diyen Boratav, masalın ana dili öğretimindeki önemini gayet açıkça ifade etmiştir.

Boratav, yukarıda verilen alıntıda masalın dil öğretimindeki işlevini ifade ederken değerler eğitimindeki önemini de ifade etmeden geçememiştir. Bu sebeple masal metinleri değerler eğitimiyle sıkı sıkıya ilişkilidir. Değerler eğitimi her ne kadar kültürel ve milli farklılıklar taşısa da birçok açıdan da evrensel umdeler barındırır. Bu tezde, bu ayrılıklar ve ortak ilkeler karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmanın amacı, sözlü kültür ürünü olarak vücuda gelmiş, milletlerin kendi kültürel mirasıyla bezenmiş masallarındaki değer yargılarını belirleyerek bu değerleri ortaya çıkararak bakış, zihniyet ve düşünme şekilleri ile özgün milli değerlerimiz arasındaki benzerlik ve farklılıkları tartışmak ve nihai olarak eleştirel, analitik, uzlaşmacı ve geleceğe dönük bir eğitim politikasına hizmet etmektir. Bu yolla, yetişecek çocuklara küreselleşen dünya ölçeğinde mücadele edecek yeni bakış açıları kazandırmaktır. Çocuklar masallardaki yaşantılardan hareketle farklı kültürleri tanıma imkânı bulur ve hızla bütünleşik bir hale gelen dünya düzeninde farklılıklara saygı duymayı öğrenmenin yanı sıra olası tehditlerle nasıl mücadele edeceğine yönelik eylem planları da geliştirebilirler. Böylece daha sevecen, barışsever, saygılı; dünyayla uyum içinde bireylerin yetişmesi sağlanırken ayrıca haklarını bilen ve savunabilen, yabancı korku ve kaygısını yenebilmiş, dünya ölçeğinde aktif nesillerin yaratılmasına zemin hazırlanmış olacaktır.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma;

1. Masal külliyyatının genişliği hasebiyle Türk, Alman, Balkan ve Rus masallarından olağanüstü motifli 25'er halk masalı baz alınarak yapılmıştır.
2. "Değerler" oldukça çeşitli kavramları bünyesinde barındırdığı için çalışmamızda tespit ettiğimiz değerler, MEB'in öğretim programlarında öğrencilere aktarılması gerektiği ifade edilen on kök değerle sınırlandırılmıştır;

bunların yanı sıra masalarda en çok karşımıza çıkan değerler “diğer değerler” başlığı altında incelenmiştir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

1. Veri analiz yönteminin araştırmanın neticesine uygun olduğu düşünölmektedir.
2. Değerlerin tespit edilme sürecinde başka kişilerin de görüşleri alındığı için değer belirleme işleminin doğru olduğu kabul edilmektedir.

2. BÖLÜM

2. KURAMSAL BİLGİLER

2.1. Masalın Tanımı

Masallar; halkın ortak hayal gücüyle ortaya çıkmış; sözlü gelenek sayesinde gelecek nesillere aktarılmış, kişi, mekân ve diğer unsurları olağanüstü özellikler gösteren, gerçeklikten uzak, büyümlü bir dünyaya adım attığımız bir anlatı türüdür. Daha ziyade çocukların hayal dünyasına özgü kabul edilen masal türü, esasında içinde oldukça derin imge ve semboller barındıran, çoğu zaman sırlarına yetişkinlerin dahi vakıf olamadığı bir sırlar ülkesidir.

Divan-ı Lügat'it Türk'te masal kelimesinin karşılığı "ödkünç" olarak verilmiştir. (Kertene, 1990, akt;Yavuz, 2002: 13). Köken olarak masal kelimesi Türkçe bir kelime olmayıp "Habeşçe 'mesl', Aramice 'maslâ' ve İbranicedeki 'mâsâl', Araplara 'mesel, mâsâl' kelimelerinden Türkçeye geçmiştir"(Elçin, 1981:368). Ayrıca Anadolu'da masal yerine "hikâye, kıssa, destan gibi" kavramlar da kullanılmaktadır (Bilkan, 2001: 13).

Türk dünyasında ise masal için kullanılan daha farklı ifadeler vardır: "Çorçok (Teleütler), Ertek (Kazaklar, Kırgızlar), Imak (Sagaylar), Nıbah (Şorlar), Sersek (Şorlar), Nağıl (Azerbaycanlılar), Hallep (Çuvaşlar), Çoçek (Doğu Türkistanlılar)"(Sakaoğlu, 2010: 4).

Anlatım esasına bağılı halk edebiyatı verimleri arasında en ilgi duyulan ve sevilen tür olarak kabul edilen masalın günümüze değin birçok tanımı yapılagelmiştir. Bu tanımlardan birçoğu birbiri ile benzerlikler içerir. Hatta denebilir ki, her bir tanım masalın bir başka özelliğini belirler. Bu tanımlardan bazılarına yer vermek gerekirse masal araştırmaları denince alana sağladığı katkıları nedeniyle ilk akla gelen isimlerden biri olan Boratav'a göre masal, "...nesirle söylenmiş, dinlik ve büyümlük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayal ürünü, gerçekle ilgisiz ve anlattıklarına inandırmak iddiası olmayan kısa bir anlatı türü diye tanımlanır"(Boratav, 2013:85).Yukarıdaki tanımı esas alındığında masalın gerçek dünyadan uzak hayal gücüyle hâsıl olan ve herhangi bir topluluğun mahiyetinden bağımsız bir tür olduğu anlaşılmaktadır.

Masalı, "... sadece çocukları eğlendirmek için anlatılan bir edebi tür değil, aynı zamanda okuryazar olmayan bir halk için okuryazar halkın romanı ve hikâyesi olmaktadır"(Günay, 1975: 2) şeklinde tanımlayan Günay'ın bu tanımda masalın hedef kitlesine atıf yaptığı görülür. Aynı zamanda masalın işlevinin de sadece çocukları eğitmek değil ayrıca okuryazar olmayan halk için anlatmaya dayalı kurmaca metinlerin yerine bir alternatif olduğunun altı çizilmiştir.

Sakaoğlu'na göre ise masal, "Kahramanlarından bazıları hayvanlar ve tabiatüstü varlıklar olan, olayları masal ülkesinde cereyan eden, hayal mahsulü olduğu halde dinleyicileri inandırabilen bir sözlü anlatım türüdür" (Sakaoğlu, 2010:2).

Son olarak, ilk Türk masal derleyicilerinden biri olan Tezel'in masal tanımına yer verdiğimizde; "Masal, olaylarının geçtiği yer ve zamanı belirli olmayan, peri, dev, cin, ejderha, Arap bacı vb. gibi kahramanları, belirli kişileri temsil etmeyen hikâyedir" (Tezel, 2009: 8) Tezel'in bu tanımda masalın şahıs kadrosuyla alakalı bilgileri öne çıkardığı görülmektedir.

2.2. Masalın Kaynağı

Günay'a göre masallar en eski anlatı türlerinden biridir. Öyle ki, diğer yazılı ve klasik eserlerin masaldan doğduğu düşünülmektedir (Günay, 1975: 4). Masalın kaynağı insanlık tarihi kadar eskidir. Bu konuyla alakalı net bir görüş yoktur. En eski anlatı türlerinden olması ve sözlü gelenek sayesinde muhatabına ulaştırılması nedeniyle ortaya çıkış tarihi tam olarak bilinmemektedir. Bugün derlenen masal metinlerinin farkı varyantlarının çok az farklarla bir millete mâl edilmesi, masalın çok geniş coğrafyalara yayıldığı ve geçmişinin çok eskiye dayandığının bir göstergesidir (Tezel, 2009: 9). Tezel masalın yayılış serüvenini şu şekilde anlatır:

"...masal, ilk insan topluluklarından doğmuştur. Önceleri ataların kahramanlıklarının küçük toplulukta anlatılması ile başlamış, kahramanlıklar ve bunlarla ilgili olaylar, ağızdan ağıza geçerek, topluluğun genişlemesiyle birlikte yayılmış, aileden klana, klandan kabileye, kableden de daha büyük birliklere ve sonunda milletler dediğimiz insan topluluğuna geçmiş, ona mal olmuştur"(Tezel, 2009: 9)

Her ne kadar masal ile ilgili günümüze değin birçok çalışma yapılmış olsa da masalın tür bakımından özellikleri, taşıdığı motiflerin kaynağı, masalın içerdiği derinliğe özgü kuramsal çalışmalar açısından Türk masalları yeterince değerlendirilmemiştir. Yapılan değerlendirmeler uçsuz bucaksız masal deryasının sınırlarını çözmekte yetersiz kalmıştır. Hatta bu anlamda özellikle Batı ve Rus literatüründe yapılan çalışmaların yöntem ve bulgularının birbirinden farklılıklar arz ediyor olması sahanın genişliğini ve derinliğini ortaya koymasından manalıdır.

Bir tür olarak masallar 19. yy'da sistemli bir biçimde araştırılmaya başlar (Özünel, 2006: 17). Masalın kaynağına ve çıkış noktasına yönelik yapılmış çalışmalar incelendiğinde öncelikle Grimm Kardeşler'den söz etmek gerekir. Masal araştırmalarıyla ilgili ilk esaslı çalışmalar Grimm Kardeşler tarafından yapılmıştır ve onların masal ile ilgili ortaya koyduğu görüşler günümüzde hala geçerliliklerini korumaktadır. W. Grimm masalların kaynağına ilişkin iki görüş ortaya atmıştır:

1. *Hint Avrupa Teorisi*: Hint-Avrupa dil ailesine mensup masalların menşei bilinmeyen bir zamandan Hint-Avrupa medeniyetine dayanır.
2. *Parçalanmış Mitler Teorisi*: Parçalanmış mitlerin açıklanması ile masalların kaynağı tespit edilebilir (Günay, 1975: 17).

Grimm Kardeşlerin öne sürdüğü mitolojik görüşü benimseyen Max Müller gibi araştırmacılar bu teoriyi geliştirerek masal ile mit arasında oldukça kuvvetli bağlar olduğunu ve hatta masalın mit'in deformatsiyona uğramış hali olduğunu öne sürmüşlerdir. Bazı araştırmacılar ise masalın menşei Hindistan olarak belirlemiştir. Masalların, en eski dini ritüellerden doğduğunu düşünenler de vardır (Günay, 1975: 17).

Seyidoğlu, masalların doğup yayılmasıyla ilgili üç farklı nazariyeden bahseder. Bu görüşler Günay'ın bahsettiği görüşlerle ortak umdeler içerir. Hatta hemen hemen aynıdır. Seyidoğlu ondan farklı olarak "görüş" yerine "okul" ifadesini kullanır (Sakaoğlu, 2010: 5). Seyidoğlu'nun masalların doğuşuyla ilgili yer verdiği üç kuram şunlardır:

1. Mitoloji Okulu

Masalların menşei Hint Mitolojisinde aranmalıdır. Bu görüş Hint-Avrupa dillerinin Sanskritçe ile bağlantısının belirlenmesi ile ortaya çıkmıştır. Bu görüş Grimm

Kardeşlerin teorileri ile benzerlikler gösterir. Masalların ilk oluşumunu Hint-Avrupa dil ailesine dayandırması aynı zamanda masalların mitlerden doğduğunu ifade etmesi hasebiyle Grimm Kardeşlerin görüşüne benzeyen bu görüş, bazı araştırmacılar tarafından geliştirilmiş bazıları tarafından eleştirilmiştir (Sakaoğlu, 2010: 5).

Bu görüşün temsilcisi Max Müller'dir. Masal ile mitolojinin benzerlik göstermesinden dolayı masalların mitolojiden hâsıl olduğunu savunur (Seyitoğlu , 1975: 20).

2. Hindoloji Okulu

Bu görüş masalların menşe olarak Hindistan'ı gösterir. Masalların Hindistan'dan diğer medeniyetlere ulaştığını savunur (Seyitoğlu , 1975:20).

3. Antropoloji Okulu

Bu okulun ilk temsilcisi Edward Taylor'dır. Onun görüşü Andrew Lang tarafından geliştirilmiştir. Bu teoriye göre "masallar ilkel hayatın kalıntısıdır"(Seyitoğlu , 1975:21).

Görüldüğü gibi masalların kaynağıyla ilgili kalın çizgilerle kabul görülen tek bir görüş yoktur. Fakat masalın kaynağıyla ilgili genel savların birçoğu masalların mitlerden veya ritüellerden doğduğunu; kaynağının çok eski dönemlere dayandığını kabul eder. Ancak, bilinçaltı veya rüyalar alemi ile masal arasında bağlantı kuran psikanalist kuramcılardan da olduğunu belirtmek gerekir(Ulus, 2018: 84). Yine ortak ve benzer görüş masalın menşenin Hindistan' a dayandırılmasıdır.

2.3. Masal Türleri

Propp'a göre, masallar gösterdikleri çeşitlilik nedeniyle bir bütün olarak ele alınması güç bir türdür. Bu güçlük pek tabii, sınıflandırma işini de oldukça zorlaştırmıştır. Ancak bir tür üzerine yapılan çalışmaların geçerliliğini sağlamak için doğru bir sınıflandırma yapmak önem arz eder. (Propp, 1987: 10). Masalı sınıflandırma sorunu birçok araştırmacının üzerinde durduğu bir meseledir.

Mevcut sınıflandırmalar ve onlara getirilen eleştirilere göz atacak olursak günümüzde en çok geçerli olan sınıflandırma ve eleştirisi şu şekildedir:

- a. *Olağanüstü konulu masallar,*
- b. *Konusunu günlük hayattan alan masallar*
- c. *Hayvan masalları*(Propp, 1987:13).

Bu sınıflandırma, ayırıcı hususları bakımından ele alındığında sağlıklı bir sınıflandırma değildir. Şöyle ki, eğer bir masal “hayvan masalı” ise ve masalda özneler hayvansa o masalda olağanüstü olayların yoğunlukta olması kaçınılmazdır. “Olağanüstü konulu masallar”ın da özneleri genelde hayvanlardır. Bir masalın farklı varyantlarında tip değişimi olması olası bir durumdur. Haliyle hayvan olan öznenin yerini başka bir varlık alabilir (Propp, 1987: 14). Bu şekilde bir sınıflandırmada masal, herhangi bir gruba dâhil edilemez. Söz konusu eleştiri, yerinde ve haklı gerekçeleri olan bir eleştiridir.

W. Wunt’un sınıflandırması şu şekildedir:

1. *Konularını mitolojiden alan masal ve fabl’ler*
2. *Konuları tamamen olağanüstü olan masallar*
3. *Biyoloji ile ilgili olan masal ve fabl’ler*
4. *Konuları tamamen hayvanla ilgili olan masallar*
5. *Konuları menşeî ile ilgili olan masallar*
6. *Güldürü masalları ve fabl’ler*
7. *Eğitim amaçlı fabl’ler* (Propp, 1987: 15-16).

Wunt, masalları yedi grupta tasnif etmiştir. Bu tasnifin alt başlıklarından beşinde “fabl” ifadesi kullanılmıştır.

İncelenen bu sınıflandırmalar masalların kategorik ifadesidir. Masalları kategorilerine göre gruplandırmak yeterli ve doğru değildir. Konularına göre, gruplandırmada ise durum daha kompleks bir hal alır. Masalları konularına göre ayırma meselesi üzerinde de pek çok araştırmacının çalışmalar yaptığı görülmektedir. “Profesör Volkov 1924 yılında yayımladığı “Masal” isimli eserinde masalları 15 teme ayırmıştır:

1. *Haksız yere eza edilenler hakkında,*
2. *Aptal kahraman hakkında,*
3. *Üç erkek kahraman hakkında,*
4. *Ejderle savaş hakkında,*

5. *Ele geçirilen kızlar hakkında,*
6. *Akıllı genç kız hakkında,*
7. *Sihir ve büyü yapılanlar hakkında,*
8. *Tılsım sahibi hakkında,*
9. *Sihirli nesnelere sahibi hakkında,*
10. *Sadakatsiz kadınlar gibi*(Günay, 1975: 20).

Söz konusu tasnifte belli bir kıstas mevcut değildir. Başlıklar göz önüne alındığında birinci başlıkta masum kişilere yapılan kötü tesir, ikinci başlıkta kahramanın belli bir özelliğine, üçüncü başlıkta kahraman sayısına göre bir sınıf oluşturulmuştur. Görülüyor ki, masalların temlerine göre yapılan bu tasnifte belli bir prensip yoktur. Bir masalda bu sınıflandırmada mevcut olan durumlardan birkaçı geçebilir. Haliyle masalı konusuna göre hangi kategoriye koymak gerektiğini tespit etmek zorlaşır.

Türk masalları üzerine önemli çalışmalar yapan Pertev Naili Boratav, masalların sınıflandırılması meselesinde de öncü çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar esnasında Lami Çelebi'nin "Mecma'ü'l Letaif" adlı eserinde bir sınıflandırmanın olduğunu tespit etmiştir (Sakaoğlu, 2010: 13). Bu eserdeki sınıflandırma masalı da kapsamakla birlikte genel anlamıyla halk anlatmaları üzerinedir ve şu şekildedir:

1. *Çocuklar üzerine hikâyeler,*
2. *Deliler üzerine hikâyeler,*
3. *Çeşitli başka insanlar üzerine hikâyeler,*
4. *Karı-koca üzerine hikâyeler,*
5. *Hayvan masalları,*
6. *Cansız şeyler üzerine hikâyeler*(Sakaoğlu, 2010: 14)

Bu tasnif halk anlatmaları üzerine yapılmış genel bir tasniftir. İlk dört sınıflama kahramanların özellikleri ve etkileşimine dayalıdır. Beşinci ve altıncı sınıflama kahramanın türüne ve mahiyetine göre bir sınıflamadır.

Masalların türüne göre tasnif edilmesiyle alakalı geniş tasnifi W. Eberhard ile Pertev Naili Boratav birlikte yapmıştır. Tespit edilen 378 masal tipi göz önünde bulundurularak yapılan masal kataloğunda masal tipleri 23 başlık altında toplanmıştır:

A. *Hayvan Masalları (22 tip)*

- B. *Hayvan ve insanın beraber rol aldıkları masallar (11 tip)*
- C. *Masal kahramanlarına bir ruhun veya hayvanın yardım ettiği masallar (49 tip)*
- D. *Tabiatüstü bir ruhla veya bir hayvanla evlenme konusunu işleyen masallar (27 tip)*
- E. *İyi bir ruhla veya evliyalarla birlikte yaşamayı konu alan masallar (13 tip)*
- F. *İnsanın kaderinin önceden yazıldığını ve değişemeyeceği konusunu işleyen masallar (20 tip)*
- G. *Rüyaları konu alan masallar (3 tip)*
- H. *Kötü ruhlarla birlikte yaşamayı konu alan masallar (23 tip)*
- İ. *Sihirbazları konu alan masallar (16 tip)*
- J. *Genç kızın sevgili bulmasını konu alan masallar (12 tip)*
- K. *Erkek kahramanın sevgili bulmasını konu alan masallar (25 tip)*
- L. *Fakir bir kızın zengin bir erkekle evlenmesini konu alan masallar (16 tip)*
- M. *Kıskançlık ve iftira konusunu işleyen masallar (17 tip)*
- N. *Hor görülen kocaların kahraman olduğu masallar (3 tip)*
- O. *Zina ve baştan çıkarmayı konu alan masallar (22 tip)*
- P. *Acayip olaylar ve acayip icraat'ı konu alan masallar (8 tip)*
- Q. *Acayip davaları konu alan masallar (13 tip)*
- R. *Realist masallar (9 tip)*
- S. *Acayip tesadüfleri konu olarak işleyen masallar (6 tip)*
- T. *Komik olayları konu alan masallar (6 tip 9*
- U. *Aptal veya tembel kadın veya erkekleri konu alan masallar (16 tip)*
- V. *Hırsızlık ve dedektiflik konularını işleyen masallar (11 tip)*
- W. *Akıllı hiylekar veya cimri kahramanları konu alan masallar (29 tip)*
(Günay, 1975: 21)

Yapılan bu ortak çalışmada masalların konularına göre daha ayrıntılı bir şekilde tasnif edildiği görülmektedir. Türk masalları temel alınarak yapılan bu sınıflandırmanın “Masalın konusuna göre tasnif edilme” meselesine açıklık getirmesi açısından diğer sınıflandırmalara göre ayrıntılı olduğu görülmektedir.

Masalların tasnif edilmesinin güçlüğü, bu konuyla alakalı çalışmalar yapan pek çok araştırmacının değindiği bir meseledir. Fakat Stith Thompson'un oluşturduğu altı ciltlik halk edebiyatı motif indeksi profesyonel bir şekilde araştırma yapan folkloristler ve dolayısıyla masalları tasnif eden araştırmacılara yol gösterecek niteliktedir (Dundes, 2010: 130).

2.4. Masal Türü ve Çocuk Edebiyatı

Eğitim bilimlerinin son iki yüzyılda önem kazanması ile birlikte doğrudan çocuklara özel bir edebiyat ihtiyacı hâsıl olmuştur. Geçmişte daha ziyade masal, halk hikâyesi, fıkra vb. halk edebiyatı metinleri aracılığıyla giderilen bu ihtiyaç, günümüzde modern eğitim bilimleri yöntem ve tekniklerine bağlı olarak sınırları çizilen ayrı bir yazın sahasının doğup gelişmesine vesile olmuştur. Ancak halk edebiyatı metinlerinin estetik, edebi, zihinsel, duygusal vb. alanlarda çocuğun gelişimine yaptığı katkı geçerliliğini korumaya devam etmiştir. Özellikle değerler eğitiminin kazandırılmasında, geçmişten günümüze taşınması gereken geleneksel ve milli olguların aktarılmasında söz konusu halk edebiyatı metinlerinin değeri göz ardı edilemez. Halkın müşterek duygularını paylaşarak irticalen oluşturdukları her türlü yazılı ve sözlü ürün halk edebiyatının kapsamına girmektedir. “Bunlardan ninniler, tekerlemeler, halk şarkıları, masallar, öyküler ve daha birçok unsur, doğrudan çocuğun gelişimine katkısı bulunan çok önemli malzemelerdir”(Yalçın ve Aytaş, 2002: 37). Görüldüğü gibi halk edebiyatı ürünlerinin çocuk edebiyatına katkısı yadsınamaz bir gerçektir. Bu türler arasında ise çocuğun hayal dünyasına en çok tesir eden tür masallardır. Tezel'in “Türk Masalları” adlı derlemesinin ön sözünde masal için kullandığı ifade diğer türlerden ziyade masalın çocuk eğitiminde daha tesirli olduğunu işaret eder:

“Çocukluğumuzda bizi, aile toplantılarında çoğunlukla eğlendirmek için söylenen, ama anlamlarını pek kavrayamadığımız manilerden ve neyi anlattığını bulmakta değil bizim, büyüklerin dahi zorluk çektikleri bilmecelerden çok, masallar ilgilendirmiştir. Çoğu geceler ninelerimizin dizinde, tatlı uykumuzu bile feda ederek saatlerce masal dinlemiştir” (Tezel, 2009: 7-8).

Anlaşılabacağı üzere, çocuk edebiyatının en önemli ilkelerinden biri olan “çocuğa görelilik” ilkesine en uygun düşen tür masaldır.

Halk edebiyatının en renkli anlatı türlerinden biri olan masal, hedef kitlesi açısından incelendiğinde sadece çocuklara değil her yaştan bireye hitap eder. Günümüzde dahi masal anlatıcıları mevcuttur. Günay, masal için “okuryazar olmayan halk için okuryazar halkın roman ve hikâyesi olmaktadır” der (Günay, 1975:2). Bu ifadeden masalın halkın müşterek zevkine hitap eden bir tür olduğu anlaşılır. Lakin günümüzde ve geçmişte bu anlatı türünün daha çok çocuklara özgü olduğu anlayışı hâkim olmuştur: “Masal eskiden beri çocukların ilgisini çeken bir yazı türüdür”(Oğuzkan, 2001: 19). Renkli anlatım ve muhtevasıyla masalın, çocukların imgelem dünyasına tesir etmesi ve dikkatlerini çekmesi gayet doğaldır.

“...masal; örgün öğretim kurumlarının olmadığı dönemlerde eğitim aracı olarak kullanılmış, insanların yaşantılarından yola çıkarak oluşturulmuş öyküleyici anlatım örnekleridir. Büyüklerin küçüklere hayatla ilgili olarak verdiği yaşam deneyimi (ibret) örneklerini içerdiği için ‘örnek’ anlamına gelen ‘mesel’ sözcüğüyle adlandırılmış olabilir” (Kıbrıs, 2010:)

Kıbrıs’ın yaptığı bu tanım, masalın eğitici işlevini bir adım öteye taşımış ve masalın âdeta bir eğitim kurumu işlevi taşıdığını ifade etmiştir.

Boratav’ın derlediği masalları yayıma hazırlayan Yavuz, “Uçar Leyli” adlı derlemenin girişinde masalın çocukluk dönemiyle özdeşleştiğini şu sözlerle ifade eder:

“Masal, elbette çocukluğumuzdur. Masal sözcüğü kadar, bize o güzelim çocuk dünyamızın düş dolu imgelerini çağrıştıran bir başka sihirli sözcük daha düşünemiyorum... Büyüyüp katı gerçeklerin karşısındaki kırılmışlığımıza ve çocukluk dönemimizin bitişinden doğan yürek burukluğumuza da bir ağıttır aynı zamanda masal”(Boratav, 2001: 1).

Masalın dil ve anlatım özellikleri ve muhtevası düşünüldüğünde çocuğun hem ruhsal hem fiziksel gelişimine katkı sağlayan bir tür olduğunu anlaşılır. Mesela, masallardaki tekerleme bölümlerinden istifade edilerek özellikle dudak tembelliği olan çocuklar için fiziksel katkı sağlanabilir. Çünkü öğrenci tekerlemeler sayesinde Türkçeyi telaffuz ve boğumlanması ile bir bütün halinde öğrenir (Yalçın ve Aytaş, 2002: 60).

Çocuk, masaldaki kahramanlarla özdeşim kurarak bir masalda ilk kez karşılaştığı kahramanları önce tanır ve daha sonra kendini yakın bulduğu kahramanın yerine koyar (Bilkan, 2001:45). Masal kahramanı için “imkânsız” diye bir şey yoktur.

Başladığı işi kendi istekleri doğrultusunda sonlandırır. Bunu gören çocuk da karşılaştığı problemlerin sonunda feraha ereceği hissi ile psikolojik olarak rahatlar (Tezel, 2009:13).

2.5. Masalın Eğitici Yönü ve İşlevleri

Planlı eğitim sisteminin olmadığı dönemlerde masalın âdeta bir okul işlevi gördüğüne yukarıda değinilmişti. Çağlar boyunca insanlar özlem ve isteklerini masalarda tezahür eden olaylara ve masalardaki tiplere yansıtmıştır. Bunun amacı yılmayan, zorluklar karşısında mücadele eden bir insan modeli yaratarak meşakkatli yaşam şartlarına bireyi adapte etmektir. Bu sayede masal hâsıl olduğu topluluğun eğitimine katkı sağlamaktadır (Yavuz, 2002: 4). “Özellikle okuma-yazma oranı düşük, dışa kapalı toplumlarda masallar başlı başına bir halk eğitimi aracıdır” (Yavuz, 2002: 7). Masal alt metinlerinde verdiği iletilerle ve dinleyenlerde estetik haz uyandırma işleviyle halkın birçok yönden gelişim sağlamasına katkıda bulunur.

Günümüz modern toplumunda da eğitsel açıdan değeri kabul edilen masal türü özellikle çocuk edebiyatı için muhtevası ve dil-anlatım özellikleri açısından faydası yadsınamaz bir türdür. Masaldaki müşterek kültür öğelerinin eğitim bilimi ve çocuk psikolojisinin ilkeleri göz önünde bulundurularak somut metaryallere (kitap, oyuncak) dönüştürülmesi ve böylelikle çocuğun duygu ve düşünce dünyasına katkı sağlayacak hale getirilmesi tasarlanmaktadır (Yalçın ve Aytaş, 2002: 47).

Masallar çocuğun imgelem dünyasına katkı sağlayarak ona soyut düşünmeyi öğretmesinin yanı sıra ana dili öğretiminde de istifade edilecek bir türdür. Bu bağlamda masal anlatıcısının dilin anlatım olanaklarını ve inceliklerini iyi kullanması gerekir (Bilkan, 2001:7). Boratav, masalın ana dil öğretimindeki katkılarını şu şekilde ifade eder:

“Çocuğa ana dilinin, bir işçi elindeki alet gibi, nasıl kullanıldığını ilk öğreten, ona bu dilin türlü hünerlerini: kıvraklığını, zenginliğini, inceliğini ilk gösteren, kişiyi kendi dilini konuşmayanlardan uzaklaştırıcı, onu konuşanlara yakınlaştırıcı duyguyu –ninnilerin, tekerlemelerin, türkülerin yanı başında, ama herhalde onlardan daha geniş ölçüde- ilk aşıl原因an masaldır” (Boratav, 2009:17).

Boratav masalı ana dili öğretiminde diğer türlerden tenzih etmiştir ve onu daha üstün görmüştür.

Masalın eğitici yönüne yapılan vurgu daha çok muhtevasında barındırdığı iletilerendir. Bu eğitsel iletilerle alakalı çeşitli çalışmalar yapmış olan Yavuz, masallardaki iletileri ana başlıklar ve ara başlıklarıyla tasnif etmiştir. Bu kapsamlı çalışma neticesinde geniş çaplı bir ileti indeksi oluşturmuştur. İletiler 5 grupta, 19 ana başlık ve 162 ara başlık altında toplanmıştır (Yavuz, 2002: 37). Yavuz iletileri beş ana başlık altında sınıflandırdıktan sonra her bir başlığı kendi içinde detaylandırmıştır:

A.Etik İletiler

B. Psikolojik İletiler

C. Sosyolojik İletiler

D.Ekonomik İletiler

E.Öteki İletiler

Yavuz, bu tasnifi temel alarak oluşturduğu mesaj indeksinden hareketle masalarda en çok verilen ortak iletileri saptamış ve bu iletilerle alakalı çıkarımlarda bulunmuştur. Tasnifin detaylandırılmış hali ve tespitlerin mahiyeti için (bkz. 37-61)

2.6. Türk Masalları ve Özellikleri

Türk masallarının derlenmesi ve tanıtılması meselesi edebiyatımızda önem teşkil eden bir konudur ve bu konu üzerinde ciddi çalışmalar yapan yerli araştırmacıların yanı sıra yabancı araştırmacılar da mevcuttur. Sakaoğlu yurt dışında yapılan çalışmalarla ilgili şu ifadeyi kullanmıştır: “Bu konuda öncülüğü Rus ve Macar araştırmacılar üstlenmiş daha sonra özellikle çeviriler yoluyla diğer ülkelerin araştırmacıları çalışmaları sürdürmüşlerdir” (Sakaoğlu, 2010:24).

“Türk Masalları”nın şöhreti ülkemizin sınırlarını aşmış ve diğer milletlerin de nazarında dikkat çeken bir konu olmuştur. Bu konu üzerine en çok yoğunlaşan ve yaptığı derlemelerle Türk masal envanterine büyük katkı sağlayan araştırmacılardan biri Macar Türkolog Ignaz Kunos’tur. Özellikle ondan bahsetmemizin sebebi sadece masalları derlemekle kalmaz onları değerlendirir ve yorumlar” (Sakaoğlu, 2010:27).

Türk edebiyatında yapılan derlemeler sayesinde de birçok halk masalı günümüzde okuyucuyla buluşabilmektedir. Bunların en önemlileri şunlardır:

Naki Tezel – Türk Masalları

Pertev Naili Boratav - Az Gittik Uz Gittik

Pertev Naili Boratav – Zaman Zaman İçinde

Tahir Alangu – Billur Köşk Masalları

Pertev Naili Boratav – Uçar Leyli

Yine masal üzerine önemli teorik çalışmalardan bazıları şunlardır:

Saim Sakaoğlu- Masal Araştırmaları

Umay Günay – Elazığ Masalları(Doktora Tezi)

Bilge Seyidoğlu – Erzurum Halk Masalları Üzerinde Araştırmalar(Doktora Tezi)

Saim Sakaoğlu – Gümüşhane Masalları(Doktora Tezi)

2.6.1. Masalın Biçimi

Masal üç bölümden oluşur:

“Masal başı, yeni tekerlemesi,

Masalın kendisi,

Masal sonu” (Tezel, 2009:10).

Masal başına döşeme bölümü de denmektedir. Bu bölümde tekerlemeye yer verilir. Tekerlemenin işlevi dinleyicinin ilgisini masala çekmek ve onu gerçeklikle ilgili olmayan masal dünyasına hazırlamaktır. (Tezel, 2009:10) Boratav, “Zaman Zaman İçinde” adlı masal derlemesinin “Tekerleme” bölümünde tekerlemeyle alakalı geniş çaplı bilgilere yer verir. Tekerlemenin okuyucuda yarattığı tesiri şu şekilde açıklar: “Tekerleme, dinleyicisini hazırlarken, ona masal dünyasının bir çeşit kılavuzluğunu yaparken masalın anlatacağı anlatamayacağı birçok gerçekleri şaka, oyun kılığında bazı anlık çakıntılarla, bazı da kelimelerin yüklendiği çağrışım gücüyle kavratır” (Boratav, 2009:42).Tekerlemenin masalda anlatılan olayla bir ilişkisi yoktur. Masaldaki olayın anlatımına zemin hazırlar.

Tezel'in derlediği "Türk Masalları" adlı derlemede yer alan "Çifte Kambur" adlı masalın tekerlemesinin bir bölümü şu şekildedir:

"Evvel zaman içinde, kalbur zaman içinde...Deve tellal iken...Pire bakkal iken...Ben babamın beşiğini tıngır mıngır salları iken...Annem kaptı sarmayı, babam kaptı dolmayı...Kaç kaçmaz mısın...Sen olsan kaçmaz mısın...Bir de arkama baktım ki bir iğne boyu yol gitmişim..." (Tezel, 2009: 272).

Bu tekerlemeden sonra "Bir varmış, bir yokmuş..."formeliyle tezahür eden olayların anlatımına başlanır. Bu olaylar "masalın kendisi" dediğimiz bölümü oluşturur. Bu bölüme "olay" veya "gelişme" bölümü de denmektedir.

"Masal sonu" dediğimiz bölüm masalın "sonundaki tekerleme"dir. Bu bölüme sonuç veya dilek bölümü de denmektedir. Masal anlatıcısı bu bölümde dinleyicilere de atıfta bulunabilir hatta onlara soru yöneltebilir.

"Gökten üç elma düşmüş; biri bu masalı anlatanın başına, biri dinleyen başına düşmüş. Peki, üçüncüsü kime düşmüş?" (Kúnos, 2016:100)

2.6.2. Türk Masallarının İçeriği

Naki Tezel'in Hamit Zübeyir Koşay'dan aktardığına göre "masallarda sınıf farklarının ve aristokratik eğilimlerin hiçbir önemi olmadığına" işaret edilir. Türk masallarında zenginlik ve yoksulluk kavramı zamanla değişkenlik gösterebilir (Tezel, 2009:12).

"Evet, bir keloğlan padişah olabileceği gibi, bir padişah da kolayca yerinden atılabilir." (Tezel, 2009:12).

Türk masallarında "kahramanlık" temine önem verilir (Tezel, 2009:19).

Masallarda "ulusal güvenliğe sahip olma" ve "toplumsal düzenin sürmesi" değerlerine de sıklıkla rastlanır.

"Ülke uzun süre padişahsız kalamayacağı için en büyük oğlan babasının mezarına giderek kilimini sermiş, gece çökene kadar dua edip sabırsızlıkla günün ağarmasını beklemiş"(Kúnos, 2016:140).

Masallarda ülke yönetimi ve yerel yönetimlerle alakalı karşımıza çıkan tipler “padişah, paşa, vali, muhtar” gibi unvanlara sahip olur. Rus ve Alman masallarında kullanılan “çar, kral” gibi ifadeler Türk kültüründe olmadığı için kullanılmaz. Fakat Boratav’ın derlediği “Az Gittik Uz Gittik” adlı masal kitabında “Kral Padişahı” diye bir ifade kullanılır. Bu masalda başka bir padişah da mevcut olduğu için karışıklığa sebebiyet vermemek adına böyle bir unvan kullanılmış olabileceği düşünülebilir.

İncelediğimiz masallardan hareketle Türk masallarında sıklıkla karşımıza çıkan kadın tipler: padişah eşleri ve onların kızları (sultanlar), sıradan genç kızlar, cadı kadınlar, yaşlı kadınlar, devaneler, Keloğlan’ın annesi... Bazı masallar kadın tiplerin isimleriyle anılır. Bu isimler bazen günlük hayatta da karşımıza çıkabilecek isimlerdir. Bazen de bir tipin özelliğine atıfta bulunularak koyulan isimlerdir: Ayşe, Fatma Kuzular, Fesatçı Saliha, Çuha Kadınları, Fatma Nine, Gül Güzeli, Suskun Sultan...

Yine üzerinde durmamız gereken bir tip Arap tipidir. Bu tipler darda kalanlara yardım eder. Olayların merkezinde bulunan tiplerden yapılması imkansız bir şey istendiğinde Araplar yardımıyla bu istekleri anında yerine getirilir.

“Delikanlı hiçbir zorlukla karşılaşmadan el değirmenini Arap’tan aldığı gibi yeniden yola koyulmuş.” (Kúnos, 2016:97).

Tezel, Türk masallarında özellikle üzerinde durulması gereken tipin *Türkteki zeka gücünü temsil eden Keloğlan* olduğunu belirtir.

“Yoksul bir karı kocanın veya yoksul bir kadıncağzın oğlu olarak görünen Keloğlan, küçüklüğüne rağmen yaşından ve boyundan, halinden ve tavrından hiç de umulmayan keskin bir zekanın veya akla gelmeyen kurnazlıkların hilelerin yardımıyla düşmanlarını alt edebilir, hatta zengin olabilir” (Tezel, 2009:17).

İncelediğimiz masallarda belli meslek gruplarına mensup tiplere de rastlanmıştır: balıkçı, oduncu, terzi, marangoz, fırıncı vb.

Türk halkının inanç sistemiyle alakalı unsurlar da masallarda yerini alır. Dua etme, hayır duası alma ve selam verme gibi dinimizce önemli olan kavramlar masallarda da yerini bulur. Bilhassa “selam verme” her türlü durumda gerçekleşen bir

eylemdir ve hiçbir vaziyette ihmal edilmez. “Kahraman Kara Mustafa” adlı masalda devlerden korkmasına rağmen Mustafa devleri selamlar:

“Allah’ın selamı üzerinize olsun dostlar!”(Kúnos, 2016:78).

Masallarda gerçek hayattan mekanlara rastlanır. Türk toplumunda yer alan “kahvehane” kültürü masallarda da kendini gösterir.Masallarda bu ifadeye rastladığımız ifadeler şu şekildedir:

“...Hemen sonra kahvehaneye girmişler”(Kúnos, 2016:66).

“Güzel balığı izleyerek kendisini biraz rahatlattıktan sonra kafasını toplayıp evine giren ve ortalığa çeki düzen veren bu kişinin kim olduğunu düşünmek maksadıyla kahvehaneye çıkmış”(Kúnos, 2016:95).

Masallarda milli sporumuz “güreş”le alakalı ifadelere de rastlanır:

“Mustafa yarışmaya güreş tutarak başlamayı teklif etmiş” (Kúnos, 2016:84).

Bazı masallarda masalın içinde farklı bir hikaye anlatır. Bu, genellikle konuşmayan genç kızı konuşurmak için tertiplenen durumdur. Kunos’un derlediği kitapta bulunan “Suskun Sultan” masalında bu duruma rastlanır.

2.7.Balkan Masalları ve Özellikleri

Ülkemize yakın bir coğrafyada bulunan Balkanların masallarında kültürümüze ait öğelere ve Türklerin benimsediği inanç sistemiyle alakalı unsurlara rastlamak mümkündür. Bu unsurların mevcudiyetini temellendiren gerekçe ise bölgenin tarihi seyrine bakıldığında Osmanlı Dönemi’nde topraklarımız dâhilinde bulunmasıdır. Öyle ki, günümüzde dahi Balkan halkının beş milyondan fazlası Türkçe konuşmaktadır. Balkan halkı mensupları çocuklarının kültürel bir kimlik oluşturmasında ve bu şuuru geliştirmede masalların çocuğa ulaştırılmasına önem vermektedir(Baymak, 2012: 5).

İncelenen masallar arasında, özellikle menşei Bulgaristan, Arnavutluk ve Bosna Hersek olan masallarda, Türk kültürünün izlerini taşıyan ve Türklerin diğer anlatı türleriyle örtük bir vaziyette benzerlik taşıyan masallara rastlanmıştır. Bu durumu temellendirecek tespitler şunlardır:

Menşei Bulgaristan olan “Hitur Petur (Ya da Akıllı Peter)” adlı dört bölümden oluşan masal serisi, Nasrettin Hoca fıkralarıyla hem muhteva hem dil ve anlatım özellikleri açısından benzerlik gösterir. İncelediğimiz kitapta masalların anlatımına geçilmeden önce bu duruma atıfta bulunulur: “Hitur Peter (Ya da Akıllı Peter), Nasrettin Hoca’yı andıran bir Bulgar karakteridir. Akıllı, hazırcevap, iyi bir insandır (Tayanç, 2008: 59). Bu anlatıda olaylar Hitur Petur’la zengin biri olan köy ağası veya kadı arasında geçer. Nasrettin Hoca fıkralarında Hoca’yla diyaloga giren tiplere benzer kişilere bu anlatılarda da rastlamak mümkündür. Bu diyaloglarda Hitur Petur, hazır cevaplılığı ve nüktedanlığı ile karşısındakini şaşırtır ve halkın beğenisini kazanır.

“Hitur Petur’un öyküsü buraya bitmiş; ‘Anladınız mı?’ diye sormuş. Köy halkı katıla katıla gülerken hep bir ağızdan da yanıt vermiş: ‘Anladık! Hem de çok iyi anladık! Kendisiyle böyle alay edilmesine, laf değiştirilmesine içerleyen ağa oradan uzaklaşmış” (Tayanç, 2008: 62).

Menşei Arnavutluk olan “Adsız Çocuk” adlı masalın muhtevasında Dede Korkut Hikâyelerindeki “ad koyma” motifine benzer tespitlerde bulunulmuştur. Söz konusu masalda derviş, çocuğu olmayan anne-babaya bir çocukları olacağını müjdelir. Onlara, o gelmeden çocuğa ad koymamalarını tembih eder. Çocuk on beş yaşına geldiğinde arkadaşları, bir adı olmadığı için onunla dalga geçer. Çocuğun ısrarları üzerine arkadaşları babasından ona bir ad koymasını rica eder, fakat adam razı gelmez. Bu duruma üzülen çocuk evden kaçar. Başından çeşitli maceralar geçen bir çocuğun hâlâ adı yoktur. Ta ki katıldığı bir savaşta kahramanlık gösterene kadar...Artık halkın nazarında bir kahraman olan çocuğa ülkenin kralı “Süleyman” adını verir. Bilindiği üzere Türk milletinin en değerli edebi kaynağı olan Dede Korkut Hikâyelerinde de çocuk bir kahramanlık/yiğitlik göstermediği müddetçe çocuğa ad konulmaz. Bu masalda da bahsi geçen çocuk ancak bir kahramanlığın tezahüründe ad sahibi olabilmıştır. Dervişin ad verme vazifesini üstlenmek istemesi hasebiyle derviş ile Dede Korkut arasında özdeşim kurulabilir. Lakin bu masalda farklı olarak masalın sonunda adı, derviş değil de çocuğun ülkesini kurtarmasına katkıda bulunduğu kral verir.

Balkan masallarında olayın geçtiği bazı mekânlar, gerçek hayatta bulunan Türkiye sınırları içindeki mekânlar olabilmektedir:

“Bir zamanlar İstanbul’da -masal bu ya – padişahın oğlu bir çingene kızına âşık olmuş”(Tayanç, 2008: 67).

Balkan halkı ile ortak bir kültürel mirasa sahip olduğumuz ve iç içe yaşadığımız için masalarda Türklerin kullandığı isimlere de rastlamaktadır. Örneğin; “Yılan Kralının Armağanları” adlı masalda genç adamın sevdiği kızın adı Ayşe’dir.

“Güzel Ayşe, yoksul genci birden pahalı giysiler içinde görünce gözlerine inanmamıştır” (Tayanç, 2008: 144).

Masalarda İslamî inanç sisteminin izlerine rastlanmaktadır:

“Ramazanın beşinci günüymüş. Karısı, iftar saatinin geldiğini söylediğinde, oturmuş yemeklerini yemişler” (Tayanç, 2008: 71).

Menşeî Bosna- Hersek ve Bulgaristan olan masalarda Hz. Süleyman’a atıfta bulunulur:

“Git, sultana benim Hazreti Süleyman’ın hazinesine sahip olduğumu söyle” (Tayanç, 2008: 58).

“ ‘Hepiniz Hazreti Süleyman’ı duymuşsunuzdur; hakkında bir şeyler biliyorsunuzdur...’ ” (Tayanç, 2008: 61).

Balkanlar üzerinde yaşayan halkın menşesindeki farklılıklar hasebiyle farklı inanç sistemlerinin değerlerine de rastlanır.

“ ‘Böyle kutsal bir kilise nasıl olur da bitirilemez?’ ” diye düşünürmüş. ‘Bütün varlığımı harcadım, hala bitmedi!’ ” (Tayanç, 2008: 23).

Balkan ulusları çoğulcu bir yapıya sahip olduğu için masalarda ülke yönetimindeki kişiler farklı kültürlere ait isimlerle anılır: Çar, İmparator, Padişah...

Masallardaki olağanüstü tipler diğer milletlerin masallarıyla hemen hemen aynıdır. Farklı olarak Arnavut masallarındaki ejderhaya “Kulşedra” denir (Tayanç, 2008: 84).

Menşei Yunanistan olan Balkan masallarından mitsel tiplerin kahraman olarak bulunduğu mitolojik masallar vardır. Bu masallardaki olağanüstü kişiler tanrılardır. Bu bağlamda olağanüstü kişiler diğer milletlerin masalları ile farklılık gösterir. Bahsi geçen tanrılar genellikle Zeus ve Athena'dır.

“Sonra da Tanrıların Tanrısı Zeus’un gönderdiği kral onuruna büyük bir şölen düzenlemişler” (Tayanç, 2008: 138).

Balkan masallarında, sınıf farklılıklarına tabakalaşmaya sıklıkla rastlanmaktadır.

“... Siz tahtınızı ona bırakmayı düşünerun, o bir köylünün kızı olmayı yeğleyeceğini, o zaman dantelâlı eteklikle gidebileceğini, gençlerin gelip önünde eğilebileceğini, söylemesine ne dersiniz? Bir prensese yakışıyor mu bunlar?” (Tayanç, 2008: 69).

Kimi zaman masalda bulunan tipin kendini aşağıladığına dahi rastlanır:

“Bana beyefendiymiş gibi davranan bir geri zekalı yerine benimle nasıl konuşacağını bilen birini gönderdiği için teşekkür ederim” (Tayanç, 2008: 69).

Masallar biçimsel özellikleri açısından ele alındığında ise özellikle Romanya masallarının tekerleme ile başladığı görülür.

“Bir zamanlar çok olağanüstü bir şey olmuş; olmasaydı burada hiç anlatılır mıydı? Ne zaman mı? Kurtlar kuzularla sarma dolaş uyurlarken; çobanlar da yeşil çimenlerin üzerinde imparatorlar ve krallarla yemek yerlerken, bir güneş batır, bir başkası batarken...” (Tayanç, 2008: 37).

Bazı masalların sonlarında tekerleme mahiyetinde ifadelere rastlanır:

“Bu masalı dinler dinlemez beşikten indim; siz gençlere ve yetişkinlere anlatmaya başladım” (Tayanç, 2008: 99).

Masallarda olaylar tahkiye edilirken anlatıcı müdahalesine sıklıkla rastlanır.

“Bunları duyan çar çok öfkelenmiş aslında prensesin huyunu suyunu doğrudan babasından aldığını söylemeden geçmeyelim” (Tayanç, 2008: 9).

2.8. Alman Masalları ve Özellikleri

Masal araştırmalarıyla ilgili ilk esaslı çalışmaların Grimm Kardeşler tarafından yapıldığına “masalın kaynağı” bölümünde değinilmişti. Grimm Kardeşlerin derlediğı masallar bugün dâhi dünyada çocukların ve yetişkinlerin dikkatini çekmektedir ve masal külliyatına önemli katkılar sağlamaktadır. Dünyada kült haline gelmiş Kırmızı Başlıklı Kız, Külkedisi, Uyuyan Güzel, Kurbağı Prens, Hansel ve Gratel gibi masalların menşeinin Alman olması bu milletin masalların derlenmesine ve tanıtılmasına önem verdiğinin göstergesidir. Rus masallarını derleyen araştırıcılardan Ralston kitabının “Giriş” bölümünde bu durumu destekleyici ifadeler kullanır:

“Halk Masallarının sözünü ettiğı Periler Diyarı sakinleri arasında, kız kardeşlerinin küçümsenmesi ve kıskançlığına maruz kalıp uzun zaman kimsenin dikkatini çekmeden ocağın başında oturan, ama günün birinde herkesten habersiz muhteşem bir sarayı ziyaret ettiğinde geç de olsa takdir gören, meziyetleri sayesinde hak ettiğı konuma getirilen Külkedisi gibi ünlü, çok az kahraman vardır” (Ralston, 2019: 9).

Bu alışma esnasında incelenen Alman masallarından hareketle ulaşılan tespitlere göre, Alman masallarında milletin inanç ve değer sistemiyle ilgili pek çok hususa rastlanmaktadır. “Din” olgusuyla alakalı pek çok masal mevcuttur ve bazı masalarda kilisenin önemine vurgu yapılır. Masal isimleri de bu durumu destekleyici niteliktedir: Meryem Ana’nın Çocuğı, İsim Babası, İsim Babası Azrail, Tanrının ve Şeytanın Yarattıkları vb. Bu masal isimleri bizlere Almanların inanç sistemiyle ilgili ipuçları vermektedir. Yine isim olarak dini nitelik taşımayan fakat muhtevasında dini öğeler olan masallar da mevcuttur. Örneğın “Kedi ile Farenin Dostluğı” adlı masalda kilisenin halk için ne denli önem arz ettiğı görülür. Ortaklaşa aldıkları yağ çömleğini nereye koymaları gerektiğine bir türlü karar veremeyen kedi ile fare onu en güvenilir yere yani kiliseye saklar:

“ ‘Buldu buldu! En iyisi kiliseye götürüp orada saklamak, çünkü kiliseden kimse bir şey aşırılmayı göze alamaz. Çömleğı mihrabın altına yerleştirir, gerekmedikçe de el sürmeyiz’” (Grimm & Grimm, 2016: 7).

Masalların olağanüstü tiplerinden olan “cüceler”e Alman masallarında sıklıkla rastlanır. Cüceler bazen olumlu tip teşkil ederken bazen de olumsuz tipler olarak karşımıza çıkar.

Şekil bakımından bazı masallar farklılık gösterir. Nazım formunda yazılmış anlam bütünlüğü olmayan masallar da mevcuttur. Masalın muhtelif yerlerinde alt alta yazılmış aynı cümleler tekrarlanır. Örneğin “Akıllı Hans” adlı masal şu şekildedir:

Annesi Hans’a soruyor.

“Nereye, Hans?” Hans cevap veriyor:

“Gretel’e”

“Bir pot kırmayasın sakın!”

“Kırmam, merak etme! Haydi Hoşça kal!”

“Güle güle, Hans!” ... (Grimm & Grimm, 2016: 227)

2.9. Rus Masalları ve Özellikleri

Yüzölçümü açısından büyük bir ülke olan Rusya, folklorik özellikleri açısından oldukça zengindir. Folklorik unsurların büyük bir bölümünü sözlü edebiyat türleri oluşturur. Rusların edebiyat envanterine baktığımızda masalların sayısı oldukça fazladır ve masallara Rus edebiyatında büyük önem verilir (Baklacı, 2016:5). Tüm dünyanın kabul ettiği masal inceleme metodunun da yaratıcısı olan Propp, Rus bir araştırmacıdır. Ayrıca dünyaca ünlü Rus yazar Tolstoy, Rus sözlü geleneğini oluşturan masallardan esinlenerek çocuklar için masal yazmıştır. Anlaşılacağı gibi, Rus milleti masal türünün eğitimde kullanılmasına ve bilimsel metotlarla incelenmesine önem veren bir millettir.

Masallar her ne kadar evrensel bir tür olsa da ait oldukları millete has özellikleri de yansıtırlar. Rus masalları da Rus halkının örf ve adetlerine dolayısıyla yaşam tarzına ayna tutar niteliktedir. Örneğin “İfrit” adlı Rus masalından alınan bu alıntıda “İlk Çağrılan Aziz Andrev” gününün nasıl kutlandığı anlatılır: “Kızlar bir köy evinde toplanıp pampuşki pişirir ve bir hafta, daha uzun bir süre doya doya eğlenirlerdi”(Ralston, 2019:16).

Rus halk masallarına “slazka” denir (Ralston, 2019:12).

Masallardaki temler genel olarak şu şekildedir:

- Prens ve sadık yardımcısı,
- Prens ve prensesler veya sıradan bir genç kızın aşkı,
- Kardeşlerin birbirini kurtarması,
- Anne ve babaya saygı.

Ralston' un "Rus Masalları" adlı derlemesinin giriş bölümünde Rus masallarının muhtevası ve içerdiği değerlerle alakalı ile ilgili şu bilgilere ulaşırız:

"...Misafir olduğumuz mütevazı evlerin çoğunda birçok ailevî değer ve erdemin varlığının farkına varırız; aile şefkati ya da kardeş saygısı ve anne baba sevgisinin birçok örneğini görürüz. Gece vakti köy sokağında yürürken yoksul hanelerde bile 'kutsal resimler' önünde bir mumun yandığını gösteren soluk huzmenin zifiri karanlıkta ışıdığına şahit oluruz. Bu fakir toprak işçilerinin, çoğu zaman cahil ve görgüsüz olsalar bile yaşamak zorunda kaldıkları sıkıcı ve zor hayatlarının düşük seviyesini, yüce düşünceler ve asil tutkularla yükseltebileceklerini görürüz"(Ralston, 2019:14).

Rus masallarındaki olağanüstü varlıklar; devler, devanaları, cadı, ifrit, ejderhalar ve canavarlar olarak karşımıza çıkar. Rusların masallarında kendilerine özgü bir cadı vardır. Bu cadının adı "Baba Yaga"dır. Baba Yaga küçük çocukları yiyen bir canavardır (Baklacı, 2016:31). Çocuklar ona ya tesadüfler sonucunda kendileri ulaşır ya da o küçük çocukları kaçıır. Baba Yaga, Rus masallarında kimi zaman da masalın iyi kalpli kahramanlarına yardım eden olumlu bir tip olarak karşımıza çıkar.

Rus masallarında karşımıza "insan" türünde çıkan tipler, kimi zaman soylu kişiler kimi zaman da sıradan köylülerdir. Bir meslek grubuna mensup olan kişiler de karşımıza çıkar: kral-kraliçe, çar-çariçe, prens, prenses, köylü, asker, vb.

Masallarda Rusların yaşam tarzına değinildiğini söylemiştik. Kişilere verilen isimler, Rusların kendi çocuklarına bugün dahi sıklıkla verdiği isimlerdir. Rusya'da en çok kullanılan erkek isimlerinden biri olan "İvan" ismine ve değişik kullanımlarına masallarda sıklıkla rastlanır: İvan, İvanuşka, İvancık...

Öyle ki, "Askerin Oğulları" adlı masalda bir kadının iki çocuğu olur ve ikisine de İvan adını verir.

“...Karısı üç ay sonra ikiz doğurmuş; ikisi de oğlanmış. Adlarını İvan koymuş”(Tayanç, 2008:59).

Rus masallarında “bilgelik” karşımıza çıkan önemli bir meziyettir. Diğer milletlerin masallarından farklı olarak “bilgelik” unvanına layık kişi kadındır. Masal adlarına baktığımızda bu tespitin desteklediği görülür: Deniz Çarı ile Bilge Vasilissa, Bilge Elena, Su Kralı ve Bilge Vasilissa vb.

Rus masallarında bazı mitlere de rastlamak mümkündür. Ralston yaptığı derlemede “mitsel masalları” incelemiş ve bu özellikleri yansıtan birçok masal türünün bulunduğunu ifade etmiştir (Ralston, 2019:67).

Bu çalışmada da masalları incelerken özellikle “Ölümsüzlük Suyu” mitine sıkça rastlandığını görüyoruz.“Beyaz Ördek” adlı masalda oğulları öldürülen prens “su” yardımıyla oğullarını hayata döndürür.

“Can suyunu oğullarının üzerine serpmişler; çocuklar önce kıpırdamamış, sonra da canlanıvermişler. Can suyunu da içtiklerinde konuşmaya gülüp eğlenmeye başlamışlar”(Tayanç, 2008:57).

DEĞER KAVRAMI

2.10. Değer Nedir?

Değer olgusu, bireyin ait olduğu toplumla, ailesiyle, kendi akranlarıyla, daha özele indirgenğinde kendisiyle olan ilişkilerini düzenleme gücüne sahip; çevrenin aktardığı ve insanın manevi dünyasında kabul görmesiyle özümşenen soyut bir kavramları ifade eder. İlişkileri düzenleme işlevinden dolayı değerlerin normatif bir özelliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır, lakin değerleri sadece kurallar örüntüsü olarak da düşünmemek gerekir. Değerler geniş bir perspektiften bakıldığında kişinin/topluluğun yaşam tarzının bir ifadesi olmakla birlikte kişisel/kültürel kimliğin oluşmasını sağlayan ve o kimliğin istikrarını sağlayan amillerdir.

Değer konusu, son dönemde üzerinde çok durulan bir konu olduğu halde içeriği, işlevi ve sınırları ilgili mutabık olunamayan bir konudur (Dilmaç, 2012:1). Bunun sebebi “değer” olgusunun, evrensel değerler hariç toplumdan topluma hatta

kişiden kişiye göre değişkenlik göstermesidir. Bir kişinin yaşantısının odak noktası olan bir değer başkası için önemli olmayabilir (Halstead ve Taylor, 2000,akt; Kıral ve Dinçer, 2018:85). Bu anlayıştan yola çıkarak “değer” kavramının kişilerde farklı çağrışımlar uyandırabileceği anlaşılır. Farklı araştırmacıların değer tanımları şu şekildedir:

“Değer hükmü, bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğunu belirten ifade ise değer de bir şeyin arzu edilebilir ve dilemez olduğu hakkındaki inançtır”(Güngör, 1996, akt; Dilmaç, 2012).Değer tutum ve davranışların şekillenmesinde etkin rol oynar. Bir kişinin önemli sorunlarını anlamak için o kişinin hangi değerleri önemsendiğini bilmek gerekir. Bireylerin, grupların ve milletlerin değerleri tespit edilirse onların tutumları hakkında yordama yapılabilir(Başaran, 1992, akt; Dilmaç, 2012:1). Değerlerle ilgili bu son görüşe göre, değerlerin kişiliğin inşasında ve kişileri, toplumları anlamada ne kadar önem arz ettiği anlaşılmaktadır.

“ ‘Değer’ sözcüğü genel anlamda bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü bir şeyin sahip olduğu kıymet, yüksek ve yararlı nitelik olarak tanımlanabilir. ” (Kızıler ve Canikli, 2015:15).Bu tanımda değerın “iyi ve faydalı” olanı belirlemede bir ölçüt olduğuna vurgu yapılır.

Bu kavram genellikle “Değerler” olarak ifade edilir ve en genel şekliyle aşağıdaki gibi tasnif edilmiştir:

- Sosyal Değerler
- Manevi Değerler
- Ahlaki Değerler
- Evrensel Değerler
- Dini Değerler
- Milli Değerler
- Folklorik Değerler
- Kurumsal Değerler (Kızıler & Canikli, 2015:15).

Yapılan tasniften de anlaşılacağı gibi bir topluluğa mensup olma mecburiyeti bulunan insanın, yaşamının her alanında değerler bulunur.

İnsanın iç dünyasında ve etkileşimde bulunduğu dış dünyasında önem verilen, faydalı bulunan soyut ölçütler değerleri meydana getirir.

Yine değer alanlarını ifade eden bir tanım da şu şekildedir:

“Değer kavramı etik, estetik siyasal, demokratik, dini ve toplumsal olmak üzere birçok alanı içine alan norm, inanç ve ilkeleri ifade eder.” (Yazıcı ve Aslan, 2011:2175).

İnsan doğası gereği birlikte yaşadığı toplumla veya bireylerle her zaman uyum içinde olmayabilir. Bu uyumsuzluk değer belirleme meselesinde de karşımıza çıkar. Konuya bu açıdan bakıldığında birçok değer sınıflandırması karşımıza çıkar. “Değer” kavramıyla alakalı literatüre mühim katkılarda bulunan çalışmalar yapmış M. Rokeach’ın ve Schwartz’ın değer tasnifleri Tablo1 ve Tablo2’de gösterilmiştir:

Tablo 1: M. Rokeach’ın Değer Sınıflaması (1973)

Gaye (Terminal) Değerler		Vasita (Enstrümantal) Değerler		
Rahat bir hayat	İç huzuru	Hırslı / istekli	Hayal Kuvvetli	Gücü
Heyecanlı bir hayat	Gerçek Sevgi	Ufku Geniş Olma	Bağımsızlık	
Başarma hissi	Ulusal güvenlik	Kabiliyetli	Entelektüel	
Barış içinde bir dünya	Zevk	Neşeli	Mantıklı	
Güzellikler dünyası	Kurtuluş	Temiz	Sevgi dolu/sevecen	
Eşitlik	Öz saygı	Cesaretli	İtaatkâr	
Aile güvenliği	Sosyal tanınma	Affedici	Kibar	
Özgürlük	Gerçek dostluk	Yardımsaver	Sorumlu	

Mutluluk	Bilgelik/hikmet	Dürüst	Öz kontrol
-----------------	-----------------	--------	------------

(Yiğittir, 2010: 210)

M.Rokeach'ın değer sınıflandırmasının içeriğiyle ilgili ortak ve farklı umdeleri olan Schwartz'ın değer alanları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: Schwartz'ın Geliştirdiği 10 Motivasyonel Değer Alanı

Değer Alanı ve Açıklaması	Örnek Değerler	Kaynak
Güç (Power): Sosyal konum ve prestij. Kaynaklar ve insanlar üzerinde kontrol ve tahakküm.	Sosyal güç, otorite, refah	Etkileşim Grup
Başarı (Achievement): Sosyal standartlara göre yeterlik sergileyerek başarılı olmak.	Başarılı, becerileri, hırslı	Etkileşim Grup
Hazcılık (Hedonism): Zevk ve kendini tensel açıdan tatmin, haz.	Eğlence, hayattan zevk alma	Organizma
Uyarılma (Stimulation): Heyecan, yenilik, olaylara meydan okuma.	Cüretkâr olma, alışılmışın dışında yaşama, heyecanlı bir hayat sahip olma	Organizma
Öz yönelim (Self-direction): Seçme, üretme ve keşfetmede bağımsız düşünce ve eylem.	Yaratıcılık, Merak, Özgürlük	Organizma Etkileşim
Evrenselcilik (Universalism): Halden anlama/anlayış, kadirşinaslık, hoşgörü, doğanın ve bütün insanların huzurunu koruma.	Açık fikirlilik, sosyal adalet, eşitlik, çevreyi koruma	Grup Organizma

Hayırseverlik (Benevolence): Yakınların iyiliğini gözetme ve durumlarını geliştirme.	Yardımsever, dürüst, bağışlayıcı	Organizma Etkileşim Grup
Gelenek (Tradition): Dinin ya da geleneksel kültürün ürettiği töreleri kabul, saygı ve bağlanma	Alçakgönüllü, dindar, kanaatkâr	Grup

(Schwartz'dan aktaran Yorulmaz, 2017: 75)

2.11. Değerler Eğitimin Tarihçesi

İnsanlığın var oluşundan itibaren değerler eğitiminin ebeveynler, bilim adamları, sosyal bilimciler ve okullardaki öğretmenler veya eğitimci tarafından verilme çabası mevcuttur. Eski toplumlarda, değerler eğitiminin olmadığını iddia etmek, toplumsal düzeni sağlayacak kural ve ilkelerin olmadığını iddia etmekle eşdeğerdir. Bu nedenle, ilk toplumlarda eğitim faaliyetlerinde değer eğitiminin göz ardı edilmediği söylenebilir. En eski uygarlıklardan olan Sümerlilerin ve Çinlilerin okullarında ve toplum yaşamlarında eğitime büyük önem verdiği bilgisine tarihi kaynaklarda rastlamak mümkündür. Sümerlerin yazdığı yazılarda nezaket, adalet, özgürlük, dürüstlük, dürüstlük, affetme ve merhamet gibi değerlerin özel bir önem taşıdığı yapılan bilimsel çalışmalarda ortaya konmuş gerçeklerdir (Kramer, 2002: 247). Çinlilerin milattan önce kurduğu okullardaki Lao Tse, Buda ve Konfüçyüs'ün öğretileri değerlerin aktarılmasına uzun yüzyıllar boyunca ve bugün dahi katkıda bulunmaya devam etmektedir (Külken, 2003). Yunan düşünürlerden biri olan Aristoteles, değer kavramının anlamı ve önemi hakkında fikirler geliştirmiş ve Platon'un felsefesini "yüksek değerli fikirler" olarak adlandırılan ideallerin eğitimi üzerine kurmuştur (Hassen, 1937: 5). Türk destanlarının yanı sıra Dede Korkut, Kutadgu Bilig ve Mesnevi'nin hikâyeleri, değerler eğitimi ile ilgili öğretileri muhtevasında barındıran önemli eserlerdir. Toplum yaşamında var olan bir insanın ait olduğu toplumun değerlerini tanıması ve özümsemesi hayati önem taşıdığından, bu ihtiyacı karşılamaya yönelik faaliyetlerin her toplum için değer eğitimi alanına dâhil edildiği iddia edilmektedir.

Değerler eğitimi konusunda tarihsel süreç incelendiğinde ortaya konan kavramlara bakıldığında böyle bir eğitim anlayışının adına doğrudan yer verilmese de, değerler eğitimi çalışmalarına modern okulların açılmaya başladığı 19. yüzyıldan beri öğretim programlarında örtük bir şekilde rastlanmaktadır.

Değerler eğitiminin çıkış noktası 1920’li yıllarda Amerika’da “karakter eğitimi” adı altında yapılan çalışmalardır. Bu çalışmaların yayımlanma süreci uzun sürmüş ve çalışmalar 1970 yılının ortalarında yayımlanmıştır. Değerler eğitimi ile ilgili yayım ve çalışmalarda öne çıkan araştırmacılar “Rokeach, Simon, How, Raths, Harmin, Kirschenbeum ve Kohlberg”tir. Değerlerin mahiyetine verilen önem dönemin şartlarına göre farklılık göstermiştir. 1990’lü yıllarda toplumsal ve ahlaki değerlerden ziyade bireysel uyum değerleri ön plana çıkmıştır. Fakat bu dönem sonrası ortaya çıkan toplumsal sorunlar bireysel değerlerden ziyade toplumsal değerlerin tekrar gündeme gelmesine neden olmuştur (Demircioğlu ve Tokdemir’den akt. Turan ve Ulusoy, 2014:7).

Ülkemizde ise yine 1900’lü yıllarda ahlak eğitimi, karakter eğitimi ve vatandaşlık eğitimi üzerine teorik ve uygulamaya dayalı çalışmalar yapılmıştır. Böylelikle bireyin iç dünyası ve değerlerinin farkında olması ve etik anlayışlarını desteklemeyi amaçlayan yaklaşımlar, yeni ilköğretim programlarında yer bulmaya başlamıştır (Aktaş, 2008:11).

2.12. Değerler Eğitiminin Önemi ve İşlevi

Değerler eğitimi, kişiliğin inşasında ve bireyin karşılaştığı problemleri çözerken benimseyici doğru ve faydalı olan metotların belirlenmesinde hayati öneme sahiptir. Bu eğitimin küçük yaşlarda başlaması karakterin sağlamlştırılması ve değerlerin özümsemesi için önemlidir.

Çocukların iyi bir birey olma serüveninde büyüklerin onlara kılavuzluk etmesi büyük önem taşır. Çocukları, kendi içgüdülerine göre davranma konusunda serbest bıraktığımızda onlara kusursuz bir çevre sunulmalıdır ki, çocuklar yetişkinlerin uygar dünyasındaki kurallara uyabilsin. Bu da ütöpik bir durumdur. Yaşam iyi ve kötünün bir arada olduğu kompleks bir olgudur. Bu sebeple yetişkinler çocuğun gelişim sürecinde, onun yönlendirilmesi meselesiyle alakadar olmak zorundadır (Adler, 2012:7).

Bu hususta devreye “değerler eğitimi” girmektedir. Küçük yaşta başlayan eğitim, çocukların ve dolayısıyla toplumun geleceğini etkiler. 21. yüzyılda artan şiddet olayları, kültürel bozulma, insanların birbirlerine bakış açıları ve olaylar, değerlerin oluşumunu önemli kılmaktadır. Küreselleşme süreci ve beraberinde getirdiği sosyo-ekonomik ve teknolojik değişiklikler yeni bir vatandaşlık anlayışına ihtiyaç duyulmasına neden olmuştur. Bu süreç, “aktif, sorumlu, yasal ve diğerleriyle işbirliği yapabilen insanlar yaratmayı amaçlamaktadır.”(Narin, 2007: 19).

Bu özellikleri insanlara aktarmanın en önemli yolu değerleri beslemek, geliştirmek ve sonraki nesillere özümsetmektir. Değerlerin geliştirilmesiyle kişi, kendileriyle uyumlu olması için gereken nitelikleri kazanabilir. Değerleri öğretmenin amacı, insanlara hoşgörü, sadakat, sevgi ve saygı gibi erdemlerin kazandırılması ve insanların bunları davranışa dönüştürmelerine vesile olmaktır. Bu değerlerin kaybında teknolojilerin gelişmesinin ve bireyselleşmenin artmasının etkili olduğu söylenebilir. Yanlış örnekler çocukları yanlış yönlendirmekte ve onları olumsuz bir kişilik geliştirmeye teşvik etmektedir. Eğitim ve öğretimi birlikte yürüten okullarda değerler geliştirilerek, olumsuz örnek teşkil edebilecek olaylar ortadan kaldırılmalı ve doğru olay/davranış örnekleri ile çocukların tutarlı bir kişilik oluşturmalarına katkı sağlanmalıdır. Öğretmenin değerler eğitiminin gerçekleştirilmesindeki rolü oldukça büyüktür. Öğretmenin rol model olması, çocukların değerleri öğrenmesini kolaylaştıracaktır. Eğitime verilen değer toplumdaki olumlu değişimleri beraberinde getirecektir (Kirschenbaum'dan akt. Ulusoy ve Dilmaç, 2014: 55).

2.13. Çoğulcu Toplumlarda Değerler Eğitiminde İzlenen Temel Kuramlar (Yaklaşımlar)

Kirschenbaum'a göre değer eğitiminde bugüne kadar dört önemli hareket ortaya çıkmıştır:

-Değer gerçekleştirme

-Karakter eğitimi

-Vatandaşlık eğitimi

-Ahlak eğitimi (Kirschenbaum 1995,akt;Aktaş, 2008:11).

Akbaş bunların dışında “din eğitimi, etik eğitimi, kanun ilişkili eğitim, eleştirel düşünce, empati geliştirme, ahlaki muhakeme, yaşam becerileri, cinsellik eğitimi, uyuşturucu eğitimi” gibi değer eğitimi uygulamalarının da mevcut olduğunu ifade eder. (Kirschenbaum 1995,akt;Aktaş, 2008:11).

Değer eğitimi akımları toplumun ve bireyin ihtiyaçlarına göre hâsıl olmuştur. İçinde bulunulan duruma ve şartlara göre benimsenen değer akımı farklılık göstermiştir.

Öncelikle okullarda öğrencilerin akademik başarılarını arttırmak ve aşılacak için ahlak eğitimi yapılmıştır. 1900’lerin başından itibaren bu eğitim amaç ve yöntemleri belirginleştirilerek kavramsallaştırılmıştır.” Değer ve ahlak eğitimi İkinci Dünya Savaşı sonrası geleneksel yöntemlerle devam etmiştir.” (Kirschenbaum 1995, akt; Aktaş, 2008: 11).

2.13.1. Değer Aktarma

Homojen toplumlarda kült haline gelmiş değerler vardır. Bunlar toplumun benimsediği, gelecek nesillere aktarılmasının kalın çizgilerle kabul edildiği değerlerdir. Bu anlayışa göre, okullar kült haline gelmiş söz konusu değerleri aktarmaya çalışır. Bunu yaparken de ailedeki değerler eğitimine benzer bir metot izlenir. Öğrencilerden toplumun büyük çoğunluğunun kabul ettiği değerleri seçmeleri beklenir. Amaç, öğrenciler için davranış seçme söz konusu olduğunda öğrencilerin belirlenmiş değerlere uygun hareket etmeleri sağlamaktır. Bu anlayışa göre öğretmenler, öğrencilere farklı değerleri filtreleyerek toplum tarafından çerçevesi çizilmiş değerleri aktarmalıdır. Böylece öğrencilerin hangi değerleri seçeceği önceden belli olur ve geleneğin korunması sağlanır (Ziebertz, 2013: 454-455).

Gençler, öğretmenleri tarafından muhtemel alternatifler dizini içinden kasıtlı olarak önceden seçilmiş değerleri ve normları benimser. Bunlar, öğretmenin (okul yönetimi veya hükümetin) gençlerin gelecekteki eylemleri ve kararlarına rehberlik etmek üzere, belirli bir değer yönelimine sahip olmaları için bulduğu en iyi değerlerdir (Ziebertz, 2013: 456).

2.13.2. Değer Açıklama Yaklaşımı

Amerika'da etkili olan Sydney Simon ve arkadaşları tarafından geliştirilen değer temelli yaklaşım, değer önerisi yaklaşımının etkisini yitirdiğini öne sürerek,

öğrenci değerlerini netleştirmek ve değerleri özümsemelerini sağlanmaya çalışılması olarak tanımlanabilir (Akbaş, 2008: 218, Bazarkulov, 2008: 35).

İnsanların kendi değerlerini tanımlama hakkına sahip olduğu anlayışına dayanan yaklaşım, geleneksel yaklaşımların tam tersidir (Altıntaş, 2012: 40). Ayrıca, bu yaklaşıma göre değer aktarma yaklaşımı, öğrencilerin akran grupları ve medyadan etkilenmesi nedeniyle yetersiz kalmaktadır, bu durum öğrencinin değerlerini açıklamasını zorlaştırmaktadır (Bazarkulov, 2008). Aslında, değer açıklama yaklaşımı, insanların değerlerini nasıl açıkladıklarına dayanmaktadır (Yel ve Aladağ, 2012, :134). Değer tanımlama yaklaşımı sınıfta oyunlar, sergiler, uygulamalar ve özel konularla değerlerin aktarılmasını baz alan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, tüm yaş gruplarında ve deneklerde etkili olabilir (Ryan, 1991: 742).

Uygulamalarda grup çalışması tercih edilmekle birlikte, her düşünceye saygı, öğrencilerin belirli değerleri teklif etmeden kendi değerlerini tanımlarına temel teşkil eder (Bacanlı, 2000: 199). Eğitimde sosyal değerlerin etkinliğini ortadan kaldıran ve önemini göz ardı eden bu yaklaşım, tartışmalara rağmen modern eğitim sisteminde önemli bir yer tutmaktadır (Özmen, Er ve Girgil, 2012: 299).

2.13.3. Değer Geliştirme Yaklaşımı

Çağdaş değer aktarma modellerinin en yaygın olanı “Değer Geliştirme Yaklaşımı’dır. Kohlberg tarafından geliştirilen bu yaklaşım (Akbaş, 2008; Bazarkulov, 2008; Ekşi, 2006; Özmen, Er ve Girgil, 2012: 298) hem bireye hem de hümanist yapıya odaklanan bir yaklaşıma dayanmaktadır. Kohlberg, ahlaki gelişim teorisini üç aşamaya ayırmaktadır: Gelenek öncesi olarak adlandırdığı ilk evre, ceza ve itaatkârlık, geleneksel evre olarak tanımladığı ikinci evre, toplumsal düzenin sağlanması, üçüncü evre de ise gelenek sonrası tanımlamasına uygun olarak evrensel ahlaki ilkeleri ön plana çıkarmıştır (Yığittir ve Kaymakçı, 2012: 13).

Kohlberg’in yapmış olduğu sınıflandırmaya göre, çoğu insan geleneksel aşamada yaşamaktadır. Ahlaki akıl yürütme olarak da adlandırılan bu yaklaşımla, öğrenciler belirli bir durum hakkında tartışır ve akıl yürütmelerinin bir sonucu olarak çözüm bulurlar. Bu yaklaşımın amacı, öğrencilerin olaylar sırasında karşılaştıkları ikilemlere çözümler bulmalarına yardımcı olmaktır. İkilemler ve tartışmalar, temel değer olarak tanımlanan adalete uygun olarak yapılmalıdır. Böylece, değerlere karşılık gelen bir çözüm bulmayı ve bireyin toplumsal bir konu olarak

karşılaştığı çatışmalarda doğru davranışı geliştirmesini amaçlamaktadır (Yılmaz, 2013).

Söz konusu değer geliştirme yaklaşımında bazı kusurlar vardır. Değerler eğitimi bağlamında ikilemlere maruz kalan vaka çalışmalarının teorik ve gerçek olmaktan uzak olması, bu yaklaşımın ana dezavantajıdır. Bu yaklaşım bir formalite olarak görülmekte ve bilişsel ön yargıya dayanmaktadır (Mokrosch, 2009: 43). Ayrıca, Kohlberg'in teorisinin evrensel niteliği ile ilgili çok sayıda eleştiri yapılmıştır. Bu eleştiriler: batı felsefesinin geleneklerini içerdiği ve evrenselliği yansıtmadığı yönündeki eleştiri ile ahlakîliğin adalet değerinin merkeze alınarak açıklanması konusunda yapılan eleştirilerdir (Ekşi, 2006: 33).

2.13.4. Değer İletişimi

Eğitimsel bir perspektiften bakıldığında “değer iletişimi” tarafların birbirlerinin doktrinlerine, kendi doktrinlerine saygı duydukları şekilde saygı duymalarını gerekli kılar. Bu şekilde saygı duydukları ve temelinde uzlaşa olan, fikirlerin eşit muamele gördüğü ideal bir iletişim gerçekleşebilir (Ziebertz, 2013: 460).

Bu iletişimin neticesinde gençler değer ve yargıları muhakeme etme gücü kazanır, muhtevası ve sebeplerine göre problemleri hale gelmiş ön görüşleri gözden geçirip yeniden inşa ederler. Amaç, ahlaki perspektifte hangi kural ve değerleri benimsemek gerektiği hakkında mutabık olmaktır (Ziebertz, 2013: 461).

Tablo 3:Dört Modelin Özetlenmiş Karşılaştırılması

	Değer Aktarımı	Değerlerin Açıklığa Kavuşturulması	Değer Geliştirme	Değer İletişimi
Hedef	Gençlik önceden seçilen Değerleri ve normları benimseyecektir.	Gençlik zaten kazanılmış ahlaki yaklaşımları tanımalı	Gençlik aşamalı olarak ahlaki yargı duygularını geliştirmelidir	Gençlik Değerler ve normların çekiciliği ve potansiyelini bir ahlaki bakış

		ve (potansiyel olarak) bazılarını reddetmelidir.		açısından belirlemelidir.
Metot Süreç	Değerlerin bilişçi,duygusal ve motivasyonel metotlar yoluyla doğrudan aktarılması.	Kazanılan Değerler ve normların bilincine varmalı ve onlarla çatışmalıdır.	İkilem öyküleri kullanma yoluyla ahlaki çatışmaların tartışılması.	Perspektifteki çeşitli değişikliklerle birlikte bir tartışma sürecine katılım.
Değer Yönelimi	Aktarılacak Değerler ve normların içeriğinde (değerinde) yatmaktadır.	Sübjektif düşünce,hissetme ve yapmanın optimize edilmesinde yatmaktadır.	Prensipilerin rehberliğinde ahlaki yargıların oluşturulmasında yatmaktadır.	Gençliğin,her m metot hem de hedef olanahlakiolg unluğunda yatmaktadır.
Değer çoğulculuğu	Gençlik tarafından benimsenecek Değerlere indirgenmiştir.	Bireysel önem taşıyan Değerlere indirgenmiştir.	İşlevsel maksatla seçili ikilemler içince gündeme getirilir.	Değerler ve normlar ilişkin bir çıkış noktası ve tartışma konusudur.

(Ziebertz, 2013: 462)

2.14. Temel Değerler

Temel değerler, bireysel ve sosyal yaşamda en önemli kabul edilen ve diğer değerlerden daha üstün tutulan değerlerdir. Toplumda var olan temel değerler, tüm toplumların üzerinde mutabık olduğu evrensel değerlerden farklı ve bağımsız değildir.

Hızla değişen ve gelişen bir dünyada, toplumların hayatta kalmasında önemli bir etken olan sosyal yaşam düzeyindeki bağlayıcı değerlerin önemi giderek

artmaktadır (Özkan, 2011: 135). Temel değerlerin en karakteristik özelliği, tüm toplumların üzerinde ittifak halinde olduğu değerlerden oluşmasıdır. Bir insanın günlük hayatında aktif olarak yer alan ve toplumsal yapıyı oluşturan temel değerler, insanların bir arada yaşama zaruriyetinin düzenlenmesinde, evrensel değerlerin öğrenilmesinde, uzlaşma kültürünün şekillendirilmesinde ve dünya ile uyumlarını sağlamada baskın bir rol oynamaktadır. Doğru seçimin ve doğru davranışın anlamı, toplum ve bireyler için değişse de temel değerler, milletlerarası platformda benimsenen değerler hakkında, tüm toplumlar için tutarlı, ortak fikir oluşmasını sağlamaktadır.

2.14.1. Milli Değerler

Toplum oluşturulan bireylerden hemen hemen hepsinin müşterek onayını almış; sosyal düzenin sağlanmasında ve sürdürülmesinde aktif rol oynayan değerlerdir. Bu sebeple kişiler üzerindeki tesiri oldukça fazladır. Devletler de uluslararası platformda diğer milletlerle olan etkileşiminde milli değerleri göz önünde bulundurarak hareket eder. Milli değerlerin bir kısmı evrensel nitelik taşıyıp diğer devletlerin değerleriyle ortak paydada buluşabilir; bir kısmı ise sadece ait olduğu millete aittir. Türk milletinin milli değerleri şu şekilde sıralanabilir: “*vatan sevgisi, bayrak, milli marş, istiklal, dini inançlar, gelenek ve görenekler, devlet ve millet büyükleri, tarihi kişilikler,...*” (Karaçanta, 2013: 108). Milli değerler toplumdaki birliğin inşasında ve millet olarak ortak ülkelerin gerçekleştirilmesinde; “vatan” kavramının gerçek anlamının anlaşılmasında etkin rol oynar (Karaçanta, 2013: 108).

2.14.2. Evrensel Değerler

Dünyada ussal düşünceye dayanan, herkesin mutabık olduğu, akıl gücüyle muhakeme edilmesi dışında reddedilmesi mümkün olmayan; kişilerin içselleştirmese dahi kabul ettiği genelgeçer bir ahlak anlayışı mevcuttur (Soykan , 2013: 45). Evrensel değerler böyle bir anlayışın ürünüdür. Kişiden kişiye veya milletten millete değişkenlik göstermeyen değer olguları “evrensel değer” envanterini oluşturur. Örneğin; “etik kurallar evrenseldir; onların zamana veya topluma bağlı olmaması, insanlık iradesinden kaynaklanmış olmasındandır”(Soykan , 2013: 53).

Dünya üzerinde bir arada yaşayan milletlerin hatta bireylerin farklı ahlak anlayışlarına sahip olduğu düşünülürse değerlerin evrenselleşmesi bir gelişim

sürecinden geçmiş ve bu değerler bu süreçten sonra kabul edilmişlerdir. Evrenselleşme süreci dinamik bir yapıya sahiptir (Mehmetoğlu , 2013: 121).

2.15. Edebi Türlerin Değerler Eğitimindeki Rolü

Toplumsal düzenin korunması ve geliştirilmesi konusunda değerler eğitimin önemine değinilmişti. Çocuğa değer aktarmada veya değerlerin davranışa dönüştürülmüş şekillerini sunmakta edebi türlerin işlevi büyüktür. Bu sebeple çocuk kitaplarının bu görevi sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmesi için çocuk kitaplarında bazı temel kavram ve değerlere yer verilmesi gerekir. Yazarlar bu durumu göz önünde bulundurarak eserlerini oluşturmalıdır. Değerler çocuklara sunulurken onların bilinçaltına tesir etmesi sağlanmalı ve onlara olumlu davranışlar kazandırması esas alınmalıdır (Yalçın ve Aytaş, 2002:31).

Bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda her eser değerler eğitiminde kullanılamaz. Eserlerin değerler eğitiminde kullanılabilmesi için bazı bazı niteliklere sahip olması gerekir.

Karatay'ın O' Sullivan'dan aktardığına göre çocukların değerleri kavrama sürecine katkı sağlayacak kitaplar aşağıdaki özelliklere sahip olmalıdır:

- “1. İyi yazılmış kitaplar ahlâki ikilemler taşır.
2. Edebi seviyenin ötesinde, anlamaya sağlayan derinlikteki kitaplar.
3. Hayranlık uyandıran fakat öğrencilere hemen hemen aynı yaşlarda ve inanılabilir karakterleri içeren kitaplar.
4. Ana karakteri çeşitli kültürlerden gelen kız ve erkeklerden alabilen genişlikteki kitaplar.” (Karatay, 2011: 1404).

Bu özelliklere sahip kitaplar, çocuklara davranış seçmede yardımcı olur. Çocukların edebi zevkini arttırırken çocuklara eleştirel düşünmeyi öğretir. Çocukların kahramanlarla özdeşim kurmasına olanak verir ve çocuklara “farklılıklara saygı gösterme” değerini aşılar.

Bu başlık altında ele alacağımız konu ise edebi türlerin değerler eğitimindeki işlevini incelemektedir. Bahsi geçen türler, çocuk edebiyatı kaynaklarında bulunan

çocuklara uygun türlerle sınırlandırılmıştır. Çocuklara değer aktarma sürecindeki tesirlerini inceleyeceğimiz türlerden bazıları şunlardır: Türkü, ninni, söylene, mani, tekerleme, fabl, destan, şiir, roman, öykü, biyografi, gezi yazısı, anı, tiyatro.

Türkü, sözlü gelenekte hâsıl olan ezgi ile söylenen halk edebiyatı kapsamında değerlendirilen anonim bir türdür. Bölgelere veya muhtevasına göre farklı adlar alır: "...şarkı,deyiş,deme,hava,ninni,ağıt gibi..." (Boratav, 2013: 171).

Türküler halkın maddi ve manevi yaşantısının görüntülerini yansıtması ayrıca ezgili ve ritmik bir şekilde söylenmesi hasebiyle çocuğa birtakım değerleri kavratması açısından işlevsel bir türdür. Muhtevası yönünden düşünüldüğünde çocuğun kültürel kodlarını öğrenmesi açısından önem arz eder. Böylece çocuk milli bir kimlik kazanır ve çocuğa "kültürel mirasa duyarlılık" değeri aktarılır. Ezgili söyleyişi sayesinde de "estetik" değerin aktarılması sağlanır (Kıbrıs, 2010:55).

Türkünün değerler eğitiminde kullanılması için okutulacak dinletilecek türkünün seçimine dikkat edilmelidir. "Sevgi,bağlılık,doğal güzellikleri anlatan, sevinçleri, acıları, sevinçleri, acıları, sıra ve gurbet özlemine dile getiren türkülerle hayvan sevgisini anlatan türküler" tercih edilmelidir (Yalçın ve Aytaş, 2002: 122).

Ninni, lirik türküler kategorisine giren anonim halk edebiyatı ürünüdür (Boratav, 2013:172). Ninniler annelerin bebeklerine söyledikleri,onların ağlamasına engel olmak veya onlara besledikleri sevgiyi anlatmak maksadı güden ezgili söyleyişlerden oluşan halk edebiyatı nazım türüdür (Kıbrıs, 2010:55). Çocuklara daha bebekken "sevgi" ve "aile birliğine önem verme" gibi değerleri aktarır. Ayrıca ezgili söyleyişinden dolayı çocukta estetik değerin oluşmasına katkıda bulunur.

Boratav maniyi şu şekilde tanımlar: "Gerek dil,gerek gelenek ortaklığı bakımından çok geniş bir alana yayılmış olan mani en çoğu 7 heceli ve a a b a düzeninde uyaklı dördlük olarak gösterir kendini." (Boratav, 2013:191). Maniler insanların his,düşünce ve isteklerini karşı tarafa aktarma işlevi taşıyan bir türdür ve toplumun müşterek zekasının ürünüdür. Çocukların kedinin az sözle ifade etmesine fayda sağlar (Yalçın ve Aytaş, 2002: 123). Yaratıcısı olan halkın duygu ve düşüncesini barındırması sebebiyle dolaylı olarak "kültürel mirasa duyarlılık" değerine katkı sağlar.

Efsane, anlatılanların doğru kabul edildiği, nesir halinde anlatılan; tarih, toplum ve doğa olaylarının halkın inanış biçimiyle yoğurularak olağanüstü bir şekilde tahkiye edildiği anlatı türüdür (Boratav, 2013:111). Efsanelerde genellikle ahlaki ikilemler ele alınmakta, bu ikilemler arasında görüşlerden biri çürütülmekte diğeri temellendirilmektedir (Yalçın ve Aytaş, 2002:100). Değerler eğitiminde ahlâki ikilemler içeren metinlerin kullanılması aranan bir özelliktir.

Batı lisanlarında epope veya “epos” diye adlandırılan Türk edebiyatında destan adı verilen tür; bir milletin bilinen en eski dönemlerinden başlayarak halkın yaşadığı müşterek sıkıntıları, kahramanlıkları, ait olduğu milletin varoluş sürecini anlatan yaratıcısı belli olmayan sözlü edebiyat ürünüdür (Yalçın ve Aytaş, 2002: 81). Destanlar, yazının olmadığı dönemlerle ilgili “hem yaratılış ve olağanüstü varlıklara, hem de toplumun geçmişine değin bilgiler verirler.” (Boratav, 2013:41).

Destanlar özellikle milli kimlik bilincinin inşasında, toplumsal değerlerin öğrenciye aktarılmasında en uygun türler arasındadır. Destanlarda aktarılabilecek değerleri sıralayacak olursak: aile, bağımsızlık, barış, dayanışma, kardeşlik, tarihsel ve kültürel mirasa duyarlılık, vatanseverlik vb.

Mesela, Ergenekon Destanı bağlamında karşımıza çıkan değerleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Destanda düşmanlara yakalanmak istemeyen Türkler ıssız bir yeri yurt edinirler. Bu durum bağımsızlık ve özgürlük değerinin var olduğunun göstergesidir.
2. Çoğaldıkları için Ergenekon’dan çıkmaları gereken Türkler hangi millet dost olmak isterse o milletle dost olacağını belirtir. Bu durum da barışçıl bir yaklaşım izlediklerinin göstergesidir.
3. Bir demircinin öncülüğünde herkes üstüne düşen görevi yaparak demir dağı eritirler. Bu bir insanın tek başına yapamayacağı bir iştir. Dolayısıyla, dayanışmanın önemine vurgu yapılır (Yalçın & Aytaş, 2002: 98).

Fabl ya da Latince karşılığı fabula olan anlatı türü, menşei Doğu olan ahlaki öğütleri düş gücü vasıtasıyla okuyucuya aktaran; öznelerin genellikle hayvanlar ve bitkiler olduğu didaktik özellikler taşıyan bir türdür. Fabлда verilen öğütler “sözde

kalmamış; etten kemikten bir varlığa dönüşmüş, devinime geçerek yaşam kazanmıştır.” (Phaedrus, 1998: 7). Bu ifaden de anlaşılacağı üzere fabl değerler eğitiminde kullanılmaya en uygun türlerden biridir. Öğrenciye aktardığı değerlerin yanı sıra bu değerlerin davranışa dönüşmüş şekillerini barındırması önemini bir kat daha arttırmaktadır. Çünkü öğrencileri karakter eğitiminde sözden çok davranışlar etkilemektedir. Fabllarda çocuklara en ok aktarılan değerler: “tokgözlülük, yetingenlik, özveri, yardımseverlik” gibi bireysel değerlerdir (Oğuzkan, 2001:65).

Tesir alanı insanların duyguları olan şiir, anlatılmak isteneni imgelerle anlatan; kafiye ve ölçüyle ahengin sağladığı manzum bir edebi türdür (Yalçın ve Aytaş, 2002: 181). Çocuklar için yazılmış şiirlerdeki temalar göz önünde bulundurulduğunda çocuk edebiyatında daha çok pastoral ve didaktik şiir türlerine rastlanır (Yalçın ve Aytaş, 2002: 182). “Çocuğa güzellik ve insanlık duyguları ile ulus ve yurt sevgisi kazandırmada şiirlerin etkisi çok önemlidir.” (Oğuzkan, 2001:248). Bu ifadeden anlaşılacağı üzere şiir çocuklara estetik, sevgi/saygı, merhamet, vatanseverlik gibi değerlerin kazandırılmasında tesirli bir türdür.

Roman, tahkiyeye dayalı, merkezinde olay bulunan, olayı gerçekleştiren öznelerin iç dünyasının ve olayın gerçekleştiği mekanların betimlediği uzun soluklu bir edebi türdür. Anlatılan olaylar gerçek ya da gerçeğe yakındır (Kıbrıs, 2010:178). Çocuk romanları çocuğa çeşitli yaşantılar ve deneyimler sunar. Romanın kaynağı gerçek yaşantılar olduğu için her türlü değeri öğrenciye aktarabilir. Bu tür, değerler eğitiminde kullanılırken roman seçimine dikkat edilmelidir. Çünkü kötü deneyimlerin ve karakterin mevcut olduğu romanlar da vardır. Seçilecek romanlarda “aile özlemi, yuva, huzur ve düzenli bir hayat” gibi değerleri barındıran romanlar seçilmelidir (Yalçın ve Aytaş, 2002: 143).

Öykü, romanın özelliklerini taşır. Ondaki farkı romana göre daha kısa olmasıdır (Kıbrıs, 2010:178). Değerler eğitimindeki işlevi açısından düşündüğümüzde romanla özdeşleşir. Şunu ekleyebiliriz ki, roman ve öykülerde farklı ülkeler ve kültürlerin yaşantıları anlatılabilir (Oğuzkan, 2001:99). Böylece çocuk “farklılıklara saygı” değerini de kazanmış olur.

Biyografi ya da yaşamöyküsü halkın çoğunluğu tarafından tanınan, eserleri ve yaşantılarıyla halk nazarında olumlu tesirler bırakan kişilerin yaşamlarını farklı kaynaklardan istifade ederek anlatan yazı türüdür (Özdemir, 2007: 206). Değerler eğitiminde biyografilerden yararlanırken yaşantılarında değerlere önem veren kişilerin hayatlarından kesitler taşıyan örnekler tercih edilmelidir. Böylece çocuklara “bilim, yurt, sanat, insanlık sevgisi, yiğitlik, doğruya, güzele yönelme, dayanışma” gibi kavramlar aktarılmış olur (Kıbrıs, 2010:273). Aynı zamanda başarı, güç gibi motivasyonel değerlerin çocuğa aşılmasında biyografilerde bahsi geçen kişinin hayatı örnek teşkil eder.

Anı, bir kişinin yaşamına etki eden olayları, deneyimlerini başkalarıyla paylaşmak adına yazdığı; olayın geçtiği dönemin zihniyetinden izler taşıyan yazı türüdür (Özdemir, 2007: 190). Eğer anıdaki olay “bilimde, sanatta, devlet yönetiminde vb. başarılı olmuş kişilerse” çocukların ilgisini daha çok çeker (Kıbrıs, 2010:283). Örneğin Atatürk’ün başından geçen bir anı çocuğa vatanseverlik, bilimsellik, barış, dayanışma, demokrasi bilinci, sevgi, saygı gibi birçok değeri aktarabilir.

Gezi ve gözlem yazıları bir kişinin gezip gördüğü yerlerin tarihi, kültürel ve doğal özelliklerini okuyucuyla paylaştığı yazılardır (Özdemir, 2007: 214). Gezi yazıları, çocuğa kültürel değer aktarımında tesir eder (Yalçın ve Aytaş, 2002: 168). Çocuğa bu sayede “doğal çevreye duyarlılık”, “tarihsel ve kültürel mirasa duyarlılık” gibi değerler kavratılır.

Tiyatro, göstermeye bağlı bir edebi türdür. Bir olayın/yaşantının sahnede izleyicilere aktarıldığı; içinde çatışmalar (iyi-kötü gibi) bulunan bir gösteri sanatıdır (Özdemir, 2007: 346-347). Tiyatroda çatışma “ahlaki ikilemi” doğurur. Çocukların hem görsel hem de işitsel alanlarına hitap eden bu türde değerler âdetâ vücuda gelerek bireye aktarılır. Elbette çocuklar sadece tiyatroyu izlemekle/okumakla kalmamalı, aynı zamanda okullarda tiyatro çalışmalarında aktif olmalıdır. Bu durum öğrencilerin değerleri yaşantı haline getirmede yaptığı bir prova niteliği taşır. Ayrıca öğrenciler birlikte tiyatro çalışması yaparken dayanışma, yardımseverlik ve paylaşma gibi değerleri yaşayarak öğrenirler (Yalçın ve Aytaş, 2002: 197). Tiyatronun değer aktarımında ne denli rol oynadığını Türk Milli Eğitiminin 26. Maddesinde ve bu maddeye bağlı fıkralarda görebiliriz.

Bu yönetmelikte tiyatronun amacı şu şekilde yer alır:

“Türk Milli Eğitiminin genel amaçları doğrultusunda öğrencilerin milli ve estetik duygularını güçlendirmek, güzel sanatlar alanındaki yetenek ve becerilerini arttırmak, serbest zamanlarını değerlendirmek ve okul-çevre arasındaki bağları sağlamlaştırmak amacıyla tiyatro çalışmaları düzenlenir.”(Kıbrıs, 2010: 336).

Bu yönetmeliğin fıkralarının birinde tiyatronun öğrencilere aktarabileceği değerlere değinilir:

“Bakanlıkça tavsiye edilmiş, öğretmen veya öğrencilere yazılmış ya da çevrilmiş, milli ve manevi duyguları canlı tutan, aile, vatan ve millet sevgisini yücelten; insanlık ve doğa sevgisi kazandıran; Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanıldığı öğrenci seviyesine uygun oyunlar temsil edilir.”(Kıbrıs, 2010: 336).

Görüldüğü gibi değerleri aktarmada ve yaşatmada doğru kullanıldığı takdirde edebi türler etkin rol oynar. Çocuğun imgelem dünyasına açtığı yeni ufuklar sayesinde çocuğa değerleri telkin ettirmede edebi türlerin etkisi yadsınamaz. Bahsi geçen türlerdeki örnekler doğru kullanılırsa çocuğun bilinçaltına iyi/güzel davranışlar, toplumsal normlar, kültürel mirasa dair unsurlar yerleştirilebilir.

2.16. Masalın Değerler Eğitimindeki Rolü ve Önemi

Masallar, çocukların dikkatini en çok çeken anlatı türlerinden biridir. Halk edebiyatında çocuklara hitap eden birçok tür (mani, bilmece, ninni) bulunmakla beraber masalların çocukların nazarında bambaşka bir yeri vardır (Tezel, 2009:8). Çocuklara önemli ölçüde tesir eden bu yazınsal tür vasıtasıyla değer aktarımı yapmak için haklı gerekçeler mevcuttur.

Masal türünün tarihi seyrine bakıldığında masala daha çok dinleyen hoşça vakit geçirmesine sağlama ereği yüklenmiştir. Lakin günümüzde masal türü incelenirken masalın iki temel işlevini göz önünde bulundurmaya esastır:

1. *Bilimin malzemesi olan masal*
 - a. *Halk biliminin malzemesi olan masal*

b. Pedagojinin malzemesi olan masal

2. *Eğlence aracı olarak masal* (Dilek, 2007: 18)

Bu başlıkların alt metinleri düşünülürken veya masalın işlevlerine daha geniş bir perspektiften bakıldığında masalın örtük olarak üstlendiği daha pek çok işlevi vardır. Bilhassa masal iyi ve kötüyü ayırt etmede tesirli bir türdür. Genellikle kötü olanın kati suretle, acımasızca cezalandırılması; iyi olanın arzu ettiği yaşam düzenine kavuşması masalların çocuğa değer aktarımında kullanılmak üzere ne denli manalı bir tür olduğunun göstergesidir. Aynı zamanda masalarda milletlerin folklorik özelliklerine rastlanması hasebiyle masal, milli şuur bilincinin inşasında ve temellendirilmesinde etkisi yadsınamaz bir anlatı türüdür.

Masallar sözlü gelenekte irticalen anlatılırken anlatılan masalarda tezahür eden olaylar farklılığa uğrar. Lakin masalda birtakım değerler hiç değişmemektedir. Masal, “iyilik, haktanırlık ve adalet” değerleri daima bünyesinde taşır (Tezel, 2009:9).

Bu çalışma esnasında söz konusu durumu temellendirecek birçok tespitte bulunulmuştur. Menşei farklı olan masalarda hemen hemen aynı olaylar farklı şekillerde tezahür ederken, aktarılan değerlerin benzer olduğu tespit edilmiştir. Menşei Alman olan “Erkek Kardeş ile Kız Kardeş”, menşei Türk olan “İki Kardeş”, menşei Rus olan “Alyanuşka ve İvanuşka” masallarında anlatımda değişiklikler olsa da değer aktarımında benzerlikler göze çarpar. Her üç masalda da “merhamet, duyarlılık ve adalet” gibi değerlerin mevcudiyetinin değişmediği görülür.

Naki Tezel de değerleri çocuğa telkin ettirmede masalın en iyi tür olduğunu belirtir: “Hemen bütün masalarda, iyi meziyetler güzelde iyide ve kötüde ve zayıftadır.” (Tezel, 2009: 9).

Değerler eğitiminin öncül amacı “iyi insan” yetiştirmektir. Masal türünde iyi olanın her ne dileği varsa gerçekleşir ve sonsuz mutluluğa kavuşur. Bu durum çocuklar için örnek teşkil eder. Masalların tahkiyesinde iyilik-kötülük çatışmasında genellikle taraf bellidir. “Masalarda her zaman zengine karşı yoksul, iyiye karşı kötü vb. kişiler kazanır. Dolayısıyla dinleyiciye iyi ve ahlaklı olması telkin edilir. Masalların birçoğu yoksulla zengin, güçlüyle zayıf, kötüyle iyi ve güzelle çirkinin... mücadelesi üzerine kuruludur. Bu nedenle masallar toplumsal kabullerin ve değerlerin araştırılmasında

önemli malzemeler içerir.” (Dilek, 2007: 18).Bu ifadeden anlaşılacağı üzere masal sadece değer aktarımı yapmakla kalmaz; aynı zamanda bir topluluğun benimsediği müşterek değerlerin ne olduğu hakkında da izahat verir.

Masal çocukta “estetik” değerini oluşumuna da katkı sağlayan bir türdür.Renkli anlatımıyla okuyanda/dinleyende estetik haz uyandırır (Bilkan, 2001:31).

Masallar âdeta bir “ahlak tezi” niteliği taşır. İyilerin mutluluğa kavuşması kötülerin ise muhakkak cezalandırılması kişide psikolojik rahatlama sağlar ve kendisine yapılan kötülüklerin henüz cezası çekilmemişse bir gün çekileceği hissini yaratır (Bilkan, 2001:7). Kısacası “adalet” kavramını ve adalete olan inancı pekiştirir.

Bu duruma örnek verecek olursak en bilindik masallardan biri olan “Pamuk Prenses” şu şekilde biter:

“Üvey anne de dans ede dans ede sonunda cansız yığılıp kalmış yere ve böylece yaptıklarının cezasını bulmuş.”(Grimm and Grimm, 2016:371).

Boratav “Zaman Zaman İçinde” adlı kitabının ön sözünde umumi anlamda masalların temlerini aşağıdaki şekilde sıralar:

“Kötülüğü, iyiliği, eğriliği-doğruluğu, azgınlığı, alçakgönüllülüğü,... cisimlendirilmiş kişilerin savaşları veya başkaca alışverişleri, insanoğlunun erişilmesi güç amaçlara ulaşma isteğinden doğan güçleri, kendi becerikliliği yılmazlığıyla ya da olağanüstü güçlerin yardımıyla birbirini ardından,birbirinden çetin engelleri aşma çabaları... ” (Boratav, 2009:16).

Bu temlerden masalların değer aktarımında kullanılabilecek bir edebi türde bulunması gereken özellikleri barındırdığı anlaşılmaktadır. Masallarda bulunan iyilik-kötülük gibi çatışmalar ahlaki ikilemi doğurur. Böylece çocuğun bilinçaltına yerleşir.Güç amelleri gerçekleştirme isteği “sorumluluk, sabır, cesaret, çalışkanlık, mücadelecilik olma” gibi değerlerin aktarımında faydalı olur.

Masallarda “sözünde durma” değerine de sıklıkla rastlanır. Bu değer aynı zamanda sorumluluk ve dürüstlük gibi değerleri telkin ettirmesi açısından önem taşır.

Söz vermek aynı zamanda “güvenmeyi, emanete ihanet etmemeyi gerektirir.” (Çetin, 2013:162). Masallarda toplumun her kesiminden insanın verdiği sözü tutması gerekir ve “sözden dönmek padişaha bile yakıştırılmamıştır.” (Çetin, 2013:158). Masallarda sözünden dönmenin neticesi de ağırdır. Kişiyi hayatından bile edebilir (Çetin, 2013:163). Böylece çocuğa verdiği sözü tutmanın ve sözün sorumluluğuna göre hareket etmesi gerektiği telkin edilir.

Edebi türlerdeki karakterler ve tiplerle çocuklar özdeşim kurar ve onların sahip olduğu değerler çocuğun bilinçaltına yerleşir. Bu durum masallardaki tipler için de geçerlidir. “Masal dinleyicisi, masaldaki kahramanlardan birini kendisine model olarak seçer ve âdeta onun karakterinde yaşamaya başlar.” (Bilkan, 2001:45).

Masalda çocuğa model olabilecek ve bu sayede birçok değeri aşılayabilecek olumlu tipler mevcuttur. Boratav örnek bir kadın tipindeki değerleri şu şekilde sıralar: “sağduyulu, iyi yürekli, uysal, çalışkan, doğru” (Boratav, 2009:19). Görüldüğü gibi olumlu bir tip birçok meziyet taşır. Yine masallarda değerlere uygun yaşayan insanlar ödüllendirilir. ”Ardıç Ağacı” adlı masalda Tanrı’dan bir çocuk dileyen kadının bu isteği kabul edilir. Bu kadın şu şekilde tanımlanır:

“Zengin bir adamla onun doğruluktan hiç şaşmayan bir karısı varmış.” (Grimm and Grimm, 2016:301).

Masallardaki olumlu tipler yaşamında iyiliği ilke edinir ve sonsuz bir mutluluğu hak eder. Bu tipler özdeşim kuran bir çocuk da onun gibi davranacağından yaşamında doğru ve değerlere uygun davranışlar seçer. Masallarda çocuğun olumsuz bir tipler özdeşmesi beklenen bir durum değildir; çünkü bu tipler genelde katî suretle cezalandırılır.

2.17. İlköğretim Türkçe ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarındaki Değerler

2015 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı yayımlanana kadar değerler, programlar içerisinde örtük bir şekilde yer almıştır. Lakin bu program, doğrudan verilecek değerleri açıkça belirtmiştir. Her bir üniteye doğrudan en az bir değer aktarımını gerçekleştirmek hedeflenir (Turan ve Ulusoy, 2014: 314).

Aşağıdaki tablolarda 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda üniteler bağlamında doğrudan verilecek değerler çizelgesine yer verilmiştir.

2.17.1. Sosyal Bilgiler Dersinde Değerler

Tablo 4: Dördüncü ve Beşinci Sınıf Üniteleri ve Doğrudan Verilecek Değerler

4. SINIF		5. SINIF	
Üniteler	Doğrudan Verilecek Değerler	Üniteler	Doğrudan Verilecek Değerler
Kendimi Tanıyorum	Duygu ve düşüncelere saygı, Hoşgörü	Haklarımı Öğreniyorum	Sorumluluk
Geçmişimi Öğreniyorum	Türk büyüklerine saygı, Aile birliğine önem verme, Vatansızlık	Adım Adım Türkiye	Estetik
Yaşadığımız Yer	Doğa Sevgisi	Bölgemizi Tanıyalım	Doğal Çevreye duyarlılık
Üretimden Tüketime	Temizlik ve Sağlıklı olmaya önem verme	Ürettiklerimiz	Çalışkanlık
İyi ki Var	Bilimsellik	Gerçekleşen Düşler	Akademik Dürüstlük
Hep Birlikte	Yardımsızlık	Toplum için Çalışanlar	Dayanışma
İnsanlar ve Yönetim	Bağımsızlık	Bir Ülke, Bir Bayrak	Adil Olma, Bayrağa ve

			İstiklal Marşı'na saygı
Uzaktaki Arkadaşlarım	Misafirperverlik	Hepimizin Dünyası	Tarihsel Mirasa Duyarlılık

(Turan ve Ulusoy, 2014: 315)

Tablo 5: İlköğretim 6. Ve 7. Sınıf Üniteleri ve Doğrudan Verilecek Değerler

6. SINIF		7. SINIF	
Üniteler	Doğrudan Verilecek Değerler	Üniteler	Doğrudan Verilecek Değerler
Sosyal Bilgiler Öğreniyorum	Bilimsellik	Üniteler Doğrudan verilecek değer	Sorumluluk
Yeryüzünde Yaşam	Doğal Çevreye Duyarlılık	İletişim ve insan ilişkileri	Farklılıklara saygı
Ülkemizin Kaynakları	Sorumluluk	Ülkemizde nüfus	Vatanseverlik
Sorumluluk	Yardımselik	Türk tarihinde yolculuk	Estetik
İpek Yolunda Türkler	Kültürel Mirasa Duyarlılık	Ekonomi ve sosyal hayat	Dürüstlük
Demokrasinin Serüveni	Hak ve Özgürlüklere Saygı	Zaman içinde bilim	Bilimsellik
Elektronik Yüzyıl	Çalışkanlık	Bir arada olmak için	Dayanışma

	Yaşayan demokrasi	Adil olma
	Ülkeler köprüler	Barış

(Kan, 2010: 141)

2.17.2. Türkçe Öğretim Programında Değerler

Türkçe öğretim müfredatının “Ortak Hedefler” bölümünde, Türkçe dersinde değerler eğitimi ile ilgili hedefler şunlardır: dilimizin ulusal birliği ve bütünlüğünü oluşturan temel unsurlardan biri olduğunu kabul etmek, Türkçeyi bilinçli, doğru ve dikkatli bir şekilde kullanmak dünya kültür ve sanat eserlerinde ulusal ve evrensel değerleri yöneten ve tanıyan, hoşgörülü olan, insan haklarına saygı gösteren, yerel ve dünya sorunlarına, ulusal, manevi ve ahlaki değerlere önem vermeye ve bu değerlerden hakkındaki duygu ve düşüncelerini güçlendirmek için, çözümler üretmek” olarak tanımlanmıştır. (MEB, 2005: 4)

Değerler eğitimi, bir kişinin kendi bağlamında öğrendiği veya edindiği değerleri tanımasına ve korumasına yardımcı olur. Türkçe dersi aynı zamanda metinleri kullanarak değerlerin özümsetilmesinde önemli bir derstir (Kaygana, Yapıcı, Aytan, 2013). Türkçe dersi; “okuma / yazma, etkili dinleme, gramer kurallarını uygulama veya etkili konuşma; aynı zamanda bireye ulusal, ahlaki, sosyal ve insani değerler sağlamayı” da amaçlamaktadır (İdi Tulumcu, Tulumcu, 2015: 538). Metinler, bu amaçların Türkçe dersinde gerçekleştirilmesi için en uygun materyaldir. Bir milletin değerlerini geçmişten geleceğe edebi eserlerle aktarır. Edebi eserlerin aktarımı için Türkçe öğretim programlarındaki metinler dikkatlice kontrol edilmeli ve eserlerde işlenen değerler çocuklara aktarılmalıdır (Şentürk ve Aktaş, 2015: 218).

Türkçe ders kitapları ve değerler eğitimi açısından etkili metinler, eğitim-öğretim sürecinin en önemli materyallerinden biridir. Değerlerin davranışa dönüşmesi için, insan tarafından önce kabul edilmesi gerekir. Bir toplum ancak değerleri kabul ederek, yaşayarak ve yeni kuşaklara aktararak hayatta kalabilir (Tekşan, 2012: 2). Öğrenciler arasında iletişim kurulmasına yardımcı olan Türkçe eğitimi farklı özelliklere sahip metinleri gözden geçirerek değerler eğitiminin gerçekleşmesini

sağlayan ana derslerden biridir. Aslında, Türkçe dersinde işlenen metinlerdeki temalar, öğrenciye yerel ve evrensel değerlerin aktarılmasında aktif rol oynamaktadır. Öğrencinin seviyesine uygun olarak sunulan ve toplumun kültürel mirasının bir örneği olarak hizmet verecek olan “destan, efsane, şiir, mani, ağlama, masal, atasözü” gibi türlerle öğrencilere değerler kazandırmayı ve kültürel farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır. (Kırmızı, 2014: 211).

Ders kitapları, diğer dersler gibi, öğrencinin dilsel ve bilişsel gelişimini sağlamaya yardımcı olan Türkçe dil derslerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Dikkatlice tasarlanmış ders kitapları okuma, dinleme, konuşma, yazma, görsel okuma ve görsel sunum becerilerini önemli ölçüde etkiler. Ders kitapları, değerleri öğretmek ve uygulamakta kullanılacak temel kaynaklardan biridir (Şen, 2008: 764).

Türkçe öğretimi genellikle metinler aracılığıyla yapılır. Bu bağlamda, Türkçe öğretme araçlarından biri olan metinler de eğitim amaçlarına uygun olarak seçilmelidir. Özellikle anlatı metinleri, istenen tutum, değer ve davranışların belirlenmesinde araç olarak kullanım için oldukça uygundur (Sallabaş, 2012: 59). Çocukların okuması gereken metinler, değer aktarımı açısından hem bireyin hem de toplumun ihtiyaçlarını karşılamalı ve aynı zamanda bireyin kendisiyle barış içinde ve çevresine uyum içinde yaşamasına yardımcı olmalıdır (Karatay, 2007: 946),

Bu anlamda eğitim-öğretim etkinliklerinde kullanılan metinlerin anlatımsal özelliklerinin yanı sıra değer iletimi bakımından da yeterli olması gerekmektedir. Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda okuma ve dinleme metinlerinde bulunması gereken nitelikler belirtilmiştir. Programda, eğitim-öğretim etkinliklerinde kullanılacak metinlerin belli değerlere uygun olması gerektiği anlatılmıştır. Buna göre: Metinlerde millî, kültürel ve ahlaki değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlar yer almamalıdır”, “Metinlerde insan hak ve özgürlüklerine, insani değerlere aykırı öğeler yer almamalıdır” ,“ Metinler, öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunacak ve onlara estetik bir duyarlılık kazandıracak nitelikte olmalıdır” ve “Millî, kültürel ve ahlaki değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlar yer almamalıdır”, “İnsan hak ve özgürlüklerine, insani değerlere aykırı öğeler yer almamalıdır”, “Öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunacak ve onlara estetik duyarlılık kazandıracak nitelikte olmalıdır (MEB, 2006: 56-57).

Türkçenin öğretilmesinde tercih edilen eserlerin, yüzyıllar boyunca sözlü ve yazılı olarak meydana gelen kültürel unsurları içermesi ve eğitim faaliyetlerinde istenen başarıya ulaşmak için bu unsurları okuyuculara iletmesi önemlidir. Bu anlamda, özellikle Türkçe dilinin öğretiminde, değerlerin aktarımını incelemek için kullanılacak metinleri belirlemek için bir komisyon oluşturmak önemlidir ve kurulan komisyonun çalışmalarının ne denli önemli olduğunun farkında olarak faaliyetlerini yürütmesi önemlidir. Ayrıca, programı uygulayan Türkçe öğretmenleri; sınıfta ve sınıf dışında çeşitli etkinlikler düzenleyerek, öğrenciler için yerel ve evrensel değerleri pekiştiren kitaplar sunarak değerler eğitimine katkıda bulunmalıdır (Karatay, 2007: 944).

Tüm bu gerekliliklere rağmen, öğretim programlarında öğrencilere aktarılması gereken değerlerin Türkçe ders programında belirtilmediği, değer eğitimi öğretimi alanı olmadığı, değer eğitimi için önemli bir zaman olmadığı söylenebilir. (Kırmızı, 2014: 224).

Değerler eğitimiyle ilgili yukarıda işaret edilen eksik hususların giderilmesi amacıyla 2018 Türkçe Öğretim Programı'nda, aynı zamanda diğer öğretim programlarında MEB tüm derslerde muhakkak kazandırılması gereken değerleri "kök değerler" diye adlandırmış ve bu değerlerin neler olduğunu açıkça sıralamıştır. MEB'in öğretim programlarında işaret ettiği on kök değer şunlardır: "adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik" tir (MEB, 2018: 4).

Günümüzde değerler eğitimiyle ilgili sık sık çalışmalar yapılması gerektiğine işaret edilirken diğer taraftan, son yıllarda Türkçe öğretimi alanında konuyla alakalı çalışmalar arttığı hâlde, bu çalışmaların hem nicelik hem de nitelik bakımından umumî bir ifadeyle yetersiz olduğu söylenebilir.

3.BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, materyal grubu, veri toplama araçları ve verilerin analiziyle alakalı bilgilere yer verilmiştir.

Aşağıdaki şekilde çalışmanın başlangıç evresi, çalışma süreci ve çalışmanın neticelendirilmesine ilişkin yapılan eylemler sırasıyla gösterilmiştir:

Şekil1: Çalışma Basamakları

Çalışmada nitel verilerin tespit edilmesi ve yorumlanması esas alındığından doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi, “araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 2017). Çalışmada söz konusu olguların “değerler” olması hasebiyle, çalışma MEB’in öğretim programlarında yer verdiği on kök değer ve doküman incelemesi sürecinde masal metinlerinde sıklıkla karşılaşılan değerlerden oluşturulmuş değerler envanterinin olağanüstü motifli masal metinlerinde incelenip, verilerin nitel olarak tespitine dayanmaktadır. Araştırmanın bir diğer basamağında elde edilen nitel veriler, bilimsel bir bakış açısıyla yorumlanması amacıyla nicel verilere dönüştürülerek ifade edilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Masal metinlerindeki değerlerin tespitine yönelik olan bu çalışma, betimsel araştırma modeli temel alınarak yapılmıştır. Söz konusu araştırma modelinde amaç, “verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde” tanımlamaktır. Bu model, eğitim bilimlerinde yapılan araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir araştırma modeli olup etnografik ve tarihi yöntemleri de kapsamaktadır (Büyüköztürk , Çakmak, ve Akgün, 2016: 23).

Çalışmada, öncelikle araştırmaya uygunluğu yönünden incelenerek seçilen olağanüstü motifli masalların muhtevalarından ve masalın çatısı olan olayları gerçekleştiren şahıs kadrolarından bahsedilmiştir. Daha sonra masalarda tespit edilen değerler yazılı olarak ifade edilmiştir ve yapılan çıkarımları temellendirecek cümleler işaret edilmiştir. Genel itibarıyla sınırlarını çizdiğimiz çalışmamızda incelenen materyal grubuna ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir:

Araştırmada tespit edilmesi gereken olgu olan “değerler” sınırı çizilemeyen ve değişkenlik gösteren bir kavram olması hasebiyle MEB’in öğretim programlarında öğrencilere kazandırılması gerektiğinin altını kalın çizgilerle çizdiği on kök değerle sınırlandırılmıştır. Araştırmada, bu değerlere ek olarak incelenen masal metinlerinde sıklıkla karşılaşılan değerlerden oluşan değer çizelgesine bağlı kalarak diğer değerlerin tespiti de mevcuttur.

3.2. Çalışma Materyali

Çalışmada; Türk, Alman, Rus ve Balkan masallarından 25’er tane olmak üzere toplamda 100 masal incelenmiştir. Söz konusu masallar incelenen dokümanlardaki “olağanüstü motifli halk masalları” arasından seçilmiştir.

Araştırmanın konularından biri olan Türk masalları için değerler eğitimi konusunda daha önce üzerinde herhangi bir çalışma yapılmamış ünlü Macar Türkolog Ignác Kúnos’un “44 Türk Masalı” adlı eserinden çalışmanın mahiyetine uygun 25 masal seçilmiştir.

Alman masalları için seçim yapılırken, masal türüyle alakalı ilk ve esaslı çalışmaları yapmış olan Grimm Kardeşler ’in derlediği iki ciltlik “Grimm Masalları”

adlı kitaptaki masalların tümü incelenmiş lakin çalışmamıza uygun ve olağanüstü motiflerin ağırlıklı bir şekilde yer aldığı 25 masal diğer masallar elenerek seçilmiştir.

Rus masalları için çalışmada arzu edilen mahiyetlere sahip 25 masalın belirlenmesinde ünlü Sovyet folkloristi Propp'un Rus edebiyatına kazandırmış olduğu masallar tercih edilmiştir. İncelen dokümanlar çeviri kitaplar olup çevirilerini Tunç Tayanç ve Sinem Baklacı yapmıştır. Her iki kitapta “Rus Masalları” adını taşımaktadır. Bu eserlere ek olarak W.R.S Ralston' un derlediği ve Macide Gül Batmaz'ın çevirisini üstlendiği “Rus Masalları” adlı kaynaktan da masal metinleri seçilmiştir. Tayanç'ın çeviri masal kitabından 11 tane, Baklacı'nın kitabından 9 tane, Ralston' un derlemesinden 5 tane olmak üzere toplamda 25 olağanüstü motifli Rus halk masalı bünyesinde barındırdığı değerler açısından incelenmiştir.

Balkan masalları incelenirken yine çevirisini Tayanç'ın “Balkan Masalları” adlı eser, çevirini ve derlemesini Ari Çokona'ın üstlendiği “Rum Masalları”, çevirini ve derlemesini Leila Ünal'ın üstlendiği “En Güzel Romanya Masalları”, çevirisini ve derlemesini Şebnem Hırstakopulus'un üstlendiği “En Güzel Yunan Masalları” ve Ataol Behramoğlu'nun derlediği “Dünya Halk Masalları” adlı kitaplardaki masal metinlerinden faydalanılmıştır. Söz konusu masal kitaplarından seçilen masal metinlerinin sayısı sırasıyla 12, 8, 2, 2, 1' dir. Toplamda her millete ait masal sayılarında baz aldığımız gibi 25 masal incelenmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler, araştırma amacını gerçekleştirmek için gerekli olan kanıtlardır” (Balcı, 2011: 149). Doküman incelemesinde ise veriler, belirlenen ölçütlere bağlı kalınarak nitel şekilde elde edilmektedir. Elde edilen veriler ışığında çıkarımlar yapılarak çalışmanın sonucu oluşturulmaktadır.

Verilerin elde edilebilmesi için yukarıda ifade edildiği gibi belirli bir ölçütün olması gerekmektedir. Araştırma, masallarda yer alan değerler üzerine olduğu için hâsıl olan veri toplam aracı değerler listesidir. “Değer” kavramı kuramsal çerçevede de ifade edildiği üzere milletten millete hatta kişiden kişiye göre değişkenlik gösteren sınırları henüz çizilememiş bir olgudur. Bu sebeple bu uçsuz bucaksız okyanusun sınırlarını çizip araştırmayı çerçeveselendirmek gerekmektedir.

Değer çizelgesi yukarıda bahsedildiği üzere MEB'in belirlediği ve her öğretim programında yer verdiği on kök değerden oluşmaktadır. Söz konusu değerler: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverliktir.

İncelenen masallardan hareketle oluşturulan değer çizelgesinde yer alan ve "diğer değerler" başlığı altında oluşturulan değer çizelgesinde yer alan değerler ise şunlardır: aile birliğine önem verme, bağımsızlık, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, estetik, güven, merhamet, misafirperverlik, paylaşma, vefa.

3.4. Verilerin Analizi

Yukarıda belirtilen materyal gruplarındaki masal metinlerinde bulunan kök değerler ve diğer değerler iki ayrı değer ölçeği kullanılarak saptanmıştır. Elde edilen nitel veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi yönteminde veriler arasında yer alan sözcük, cümle ya da paragraf gibi anlamlı bölümlere isim verilerek kodlama yapılabilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Araştırmada çözümleme birimi olarak cümleler ve paragraflar kullanılmıştır.

Değerlerin menşei farklı olan masalarda geçme sıklığını tespit etmek için yapılan frekans analizinde SPSS (Sosyal Bilimlerin İstatistik Programı) kullanılmıştır. Böylece mukayeseli bir bakış açısıyla ele alınan çalışmada sayısal verilere dayanarak, daha güvenilir sonuçlara ulaşmak hedeflenmiştir.

4. BÖLÜM

4. BULGULAR

4.1. TÜRK MASALLARINDA TESPİT EDİLEN DEĞERLER*

1.Masal: Üç Portakal Peri

Masalın Muhtevası: Yaşlı bir kadının bedduası üzerine “Üç Portakal Peri” ye aşık olan şehzadelerin onu bulmak uğruna yaşadığı maceralar anlatılır.Şehzade devlerin yardımıyla onu bulur; fakat zenci bir hizmetkâr yüzünden tekrar kaybeder.Çok geçmeden zenci hizmetkârın yalanı ortaya çıkar ve şehzade ile peri tekrar kavuşur (Kúnos, 2016:39-51).

Anlatıdaki Kişiler: Padişah, lala, derviş, padişahın eşi, şehzade, yaşlı kadın, halk, esirler, Üç Portakal Peri, devanaları, dev kardeşler, zenci köle, bahçıvan, eğitmen kadın.

Masaldaki Kök Değerler

Dostluk: Şehzade aralarına katılması zor olan devlere sevgiyle yaklaşır ve onlarla dost olur. Bu sayede başarması güç olan işleri başarır.

“Devler şehzadeyi neşeyle karşılaşmış, onu kardeşleri saymışlar”(Kúnos, 2016:43).

Yardımseverlik: Devler perileri bulması için şehzadeye yardımcı olur.

“Aralarından en genci neşeyle oturduğu yerden sıçrayıp bir çılıkta perilerin yaşadığı yeri biliğini söylemiş”(Kúnos, 2016:46).

*Bu bölümde incelenen Türk masalları için (Kúnos, I. (2016). *44 Türk Masalı*. İstanbul: tuti kitap.) adlı eser kullanılmıştır.

Adalet: Periye kötülük eden zenci kadının yaptıkları yanına kalmaz ve cezalandırır.

“Delikanlı övünç içerisinde gerçek sultanı saraya getirmiş ve zenci kadının derhal cezalandırılmasını emretmiş”(Kúnos, 2016:53).

Masaldaki Diğer Değerler

Paylaşma: Bir şehzade sahibi olan padişah sevincini halkıyla paylaşır ve onlara maddi,manevi iyiliklerde bulunur.

“Padişah sevincinden havalara uçmuş, yoksullara para dağıtmış esirleri salıvermiş ve tüm halkına büyük bir şölen tertip etmiş”(Kúnos, 2016:40).

Aile Birliğine Önem Verme: Padişah çok sevdiği oğlunun “Üç Portakal Peri” yi ararken başına bir şey gelmesinden korkar ve oğlu için endişelenir.

“Padişah ‘Ah,yavrum’ diye hayıflanarak ‘Eğer beni terk edersen, yaşamak bana haram olur’ demiş oğluna”(Kúnos, 2016:40).

Dayanışma: Şehzade ulaşılması güç olan “Üç Portakal Peri” ye devlerle yaptığı iş birliği sonucunda ulaşır.

“Böylece devler şehzadeyi teyzelerine götürüp ona her şeyi anlatmışlar”(Kúnos, 2016:45).

Masalda bu şekilde devler farklı devlerle etkileşime geçerek birlik olup “Üç Portakal Peri” ye ulaşılır.

Duyarlılık: Devanaları oğullarının şehzadeye zarar vermesi ihtimaline karşı şehzadeyi korurlar.

“Sofrada otururken anaları oğullarına ölümlü bir kardeşleri olsaydı ne yapacaklarını sormuş”(Kúnos, 2016:46).

Misafirperverlik: Devlere konuk olan şehzadeyi devler onu hep tutacak şekilde ağırlar.

“Devler,delikanlıyı içtenlikle karşılamış,sağlığını sıhhatini sormuş,önüne yemek koymuşlar”(Kúnos, 2016:46).

2. Masal: Gül Güzeli

Masalın Muhtevası: Şehzade ve Gül Güzeli evlenmek üzeredir. Fakat şehzadenin yaşlı hizmetçisi kendi kızını Gül Güzeli olarak tanıtır ve şehzadeyi kızıyla evlendirir. Gerçeğin ortaya çıkmaması için elinden gelen her şeyi yapar ve çoğu zamanda başarılı olur fakat şehzade gördüğü bir rüya vasıtasıyla gerçekleri öğrenir ve Gül Güzeli'ne kavuşur. (Kúnos, 2016:54-63)

Anlatıdaki Kişiler: Değirmenci, padişah, üç kız, oduncu, üç peri, Gül Güzeli, çöpçü, şehzade ve annesi, yaşlı hizmetçi ve kızı.

Masaldaki Kök Değerler

Sabır: Evlenme konusunda sabreden padişahın büyük kızları mutlu olabilecekleri evlilikler yapar. Fakat sabretmeyen küçük kız bir oduncuyla evlenir ve bu duruma memnun olmaz.

“...Ablaların sabretmelerinin mükafâtını alırken sen en küçükleri olmana rağmen bana bu saygısız mektubu yazmaya cesaret ettin. Bu da sana ceza olsun...” (Kúnos, 2016:55).

Yardıms severlik: Yaşlı çöpçü Gül Güzeli'nin isteklerini geri çevirmez ve ona istediği konularda yardımcı olur. Yaşlı hizmetçinin Gül Güzeli'nden aldığı gözleri ona geri getirir.

“Yaşlı adam gözü alıp barakasına dönmüş ve onu Gül Güzeli'ne vermiş.” (Kúnos, 2016:60).

Adalet: Şehzadeyi kandıran hizmetçi kadın ile kızı cezalandırır.

“Hizmetçi kadın ile kızı ise ağır bir şekilde cezalandırılmış” (Kúnos, 2016:63).

Masaldaki Diğer Değerler

Estetik: “Gül Güzeli” görende estetik zevk uyandıracak nitelikte tarifsiz bir güzelliğe sahiptir.

“Bebek büyüyüp on iki yaşına geldiğinde hiç kimsenin daha önce görmediği olağan üstü bir güzelliğe erişmiş. Onu bir kez gören aşkla yanıp tutuşmuş. Güldüğünde güller açar, ağladığında gözlerinden inciler damlarmış. Her nereye ayağını basarsa orada toprak canlanır, yeşile boyanmış. Güzelliğinin ünü dört bir yana yayılmış” (Kúnos, 2016:56).

Merhamet: Yaşlı bir çöpçü kaderine terk edilen Gül Güzeli’ni görüp haline acır ve ona sahip çıkar.

“Kızı alıp sefil barakasına götürmüş,hayatta başka kimsesi de olmadığından Gül Güzeli’ni kendi kızı sayıp evlat edinmiş.”(Kúnos, 2016:58).

Duyarlılık: Yaşlı adam Gül Güzeli ölünce onun yasını tutar.

“Yaşlı adam genç kızı gömmüş ve uzun zaman boyunca derin acıyla kızın yasını tutmuş”(Kúnos, 2016:62).

Vefa: Gül Güzeli dirilip şehzadesine kavuştuğunda ona sahip çıkan yaşlı çöpçüyü unutmaz.

“Yaşlı adam ise Gül Güzeli ve şehzadeyle beraber yaşamak üzere saraya davet edilmiş”(Kúnos, 2016:63).

3. Masal: Balık Peri

Masalın Muhtevası: Balıkçının hayatta yapayalnız kalan oğlu geçimini sağlamak için babası gibi balıkçılık yapmaya karar verir. Bir gün denizde bulduğu güzel bir balığı bahçede bir kuyu kazarak orada bakmaya başlar vesonrasında hayatı değişir. Balık aslında eşsiz güzellikte bir peri kızıdır ve balıkçı bu durumu fark ettikten sonra onunla evlenmeye karar verir. Ülkenin padişahı kızın eşsiz güzelliğinden haberdar olunca kızı huzuruna çağırır ve ona aşık olur. Balıkçıya yapılması imkansız görevler verir ve başaramazsa peri kızını onun elinden alacağını söyler. Balıkçı balık perinin ve onun hizmetkarı Arapın yardımıyla bu zorlu işlerin üstesinden gelir ve sevdiğine kavuşur (Kúnos, 2016:94-100).

Anlatıdaki Kişiler: Merdan(Balıkçı), balıkçının karısı ve oğlu, balık peri, padişah, Arap.

Masaldaki Kök Değerler

Yardımseverlik: Padişah delikanlıya her ne kadar kötülük etse de balıkçı padişahı üzerine atılan katırdan kurtarır.

“Padişah kurtulmak için nafile çabalarken delikanlı, hükümdarın imdadına yetişmiş, katır da kapıyı kırıp dışarı kaçırvermiş”(Kúnos, 2016:98).

Sevgi: Balık Peri genç adama her daim sevgiyle yaklaşır ve ona destek olur.

“Gözü pek kız, her zamanki gibi genç adamı cesaretlendirmiş; gönül okşayıcı sözlerle derhal kalkıp Arap’a gitmesini ve adama, hanımının yeni doğmuş yeğenini görme arzusunda olduğunu bildirmesini öğütlemiş”(Kúnos, 2016:98).

Masaldaki Diğer Değerler

Çalışkanlık: Balıkçının oğlu hayatta yapayalnız kaldığında umudunu kaybetmez ve geçimini sağlamaya çalışır.

“Odada Sağa Sola Bakınırken Bir Zamanlar Babasına Ait Olduğunu Düşündüğü Eski Bir Balıkçı Ağını Fark Etmiş. Ağı Almış Ve Doğruca Denize Gitmiş.”(Kúnos, 2016:94).

Merhamet: Artık balıkçı olan gencin yakaladığı güzel bir balığın ölmesine gönlü razı gelmez.

“Günlerden br gün o kadar güzel bir balık yakalamış ki satmaya da yemeye de kıyamamış”(Kúnos, 2016:94).

Vefa: Her gün evini temiz ve derli toplu bulan balıkçı,tam olarak emin olmasa da bu işlerin komşularının yaptığını düşünerek onlara dua eder.

“Kısa süreli bir şaşkınlığın ardından bunu iyi yürekli komşularının kibarlığına yorarak onlara hayır duaları etmiş”(Kúnos, 2016:95).

Bağımsızlık: Balıkçı balık kılığında yaşayan genç kızın dökülen derisini yakarak onu bağımsızlığına kavuşturur ve bu sayede hayatı değişir.

“Böylelikle özgür kalan genç kız delikanlıyla evlenmeye razı olmuş ve düğün hazırlıkları başlamış”(Kúnos, 2016:95).

Duyarlılık: Padişahın isteklerini yerine getiremeyeceğini düşünerek üzülen adamın durumuna Balık Peri kayıtsız kalmaz.

“ ’Ağlama.elbet üstesinden geliriz...’”(Kúnos, 2016:96).

Güven: Genç balıkçı Balık Peri’ye her daim güvenir ve onun istedikleri doğrultusunda hareket eder. Böylece imkansız sayılabilecek işlerin üstesinden gelir.

“Delikanlı, kızın nasihatını dinleyerek söyleneni yapmış ve çok geçmeden denizin ortasındaki sarayı karaya bağlayan kristalden bir köprü belirmiş.” (Kúnos, 2016:96).

Aile Birliğine Önem Verme: Balıkçı ve genç kız (Balık Peri) tüm zorlukların üstesinden gelerek evlenirler.

“Sonunda genç kızla bizim balıkçı kırk gün kırk gece süren bir düğünle evlenmiş ve sonsuza kadar huzur içinde yaşamışlar”(Kúnos, 2016:100).

4. Masalın Adı:At-Dev ile Cadı

Masalın Muhtevası: Büyülü bir atla evlenen padişahın kızı, kocasının sırrını ifşa etmesiyle onu kaybeder.Kocasının kendisine verdiği büyülü saç teli sayesinde ona tekrar kavuşur;fakat oğlanın cadı olan annesi yüzünden rahat yüzü görmezler.En sonunda ondan kaçıp babasının sarayına döndüklerinde yaşam boyu mutluluğa kavuşurlar (Kúnos, 2016:101-109).

Anlatıdaki Kişiler: Padişah ve üç kızı, at(yakışıklı delikanlı),vezir,şeyhülislam, cadı, cadının kardeşleri.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk: Padişah kızlarından çok sevdiği atına bakmalarını ister.Bu sorumluluğu yerine getiren en küçük kız büyülü atla evlenip sonsuza kadar mutlu olarak bu işi başarmanın mükafatını alır.

“Bu padişah, atının yanına yabancıların yaklaşmasını kati surette müsaade etmediği için gezintiye çıkmadan evvel kızlarını yanına çağırarak onlara, yokluğunda atını bizzat kendilerinin beslemesini bu sorumluluğu onlardan başka kimselere emanet etmemelerini istemiş”(Kúnos, 2016:101).

Yardımseverlik: Kocasını genç kıza zora düştüğü her durumda saç telleri vasıtasıyla yardım eder ve onu sıkıntılardan kurtarır.

“Çaresizlik içinde üçüncü saç telini de yakmış. Bunun üzerine kocası gelmiş ve kaseleri suyla doldurmasını içine de bir miktar tuz katmasını öğütlemiş”(Kúnos, 2016:107).

Masaldaki Diğer Değerler

Güven: Padişahın küçük kızı kocasının güvenini sarstığında bunun ne kadar yanlış bir davranış olduğunu anlar.

“Bu hadise kıza,kocasının daha önceden sırlarını ifşa etmemesi için onu uyardığını hatırlatmış”(Kúnos, 2016:103).

Duyarlılık:Kocasını kaybeden kız çok üzülür.Bu duruma kayıtsız kalamayarak onu bulmaya karar verir.

“Tüm gece boyunca gözlerini dahi kırpmamış,sabaha kadar ağlayıp durmuş. Gün doğduğunda babasına gitmiş ve göz yaşları içinde başından geçenleri anlatmış, dünyanın öbür ucuna gidecek bile olsa çıkıp kocasını arayacağına dair yeminler etmiş.” (Kúnos, 2016:103).

Merhamet: Genç delikanlı her yerde onu arayan karısını görünce ona olan kızgınlığını unuttur ve onu yanına alır.

“Cin oğlan karısının halini görünce ona acımış, hafif bir vuruşla onu elmaya dönüştürmüş, sonra da kaldırıp rafa koymuş.”(Kúnos, 2016:104).

Aile Birliğine Önem Verme: Padişah kızına ve damadına kavuşunca yeniden bir aile olmalarına çok sevinir.

“Padişah kayıp evlatlarının dönmesiyle sevincinden havalara uçmuş, şereflerine yeniden bir düğün kurulmuş ve yaşlı hükümdar vefat ettiğinde kızı sultan ve damadı da yerine yeni padişah olmuş”(Kúnos, 2016:109).

5. Masal:Alık Oğlan

Masalın Muhtevası: Üç başlı dev, dört kardeşten önce kız olanı akabinde onu kurtarmaya gelen iki ağabeyini yer. “Alık Oğlan” diye adlandırılan en küçük erkek kardeş devle savaşarak üç kardeşini onun midesinden kurtarır. Yolda susayan kardeşleri için kuyudan su almaya inen Alık Oğlan kuyuda bir başka devin hapsettiği üç padişah kızını kurtarır. Bu kızları ağabeyleri ve kendisi için eş olarak seçer. Yaşlarında göre eşleştirme yapar. Haliyle en güzel olan en küçük kızı kendisi için uygun görür.

Bunun üzerine sırayla kuyudan çıkıp kızları ağabeyleri sahiplenir.Fakat en son çıkan kızın daha güzel olduğunu gören ağabeyler ona aşık olur ve en küçük oğlanı kıskanarak kuyuda bırakırlar.Zümrüdüanka kuşunun yardımıyla yeryüzüne çıkan Alık Oğlan üç kızını bulur ve onları babalarının sarayına götürür.Masalın sonunda da arzusuna kavuşup hem en küçük ülkesinde padişah olur (Kúnos, 2016:110-121).

Anlatıdaki Kişiler: Yoksul kadın,üç oğlu ve kızı, üç başlı dev ve karısı, yaşlı adam, bir adam, çiftçiler, demirci, padişahın üç kızı, arap, zümrüdüanka,padişahın oğlu.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk: Kız kardeşleri eve gelmeyince en büyük ağabey onu kurtarmak ister.

“Biraz düşünüp iyice emin olduktan sonra en büyükleri devin evine gidip kardeşlerini ondan geri olmaya karar vermiş”(Kúnos, 2016:111).

Yardımseverlik: Alık Oğlan ’ın kurtardığı kızların en küçüğü vasıtasıyla Arap her başı sıkıştığında oğlana yardım eder.

“Dile benden ne dilerse sultanım! Demiş bir anda ortaya çıkan koca ağızlı Arap”(Kúnos, 2016:119).

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık: Ağabeyleri civarda üç başlı bir dev yaşadığı için devin kız kardeşlerine zarar vermesinden korkarlar. Duyarlı davranarak onu uyarırlar.

“Sonra da çalıştıkları yerin civarında üç başlı korkunç bir dev yaşadığından, kız kardeşlerine devden kendisini sakınması için hangi yoldan gelmesi gerektiğini anlatmışlar ve evden ayrılmışlar” (Kúnos, 2016:110).

Aile Birliğine Önem Verme: Kız kardeşlerini bulmak maksadıyla evden çıkan ağabeyler eve dönmeyince Alık Oğlan onları ne pahasına olursa olsun geri getirmeye karar verir.

“Kardeşlerimi bulup kurtarana ve devı öldürene kadar rahat yok bana”(Kúnos, 2016:113).

Bağımsızlık: Bir kuyuda dev tarafından hapsedilen padişah kızlarını kurtaran Alık Oğlan çok güzel bir eşe ve bir ülkeye sahip olur. Elde ettikleri özgürlüğün kıymetini vurgulayarak niteliktedir.

“Alık Oğlan devı öldürmüş ve babasının sarayından,yeni padişahın yanı başından yedi yıl evvel kaçırılıp bu ise tıktırılan kızları özgürlüğüne kavuşturmuş.” (Kúnos, 2016:117).

Merhamet: Bir yılan tarafından yenilmek üzere olan yavru kuşları Alık Oğlan kurtarır.

“Eğer bir delikanlı tam zamanında onları kurtarmasaymış,zavallı yavru kuşlar az kalsın yılanın öğle yemeği olacaktı” (Kúnos, 2016:119).

Vefa: Masalda vefalı olmanın birçok örneği görülür.Zümrüdüanka kuşu yavrularını kurtaran Alık Oğlan'ı mükafatlandırır ve bir isteği olduğunda gencin isteğini yerine getirir.

“Zümrüdüanka yavrularını kurtardığı için gence minnettar olduğunu ve kendisini ödüllendirmek isteğini söyleyiparzusunun ne olduğunu sormuş”(Kúnos, 2016:119).

Padişah kızlarını kurtaran Alık Oğlan'ın bu iyiliğini karşılıksız bırakmaz.

“Sonra hikayelerini dinlemiş ve hem saltanatını hem de en genç kızını bizim alık oğlana vermiş”(Kúnos, 2016:121).

6. Masalın Adı:Rüzgar Dev

Masalın Muhtevası: Üç kızı ve üç oğlu olan yaşlı bir padişahın ölümünden sonra kardeşlerin yaşadıkları anlatılır.Padişahın vasiyetlerine saygı duyan ve onları uygulamaya çalışan en küçük oğlunun yaşadığı zorluklar ekseninden tezahür eden olaylardan bahsedilir.Bunların yanı sıra en küçük şehzade çok sevdiği karısını Rüzgar Dev'den kurtarmaya çalışır.Üç kız kardeşi ve onların kocaları sayesinde amacına ulaşır.Bununla eş zamanlı olarak babasının vasiyetlerine uygun davranıp hak ettiği “padişahlık” unvanına kavuşur (Kúnos, 2016:140-158).

Anlatıdaki Kişiler: Yaşlı padişah, üç oğlu ve üç kızı, yaşlı adam, kırk adam, aslan kaplan, zümrüdü anka, padişah ve üç kızı, lala, Rüzgar Dev, Eden, yaşlı baykuş, yahudi.

Masaldaki Kök Değerler

Saygı: Padişah ölünce onu saygıyla toprağa verirler.

“Vakti gelince padişah ölmüş, şanına layık ihtişamlı bir törenle gömülmüş.”(Kúnos, 2016:140).

Babası olduğu halde en küçük şehzade ona olan saygısından vasiyetlerine uygun davranır.

“...lakin küçük kardeş babasının arzusunu yerine getirmek gayretiyle ağabeylerine karşı çıkmış ve genç kızı kolundan tuttuğu gibi kaplana vermiş.”(Kúnos, 2016:144).

Sevgi: Masalda sık sık en küçük şehzadenin eşine duyduğu sevgi aynı zamanda şehzade ile üç kız kardeşinin aralarındaki sevgi vurgulanır.

“Bu adadaki kız ise öyle eşsiz,öyle güzelmiş ki delikanlı onu görür görmez kara sevdaya tutuşmuş, kıza binlerce defa yeniden aşık olmuş.” (Kúnos, 2016:143).

Yukarıda şehzadenin eşine duyduğu aşkı ifade edilmektedir.Kardeş sevgisi ise şu ifadeden anlaşılır:

“Yaklaşınca kardeşini tanımış birbirlerine kavuştuklarına o kadar sevinmişler ki kucaklaşıp öpüşmekten konuşmaya bir süre fırsat bulamamışlar” (Kúnos, 2016:147).

Dostluk: Padişah, saray ahalisi uykudayken kendilerini hem yılandan hem de haydutlardan kurtaran kişiyi dostları addeder. Tanımadığı dostunu bulup ona vefa borcunu ödemek için çabalar.

“ ‘Bunları bir düşman değil dost yapmış olmalı.’ diye düşünmeye başlamış. ‘Bizi hem yılandan hem de haydutlardan kurtarmış. Bu kılıç bizim iyi yürekli dostumuza ait,lakin kendisi nerede acaba?’” (Kúnos, 2016:145).

Sabır: Şehzade eşini bulmak için yorulmak bilmeden sürekli yol alır ve birçok zorlu durumla karşılaşır. Asla yılmak bilmeyen şehzade eşini Rüzgar Dev’den kurtarır.

“Şehzade, kız kardeşlerinden ikincisine ait saraya varana kadar yine at üstünde günler, haftalar boyu dinlenmeden ilerlemiş.” (Kúnos, 2016:148).

Sorumluluk: Genç şehzade hem vefat eden babasına karşı hem de eşine karşı sorumluluklarının bilincindedir ve buna uygun davranır. Böylece sorumluluklarını yerine getirmek suretiyle arzularına kavuşur.

“Ya karımı o iblisin elinden kurtarırım ya da bu yolda helak olur giderim” (Kúnos, 2016:150).

Yardımseverlik: Zümrüdüanka kuşu şehzadeye karısını bulma ve onu Rüzgar Dev’den kurtarma sürecinde yardımcı olur.

“Genç şehzadeyi yolundan döndürmenin mümkün olmadığını gören Anka, Rüzgar Dev’in sarayına giden yolu tarif etmek zorunda kalmış”(Kúnos, 2016:150).

Adalet: En küçük şehzade ülkesindeki ahaliye tahtı onun hak ettiğini ıspatlar.Böylece ağabeyinin haksız yere geçtiği tahta ahalinin onayıyla hak eden şehzade geçer.

“Babasının vasiyetini yerine getireninkendisi olduğu anlaşılınca da ağabeyinin yerine kendisi geçer”(Kúnos, 2016:158).

Masaldaki Diğer Değerler

Bilimsellik: Padişahı iyileştirmek için hekimler uğraşır.

“Bir gün padişah hastalanmış, ülkenin tüm hekimleri tüm hocaları başına toplanmışsa da derdinin çaresini bulamamış.”(Kúnos, 2016:140).

Vefa: Padişah sarayına gelip onları yılandan ve haydutlardan koruyan kişiyi bulup ona vefa borcunu ödemeye çalışır ve şehzadeye düzenlediği şölen sayesinde ulaşır.

“Bana pek değerli hizmetlerin dokundu,söyle bakalım karşılığında ne istersen benden?”(Kúnos, 2016:145).

Aile Birliğine Önem Verme: Padişah kızını ona aşık olan Rüzgar Dev’den korumak için elinden geleni yapar.

“Onu güvende tutmak için duvarları demirden bir adaya yerleştirmeye mecbur kaldım,böylece korkunç mahluk kızımın yanına yaklaşamayacaktı”(Kúnos, 2016:146).

Duyarlılık: Padişah genç şehzadeye Rüzgar Dev’den zarar görmemesi için kızını vermek istemez.

“Padişah,delikanlının genç sultanı aklından çıkarması, o suretle de kendisini tehlikeden uzak tutması için ısrar etmiş ama nafile...”(Kúnos, 2016:146).

Misafirperverlik: Kız kardeşlerin eşleri şehzadeyi hoş karşılarlar ve ona ilgili davranırlar.

“Delikanlıyı karşısında gördüğünde sevincinden ne yapacağını şaşırılmış.Şehzadeye nereden gelip nereye gittiğini sormuş.”(Kúnos, 2016:147).

Dayanışma: Rüzgar Dev’i tek başına alt etmek çok zordur.Şehzade zümrüdüanka ve onun çevresindekilerin işbirliği sayesinde Rüzgar Dev alt edilir.

“Anka’nın görevlendirdiği kuşlar şehzadeyi alıp pınara götürmüşler. Atlar belirir belirmez Anka’nın söylediklerini bir bir yerine getirmişler”(Kúnos, 2016:157).

7. Masal:Gülen Elma ile Ağlayan Elma

Masalın Muhtevası: Üç oğlu olan bir padişahın en küçük oğlu sürekli testisini kırdığı yaşlı bir kadının bedduası üzerine Gülen Elma ile Ağlayan Elma’ya aşık olur.Kardeşlerin de ona refakat etmesiyle birlikte yola çıkarlar.Küçük şehzade yaşlı bir kadının ve çobanın yardımıyla Gülen Elma ve Ağlayan Elma’ya ulaşır ve kardeşleriyle buluşmak üzere sözleştikleri yol ayrımına gelir.Daha sonra diğer kardeşlerini bulur ve Gülen Elma ile Ağlayan Elma’yı onlara gösterir.Gördüklerine aşık olan ağabeyleri onu kuyuya atar fakat şehzade kuyudan kurtulur.Daha sonra her yerde onu arayan babasıyla karşılaşır ve onu öldürmeye çalışan ağabeylerinin cezası verilir.Küçük şehzade de Gülen Elma ile Ağlayan Elma’nın sahibi Sultan’la kırk gün kırk gece süren bir düğünle evlenir (Kúnos, 2016:158-169).

Anlatıdaki Kişiler: Padişah ve üç oğlu, yaşlı kadın, Gülen Elma ile Ağlayan Nar, açgözlü kadın, çoban, hünkar ve kızı, kahveci, hizmetliler, usta.

Masaldaki Kök Değerler

Öz denetim: Küçük şehzade, arzu ettiği Gülen ile Ağlayan Elma’ya ulaşmayı başaracağını düşünmektedir ve bu işte muvaffak olur.

“...Geri adım atmamış, ne pahasına olursa olsun elmaları gidip aramaya kararlıymış” (Kúnos, 2016: 160).

Sevgi: Şehzadenin yolculuğu esnasında karşılaştığı yaşlı kadın şehzadeye yardım edebilecek tek kişi olan çobana sevgiyle yaklaşmasını tavsiye eder. Bu da sevgi sayesinde kişiye çeşitli kapıların açılabileceğini işaret eder.

“Çobanın gönlünü yapıp kendini ona sevdirdiysen saraya girmeye nail olursun”(Kúnos, 2016: 162).

Adalet: Şehzadeyi kuyuya atan ağabeyleri hak ettikleri cezayı bulur.

“Lakin önce cellat,diğer iki oğlunu ettikleri hainliğin cezasına kavuşturmuş”(Kúnos, 2016:169).

Masaldaki Diğer Değerler

Bilimsellik: Oğlunun hastalandığını öğrenen padişah hekimleri saraya toplar.

“Padişah, oğlunun hastalanıp yataklara duiřtúđünü öğrenir öğrenmez hocaları çağirtmiş,hekimlere haber uğurmuş,lakin bu hastalık onların maharetlerinin de ötesindeymiş”(Kúnos, 2016:159-165).

Vefa: Küçük şehzade kendisine yardım eden çobana önceden altın vermesine rağmen işini hallettiği için tekrar altın verir.

“Bu sırada delikanlı gizlice saklandığı yünlerden kendisini gösterip çobana bir avuę dolusu daha altın vermiş ve ‘Allah razı olsun!’ diyerek yaşlı kadının evine geri dönmüş”(Kúnos, 2016:165).

Duyarlılık: En küçük oğlu eve dönmeyen padişah bu duruma kayıtsız kalmaz ve çok üzülür.

“Baba üzüntüsünden gözyaşlarına boğulmuş,lakin oğlu eğer hala hayattaysa elbet çok geçmeden evin yolunu bulur beklentisiyle ümidini korumaya da devam etmiş”(Kúnos, 2016:167).

Sevgi: Padişahın küçük oğluna duyduğu sevgi şu şekilde anlatılır:

“Delikanlının kaybolan oğlu olduğunu anlayan padişah koşarak boynuna atılmış,öpüp koklamış sevinçten gözyaşlarına boğulmuş”(Kúnos, 2016:168).

8. Masalın Konusu:Karga Peri

Masalın Muhtevası: Ölen babası gibi geçimi kuş avlayarak sağlamaya karar veren delikanlının kapanına bir karga tutulur.Karga onu serbest bırakması karşılığında ona çok değerli bir kuş vereceğini söyler ve sözünde durarak delikanlıya kuşu getirir.Bu hadiseden sonra yoksul delikanlı eşsiz güzellikteki bu kuşu padişaha verir ve karşılığında sayısız altın alır.Bu olaya şahit olan lala delikanlıyı kıskanır ve padişahın sürekli ondan yapılması zor isteklerde bulunmasını sağlar.

Delikanlı aslında bir peri olan karganın yardımıyla tüm işlerin üstesinden gelir ve bu peri kızıyla evlenir.Padişahın onayıyla vezirlik makamına getirilir ve ona kötülükte bulunan vezir cezasını çeker (Kúnos, 2016:170-177).

Anlatıdaki Kişiler: Baba, anne, delikanlı, Karga Peri, padişah, vezir, kırk peri, sultan peri.

Masaldaki Kök Değerler

Yardımseverlik: Karga,delikanlıya başı her sıkıştığında yardım eder. Örneğin padişah değerli kuşun sahibini bulup getirmesini istediğinde karga onu nerede bulacağını tarif eder:

“Böylece delikanlı gemisini sağa yaslayıp durmadan dinlenmeden karganın bahsettiği dağa varmış”(Kúnos, 2016:173).

Sevgi: Perilerin sultanı önceden ihmalkarlığı sebebiyle kargaya çevirdiği periyi onu sevdiğini anlayınca bağışlar.

“Görürüm ki hala beni seversin ben de seni bağışlarım”(Kúnos, 2016:176).

Adalet: Delikanlının müşkül durumlarla karşı karşıya gelmesine sebebiyet veren kıskanç lala cezasını bulur.

“Hain lalaysa makamından azledilmiş.Yerine bizim delikanlı ülkenin yeni veziri tayin edilmiş.”(Kúnos, 2016:177).

Masaldaki Diğer Değerler

Bağımsızlık: Kapana yakalanan karga özgürlüğüne kavuşmak için delikanlıya kendi yerine çok kıymetli bir kuş getireceğini söyler. Özgürlüğü için çaba sarf eder.

“Delikanlı ağaca tırmanıp kargayı yakalamak üzereyken hayvan daha güzel ve daha değerli bir kuş karşılığında kendini salıvermesi için yalvarmaya başlamış”(Kúnos, 2016:170).

Estetik: Karganın kendisi yerine getirdiği kuşun görüntüsü ve sesi kişide estetik haz uyandırdığını belirtecek şekilde betimleniyor.

“Delikanlı kuşu görünce güzelliğine vurulmuş,zira ömrübillah böylesine güzel bir kuş görmemiş”(Kúnos, 2016:170).

“Kızı fildişi köşkün yanından geçerken kuş öyle büyüleyici nağmeler şakımaya başlamış ki bu güzelliği işiten herkes aşka gelmiş,kendinden geçivermiş” (Kúnos, 2016:175).

Duyarlılık: Peri Sultan gemiyle kaçırıldığını anlayınca çok üzülür,delikanlı bu duruma kayıtsız kalmaz.

“Ah başıma gelenler!Ben şimdi ne yapayım beni nerelere götürürler? diye ümitsizliğe kapılıp ağlamaya başlayınca delikanlı gelip soylu bir saraya iyi insanların yerine gittiğini söyleyerek onu teselli etmeye çalışmış” (Kúnos, 2016:175).

9. Masalın Adı:Kırk Sultan ve Yedi Başlı Ejderha

Masalın Muhtevası: Bir padişahın kırk oğlunun evlenmek için kendileri gibi bir anadan ve babadan olma kırk kız aramak maksadıyla çıktıkları yolda başlarından geçen serüvenler anlatılır.Bu yolculukta en küçük şehzade babasının nasihatlerine uygun davranarak ağabeylerini yedi başlı ejderhalarını saldırılarından korur ve ejderhaları alt eder.Arzuladıkları gibi de bir kuyuda dev tarafından hapsedilen kırk kıza rastlar.Lakin bir ovaya geldiklerinde ejderhaların kardeşi olan Çampalak şehzadeye ve otuz dokuz ağabeyine saldırmaya kalkar.

Şehzade ağabeylerine kırk kızın ve çeşitli hazinelerin bulunduğu kuyuların yerini söyler.Bunları alıp saraya dönmelerini ister.Kendisi ise Çampalak ile sonu gelmez bir kavgaya tutuşur.Birbirlerine üstünlük sağlayamayınca Çampalak ona Çinimaçin Sultanı'nı getirdiği takdirde canını bağışlayacağını söyler.Böylelikle küçük şehzade için yeni bir macera başlar. “Aygır” adındaki sihirli bir ot vasıtasıyla Çinimaçin'e gider ve sultana ulaşır.Onu Çampalak'a götüreceğini fakat endişelenmemesi gerektiğini söyler.Onun tılsımını öğrenmesini ister.Böylelikle Çampalak'tan sonsuza kadar kendisini ve prensesi kurtarmasını hedefler.Olaylar planladıkları doğrultuda tezahür eder ve Çampalak ölür.Küçük şehzade de Çinimaçin Sultanı'yla evlenir.Otuz dokuz kardeşi kuyuda rastladığı kırk kızdaki otuz dokuzuyla

evlenir.Diğer kız ise Çinimaçın Sultanı'nın kardeşiyle evlenir.Böylece hepsi aradığı mutluluğu yakalar (Kúnos, 2016:178-188).

Anlatıdaki Kişiler: Padişah, kırk şehzade, yedi başlı ejderha ve kardeşleri, kırk genç kız, dev, Çampalak(ejderhaların kardeşi), Çinimaçın padişahı, çinimaçın Sultanı, aygır, yaşlı kadın, bahçıvan.

Masaldaki Kök Değerler

Saygı: Kırk şehzade evlenecekleri kırk kızını aramak üzere yola çıkmadan evvel babalarının iznini alır.

“Babalarının huzuruna çıkıp rızasını istemişler”(Kúnos, 2016:179).

Sorumluluk: En küçük şehzade hem babasının nasihatlerine uymayı hem de ağabeylerinin ona verdiği görevleri yerine getirmeyi ihmal etmez.

“En küçükleriyse babaarının nasihatlerine uygun hareket etmenin daha iyi olacağını hatırlatarak kendi fikirlerini beyan etmiş ağabeylerine lakin boşuna...”(Kúnos, 2016:181).

Bu ifadeden anlaşılacağı üzere şehzade babasının nasihatlerine uyma sorumluluğuna önem verir ve öyle de davranır.Böylelikle ağabeylerinin haberi olmasa da onları türlü belalardan korur. Aynı zamanda ağabeylerinin ona verdiği gözcülük vazifesini de ihmal etmez.

“Yiyip içmişler uyku vakti geldiğinde yataklarına çekilmişler,genç şehzadeyi de yine gözcülük yapсын diye başlarına dikmişler”(Kúnos, 2016:182).

Sevgi: Küçük şehzade Çinimaçın Sultanı'na sevginin gücüyle onu ejderhadan kurtaracağını ifade eder.

“Benim sevgim o ejderhadan kat kat yücedir.Yeter ki siz benimle gelmeye razı olun ben onu yok etmenin yolunu bilirim”(Kúnos, 2016).

Yardımseverlik: Genç şehzadenin zorlu serüveninde ona her daim yardım eden “Aygır” adındaki sihirli at sayesinde işleri kolaylaşır.

“Dizginlerimi sarayın kapısındaki demir halkalara bağlayasın. Bir kez kişnedim mi halkaları birbirine çarpasın, işte böyle açılır kapısı sarayın...”(Kúnos, 2016:187).

Masaldaki Diğer Değerler

Misafirperverlik: Genç şehzadenin Çinimaçin’de kapısına gittiği hiç tanımadığı yaşlı kadın onu hoş karşılar.

“Kadın: ‘Seve seve!’ diyerek içeri kabul etmiş temiz yüzlü delikanlıyı sofrasına davet etmiş bir fincan kahve getirip laflamaya başlamışlar”(Kúnos, 2016:185).

Merhamet: Küçük şehzade Çinimaçin padişahının bahçesinde çalışan bahçivana onu işe alması için çok fazla dil döker ve bahçivan onu kıramayıp işe alır.

“O kadar dil dökmüş o kadar ısrar etmiş ki en sonunda adam delikanlıya çayarak yanında çalışmasına rıza göstermiş”(Kúnos, 2016:185).

Bağımsızlık: Çampalak’ın onu kaçırma tehlikesi yüzünden esir hayatı yaşayan Sultan artık özgür olmak ister.

“Yakışıklı şehzadeyi görür görmez, sözlerini işitir işitmez aşka tutulan sultan, artık bu sonu gelmez esirlikten daha büyük bir istekle kaçıp kurtulmak hevesine düşmüş”(Kúnos, 2016:186).

Güven: Sultan genç şehzadeye koşulsuz şartsız güvenir ve bu sayede onun için mutlu bir hayatın kapıları aralanmış olur.

“Delikanlıya fevkaledede bir güven duyarak bir gece köşkten gizlice ayrılmışlar ve Çampalak’ın ovasına varmışlar”(Kúnos, 2016:186).

Duyarlılık: Kızının saraydan kaybolduğunu ve bir daha geri gelmeyeceğini düşünen padişah bu duruma kayıtsız kalamaz, çok üzülür.

“Kızı ortalıktan kaybolduktan sonra üzüntüsünden endişesinden yataklara düşmüş padişah”(Kúnos, 2016:188).

10. Masal:Kamer Tay

Masalın Muhtevası: Ülkenin padişahı türünü bilmediği bir böcekle karşılaşır.Lalasıyla birlikte bu böceği besler, büyütür ve ahaliye bu böceğin türünü tespit eden kişiye kızını vereceğini duyurur.Lakin beklemediği bir durumla karşılaşır.Bir dev saraya gelir ve böceğin türünü söyleyip sultanı alıp götürmek ister.

Padişah istemeye istemeye kızını deve teslim eder ve kız atının üzerinde sürekli ağlarken sihirli bir at olan Kamer Tay ona korkmaması gerektiğini söyler.Sultanı alıp havaya yükselir ve sultan gözünü açtığında kendini denizin ortasında bir adanın gezintide olan ülkenin şehzadesi genç kızı görür ve onunla evlenmek istediğini söyler.Evlenirler fakat devin gölgesi sultanın hep üzerindedir.Dev,şehzade savaşırken ulağın taşıdığı mektupları değiştir ve Sultan lehinde yazılanları görünce çok üzülür.İki çocuğunu da alıp sarayı terk eder.

Mektuplarda yazılanlar yüzünden tonlarca yüklük zincirlere bağlanan Kamer Tay aılıktan ölmek üzere olan Sultan ve çocuklarına yardım etmek için tüm gücünü kullanarak zincirlerden kurtulur.Ömrünün sonlarına gelen Kamer Tay Sultan'a öldüğünde karnını yarıp çocuklarıyla birlikte oraya uzanmalarını söyler.Sultan onun dediğini yapar ve uyandığından kendini ve çocuklarını ihtişamlı bir sarayda bulur.Savaştan dönen şehzade ise lalasıyla birlikte karısını ve çocuklarını arar ve onlara kavuşur.Sonrasında onlara türlü kötülükler eden devi öldürür ve ailesiyle birlikte mutlu bir hayat sürer (Kúnos, 2016:189-199).

Anlatıdaki Kişiler: Padişah, lala, padişahın kızı, dev, Kamer Tay, genç şehzade ve lalası, hünkar, ulak, şehzadenin çocukları.

Masaldaki Kök Değerler

Saygı: Genç şehzade her türlü durumda(evlenme,savaşa katılma) hünkar olan babasının rızasını alır.

“Sonunda hünkarını da rızasını alarak kırk gün kırk gece süren bir düğünle nikahlanmışlar”(Kúnos, 2016:192).

“Oğlunun kendisi yerine ordunun başına geçmesine razı olmuş,kendisi de sarayda olabilecekleri beklemeye koyulmuş”(Kúnos, 2016:193).

Vatanseverlik: Genç şehzade ülkesinde savaş çıkar çıkmaz babasının yerine savaşa katılmak ister,bu konuda ısrarcı davranır ve neticede vatanını sahip olduğu her şeyin üstünde tutarak savaşa katılır.

“O zamanın adetlerine göre padişah da ordusunun başında sefere çıkmalıymış.Haberleri duyan şehzade babasına giderek savaşa katılmak için iznini istemiş,Padişah delikanlının isteğine gönülsüz:

“Evladım sen henüz pek gençsin,üstelik artık evlisin,savaşa gidip de onu bir başına bırakırsan ne yapar eşin?” demiş.Lakin oğul ısrarla yalvarmayı sürdürmüş,sonunda padişah boyun bükmüş.”(Kúnos, 2016:192).

Yardımsaverlik: Kamer Tay ömrünün sonuna kadar sultanına yardım eder.Öyle ki öldükten sonra dahi ona nasıl fayda sağlayabileceğini son nefesini verirken anlatır.

“Kamer Tay,sultanı kendi memleketine taşımış.Yavaş yavaş ömrünün sonuna geldiğini hissetmeye başlayan sadık at bu vaziyetini sevgili sahibine de açmış.”(Kúnos, 2016:195).

Sabır: Şehzade saraydan ayrılan karısını yılmadan arar ve ereğine ulaşır.

“Durmadan dinlenmeden yolculuk etmişler.Az gitmişler uz gitmişler altı ay bir güz bir kış gitmişler;yine de biraz olsun duraklamamışlar.Nihayet bir gün Kamer Tay’ın sarayını görebildikleri bir dağın eteğine varmışlar”(Kúnos, 2016:197).

Masaldaki Diğer Değerler

Aile Birliğine Önem Verme: Padişah kızını deve teslim etmemek için beyhude de olsa çabalar.

“Deve kızına karşılık dilediği kadar köleyi alıp götürmesini teklif etmiş ama nafile...Dev,padişahın kızını almakta ısrat etmiş”(Kúnos, 2016:190).

Merhamet: Şehzade ulağın değiştirdiği mektupta karısının bir çift köpek doğurduğu haberini alır fakat yine de vicdanlı davranarak onlara zarar gelmesini istemez (Kúnos, 2016:193).

“Hünkarım,biricik babacığım;yavru köpeklere bir zarar vermeyiniz,ben dönene değin onları koruyup besleyiniz”(Kúnos, 2016:193).

Duyarlılık: Ulağın değıştirdiğı mektubu okuyunca saraydan ayrılan sultan devin çocuklarına zarar vermesinden korkar ve onları korumaya çalışır.

“Diğer taraftaysa dev,adımlarını sıklaştırıp sultana yaklaştıkça zavallı kadının çektiğı ızdırap da gitgide artmaktaymış.Çocuklarını bağına bastırıp sımsıkı atmış atın adını haykırarak”(Kúnos, 2016:195).

Estetik:Bakıcılar bebeklere onlarda estetik zevk uyandıran ninniler söyler.

“İkizler ise altın bir beşikte yatmaktaymış;ayakta duran bakıcıları da etraflarında en güzel ninnileri dillendirmekteymiş”(Kúnos, 2016:196).

Misafirperverlik: Lala,sulta ve çocuklarının yaşadığı saraya varınca kimin olduğunu bilmediğı bu güzel saraya girmeye çekinir fakat çocuklar ısrarla lalayı davet eder.

“Çocuklar,onun çekingen tavrını görünce yaklaşp eteklerinden çekiştirmiş adamı bir divana oturtmuşlar.Az sonra kendisine güzel bir sofrta hazırlamış,getirip adamın önüne koymuşlar”(Kúnos, 2016:197).

Bilimsellik: Şehzade çocuklara tahtadan bir atın yemek yiyemeyeceğini söyleyince çocuklar da bilime aykırı olan başka bir duruma şehzadenin nasıl inandığı sorgularlar.

“‘Biz de bilirsin zannederdik’ diye karşılık vermiş çocuklar, ‘Lakin anlaşılın o ki yavru köpeklerin bizim gibi birer insana dönüşebilmesinin mümkün olmadığını bilmezmişsin’”(Kúnos, 2016:198-199).

11. Masal:Hüzün Kuşu

Masalın Muhtevası: Dadısı hüznün ne olduğunu merak eden genç sultana bir Hüzün Kuşu armağan eder. Bu kuş Sultan’ı adeta felaketler zincirine sürükler.Önce Sultan’ı alır ve yüksek bir dağın tepesine bırakır.Onu “Sana hüznün ne olduğunu göstereceğim.” diye tehdit eder.Sultan güvenliği açısından bir çobanla kıyafetlerini değıştirir ve erkek kılığına girer.Sırasıyla kahvehanede,terzide ve kilimcide çalır.Bu işlerden Hüzün Kuşu’nun başına açtığı felaketlerden dolayı müşkül duruma düşerek

kovulur.Artık bir işte tutunamayacağını anlayan Sultan vahşi hayvanların arasında bir dağın eteğinde yıllar yılı yaşar.

Gecelerini ağaçlarla örtülü ağaç dalları arasında geçiren Sultan'a ülkenin şehzadesi kuş zannederek bir ok fırlatır.Ok Sultan'a isabet etmez.Okunu ağaçtan almaya giden şehzade ağaçta bir delikanlı zannettiği Sutan'ı görür ve onu saraya götürür.Yıkanıp elbiselerini giyen Sultan'ın eşsiz güzellikte bir kız olduğunu gören şehzade onunla evlenir.Fakat Sultan'ın Hüzün Kuşu'yla olan imtihanı bitmez.Kuş Sultan'ın iki kızını ve bir oğlunu kaçıtır.Bu yaparken de Sultan'ın dudaklarına kan bulaştırır.Onu insan yiyen bir vahşi gibi gösterir.Sultan bu sebepten dolayı infaz edileceği sırada cellatlar ona acır ve saraydan kaçmasına izin verir.

Eski barınağına dönen Sultan yanına Hüzün Kuşu gelir ve silkelenerek bir delikanlıya dönüşür.Delikanlı başına açtığı onca felaketlere rağmen onu ele vermeyen Sultan'ı eşsiz bir saraya götürür ve çocuklarına kavuşturur.Sultan'ı ve üç çocuğunu kaybeden şehzade tüm gücünü sarayda yaşlı masalcısıyla geçirir.Masalcı bir gün çarşıya gittiğinde sultanın sarayıyla karşılaşır. Orada sihirli bir gülle oyalanır.Masalcısını merak eden şehzade sırasıyla kahya ve hazinedarı saraya yollar.Onlar da dönmeyince saraya kendisi gider ve ailesine kavuşur.Şehzade ve ailesi sonsuza kadar bir arada ve mutlu yaşarlar (Kúnos, 2016:20-211).

Anlatıdaki Kişiler: Padişah, sultan, dadı, Hüzün Kuşu(delikanlı), cariyeler, çoban, kahveci, terzi, kilimci, şehzade, ehzadenin kızları ve oğlu, cellatlar, masalcı, büyücü köle, kahya, hazinedar.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk: Sultan oan emanet edilen kahvedeki eşyalara Hüzün Kuşu zarar verince sorumluluk bilincinden dolayı tasalanır.

“Zavallı kız, tüm gece boyunca efendisine ne söyleyeceğini düşünüp durmuş”(Kúnos, 2016:201).

Sabır: Sultan Hüzün Kuşu'nun kendisine yaptığı tüm kötülükler karşısında susmayı ve sabretmeyi yeğler. Bu sabırlı davranışlarından dolayı Hüzün Kuşu onu sevdikleriyle bir araya getirir ve onlar için eşsiz benzersiz bir saray inşa eder.

“... Size eziyet ettim, sizi üzdüm, çocuklarımızdan mahrum bıraktım. Hatta sizi neredeyse rezil bir ölümle burun buruna getirdim. Lakin siz bunların her birini sabırla katlanıp beni asla ele vermediniz. Ben de mükafat olarak size bu sarayı yaptırdım; sizi sevgililerinizle yeniden kavuşturacağım bu güzel sarayı” (Kúnos, 2016:207)...

Sevgi: Sultan çocukları öldürmek bir yana dursun onalra yğrekte bağlidir.Onları karşısında görünce çok sevinir.

“Şaşkın bakışlarını çocuklarına çevirdiğinde sevinçle parlayan gözleri yaşlarla dolup taşmış.Isıman yüreği küt küt atmaya başlamış”(Kúnos, 2016:207).

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık: Şehzade ağaçların arasında yaşayan sultanı orada tek başına bırakmaz ve onu alıp sarayına götürür.

“Bunun üzerine şehzade,çoban görünümündeki kızın aşağı inmesine yardımcı olmuş, onu sarayına götürmüş”(Kúnos, 2016:203).

Güven: Tüm ibareler sultanın kendi çocuklarını öldürdüğünü gösterir fakat şehzade eşine güvenir ve bu güven boşa çıkmaz.

“Lakin karısına yğrekte bağlı olan şehzade kadını savunmuş ve sonunda bu münakaşada baskın çıkan taraf şehzadenin kendisi olmuş” (Kúnos, 2016:204).

Merhamet: Sultan’ın infazına karar verildiğinde cellatlar onun bu haline üzülerek onu serbest bırakır ve böylece haksız yere sultanın infaz edilemesi engellenmiş olur.

“Lakin adamlar sultanın büyüğü güzelliğine vurulmuş,onun kederli haline bakıp öylesine bir acıma duygusuna kapılmışlar ki tam infaz gerçekleştirecekleri sırada ona şöyle demişler:

“Sizi öldürmeye gönlümüz razı olmaz sultanım.Nereye dilerseniz oraya gidin,lakin sakın ola bir daha bu saraya dönmeyin”(Kúnos, 2016:205).

Bağımsızlık:Hüzün Kuşu şehzade ve ailesini bir araya getirince onlardan sadece özgür kalmayı talep eder.

“Şehzadem! Sizin kulunuz, kölenizim, lakin olur da beni azad ederseniz ben de sizler gibi kendi ailemi bulmak isterim”(Kúnos, 2016:211).

Vefa: Şehzade kendisini ailesine kavuturan köleye vefalı davranarak onu azat eder.

“Onları bir araya getirdiği için kendine minnettar olan şehzade ve ailesi büyüçüyü derhal özgür bırakmış”(Kúnos, 2016:211).

Aile Birliğine Önem Verme: Masalda bir ailenin bireylerinin ancak bir aradayken yaşamlarını mutlu bir şekilde sürdüreceği vurgulanır.

“Bundan böyle şehzade , sultan ve çocukları birbirinden asla ayrılmadan ömürlerinin sonuna dek mutlu ve mesut yaşamışlar”(Kúnos, 2016:211).

12. Masal:Şarkı Söyleyen Nar Dalı ile Güzel Sultan

Masalın Muhtevası: Ülkenin padişahı sarayda durmaktan sıkıldığı için veziriyle birlikte bir yolculuğa çıkmaya karar verir.Lakin padişah yokluğu anlaşılmasın diye yerine ona benzeyen bir kişi bırakmak ister.

Handa rastladıkları sarhoş bir adamı padişaha çok benzemektedir.Onu alıp saraya bırakırlar ve yolculuğa çıkarlar.Padişah ve vezir yolculuk esnasında derede buldukları bir elmayı yerler.Fakat padişah sahibini bilemedikleri bu elmayı yedikleri için huzursuz olur ve sahibini bulup hellalik almak ister.Bir çiftçiye sorarakelma bahçesinin sahibi olan genç kıza ulaşırlar.

Genç kız ancak kendisiyle evlendiği takdirde padişaha hakkını helal edeceğini belirtir.Padişah kabul eder ve genç kızla evlenir.Kırk gün boyunca güzel karısıyla birlikte bir handa ikamet ederler.

Padişah artık ülkesine dönmesi gerektiği düşüncesiyle karısına “Eğer bir oğlumuz olursa büyüdüğü vakit tılsımı koluna bağla ve onu uğursuz ve hayırsızı bulmak züere benim ülkeme yolla” der.Oğlan büyüyünce annesi bir gün padişaha verdiği sözü hatırlar ve padişahın ona söylediklerini oğluna anlatır.Şehzade yolda karşılaştığı çiftçinin oğlunu da alarak yola revan olur.Bir kuyuya geldikleri vakit çiftçinin oğlu şehzadeden su almak için kuyuya inmesini ister.

Şehzade kuyuya indiğinde çiftçinin oğlu eğer kendisini çiftçinin oğlu diye tanıtmazsa onu kuyuda bırakacağını söyler.Genç şehzade çaresizce bunu kabul eder ve saraya vardıklarında çiftçinin oğlu olduğunu söyler.Sözde şehzade bir gece rüyasında Güzel Sultan'ı görür ona aşık olur ve günden güne zayıf düşmeye başlar.Padişaha Güzel Sultan'a olan aşkını anlatır ve padişah oğlu sandığı bu genci uyarır.

Ona ulaşmanın çok zor olduğunu belirtir.Sözde şehzade Güzel Sultan'ı aramaya çiftçinin oğlunun gitmesini ister.Gerçek şehzade bu maksatla zorlu yolculuğa başlar.Güzel Sultan'ın sarayına vardığında padişah ondan yapılması imkansız vazifeleri yolculuk esnasında yardım ettiği balık karıncalar ve kuş sayesinde yerine getirir fakat bu kez Güzel Sultan ondan şarkı söyleyen nar dalını bulmasını ister.Şehzade tekrar yola revan olur.Nöbetçi,nöbetçinin annesi ve bir yaratığın yardımıyla bu zorlu görevi de yerine getirir.Böylelikle Güzel Sultan'la sultanın memleketinde evlenir.

Kendi memleketinde de bir düğün tertip etmek üzere birlikte yola çıkarlar.Memlekete vardıklarında şehzadenin kendisini yalancı şehzade için getirdiği anlayan Güzel Sultan şehzadeyi öldürür ve sonra cennet suyu vasıtasıyla tekrar diriltir.Ondan gerçekleri padişah babasına her şeyi anlatır ve annesinin ona verdiği tılsımı gösterir.Padişah oğluna samimiyetle inanır ve çiftçinin oğlu zindana atılır.

Şehzadenin annesi de saraya getirilerek Güzel Sultan ve şehzade tekrar evlenir (Kúnos, 2016:212-229).

Anlatıdaki Kişiler: Padişah, vezir, hancı, sarhoş adam, hizmetliler, kasap, aşevinin sahibi, çiftçi, yaşlı kadın, genç kız(padişahın karısı), hekimbaşı, padişahın oğlu, çiftçinin oğlu, Güzel Sultan, balık, karınca, kuş, padişah, cariye, reh dev, nöbetçi, nöbetçinin annesi, yaratık. (Masalda uğursuz ve hayırsız denilen kişiler padişah ve vezirdir.Çıktıkları yolculuk esnasında bu takma adları kullanmışlardır.)

Masaldaki Kök Değerler

Yardımseverlik: Masalda genç şehzade müşkül durumdaki her canlıya yardım eder.

“Bir düğüne giderken yoldaşlarının biraz gerisinde davranan karınca, onlara yetişebilmek için delikanlıdan kendisine yardım etmesini istemiş.Genç adam karıncayı amış ve diğerlerinin yanına bırakmış”(Kúnos, 2016:220).

Sorumluluk: Şehzade aldığı sorumlulukları yerine getirir ve bu sayede de Güzel Sultan’ın huzuruna çıkmaya hak kazanır.

“Hizmetliler delikanlının gösterdiği yiğitliklerden,kendisine verilen görevleri nasıl kahramanca birer birer yerine getirdiğinden Güzel Sultan’a bahsetmişler.Bunun üzerine artık delikanlıyla görüşme vaktinin geldiğini anlayan sultan genci huzuruna kabul ettirmek için hazırlamaya başlamış”(Kúnos, 2016:224).

Sabır: Şehzade, Güzel Sultan’ın kendisinden bulmasını talep ettiği nar dalına ulaşmak için durup dinlenmeden yol alır ve sabırla devam ettiği yolculuğun neticesinde Sultanın kendisinden istediği nar dalına ulaşır.

“Deli kanlı sultanın isteğini yerine getirmek üzere yola koyulmuş. Bir ay boyuncadağları aşarak, nehirleri yararak bir memleketten diğerine, oradan bir ötekine gezip durmuş”(Kúnos, 2016:225).

Sevgi: Güzel Sultan ve şehzade arasındaki sevgi bağı çok güçlüdür.

“İlk gördüğü andan beri şehzadeye sevgisiyle bağlanan kız,şimdi günlerini sevdiğinin bana bir kötülük gelmesin diye korku ve endişe içinde geçirmekteymiş”(Kúnos, 2016:228).

Adalet: Herkesi kandırıp şehzadenin yerine geçen çiftçinin oğlu,gerçekler gün yüzüne çıkınca cezalandırır.

“Çiftçinin düzenbaz oğlu da cezasını çekmek üzere zindana atılmış.”(Kúnos, 2016:229).

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık: Padişah yolculuk esnasında yerine bıraktıkları sarhoş adamı yolculuktan döndükten sonra sokağa bıraktırır.Fakat bu durum onu huzursuz eder ve adamın vaziyetini merak eder.

“Ah be lala,adamı alıp saraya getirdik, işimiz bitince de yine sokağa attık.Git de bir bak bakalım ne olmuş garibana?” (Kúnos, 2016:217).

Bağımsızlık: Padişahın yerine getirilen ve kendini gerçekten de padişah sanan sarhoş adam tımarhaneye kapatılır.Sırf özgürlüğüne yeniden kabuşmak için de hekimbaşına giderek bu iddiassından vazgeçtiğini söyler.

“Efendim,ben padişah değil, ayyaş bir adamın tekiyim’ demiş.Bu itirafın ardından adam deli kisvesinden sıyrılmış ve özgürlüğüne kavuşmuş”(Kúnos, 2016:217).

Merhamet: Şehzade kıyıya vurmuş olan ve çaresizce çırpınan balığa merhametli davranır ve davranışı sayesinde zor durumda kaldığında balıktan iyilik görür.

“Burada kumun üstünde çaresizce çırpınan balığı fark etmiş.Balık,kendisini suya koyması için delikanlıya yalvarmış, genç adam da kabul etmiş”(Kúnos, 2016:220).

Vefa: Şehzadenin yardım ettiği canlılar onun iyiliklerine karşılık ona vefalı davranır.

“Kuratarıcısını mükafatlandırmak için tüylerinden üçünü çekip gence uzatan kuş:

‘Dara düştüğün vakit birini çıkarıp yakasın’ demiş”(Kúnos, 2016:222).

Dayanışma: Şehzade Güzel Sultan’ın babasının isteklerini balık,karınca ve kuşla yaptığı işbirliği sayesinde yerine getirir.Tek başına bu işlerin üstesinden gelmesi imkansızdır.

“O anda yeryüzünün tüm karıncaları bir anda mağarada toplanıvermiş ve hemen işe koyulmuşlar.Gün bitmeden tüm darıyı külden ayırmışlar”(Kúnos, 2016:223).

Estetik: Nar dalı şarkı söylediğinde insanlarda güzel etkiler bırakır ve dinleyenlerde estetik haz uyandırır.

“Nar dalı birbirine sevdalı bu gönül yeniden bir araya geldiği vakit öylesine hoş ve zarif nağmelerle şarkısını söylemeye başlamış k1 iki genç bu ilahi ezginin

dokunuşuyla adeta el ele havalanıp berabere Allah'ın cennetine yükselir gibi görünmekteymiş”(Kúnos, 2016:228).

Aile Birliğine Önem Verme: Padişah gerçek oğluna kavuştuğunda eşini de saraya getirtmeyi ihmal etmez.Böylece aile bir araya gelir.

“Hizmetliler gönderilip şehzadenin annesi de saraya getirilmiş”(Kúnos, 2016:229).

13. Masal:Sihirli Saç Tokası

Masalın Muhtevası: Padişahın karısı kilitli bir odada tuttuğu Arap köleye her gün “Ay güzel midir? Ben güzel miyim? Sen güzel misin?” sorularını yöneltir.Arap köle de Sultan'ın kızı olan Nar Tanesi'ni görene kadar bu sorulara “Her şey ve herkes güzeldir.” diye yanıt verir.Fakat Nar Tanesi'ni gördükten sonra bu sorulara “Ay güzeldir,siz güzelsiniz, ben de güzelim lakin Nar Tanesi her şeyden ve herkesten daha güzeldir” diye cevaplar.Bunun üzerine kızının güzelliğın kıskanan anne onu yürüyüşe çıkarır ve ıssız bir yerde uyur vaziyette terk edip gider.Nar Tanesi uyandığında çaresizlik içinde dolaşırken ormanda avlanan üç kardeşe rastlar ve onlardan kendisini kız kardeşi gibi görüp aralarına almalarını ister.

Avcı kardeşler Nar Tanesi'nin bu arzusunu geri çevirmez.Hep birlikte yaşamaya başladıkları vakit Nar Tanesi onların geitrdikleri avı pişirir onlara ev işlerinde yardımcı olur.Hep birlikte neşe içinde yaşarken bir gün beklenmeyen kötü bir hadise cereyan eder.

Ülkenin dört bir yanında ormanda avcıların bulduğu ve onlarla birlikte yaşamaya başlayan eşsiz güzellikteki kızıdan bahsedilince Nar Tanesi'nin annesi de durumdan haberdar olur.

O kızının vahşi hayvanlar tarafından öldürüleceğini tasavvur etmiştir.Kızının yaşadığını öğrenir öğrenmez ondan kurtulmak için cadıya gider.Cadı ki tane sihirli saç tokası verip kızının başına sapsarsa kesinlikle can vereceğini söyler.Sultan dilenci kılığına girip,eline bir bohça alarak Nar Tanesi'nin avcılarla birlikte yaşadığı eve gider.

O kapıya gelince kendini avcılarının annesi diye tanıtır kızından kapıyı açmasını ister fakat boşunadır.Kızı kapıyı açmaz.Kadın hiç olmazsa kendisine armağan olarak getirdiği tokaları anahtar deliğinden saçına ilişirmek ister.İçinde kötü niyet taşımayan Nar Tanesi başını uzatır ve toklar kızın başına saplanınca Nar Tanesi yere yığılır.Kardeşleri eve gelince kızın öldüğünü görüp ağlayıp dövünürler.En sonunda da onun içip altından bir tabut yaptırıp iki ağacın arasına koyarlar.

Civar diyarda ava çıkan şehzade ormanda avlanırken tabutun içinde cansız yatan eşsiz güzellikteki kızı görür ve ona aşık olur.Tabutu sarayına taşıtır ve geceleri sürekli onu izler.Ülkesinde savaş ıkınca saraydan ayrılır.

Şehzadenin nilanlısı önünde nöbetçiler olan bu odada ne olduğunu merak eder ve nöbetçilerin engel olmaya çalışmasına aldırmandan odaya girer.Odada tabutun içinde yatan cansız kızı görür ve saçındaki tokaları çıkarır.Tokalar çıkar çıkmaz kız kuş olup pencereden dışarıya uçar.

Savaş bitine saraya dönen şehzade sevdiğini bulamayınca üzüntüsünden yataklara düşer.Bir müddet sonra da padişahın isteğiyle nişanlısıyla evlenir.Kuşa dönüşen Nar Tanesi her sabah sarayın bahçesine gelir ve bahçivana şehzadeyi sorar.Konduğu ağaçları da kurutup gider.Bahçıvan bir süre sonra bu hadiseden şehzadeye bahseder.Kuşun sevdii kız olduğunu anlayan şehzade onu saraya getirir ve onunla hoşça vakit geçirir.Fakat ylculuğa çıktığı esnada karısı kuşun boynunu büküp pencereden bahçeye atar.

Şehzade döndüğünde ise kuşu kedilerin yediğini söyler.Şehzade bu haberi alınca çok üzülür.Kuşun kanının aktığı yerde ise gül ağaçları bitmiş.Bahçıvanın karısı bu ağaçlardaki güllerden birini koparmış.

Günler geçmesine rağmen solmayan gülü eline aldığından gül önce kuşa,saçındaki tokalar kadın tarafından alınca da genç bir kıza dönüşür.

Kadın hayretler içinde kalınca Nar Tanesi kadına başından geçen hadiseleri anlatır.Bahçıvanın karısı da tezahür eden olaylardan bahseder.Şehzade kızın yanına gelir ve sevdiğini de alıp saraya doğru giderken bir maymunu yakalamak için Nar

Tanesi'ni bırakır.Bu sırada kızın annesi onu bulur ve öldürme planları yaparken şehzade yanlarına alarak saraya giderler.

Saraya varınca da şehzade hem karısını hem de Nar Tanesi'nin annesini yaptıklarından dolayı cezalandırır.Nar Tanesi'yle de evlenip sonsuza dek mutlu olurlar (Kúnos, 2016:230-239).

Anlatıdaki Kişiler: Padişah, Nar Tanesi, Sultan, Arap köle, üç kardeş, cadı, şehzade, padişah(şehzadenin babası), vezir, şehzadenin karısı, nöbetçiler, bahçıvan, bahçıvanın karısı.

Masaldaki Kök Değerler

Vatanseverlik: Şehzade her ne kadar aşkla bağlı olduğu Nar Tanesi'ni bırakmak istemezse de vatani için savaşa katılır.

“...Sonra kapısını kilitlemiş ve yokluğunda kimselerin dairesine girmesini tembihleyerek savaşa katılmak üzere saraydan ayrılmış”(Kúnos, 2016:233).

Sevgi: Şehzade Nar Tanesi'ne büyük bir aşkla bağlıdır.Savaştan döndüğünde dahi ilk onu görmeyi arzular.Lakin onu bulamayınca hastalanıp yataklara düşer.

“Bunun üzerine şehzade bir feryat koparmış:’Ne yapmış benim sevdiğime nasıl izin verdiniz içeri girmesine!’Bu andan itibaren hastalanıp yataklara düşmüş, durumu gittikçe kötüleşmiş”(Kúnos, 2016:236).

Adalet: Şehzade Nar Tanesi'ne türlü kötülükler yapan karısını ve sultanı cezalandırır.

“Lakin saraya varır varmaz şehzade kadının da kendi karısının da yaptıkları hainliklerin cezasını ikisini birden astırarak vermiş” (Kúnos, 2016:239).

Masaldaki Diğer Değerler

Merhamet: Üç kardeş ormanda bir başına kalan ve merhametlerine sığınan Nar Tanesi'nin istediğini geri çevirmez ve onu kardeşleri gibi aralarına alır.

“Kızın haline acıyan avcılar şefkat gösterip zavallıya sahip çıkmaya ona ağabeylik yapmaya razı olmuşlar”(Kúnos, 2016:231).

Duyarlılık: Eve geldiklerinde kız kardeşlerinin yerde cansız bir şekilde yattığını gören avcılar onun ölümüne aşırı derecede üzürlürler.Öyle ki onu gömmeye bile kıyamayıp altından bir tabuta koyarak tepedeki iki ağacın arasına asarlar.

“Çaresizlik içinde kızın yanı başına çökmüşler ağlayıp dövünmüşler”(Kúnos, 2016:233).

14. Masal:Sabır Taşı ile Sabır Bıçağı

Masalın Muhtevası: Kızıyla birlikte yaşayan yoksul kadın,sabahları çamaşır yıkamak için dereye gittiğinde evde bakış işleyen kızının yanına üç gün üst üste bir kuş gelir.Bu kuş kıza kısmetinin bir ölü olduğunu söyler.Kız yaşadığı bu olayları annesiyle paylaşınca annesi kızı için endişelenir ve dereye gitmekten vazgeçer.Kızının yanında kalıp kuşu görmek için bekler fakat kuş bir daha geri gelmez.

Tezahür eden bu olaylardan sonra kız ve annesi gün olur da kuş tekrar gelir diye evden çıkmazlar.Bir gün komşu kızları onların ziyaretine gelir ve genç kızın onlarla birlikte dışarı gelmesini ister.Annesi kızı için endişelendiğinden dolayı izin vermez fakat kızlar ona göz kulak olacaklarına dair söz vererek annesini razı ederler.

Kız komşu kızlarıyla birlikte eplenir.Eve dönüş yolunda da su içmek için bir çeşmenin başında dururlar.Kız su içmek için çeşmeye yanaşınca öyle bir duvar yükselir ki onu kızlardan ayırır.Bu duvar insan gücüyle aşılamayacak bir duvardır.Kızlar üzüntü ve korkuyla kızın annesine olanı biteni anlatırlar.Annesi duvarın önüne gelir ve kızıyla onu ayıran duvarın öteki tarafında matem çığlıkları atar.Kız yorgun düşüp uyur.Uyandığında ise kendini tesavvur edemeyeceği güzellikte bir sarayın önünde bulur.Bu sarayda duvarda asılı kırk anahtar görür.Odaları tek tek açar ve odalarda kıymetli mücevherler görür.Kırkıncı oda da ise tabutun içinde yatan yakışıklı bir beyle karşılaşır.Adamın göğsündeki kağıtta da “Her kim beni kırk gün boyunca yellere ve bana dua ederse kısmetini bulur.” yazar.Kız bunu görünce kuşun bahsettiği kısmetin burada yatan ölü adam olduğunu anlar.

Kırk gün boyunca kağıtta yazılanları yapar.Son gün kapıda bir Arap kızını görür ve ondan ölünün başında beklemesini ister.Kız da yıkanıp ortalığı toplarlar.Bu esnada tabuttaki bey uyanır ve Arap kızını kırk gün boyunca ona dua eden kız sanar.Onu

kucaklar ve onunla evleneceğini söyler.Arap kızı hoşnut olduğu bu duruma açıklık getirmez ve onun karısı olur.Diğer kız ise sarayın hizmetlisi olarak sarayda kalır.Bayram geldiği vakit Bey,adet olduğu üzere hizmetlilere isteklerini sorar.Kız sarı bir sabır taşı ile kahverengi bir sabır bıçağı ister.Bey bu istekleri çeşme duvarında biren beliren Arap sayesinde bulur ve kızın bunlarla ne yapacağını merak eder.Kıza isteklerini ulaştırır ve mutfakta gizli bir vaziyette olanları izlemeye koyulur.Kız sabır taşına başından geçenleri ve gerçekleri anlatınca sabır taşı çatlar.

Tam sabır bıçağıyla lendini öldürürken Bey ona engel olur ve asıl kısmetini bulduğuna sevinir.Arap kız cezalandırılır ve kızın annesi de saraya çağırılır.Böylece sonsuza kadar mutlu olurlar (Kúnos, 2016:240-246).

Anlatıdaki Kişiler: Yoksul kadın ve kızı, kuş, komşu kızları, Bey, Arap kızı, kaptan, Arap.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk: Masalda verdiği sözü tutmanın sorumluluğunun ne derece önemli olduğu vurgulanır.Öyle ki sorumluluğunu yerine getirmeyen adamın bindiği gemi sırf bu yüzden denizin ortasında bir anda hareketsiz duruverir.

“Az sonra güverteye gelen adam gemide verdiği sözü tutmayı başaramayan birisinin olduğunu bu yüzden de daha ileri gidemeyeceklerini belirtir”(Kúnos, 2016:244).

Yardımseverlik: Çeşmenin başında duran Bey birden bire karşısına çıkan Arap'ın yardımıyla istediklerine kavuşur.

“Biraz soluklanmak bir yudum su içmek için çeşmenin duvarına sırtını yaslar yaslamaz karşısında kalın dudaklı bir Arap belirmiş ve kendisine ne istediğini sual etmiş”(Kúnos, 2016:244).

Sabır: Genç kız Arap kızı yüzünden başına gelen talihsiz olaylardan imseye bahsetmez.Hak ettiği mutluluğu başkasından yaşamasından duyduğu hüznü ise sadece sabır taşına anlatır.Gösterdiği sabrın neticesi saadet içinde bir hayat olur.

“Kız daha sonra Bey’in sarayına nasıl geldiğini nasıl onun için dua edip onu kırk gün boyunca yellediğini sonra biraz yıkanmak ve ortalığı toplamak için odadan ayrıldığı vakit Arap kızından yardım etmesini istediğini anlatmış. Taş hala şiştikçe şişiyormuş, artık o kadar genişlemiş ki neredeyse patlayacak gibi olmuş”(Kúnos, 2016:245).

Adalet: Masalın sonunda genç kız hak ettiği mutluluğa kavuşurken çeşitli hileler yapan Arap kızı cezalandırılır.

“Sonra onu hak ettiği gibi yanına alıp hanımı yapmış,sahtekar adamı da cezalandırmış”(Kúnos, 2016:246).

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık: Yoksul kadın kuşun söylediklerinden sonra kızının başına bir iş gelmesinden korkar.

“Kadın kızının dışarıya çıkmasından korkmakta,başına bir iş gelir diye endişe duymaktaymış”(Kúnos, 2016:241).

Aile Birliğine Önem Verme: Kız arzuladığı gibi Bey’le evlenince annesi de unutulmaz ve saraya getirilir.

“Nihayet kızın annesi de sonsuza dek saadet içinde yaşayacakları saraya çağırılmış”(Kúnos, 2016:246).

15. Masal:Kara Gözlü Yıan ve Üvey Anne

Masalın Muhtevası: Bir gece padişahın karısı ansızın hastalanır.Onu iyileştirmek üzere saraya getirilen hemşireler yanına yaklaşır yaklaşmaz aniden ölür.Bu olayı üvey kızından nefret eden bir hizmetli ondan kurtulmak için bir fırsat olarak görür ve padişaha üvey kızınının karısını tedavi edebileceğini söyler.Lakin genç kızın böyle bir mahareti yoktur.Saraya getirilmesi emredilen genç kız ne yapacağını bilemez.Babasının nasihatı üzerine saraya varmadan annesinin mezarına gider ve Allah’a yalvarır.O sırada mezardaki annesi ona ne yapması gerektiğini söyler.

Bu sayede kız Sultan'ı iyileştirir.Fakat üvey annesi sonu ölüm olan her işte onu ileri sürer.Son olarak padişahın ejderha suretinde dğnyaya gelen oğlunun evlendiği her kızı ilk geceden öldürdüğünü duyan üvey anne padişaha onu üvey kızıyla evlendirmesini önerir.

Daha önce kimsenin başaramadığı işleri başaran bu kızı şehzadeyle evlenmesi fikri padişahın hoşuna gider.Kız evlenmeden önce yine ölmüş annesinden yardım ister.Annesi şehzadenin büyülenmiş olduğunu ve büyüün nasıl ortadan kaldırılacağını kızına anlatır.Kız bu işi de annesinin yardımı sayesinde başarır ve şehzadeyi büyüden kurtardığı için herkesin saygısını kazanır.Genç kız ve şehzade birbirini çok sevmektedir.Bir zaman sonra ülkelerinde komşu ülkeyle olan bir savaş patlak verir.Şehzade savaşa katılmak üzere saraydan ayrılınca bunu üvey kızına kötülük etmek için fırsat bilen üvey anne şehzadenin adına padişaha mektup yazar.Sahte mektupta karısının saraydan gönderilmesini istediği belirtilir.Padişah mektubu okurken kız da yanındadır ve yazanları görür.Bunun üzerine sarayı terk eder ve gide gide bir pınarın kıyısına gelir.Burada bir tabut görür ve tabutun içerisinde bir delikanlı yatmaktadır.Pınarın civarında bir ine gizlenir ve kuğu kılığında kırk peri kızının delikanlıyı canlandırıp onunla oyunlar oynadıklarını görür.Periler gidince kız delikanlıyı perilerin uyandırdığı şekilde uyandırır.Delikanlı yeniden hayata döner ve bir başına kalan genç kızla evlenir.Lakin perilerin ona zarar vermesinden korkarak onu annesinin yanına yollar.Kızın bu delikanlıdan iki çocuğu olur ve delikanlıyı perilerden de kurtarır.Şehzade ise saraya dönünce karısını bulamadığı vakit onu aramak için yollara düşmüş.Uzun bir yolculuğun ardından karısının yeni bir hayat kurduğu köye gelmiş.

Karısının yeni evlendiği delikanlıyı görünce ona her şeyi anlatmış ve eve gidip karısına gerçekten kimi sevdiğini sormasını istemiş.Genç kız şehzadeyi seçmiş ve tüm bunlara neden olan üvey anne cezalandırılmış (Kúnos, 2016:247-258).

Anlatıdaki Kişiler: Padişah, lala, ejderha ve yavruları, padişahın karısı, hizmetli ve üvey kızı, baba, ulaklar, anne, şehzade(Kara Gözlu Yılan), kırk kuğu(periler), delikanlı, delikanlının annesi, delikanlının çocukları.

Masaldaki Kök Değerler

Yardımseverlik: Genç kızın ölen annesi ne zaman müşkül duruma düşse ona ne yapacağını söyler ve yardımcı olur.

“Padişahın huzuruna varır varmaz kendisinden bir güğüm süt dile ,sonra Sultan’a bu süttten içir güvenle”(Kúnos, 2016:248).

Saygı: Şehzadeye yaptığı iyiliklerden dolayı genç kıza saray mensupları saygı duyar.

“Şehzadeyi kara büyüden kurataran genç kız tüm saray ahalisine saygı ve onurla karşılanmış”(Kúnos, 2016:250).

Vatanseverlik: Şehzadenin ülkesinde komşu ülkeyle aniden savaş zuhur edince babasının yerine savaşa gitmek için çabalar ve ettiği ısrarlara dayanamayan padişah şehzadeye izin verir.

“Padişah ordusunun başında bizzar yer alıp sefere çıkmaya niyetlenmiş lakin şehzade onun yerine kendisinin gitmesine müsaade etmesi için babasına yalvarmış.Delikanlı ricasında ısrarcı olunca oğlunun hevesini kırmak istemeyen padişah nihayet karşı koymaktan vazgeçip şehzadenin sefere çıkmasına razı olmuş ve böylece genç adam savaşa katılmak üzere saraydan ayrılmış”(Kúnos, 2016:252).

Sevgi: Genç kızla şehzade her ne yaşanırsa yaşansın birbirine sıkı bir sevgi bağıyla bağlıdır.Epey zaman sonra birbirlerini bulunca tekrar bir araya gelirler.

“Birbirini yeniden bulan çift sevinç içinde kucaklaşmış ve geri dönmek üzere yola koyulmuşlar”(Kúnos, 2016:258).

Adalet: Şehzade,genç kıza ve dolaylı olarak kendine de kötülük eden üvey anneyi cezalandırır.Böylece hak yerini bulur.

“İsteği üzerine kadın kırk katırım kuyruğuna bağlanmış,katırlar sürülmüş,kadını parçalarına ayırmış” (Kúnos, 2016:258).

Masaldaki Diğer Değerler

Bilimsellik: Padişahın karısı hastalanınca ülkedeki en maharetli hemşireler saraya çağırılır.Görüldüğü gibi hastalık hasıl olduğunda bilime uygun hareket edilir.

“İvedilikle ülkenin en hünerli hemşirelerini aramak üzere dört bir yana ulaklar salınmış”(Kúnos, 2016:247).

Ejderha suretindeki şehzadenin eğitimine önem verilir fakat şehzade kendisine ders veren hocaları öldürür.Bunun üzerine ülkedeki alimlerin yok olma tehlikesi düşünülür ve çareler aranır.Bu da bilime önem verildiğinin göstergesidir.

“Böyle giderse çok geçmeden ülkedeki hocaların hepsi yitip gidecekmiş ve birisine bir şey öğretecek alim bulunması neredeyse imkansız hale gelecekmiş”(Kúnos, 2016:249).

Vefa: Padişah,karısına ve oğluna zor durumlarda yardım eden genç kızın iyiliklerini göz ardı etmez ve onu mükafatlandırır.

“Kızın şehzadeyi eğitmek için göstermiş olduğu çaba padişahı o kadar hoşnut etmiş ki dersi bitirip de eve dönüş yolculuğuna çıkmadan evel kızı bir yığın altınla ödüllendirmiş”(Kúnos, 2016:250).

Duyarlılık: Periler tarafından büyülenen delikanlı evlendiği genç kızın başına bir şey gelmesi konusunda endişelenir.

“Şimdiye kadar periler seni görmezden geldiler,lakin evlendiğimizi işitirlerse varıp ikimii birden öldürürler.İyisi mi buradan ayrılıp annemin yanına git.Orada güvende olursun...”(Kúnos, 2016:255).

Merhamet: Genç kız,delikanlının annesine kendisini yalnız bir gariban kimse olarak tanıtır ve onu yanına almasını ister.Anne genç kıza üzülür ve onu evine alır.

“Oğlunu henüz küçük yaşta kaybetmenin verdiği acıyla yıllardır keder içinde yaşayan delikanlının annesi genç kıza merhamet gösterip onu evine almış” (Kúnos, 2016:255).

Bağımsızlık: Periler tarafından büyülenen genç adam özgürlüğüne kavuşmak için çaba harcar ve eşinin yardımıyla özgürlüğüne kavuşur. Artık huzur içinde ve mutludur. Bu durumda bağımsızlığın önemini vurgular.

“Delikanlı artık özgürmüş. Sevinç gözyaşları dökerek eşine sarılmış ve onu doya doya öpmüş”(Kúnos, 2016:257).

16. Masal: Sihirli Ayna

Masalın Muhtevası: Padişahın sabah uyanır uyanmaz baktığı ve o gün içinde olacıklardan haberdar eden sihirli aynası kaybolur. Çok sevdiği sihirli aynasını kaybetmesi hasebiyle elemden yataklara düşen padişahın eziyeti üç oğlunu endişelendirir. Şehzadeler babasının da rızasıyla sihirli aynayı aramak için yola çıkar. Uzun bir yolculuğun ardından şehzadelerin karşına üç yol ayrımı çıkar. Buradan sonra tezahür eden olaylar küçük şehzade ekseninde gerçekleşir.

Şehzade yolculuğuna gidenin bir daha dönemeyeceği yolda devam eder. Maksudı sadece sihirli aynayı bulmaktır fakat onu görevler zinciri beklemektedir.

‘Anne’ diye selendiği ve bu sayede yardımlarına nail olduğu dev anası sayesinde aynanın yerini öğrenir. Aynayı devler çalmıştır. Devler aynanın karşılığında ondan Arap Üzengi’nin kılıcını getirmesini ister. Şehzade dev yine dev anası sayesinde kılıca ulaşır fakat Arap Üzengi’ye yakalanır. Arap Üzengi kırk gün boyunca onu yanında tutar ve türlü eziyetlerle ona suret değiştirmeyi öğretir.

Kırkıncı günün sonunda ona Peri Padişah’ın kızını getirmesi şartıyla kılıcı vereceğini söyler. Genç şehzade devden öğrendiği bilgilerle kendini kuşa dönüştürür ve Peri Sultan’a ulaşır. Onu yanına alarak Arap Üzengi’nin yanına gider. Bunu gören Arap bu zorlu görevi başardığı için ondan korkar ve kızı da kılıcı da ona verir. Daha sonra devlere istediği kılıcı verip karşılığında aynayı almak maksadıyla gidince devler bu gözü pek delikanlıdan korkar ve aynayı derhal ona verir. Böylece şehzade hem kılıcı ve aynayı hem kızı yanına alarak ülkesine doğru yol alır.

Ağabeyleriyle buluşacağı yol ayrımına gelir ve bir müddet sonra onları sefil bir halde bulur. Hep birlikte yola revan olduklarında en küçük kardeşlerini kıskanan

şahzadeler onu kuyuda bırakır ve türlü zorluklarla elde ettiği eşyaları ve kızı alarak saraya dönerler.

Padişah aynasına kavuşmanın mutluluğu içinde küçük şehzadeyi pek düşünmez.Peri Sultan en büyük ağabey ile evlendirilir.Kuyudan kurtulan şehzade babasının sarayına döndüğünde artık ondan umudu kesen babası çok sevinir ve sahtekar ağabeyleri cezalandırır.Peri Sultan ise onu asıl hak eden küçük şehzade ile evlenir (Kúnos, 2016:259-268).

Anlatıdaki Kişiler: Padişah, üç şehzade, dev anası, devler, nöbetçiler, Arap Üzengi, Peri Padişahı, Peri Sultan.

Masaldaki Kök Değerler

Yardımsızlık: Dev anası küçük şehzadeye hem aynayı bulmasında hem de diğer vazifelerini yerine getirmesinde yardımcı olur.

“...Varabilirsen bahçeye görebilirsin devleri de.Gözleri açıksa eğer,emin ol uykudandır.Zira böyle uyur devler.Korkma sakın,güvenle gir aralarına,usul usul ilerle ve aynayı al”(Kúnos, 2016:261).

Sabır: Küçük şehzade, Arap Üzengi'nin verdiği dersleri müşkül şartlar altında öğrense de sabırlı davranır. Bu sabırlı davranışının neticesinde öğrendiği meziyetlerle tüm vazifelerini yerine getirir.

“... Böylece delikanlı sonraki kırk gününü, kendisini her dersin sonunda önce bir güzel dövüp sonra da ‘Biliyor musun?’ diye sorar. Devlin katlanılması zor derlserine göğüs gererek geçirmiş”(Kúnos, 2016:263).

Sorumluluk: Ona kim ne sorumluluk verirse yerine getiren şehzadeye hiç kimse zarar veremez.Sorumluluk bilinci sayesinde devlerin dahi çekindiği bir kişi olur.

“Kendisinden beklenen omuzlarına yüklenen tüm işleri birer birer halleden delikanlı ve yanındaki Peri Sultan şimdi de dev anasının evine gitmişler” (Kúnos, 2016:265).

Adalet: Kardeşlerini kuyuda bırakan ve onun elde başardığı işleri kendileri başarmış gibi davranan ağabeyler cezasını bulur.

“Ağabeylerinin genç kardeşlerine ettikleri hainliği öğrendiği vakit gazaba gelen hünkar her ikisini birden ölüme mahkum etmil ardından da Peri Sultan2ı kendisini sayısız tehlikeden kurtaran gönlünün gerçek sahibi genç şehzadeyle evlendirmiş”(Kúnos, 2016:268).

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık: Padişah sihirli aynasını kaybedince elemden yataklara düşer.Oğulları babasının bu vaziyetine kayıtsız kalmaz.

“Bu kadar üzme kendini canım babacığım,izin ver bize gidip aynanı bulalım!

Evlatlarının bu talebi pek mutlu kılmış padişahı zira bir şey yapılmaz da aynası yakın zamanda bulunmazsa kederden ölüp gideceğini hissediyormuş”(Kúnos, 2016:259).

Merhamet: Dev anasını nasihatine uymayan küçük şehzade samimiyetle pişman olunca dev anası ona merhamet eder ve yine yardımlarını esirgemez.

“Delikanlı yaptığı hatadan derin üzüntü ve pişmanlık duyarak bir çıkar yol göstermesi için dev anasına yalvarıp durmuş.Şehzadenin haline acıyan kadın biraz durup düşünmüş ve şunları söylemiş:...”(Kúnos, 2016:262).

17. Masal:Kandahar Padişahı'nın Kızı

Masalın Muhtevası: Bir gün genç şehzade lalasıyla çarşıda dolaşırken bir kutu satın alır.Odasında yalnız başına kaldığı ilk fırsatta kutuyu açar ve genç bir sultana ait olan resmi görür.Gördüğü anda da kendisinden geçip bayılır.Hem sadık dostu hem de lalası olan vezirin oğlu onu o halde görünce endişelenir ve ayıltmaya çalışır.

Bu durumun sebebini merak eder ve şehzade resimdeki kıza aşık olduğunu söyler.Resmin arkasında yazılana göre bu kız Kandahar Padişahı'nın kızıdır.Şehzade onu bulmakta kararlıdır ve hemen yola revan olmak ister.Lalası şehzadeyi bu fikrinden vazgeçirmek ister fakat bu mümkün olmayınca onunla birlikte yola çıkar.Bu yolculuk

esnasında yaşlı bir kadının evine konuk olurlar.Tesadüfen geldikleri bu ev aradıkları sultanın ülkesindedir.Yaşlı kadına resmi gösterdiklerinde kadın sultana ulaşabileceğini fakat sultanın bir hafta içinde ertesi sabah için sultanın yanına gidip kendisinden ona bahsedeceğini söyler.

Saraya giden kadın sultanla görüşür ve şehzadenin aşkını öyle bir anlatır ki sultan bir defa görüşmeyi kabul eder.Ertesi sabah düğün alayıyla nişanlısının şehrine gideceği esnada yol üzerindeki türbede delikanlıyla buluşacağını söyler.Buluşma gerçekleşir ve iki genç birbirine aşık olur.Ayrılmak istemezler ve lala sultanın kuyafetlerini giyerek onun yerine geçer.Sultanın nişanlısının sarayına geldikleri vakit düğün için kırk gün dinlenmek istediğini söyler.

Bu süreçte ona yoldaşlık eden padişahın kardeşine aşık olur ve gerçek kimliğini açıklar.Birlikte sraydan kaçıp şehzade ve sultanın barındığı yaşlı kadının evine giderler.Hem kız kardeşi hem de nişanlısı kaybolan padişah onları bulmak için cadılara başvurur ve ortadan kaybolan bu dört genç için çeşitli tuzaklar kurdurur.Bu gençler ise her şeyden habersiz şehzadenin ülkesine doğru yola almaktadır.Yolda uyumak üzere durduklarında lala onlara gözcülük yapar.O esnada biri ağlayan diğeri gülen iki kuğunun sohbetlerine kulak kabartır.

Kuğuların konuştukları sayesinde kendilerine kurulan tuzaklardan haberdar olur ve yolda başlarına gelen tüm belaları def eder.Fakat yine kuğulardan öğrendiğine göre düğün gecesi şehzade ve sultanın odasına gelecek olan canavardan kimseye bahsedemez çünkü kuğular anlattıklarını duyan kişi bunlardanbirine bahsederse taş kesileceğini söylemiştir.

Saraya döndüklerinde lala padişahın kardeşiyle;şehzade sultanla evlenir.Canavardan haberdar olan lala şehzadenin odasında nöbet tutar ve canavarı öldürür.Nereden geldiği belli olmayan bu canavar ölüsünün suçlusu aranırken sarayın vezirlerinden biri bu durumun mesuliyetinin genç lalaya ait olduğunu söyler.Padişah lalanın infazına karar verir.İnfaz edileceği esnada lala her şeyi anlatır ve taş kesilir.Şehzade sadık dostunun kendisi için yaptığı onca fedakarlıktan sonra bu duruma gelmesine çok üzülür ve onun için bir türbe yaptırır.

Tüm gününü burada geçirir.Bir gün şehzade sarayın kapısında yaşlı bir piri rastlar ve ona derdini açar.Yaşlı piri eğer yedi yaşında bir çocuğun kanını lalanın taş keislen bedenine akıtırsa taşın çözüleceğini söyler.

Şehzade hiç düşünmeden söyleneni yapar ve lala eski haline döner.Şehzadenin canına kıydığı oğlu da pirin duası sayesinde canlanır ve tüm felaketler düzelir.Herkes mutlu bir şekilde ömrünü sürdürür (Kúnos, 2016:283-298).

Anlatıdaki Kişiler: Padişah, vezir, derviş, şehzade, vezirin oğlu(lala), yaşlı kadın, Kandahar Padişahı, sultan(Kandahar Padişahı'nın kızı), sultanın nedimleri, hizmetliler, padişah(sultanın nişanlısı), padişahın kız kardeşi, yaşlı cadı, iki kuğu, yaşlı piri, şehzadenin oğlu.

Masaldaki Kök Değerler

Öz Denetim: Şehzade resmini görüp aşık olduğu Kandahar Padişahı'nın Kızı'nı bulmayı başaracağından emindir.

“Eğer hâlâ hayattaysa ne yapıp edeceğim bulacağım onu”(Kúnos, 2016:285).

Sabır: Şehzade ve lalası bahsi geçen sultana ulaşmak amacıyla hiç durmadan yol alırlar.

“Haftalarca, aylarca at üstünde hiç durmadan dinlenmeden ta ki büyük bir şehre varana kadar yol almışlar(Kúnos, 2016:285).

Yardımsızlık: Yaşlı kadın şehzadeye sultanla buluşması için yardım eder.

“...Ben sık sık hünkarın sarayına girer çıkarım.Sen içini ferah tut,yarın sabah sultanın yanına varabilmen için elimden geleni yaparım”(Kúnos, 2016:286).

Sorumluluk: Lala; şehzade, sultan ve sevdiği kız uyurken onların başına gelmesin diye gözcülük eder ve bunu hakkıyla yapar.Bu gözcülük esnasında öğrendikleri sayesinde başlarına gelecek felaketlerden haberdar olur.

“Üçü uyurken lala başlarını beklemiş, bir kötülük, bir bela gelio de kendilerini bulmasın diye gözcülük etmiş”(Kúnos, 2016:290)...

Dostluk: Şehzade ve lala yaşamları süresince birbirinden hiç ayrılmazlar ve her zorlukta birlikte olurlar.Lala taş kesildikten sonra dahi şehzade dostunu düşünür ve ondan ayrılmak istemez.

“Kadim dostunun hatırasına bahçesinde gecesini gündüzünü burada geçirerek ve karısını da iyice ihmal ederek görkemli vir türbe inşa ettirmiş”(Kúnos, 2016:296).

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık: Şehzadenin elemli halini gören yaşlı kadın onun bu halinin sebebini merak eder.

“Kadın delikanlının kederli halini fark ettiği vakit bu derde bu gama neyin sebep olduğunu sormuş”(Kúnos, 2016:285).

Yardımseverlik: Yaşlı kadın şehzadeye sultanla buluşması için yardım eder.

“...Ben sık sık hünkarın sarayına girer çıkarım.Sen içini ferah tut,yarın sabah sultanın yanına varabilmen için elimden geleni yaparım”(Kúnos, 2016:286).

Merhamet: Yaşlı kadın sultanla olan görüşmesinde delikanlının aşkından dolayı nasıl kederli olduğunu ve gözyaşları döktüğünü anlatınca sultan delikanlının vaziyetine üzülür ve nişanlı olduğu halde onunla bir kez görüşmeyi kabul eder.

“Sonunda işittikleri yüreğine dokunan genç kızın kadına dönüp:

...’Söyleyin delikanlıya beni o türbede beklesin bir yolunu bulup kendisiyle orada görüşeceğim’ demiş”(Kúnos, 2016:286-287).

Sevgi: Genç şehzade ve sultan birbirlerini gördükleri anda birbirlerine sıkı bir sevgi bağıyla bağlanırlar ve bir daha ayrılmazlar.

“İki genç göz göze geldikleri ilk anda aşık olmuşlar birbirlerine ve söyleyecek o kadar söz bulmuşlar,kendilerini bu samimi sohbete o kadar kaptırmışlar ki vaktin nasıl geçip gittiğini anlamamışlar”(Kúnos, 2016:287).

Güven: Şehzade lalaya sonsuz bir güven duyar.Ondan kendisine bir fenalık gelmeyeceğini düşübür ve bu güven boşa çıkmaz.

“Ah babacığım ne olursunuz lalamı öldürmeyin! O benim düşmanım olamaz! Üzerimde bunca zamandır hakkı vardır,bana kimseden gelmeyen hayır ondan gelmiştir! demiş”(Kúnos, 2016:294).

Vefa: Şehzade pirin söyledikleri üzerine hayatı boyunca kendisini koruyan ve kendini onun için tehlikeye atan lalayı hayata döndürmek için oğlunun canına kıyar.Lala neden çocuğuna kıydığını söyleyince şöyle cevap verir.

“Benim sadık lalam vefalı dostum;yüz çocuğum olsa yüzünü de sana feda ederim”(Kúnos, 2016:297).

18. Masal:Meram Şah ile Sade Sultan

Masalın Muhtevası: Ülkenin padişahı vefat edince üç şahzade tahta kimin geçeceğini belirlemek maksadıyla bir ovada ok fırlatırlar.Oku en uzağa düşen şehzade “padişahlık” unvanına layık olacaktır.Şehzadeler attıkları okları aramaya çıktıklarında birden karanlık çöküverir ve birbirlerini dahi bulamazlar.En küçük şehzade karanlıkta dolaşırken uzakta bir ışık görür ve ışığın geldiği yöne gider.Bu ışığın kaynağı bir saraya girmeye çalışan kırk haramilerin feneridir.Şehzade onlara yardım edeceğini söyleyip keşfettiği surdan yukarı çıkar ve peşinden haramileri çağırır.Peşinden gelen her haramiyi öldürür ve sarayı dolaşmaya başlar.Bu esnada hem ağabeylerinin hem kendisinin kısmetini bulur.

Padişahın üç kızının odalarına girer ve en beğendiği kızın odasının kapısına bir hançer saplar.Sabah olduğunda ağabeyleriyle ok attıkları yere gider ve onlarla buluşur.En uzağa düşen ok ona ait olduğu için de tahta çıkmaya hak kazanır.Şehzadenin haramileri öldürdüğü sarayın yaşlı padişahı en küçük kızının odasının kapısındaki hançeri fark eder ve hançeri çekmeye çalışır.Bunu başaramayınca da hançeri yerinden çıkarana en küçük kızını vereceğini duyurur.

Hançeri onun sahibi şehzadeden başkası çıkaramaz ve padişah sözünde durup kızını ona verir.Şehzade diğer iki kızını da ağabeylerine ister.Padişah bu öneriyi kabul edince hep birlikte yola çıkarlar.Fakat beklenmedik bir olay tezahür eder.Bir anda bir mahluk orataya çıkıp sultanı en küçük şehzadenin elinden alıp kaçar.Şehzade bulmaya kararlıdır.Bunun için analarından yardım ister ve eşine ulaşmayı başarır.

Dev anası yaptığı bu iyiliğin karşılığında ona her gün bir adam göndermesini ister. Aksi takdirde ikisini birden kaçıracağını söyler. Şehzade verdiği sözü unuttur ve dev anası söylediği gibi bir gece onları kaçıır. Şehzade pişmanlığını dile getirip af dileyince dev anası onları bağışlar. Saraya dönüş yolunda yorgun düşen şehzade eşinin yanında uyurken mahluk yine gelip eşini kaçıır.

Ne yapacağını bilemeyen şehzade bir kuyunun başında dururken kuyudan gelen seslere kulak verir ve onunla konuşan kuşa bu seslerin nereden geldiğini sorar. Kuş aşağıda Peri Padişahı'nın oğlunun düğünü olduğunu söyler. Şehzade kuşla birlikte kuyuya iner ve Peri Padişahı'na kendisini ve eşini rahatsız eden devden bahseder. Peri padişahın yardımıyla şehzade eşini devin elinden kurtarır. Peri Padişahı'nın yanına döndüklerinde padişah şehzadeye “Şah Meram” sultana da “Sade Sultan” adını verir ve bir daa eski isimlerini kullanmamalarını söyler. Birbirlerine bu isimlerle seslendikleri vakit devin gazabından korunacaklarını söyler. Aradan kırk gün geçince dev sultanı kaçırmak için geldiğinde sultan eşine “Şah Meram” diye seslendiği vakit dev taşa dönüşür ve bir daha onları rahatsız edemez (Kúnos, 2016:299-311).

Anlatıdaki Kişiler: Padişah, üç şehzade, kırk harami, padişah ve üç kızı, hizmetliler, mahluk, dev anası ve kardeşleri, deniz aygırı, kuş, peri padişahı, peri padişahının oğlu. (Şah Meram ve Sade Sultan bahsi geçen en küçük şehzadeye ve sultana Peri Padişahı'nın verdiği isimlerdir.)

Masaldak Kök Değerler

Adalet: Üç şehzade oku en uzağa atan şehzadenin padişah olmasını kararlaştırır. En küçük şehzade bunu başarınca padişahlık unvanı ona verilir.

“Sonunda kardeşler yeniden bir araya gelip üç oku da sapladıkları yerden almışlar ve görmüşler ki en uzağa düşen ok en küçük şehzadeninkiymiş. Böylece delikanlı münsip bir merasimle babasının yerine tahta çıkıp ülkesinin yeni padişahı oluvermiş.” (Kúnos, 2016:301).

Dürüstlük: Padişah kızının odasının kapısına saplı olan hançeri çıkarana kızını vereceğini duyurur ve küçük şehzade bunu başarınca sözünde durarak kızını ona verir.

“O vakit padişah: ‘Evladım, kızım senindir’ demiş.” (Kúnos, 2016:302).

Sorumluluk: Şehzade eşi kaçırlınca onu bulmanın sorumluluğunu üstlenir ve onu bulmak için çabalar.

“Çok sevdiği karısının durduk yere ortadan kaybolmasının üzerine genç adam kardeşlerine: ‘Siz hanımlarımızla beraber doğruca eve gidin, benimkini bulduğum vakit ben de peşinizden geleceğim’ demiş”(Kúnos, 2016:303).

Yardımseverlik: Dev anası ve kardeşleri küçük şehzadeni eşine kavuşması için ona yardım ederler. En yaşlı dev anası eşine nasıl ulaşacağını tarif eder.

“Devin yaşadığı yere ulaşmak hayli meşakkatli iştir. Lakin sana bir yol tarif ederim hayırlısıyla niyetine erişirsin”(Kúnos, 2016:304).

Masaldaki Diğer Değerler

Aile Birliğine Önem Verme: Ağabeyleri eşini bulmak için onlardan ayrılan küçük şehzadenin geri gelmesiyle ailenin tamamlanmasına çok sevinirler ve bu sebeple kırk gün kırk gece ziyafet verirler.

“Kendilerinden ayrıldığından beri genç şehzadenin yolunu gözleyen ağabeyleri küçük kardeşleri ile eşinin tarifi imkansız bir sevince kapılmışlar”(Kúnos, 2016:306).

Duyarlılık: Şehzade, dev anasına verdiği sözü unutmamasının neticesinde eşinin ve kendisinin başına gelenlere çok üzülür ve bu durumdan kendini sorumlu tutar.

“Şehzadenin çektiği ızdırap başlarına gelen bu felaketin sırf kendi düşüncesizliğinden hasil olduğu fikriyle derinleşip büyüyormuş”(Kúnos, 2016:306).

Merhamet: Dev anasına verdiği sözü unutan şehzade samimi bir şekilde pişmanlığını dile getirince dev anası onu ve eşini bağışlar.

“Genç adamın haline acıyan yaşlı kadın, geri döner dönmez ihmal ettiği şeyi telafi etmek şartıyla şehzadeyi ve eşini bağışlayıp serbest bırakmış”(Kúnos, 2016:307).

19. Masal: Otuz Perinin Padişahı

Masalın Muhtevası: Padişahın eşsiz güzellikteki kızı, bir gün sarayın bahçesindeki gölün kıyısında nakış işkerjen yüzüğünü çıkardığı anda bir kuğu gelip yüzüğü kapıp kaçar. Sultan kuşu görür görmez ona aşık olur. Ertesi günde kuş sırasıyla sultanın bileziğini ve işlediği oyayı alıp uçar. Sultanın Sultanın aşkı, ise günden güne onu hastalanıp yataklara düşürecek neticeye ulaşır.

, Padişah tüm imkanlarını kullanır fakat sultanı iyileştirecek bir çare bulamaz. Vezirinin önerisi üzerine yıkananların tüm derdne deva bulabileceği bir hamam inşa ettirmiş. İsteyen herkes, bu hamamda hayat hikâyelerini anlatmak şartıyla başka hiçbir karşılık ödemediği yıkanabilmektedir. Bu haberi duyan kel bir adam, topal annesini de sırtlanarak hamamda kusurlarına çare bulmak maksadıyla yola revan olur. Yolculuklarında dinlendikleri esnada kel adamın dikkatini çeker. Onu takip eder ve bir saraya ulaşır. Etrafta kimseyi görmediği için saraya girmekte bir sakınca görmez. Fakat sarayda kaldığı müddetçe şahit olduğu olaylar karşısında şaşkına döner: Üç kuğu silkelenerik üç genç kıza dönüşür. Bu kızlar çeşitli hazırlıklar yapar ve işleri bittikten sonra tekrardan kuğu kılığında camdan uçup giderler. Bu olayın akabinde içeri bir kuğu daha girer. O da silkelenerik be bir delikanlıya dönüşür. Kızların hazırladığı yemekleri yer ve küçük bir kutudan çıkardığı yüzük, bilezik ve oyalı mendile aşkına duyduğu özlemi dile getirir. Tüm bunlara şahit olan delikanlı sabah olur olmaz olağanüstü olaylara şahit olduğu bu sarayı terk eder. Anesinin yanına gider ve onu da alıp hamama ulaşır. Yıkanıp dertlerine deva bulduktan sonra hamamdan çıkmadan önce bir gece önce başından geçen olayları sultana anlatır. Bahsi geçen delikanlının aşık olduğu kuş olduğunu anlayan sulta adamdan kensini derhal oraya götürmesini ister. Saraya vardığı vakit iki aşık kavuşmuş olur lakin bir sorun mevcuttur.

Perilerin aşık olduğu delikanlıyı alıkoydup kendilerine Padişah addettiğini öğrenir. Peri Padişahı, sultana perilerin bundan haberdar olursa onu öldüreceklerini izah eder. Bu sebeple sultandan kendi annesinin konağına gitmesini ister. Perilerin onu günde sadece iki saati mutlaka onunla geçireceğini söyleyerek onu konapa bırakır. Sultan, padişahın annesine onun selamını ileterek annesinden onu misafir etmesini talep eder. Yaşlı kadın uzun zamandır haber alamadığı oğlunun selamını getiren bu genç kıızı memnuniyetle konağına kabul eder. Sultanın bir zaman sonra bir oğlu olur. Peri padişahı her gün eşini ve oğlunu konakta ziyaret eder lakin annesi bu durumdan

haberdar değildir. Bir gün kapı aralığında olanlara şahit olan kadın perilere tuzak kurarak oğlunu onların elinden kurtarır ve arzu edildiği gibi bir ömür boyu bir arada yaşarlar (Kúnos, 2016:317-325).

Anlatıdaki Kişiler: Padişah, sultan yaşlı kadın, vezir kel adam ve topal annesi, üç kuğu (üç genç kız), periler, Peri Padişahı (Bahtiyar Bey), Peri Padişahı'nın annesi, Sultanın Oğlu.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk: Periler padişahları içib hazırlık yapmadıkları telaşlanırlar. Yükümlü oldukları işleri halletmek için işe koyulurlar.

“Biri bir süpürge kapıp etrafı temizlemeye başlamış, diğeri sofrayı kurmuş, üçüncüsü de gitmiş tabakları getirmiş” (Kúnos, 2016:320).

Yardımseverlik: Kel adam, sultanın sevdiği kişiye kavuşması için ona yardım eder.

“... bir vakit sonra niyetlendikleri yere, o gizemli saraya varmışlar. Delikanlı sultana surları göstermiş, yarıktan geçebilmesi için kıza yardım etmiş, onu kuğunun odasına çıkarmış ve gizlenebileceği sandığı işaret etmiş” (Kúnos, 2016:322).

Sevgi: Peri Padişahı ve sultan birbirlerine güçlü bir sevgi bağıyla bağlıdır.

“Canı gibi sevdiği aşkı, o güzel sevdalısı gözleri gözlerinde karşısında durmaktaymış! Hemen o vakit birbirlerini kucaklamışlar, bir süre beklenmedik kavuşmanın verdiği şaşkınlık ve neşeyle kavuşmakta aciz birbirlerine bakakalmışlar” (Kúnos, 2016:326-336).

Masaldaki Diğer Değerler

Estetik: Padişahın kızının güzelliğinin kişide estetik zevk uyandıracak nitelikte olduğu anlatılır.

“Padişahın dolunay kadar güzel, bir servi dalı kadar ince ve narin, gözlerinden parlak kömür gibi ışıklar saçılan, saçları gecenin karanlığı gibi kapkara olan, kaşları birer yayı, kirpikleri ise sivri okları andıran bir kıızı varmış” (Kúnos, 2016: 317).

Duyarlılık: Yaşlı kadın, sultanın hastalık haberini padişaha iletme knusunda ondan korktuğu için çekinceli davranır fakat durumun ciddiyetini anlayınca sultanın hasyalığına kayıtsız kalamaz.

“Sultan, padişahın tek evladıymış. Bu yüzden yaşlı kadın hünkârını kızının hastalığından haberdar etmekten önceleri korkmuş. Lakin genç kızın günden güne sararıp solduğunu görünce korkusunu yenip hali kötöleşen sultanın durumunu babasına bildirmiş” (Kúnos, 2016:318).

Merhamet: Kel adam hem kendini hem de total annesinin derdine çare bulmak maksadıyla hamama gitmek ister. Yürüyemeyecek durumda olan annesini sırtında taşır.

“ ‘Ben nasıl giderim evladım? Halimi görmez misin? İki ayağımın üzerinde duramam.’ Diye mırıldanmış yaşlı kadın.

‘Hallederiz anacığım.’ Diye karşılık vermiş kel oğla, anasını sırtına alıp hamam gitmek üzere evlerinden ayrılmışlar” (Kúnos, 2016:319).

Vefa: Sultan, sevdiğine kavuşması için ona yardım eden delikanlının bu iyiliğini karşılıksız bırakmaz.

“Sultana verdiği sözü yerine getirip işini bitirmiş. Artık gönül rahatlığıyla evine dönebilir, ödülünü alabilir, afiyet ve bereket içinde annesiyle beraber rahat bir ömür sürebilirmiş”(Kúnos, 2016: 322).

Bağımsızlık: Delikanlı perilerin padişahı olmasına ve onlar tarafından saygı görmesine rağmen onların hmayesinde olduğu için özgür hareket edemez ve huzursuz olur. Bu da bağımsız olmanın tam imkanlardan daha cazip olduğunun göstergesidir.

“...böylece özgür olduğu iki saati boyunca beraberce huzur içinde vakit geçirebilirlermiş” (Kúnos, 2016:323).

Misafirperverlik: Bahtiyar Bey’ (Peri Padişah)’in annesi sultanı samimi karşılar ve onu evine kabul eder.

“Genç kız kapıyı çaldığı vakit yaşlı bir kadın çıkmış karşısına, oğlunun ismini işittiğinde yüzünde tebessimler açan evin sahibi misafirini içten bir tavırla içeriye davet etmiş”(Kúnos, 2016:323).

Aile Birliğine Önem Verme: Peri Padişahı'nın annesi, perileri tuzağa düşürüp yok edince tüm aile bir araya gelir. O vakit tüm aile bireyleri mutlu olur.

“Annesi odaya girip olanları anlatınca da keyiften havalara sıçramış. Böylece ona oğul, karı koca, uzun bir vakit sonra birbirlerine kavuşmuşlar. Kırk gün kırk gece boyunca da bayram gelip huzurlarını kaçıran perilerden kurtulmalarını kutlamışlar” (Kúnos, 2016:326-336).

20. Masal: Yılan Peri ile Sihirli Ayna

Masalın Muhtevası:Genç adam oduncu olan babası öldüğü vakit onun gibi odunculuk yapmaya başlar.Babasının ölmeden önce kesmemesi gerektiğini söylediği bir ağaç mevcuttur.Delikanlı merakına yenik düşüp ağacı kesmeye kalkar.Lakin ağaç ondan kaçmaya başlar.Adam ağacın peşine düşer ve pes etmeden onu bulmaya çalışır.

Bu kovalamaca esnasında genç oduncunun hayatını değiştirecek olaylar tezahür eder.Bir yılanla fili kavgasına şahit olur ve kavgada yılanın istediğini yaparak onu kurtarır.Gerçekte bir peri lan yılan delikanlıya onunla birlikte annesinin evine gelmesini söyler.Bu ziyaret esnasında da hiçbir ikramı kabul etmeyip evden çıkarken sadece annesini aynasını istemesini öğütler.Genç oduncu Yılan Peri'nin söylediklerine uygun hareket eder.Aynayı alıp yola revan olunca aynanın sihirli bir ayna olduğunu keşfeder.Aynadan bir Arap çıkıp o ne isterse yapmaktadır.Genç adam Arap'tan padişahın güzel kızınının da içinde bulunduğu bir saray inşa etmesini ister.İsteği derhal yerine gelir ve genç adamla sultan mutlu bir şekilde yaşamaya başlar.Fakat kızının sırta kadem basmasından dolayı üzgün olan padişah onu aramaya koyulur.O esnada yaşlı bir kadın padişaha kızını geri getireceğini söyler.Kadın türlü oyunlarla sultanın ve delikanlının yaşadığı saraya hizmetli olarak girer.

Delikanlının sihirli aynasından haberdar olur ve onu ele geçirir.Aynadaki Arap'a sultanı ve kendisini padişahın sarayına götürmesini emreder.Akşam olunca evine gelen genç oduncu eşinin ve sarayının ortadan yok olduğunu,etrafta sadece

kedisinin olduğunu görür. Ne pahasına olursa olsun eşini aramak için yola koyulur ve padişahın sarayına girer. Burada aşçıbaşının çıraklığını yapar ve eşine onu hatırlatacak bir ikramda bulunur. Eşi ona sarayda olduğunu anlayınca özel hizmetine alır. Yaşlı kadın da oduncunun geldiğini anlar ve sihirli aynaya adamı derhal harabeye dönen sarayına göndermesi için talimat verir. Genç adam evine döndüğünde Fare Padişahı'yla karşılaşır ve kedisinin durmadan fareleri yediğini öğrenir. Delikanlı bu duruma engel olacağını söyler ve Fare Padişah'a derdini anlatır. Padişah tüm fareleri toplar ve sihirli aynanın delikanlıya ulaştırılmasını sağlar. Delikanlı aynası sayesinde güzel kıyafetler giyerek ve güçlü bir orduya sahip olarak sultanın babasının kuşatma emri verir. Bu durum karşısında endişelenen padişah adama ne istediğini sorar. Delikanlı sultanı ister. Padişah hem sultanı hem de tahtını genç oduncuya verir. Sultanla delikanlıyı ayıran yaşlı kadın ise Arap tarafından cezalandırılır (Kúnos, 2016:337-349).

Anlatıdaki Kişiler: Oduncu ve oğlu, fil, Yılan Peri, Yılan Peri'nin annesi, Arap, Padişah'ın kızı, padişah, yaşlı kadın, balıkçı, delikanlının kedisi, fare padişah, fareler.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk: Genç oduncu ne pahasına olursa olsun ortadan kaybolan karısını bulmaya kararlıdır.

“...karısını bulmak için dünyanın öteki ucuna gitmesi gerekse bile onu bulmak için yola revan olmuş”(Kúnos, 2016:345).

Sevgi: Sultan ve delikanlı birbirine sıkı bir sevgi bağıyla bağlıdır. Birbirinden ayrılmamak için çaba gösterirler.

“Böylece aşık çift yeniden bir araya gelmiş. Gençler iyice hasret giderdikten sonra sultan, başlarından geçen talihsizliklere kimin nasıl yol açtığını anlatmış”(Kúnos, 2016:346).

Vatanseverlik: Fare Padişah, genç adamın kedisinin saldırılarından dolayı birçok askerini kaybettiğine üzülür ve ülkesinin geleceği için endişelenir.

“Fare Padişah ülkesinin kedinin saldırılarına karşı müdafaa etmeye yetecek sayıda askeri bulamaz olmuş.Farelerin hünkarı bu gidişattan pek endişeliymiş”(Kúnos, 2016:346).

Yardımseverlik:Genç adam ve Fare Padişah birbirlerine karşılıklı yardımda bulunurlar ve böylece güçlerinin yetmeyeceği işlerin üstesinden gelirler.

“ ’Size memnuniyetle yardım ederim!’ karşılığını vermiş delikanlı lakin ben de bir derdin altında ezilirim”(Kúnos, 2016:346).

Adalet:Delikanlının sihirli aynasını çalan ve onu sultanla ayrı düşüren yaşlı kadın cezasını bulur.

“Kalın dudaklı Arap da yaşlı kadına hak ettiği cezayı vermiş onu taşlarda sürükleyerek paramparça etmiş” (Kúnos, 2016:349).

Masaldaki Diğer Değerler

Vefa:Genç oduncu yılan Peri'nin fille olan mücadelesinde ona iyilikte bulunur.Yılan Peri de onun iyiliğine karşılık delikanlının hayatını değiştirecek sihirli aynaya sahip olmasını sağlar.

“Yılan, sunduğu hizmet karşılığında genç adama onunla beraber gelmesini söylemiş.Vakit,ödülünü alma vaktiymiş”(Kúnos, 2016:339).

Misafirperverlik:Yılan Peri'nin annesi genç oduncu evlerine geldiği vakit hiçbir ikramı kabul etmeyince onu eli boş göndermek istemez.

“Yaşlı kadın: ‘Hiç olmazsa biraz oturup soluklansaydım,evimize gelen misafiri eli boş gönderemeyiz ya...’ ”(Kúnos, 2016:340).

Aile Birliğine Önem Verme:Kızı birden ortadan kaybolan padişah genç sultanı her yerde arar ve onu bulmak için ne gerekiyorsa yapar.

“Hüzünlü baba hükmü altındadki toprakları karış karış aratmış lakin boşuna...”(Kúnos, 2016:342).

Paylaşma: Genç delikanlı sultana sırrını anlatınca sultan onunla paylaşımında bulunduğu için çok sevinir.

“Bunun üzerine sultan eve dönen kocasına bahsi açınca delikanlı sakladığı hazinesini göstermiş karısına kız da sırrını kendisiyle paylaşmanın verdiği mutlulukla kocasının boynuna atılmış” (Kúnos, 2016:344).

Duyarlılık: Delikanlı eşine karşı er zaman duyarlı davranır ve hiçbir zaman onu kırmak istemez.

“Sevdiğinin kalbini bir kez olsun kırmaya kıyamayan delikanlı da kızın talebini haliyle reddememiş ve böylece aynayı çıkarıp sultana vermiş”(Kúnos, 2016:344).

Merhamet: Delikanlı sultanın babasını sarayına geldiğinde hizmetçi olarak saraya girmek için aşçıbaşya yalvarır. Aşçıbaşı merhametli davranarak onu işe alır.

“...delikanlının muhtaç haline merhamet eden aşçıbaşı da rıza gösterip mutfakta kendisine yardımcı olması için onu yanına almış”(Kúnos, 2016:345).

Dayanışma: Fareler, sihirli aynayı yaşlı kadından almak için işbirliği yapar. Bu sayede tek başlarına başarmayacakları bu işi hallederler.

“...Bu olurken diğer fareler aynayı yastığın altından kapmayı başarmışlar sonra topal fareyi yeniden sırtlayıp kızla saraydan ayrılmışlar”(Kúnos, 2016:348).

21. Masal: Sömbül'ün Köşkü

Masalın Muhtevası: Babasını kaybettiği için yas halinde olan padişah bir gün lalasıyla dolaşmaya çıkar. Cennet bahçesini andıran bir yere gelirler ve padişah burada acılarının hafiflediğini hisseder. Birkaç gün burada kalmak ister fakat lala bunun tehlikeli olabileceğini söyler. Bunun üzerine sadece bir gece burada kalmaya karar verirler. Padişah ve lala sohbet ederken orada bulunan pınardan su almaya gelen yaşlı adamı fark ederler. Yaşlı adam buranın “Küçük Sömbül” adında bir kıza ait olduğunu ve kız kırk devin bulunduğunu söyler. Güvenlikleri için bir an önce buradan gitmeleri gerektiğini belirtir. Padişah “Küçük Sömbül” adını duyar duyma kıza aşık olur ve yaşlı adama ona nasıl ulaşacağını sorar. Yaşlı adam Kırk Dev'in annesi vasıtasıyla ona ulaşabileceğini söyler. Padişah dev anasını bulur ve onun söylediklerini harfiyen

uygulayarak sevdiğine kavuşur.”Küçük Sümbül” de onu çok sever ve ondan yanında kalmasını ister.Fakat paışah ülkesini bırakmak istemez ve onu da yanına alarak ülkesine döner.Ona kavuşmasını sağlayan dev anasını ve onun ağullarını da mükafatlandırır.

Anlatıdaki Kişiler: Yaşlı padişah, padişah, lala, yaşlı adam, Küçük Sümbül, Kırk Dev, Kırk Dev’in annesi.

Masaldaki Kök Değerler

Yardımseverlik:Dev anası Küçük Sümbül’e ulaşmaya çalışan ve ona uzun süre dil döken padişahın sevdiğine kavuşmasına yardım eder.

“Lalayı bir süpürgeye,padişahı da bir tütün kutusuna dönüştürüp belindeki kuşağa tikiştirmiş ve yola çıkmış.Üç koca adımda da köşkün kapısına gelmiş”(Kúnos, 2016:354).

Sevgi:Küçük Sümbül ve padişahın aralarındaki sevgi bağı çok kuvvetlidir.

“Ah gönlümün sahibi,nasıl oldu da içeriye girebildin? Korkmayasın sakın ben senim.Uzun süredir aradığımı sevdiğimi nihayet buldum”(Kúnos, 2016:358).

Vatanseverlik: Padişah Küçük Sümbül’e yürekten bağlıdır fakat onun yanında kalmayı kabul etmez.Çünkü ülkesini düşünür ve ülkesine dönerken onu yanına alır.

“Ah sultanım,ben bir padişahım.Böyle halkımı bir başına bırakıp da burada nasıl yaşayayım?”(Kúnos, 2016:358).

Sorumluluk:Padişah sorumluluklarını yerine getiren ve ihmal etmeyen biridir.

“Dev anasının payı olan kırk koyunu kadına göndermeyi de bir gün olsun ihmal etmemişler”(Kúnos, 2016:359).

Masaldaki Diğer Değerler

Bilimsellik: Yaşlı padişah hastalanınca onun için bilime uygun çareler aranır.

“Günlerden bir gün yaşlı padişah hasatalanıp yataklara düşmüş ve ülkedeki en marifetli hekimlerin alimlerin en bilgilerin tüm çabalarına ramen bir vakit sonra ne yazık ki hakkın rametine kavuşmuş”(Kúnos, 2016:350).

Duyarlılık:Babasının ölümünün üzerinden uzun yıllar geçmesine rağmen padişahın yas tutmaya devam eder.

“Babasının ölümünden beri dinmeyen bir yas içinde ömrünü sürdüren padişah...”(Kúnos, 2016:351).

Merhamet:Dev anası padişahın yalvarmalarına dayanamayıp nöbet tutan kırk oğluna rağmen onun sevdiğin görmesini sağlar.

“Hünkarın içten yakarışlarıyla yüreği burkulan dev anası yine dayanamayıp delikanlıyı köşke götürmeye razı olmuş”(Kúnos, 2016:358).

Vefa:Padişah ona türlü iyiliklerde bulunan dev anasını ve onun oğullarını unutmaz.Onlara iyiliklerde bulunur.

“Hiç tasalanma memnuniyetle dileğini yerine getireceğim,her gün önüne kırk koyun dizdireceğim.Oğulların da köşkü korumaya devam etsinler,elbet geri döneceğiz.”(Kúnos, 2016:359).

22. Masal:Şehzade Ahmet

Masalın Muhtevası:Bir gün oğluna sinirlenen padişah onun infaz edilmesini ister fakat veziri ileride pişman olacağını söyleyerek padişahı bu kararından caydırır.Bunun üzerine padişah oğlunu uzun sürecek bir sürgüne yollar.

Annesi şehzadeyi yalnız bırakmaz ve onunla birlikte yola çıkar.Annesi ve şehzade bir müddet bir gölün kıyısında konaklar.Şehzade Ahmet burada parlaklığıyla göz kamaştıran bir taş bulur ve yanına alır.Daha sonra anne oğul bir memlekete gelir ve burada yaşamaya başlar.

Bu memleketin padişahı geceleri mum ve fener benzeri aydınlatıcıların kullanılmasını yasaklamıştır.Şehzadenin bulunduğu taş ise karanlık çöktüğünde neredeyse tüm ülkeyi aydınlatmaktadır.Padişah ışığın kaynağını tespit ettirir ve

Şehzade Ahmet huzuruna çağırır. Işığın kaynağını tespit eden padişah taşı kendisine getirmesini emreder. Taşın bir elmas olduğunu söyleyen veziri padişaha şehzadeden bir çuval elmas getirmesini ister. Şehzade elması aramak için taşı bulduğu yere gelir ve etrafta dolaşırken yedi başlı ejderhanın nöbet tuttuğu saraya gelir.

Şehzade ejderhayı öldürür ve sarayda tutsak edilen kızı kurtarır. Kızı evine getirir ve derdini açar. Kız ona yardımcı olur ve onun sayesinde bir çuval elması padişaha götürür. Vezir padişaha genç şehzadeden sırasıyla bir çuval inci ve bir çuval yakut ister. Olaylar aynı şekilde tezahür eder ve şehzade ejderhaların elinden iki kız daha kurtarır. Bu kızların yardımıyla padişahın isteklerini gerçekleştirir. Bu kez de vezir padişaha şehzadenin getirdiği mücevherlerden denizin ortasına bir köşk inşa ettirmesini öğütler.

Şehzade kızların vasıtasıyla “Hacı Baba” denen bir adama gider ve köşk yapılır. Padişah ve saraydakiler köşkü ziyarete gittiğinde ise köşk yok edilir. Böylece saray mensupları denizde boğulur. Üç genç kız bu uğursuz hadiselerin yaşandığı memleketten gitmeleri gerektiğini önerir ve hep birlikte yola çıkarlar. Şehzadenin babasının memleketine yakın bir yerde en büyük kız sihir gücüyle emsalsiz bir saray yapar. Padişah kimin olduğunu merak ettiği sarayın kendi öz oğluna ait olduğunu öğrenir ve onu tekrar infaz etmek ister. Bu kez veziri padişahı kararından caydıramaz. Padişah oğluna türlü tuzaklar kurar fakat onu öldürmeyi başaramaz. En sonunda şehzadenin gücünün kaynağını kendine sorar ve iyi niyetli şehzade babasına anlatır. Sonunda babası onu nasıl öldüreceğini öğrenmiştir fakat cellat şehzadeyi öldürmeye yanaşmaz. Bunun üzerine babası şehzadenin gözlerini oyup onu bir kuyuya atar. Şehzade burada köpeğiyle uzun bir müddet tutsak hayatı yaşar. Padişah şehzadenin dost olan üç kıza savaş açar fakat onların yolda karşılaşıp yanlarına aldığı topal dev sayesinde padişahın askerleri bozguna uğrattır.

Bu esnada şehzade için bir mucize hasıl olur ve yaşlı bir pir sayesinde gözlerine kavuşur. Bu güçle kendini kuyudan çıkarır ve babasının ülkesine döner. Babası savaştan konu açınca şehzade aslında dostu olan devi yakalayıp saraya getireceğini söyler ve sözünde durur. Dev vicdansız padişahı tahtından indirir ve onu öldürür. Böylece şehzade ülkenin yeni padişahı olur. Annesini ve dostlarını da saraya getirtir (Kúnos, 2016:360-375).

Anlatıdaki Kişiler: Padişah, vezir, Şehzade Ahmet ve annesi, padişah, vezir, hizmetliler, yedi başlı ejderhalar, üç genç kız, Hacı Baba, Topal dev, şehzadenin köpeği, kervan önderi, yaşlı pir.

Masaldaki Kök Değerler

Yardımseverlik: Şehzadenin kurtardığı genç kızlar ona her durumda yardım eder.

“Böyle değersiz bir mesele yüzünden kederlenmeye değer mi hiç? Merak etme, ben sana yardım ederim...”(Kúnos, 2016:364).

Sorumluluk: Şehzade Ahmet ülkesinde yaşadığı padişahların ona verdiği vazifeleri yerine getirir.

“Delikanlı incileri bir çuvala doldurup buyruğunu yerine getirmek üzere paşaha teslim etmiş”(Kúnos, 2016:365).

Saygı: Şehzade babasının ona ettiği tüm kötülöklere rağmen ona saygıda kusur etmez.

“Oğul, babasını hürmette kusur etmeyerek bizzat kapıda karşılamış ve içeri girdiklerinde onu, güzellikleriyle mest olup kendi sarayında görmeyi dileyeceği üç kızla tanıştırmış”(Kúnos, 2016:369).

Öz Denetim: Şehzade Ahmet, babasının kendisine karşı yaptığı, canına kastetmeye kadar ileri giden tüm kötölüklerine rağmen öz denetimli davranmaktan vazgeçmez ve ona karşı hiddetli davranışlardan kaçınır.

“...Delikanlı yine babasını cezalandırmak, onu bağlamak hakkında feragat etmiş. Pek kibar ve saygılı bir tavırla şahtan oyuna devam etmelerini rica etmiş ve üçüncü oyunda babasının kasten galip gelmesine müsaade etmiş”(Kúnos, 2016:372).

Dostluk: Şehzade Ahmet, bir müddet önce yolda karşılaştıkları ve dost oldukları devle savaş meydanında karşılaşıncaya her ikisinde dostluklarının hatırına birbiriyle savaşmak yerine dost kalmayı yeğler.

“Dev, şehzade yaklaşınca ona saldırmak yerine olduğu yerde beklemeye karar vermiş ve nihayet iki eski dost kılıçlarını kınından çekerek er meydanında yüz yüze

gelmişler. Birbirlerine atılmaya cesaret edemeyen dev ile şehzade dostluklarını tazeleyerek beraberce padişahın sarayına dönmüşler”(Kúnos, 2016:375).

Adalet:Şehzade Ahmet’e çeşitli fenalıklar yapan babası total dev tarafından öldürülür.Saray mensupları şehzadenin tahtı hak ettiğine karar verir.

“Padişahın oğluna zalim tutumunu hiçbir zaman tasvip etmeyen vezirler şimdi büyük bir sevinçle şehzadeyi tahta geçirmişler”(Kúnos, 2016:375).

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık:Şehzade yaşadığı memleketin padişahın yapması güç olan istekleri sebebiyle tasalanır ve geç kız onu bu şekilde görünce onunla ilgilenir.

“Genç kız,yine şehzadenin huzursuz ve kederli olduğu bir gün,genç adama kendisini bu kadar tasalandıran şeyin ne olduğunu sorar”(Kúnos, 2016:364).

Misafirperverlik:Şehzade genç kızın isteğini yapmak istemese dahi sırf misafir olduğu için yapar.Bu da misafire verilen önemi vurgular.

“...Buna rağmen hala misafiri sayılırmış.Ne kadar kızsız da pınara gidip testisini doldurmuş ve eve dönüp kızın ellerine tutuşturmuş”(Kúnos, 2016:364).

Güven: Şehzade iyi niyetli olduğu için babasından kuşku duymaz ve ona güvenir.

“Gelgelelim şehzade,babasını cezalandırmaktan feragat etmiş ,hünkarın iyi niyetinden bir nebze olsun şüphe duymayarak oyuna kaldıkları yerden devam etmeyi kabul etmiş”(Kúnos, 2016:370).

Merhamet: Padişah cellattan şehzadeyi infaz etmesi ister fakat cellat bu acımasız eylemi gerçekleştirmez.

“Ne var ki cellat emre karşı koyup kendini hızla daireden dışarıya atmış”(Kúnos, 2016:372).

Dostluk:Şehzadenin küçük köpeği padişahın sürüklediği sahibini takip eder ve onu kuyuda yalnız bırakmaz.

“Sadık hayvan feleğin sillesini yiyen genç adamın karanlık kuyunun dibindeki tek dert ortağı olmuş”(Kúnos, 2016:373).

Dayanışma: Padişahın savaş açtığı üç genç kız total devle iş birliği yaparak orduları alt eder.

“Lakin üç genç kız total devin de desteğiyle karşılarına çıkan tüm orduyu tamamıyla bozguna uğratmış”(Kúnos, 2016:373).

Vefa: Şehzade tahra geçtiğinde kendisine her daim destek olan annesini ve düştüğü müşkül durumlarda yardımını esirgemeyen genç kızları unutmaz. Onları saraya getirir.

“Ahmet’in padişah olarak icra ettiği ilk iş ise tahtına kavuşmasındaki en büyük pay sahibi olan anacığını ve üç kızını saraya çağdırtmak olmuş” (Kúnos, 2016:375).

23. Masal: İki Erkek Kardeş İle İki Kız Kardeş

Masalın Muhtevası: Oldukça büyük servete sahip olan Ahmet Ağa’nın hayattaki tek tasası çocuk sahibi olamamaktı. Kairsı da bu duruma çok üzülür ve ikisi de her daim çocuk sahibi olma umuduyla Allah’a yakarır. Ahmet Ağa’nın karısı gördüğü bir rüyanın kıyasına gitmesini işler. Çünkü rüyasında gördüğü bir deniz kızı, ondann kocasına Allah’ın ona bir kısmet nasip ettiğini iletmesini ve bu kısmeti bir an önce gelip olması gerektiğini söyler. Karısının ısrarlarından bunalan Ahmet Ağa, deniz kenarına gider e denizde ağzı kapalı bir çanağın olduğunu görür. Tarifi imkansız bir heyecana kapılarak çanağı açar ve çanağın içinde biri kız; diğeri erkek ikiz bebekleri yanına olarak görür. Hemen bebekleri yanına alarak karısının yanına döner. İkisi de sevinlerinden ne yapacaklarını bilemez.

Bebekler için bakıcılar tutulur, onların yetişmesi için her türlü imkan sağlanır. İtinayla büyütülen bu çocukların elbette gerçek anne ve babaları da mevcuttur. Onların gerçek anne, babası da yıllarca çocuk özlemi çeker ve bir çocuk sahibi olabilmek için Allah’a dua eder durur. Sonunda arzuladıkları evlâtlarına kavuşacakları esnada önceleri ihmâlkârlığı sebebiyle işten kovdukları hizmetkârlarının oyununa gelirler. Kovulan hizmetçiler, hanımın bir çocuk sahibi olacağını öğrendiği vakit bakıcı kılığında girerek onlardan iş ister ve işe alınır. Çocuklar doğduğu anda da uyuyakalan hanımın yanından çocukları alır. Bir çanağa koyar ve çanağı denize sokarak çocukları

kaderlerine terk eder. Talihsiz baba ise çocukları hiç görmemiştir. Hizmetkâr uyumakta olan evin beyinin kulağına ilahî bir ses edasıyla karısı tarafından kandırıldığını aslında hiç çocuk sahibi olmadığını fısıldar. Uyandığında ve sonrasında da çocukları hiçbir yerde göremeyince günahsız karısını evden kovar. Kadın günlerce aç susuz dolaştıktan sonra bir çobana rastlar. Merhametli çoban onun haline acır ve onu ailesiyle yaşadığı barakaya götürür. Kadın zamanla acılarını unuttur. Lakin evlatlarının özlemi hiç eksilmez kalbinden.

Ahmet Ağa'nın büyüttüğü çocuklardan erkek olanı bir gün arkadaşıyla oyun oynarken arkadaşı ona evlatlık olduğunu söyler. Soluğu sütannesin yanında alan çocuğu, sütanne yatıştırır ve uyutur. Fakat çocuk ve ikizinin aynı anda rüyalarında öz annelerini görmesinin tezahüründe gerçekler ortaya çıkar. Ahmet Ağa çocuklara izahat verir fakat gerçekte annelerinin kim olduğunu bilmediğini belirtir.

Erkek çocuk, Ahmet Ağa'ya annesini bulmak istediğini beyan eder ve kız kardeşini onların yanında bırakarak yola revan olur. Durup dinlenmeden, ejderhalarla savaşarak ve onların tutsak ettiği bir kızı da yama almak suretiyle devam ettiği zorlu yolculuktan sonra annesinin ikâmet ettiği çobanın barakasına ulaşır. Birbirlerini sadece rüyalar vasıtasıyla tanıyan anne-oğul yeniden kavuşmalarına çok sevinir.

Sonrasında hep beraber delikanlının micadele edip öldürdüğü ejderhanın sarayındaki hazileri de alarak Ahmet Ağa'nın evine varırlar. Kızına da kavuşan kadının tüm derleri nihayet erer (Kúnos, 2016:391-402).

Anlatıdaki Kişiler: Ahmet Ağa ve karısı, deniz kızı, ikiz bebekler, bakıcılar, adam ve karısı, çoban ve ailesi, arkadaş, ejderha ve kardeşleri, genç kız.

Masaldaki Kök Değerler

Dürüstlük: Ahmet Ağa, çocukların gerçekleri öğrenmesinden pek hoşnut olmasa da onlara yalan söylemek yerine dürütsçe davranmayı yeğler.

“İyi yürekli adam işittiklerinden bir an rahatsız olsa da çocuklara omları hakikaten de deniz kıyısında ddalgaların dövdüğü bir çanağın içinde bulunduğunu, lakin annelerinin kim olduğunu bilmediğini itiraf etmiş”(Kúnos, 2016:397).

Sabır: Genç adam, annesini bulmak maksadıyla çıktığı yolculukta müşkül durumlara düşse de pes etmeden yoluna devam eder ve sonunda ereğine ulaşır.

“Genç adam açlık ve korku hissine kapılmaksızın beş gün boyunca durmadan, dinlenmeden yolculuk etmiş. Rüyasında kendisine bildirilen yolları takip etmiş, lakin bir vakit sonra karşısına çıkan korkunç ejderha gencin daha ileri gitmesini engellemiş...” (Kúnos, 2016:326-336).

Sorumluluk: Annesini bulma vazifesini kendisine addeden delikanlı, görevini yerine getirmeden başka hiçbir şeyle ilgilenmez; sorumluluğunun bilicinde bir tavır sergiler.

“ Önce yerine getirmem gereken pek ehemmiyetli bir vazifem var. O işi bitirelim, sonra geri döner, dilediğimiz kadar serveti yüklenip götürürüz’ demiş”(Kúnos, 2016: 401).

Sevgi: Anne ve oğul doğumdan hemen sonra hizmetkâr tarafından ayrı düşürülmüş olsa da aralarındaki sevgi bağı kuvvetlidir.

“Ana oğlunu, oğlu da anasını rüyalarına giren suretlerinden tanımış ve yeniden kavuşmalarının verdiği sevinçle birbirlerinin kollarına atılmışlar”(Kúnos, 2016: 402).

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık: Çoban, aç ve susuz halde tek başına, biçare vaziyette dolaşan kadının hâline kayıtsız kalamaz. Bu vaziyetin sebebini öğrenmeye çalışır.

“Çıkınında bir parça ekmeği çıkartarak kıza uzatan çoban, kendisine buca ızdıraplar çektiren dertdinin sebebini sormuş”(Kúnos, 2016:390).

Merhamet: Çoban, derdini dinlediği kadının hal,ine üzülür ve onu bir başına bırakmaz, kendi evine götürür.

“Sıkıntısının kaynağını öğrendiği vakit de kızçızın haline acıyarak onu karısı, oğlu ve kızıyla beraber yaşadığı evine götürmüştür” (Kúnos, 2016:396).

Aile Birliğine Önem Verme: Tüm aile bir araya geldiğinde kadının geçmişte yaşadığı ve evlat özleminden hasıl olan, içinden hiç atamadığı sıkıntılarından kurtulur.

“Sonra yeniden ivedilikle yollara düşmüşler, soluklanmak için verdikleri araları ellerinden geldiğince sıkı tutarak nihayet delikanlının kardeşine kavuştuğu, anasının ise kızının gül yüzünü ilk defa görmeye nail olduğu Ahmet Ağa'nın evine varmışlar. İşte şimdi neşesinden havalara uçan kadın, geçöište kendisine durmaksızın eziyet eden tüm tasalarından nihai bir kurtuluşa ermiş” (Kúnos, 2016:402).

Vefa: Çocuklar annelerine yıllarca bakan çobanın ailesiyle hiçbir zaman kopmaz hatta çobanın oğlu evlilik yoluyla aileye dahil edilir.

“Muhterem çobanın oğlu delikanlının kardeşiyle, bizim yiğit delikanlının kedisi de tutsaklıktan kurtadığı genç kızla nişanlanmış”(Kúnos, 2016:402).

24. Masal:Kara Ejder ile Kızıl Ejder

Masalın Muhtevası:Bir padişahın kırk çocuğu da yedi yaşına geldiğinde olağandışı bir şekilde kaybolur.Evlatlarını kaybetmenin acısına katlanamayan padişah bir gece gizlice saraydan ayrılır.Bir pınarın başına geldiği vakit uykuya dalar ve rüyasında bir derviş görür.Derviş padişaha pınardan su içerse çocuklarını bulacağını söyler.

Padişah uyandığında birden suları kana dönüşen pınardan kafi miktarda su içen ve yola revan olur.Yolda giderken bir orduyu andıranejderha yavrularıyla karşılaşır ve onlara görünmeden ilerler.Daha ileride onların annesi olan Kara Ejderle karşılaşır.Ejderha padişahın çocuklarına zarar verdiğini düşünür fakat durum sandığı gibi değildir.

Aksine padişah ona çocuklarının ne yöne gittiğini söyler.Padişaha güvenmeyen Kara Ejder onu bir tütün kutusuna çevirerek yanına alır ve evlatlarını bulunca da padişahı eski haline çevirir.Padişahın sandığının aksine merhametli bir insan olduğunu anlayınca da çocuklarını bulması için ona neler yapması gerektiğini anlatır ve onu kendinden daha güçlü olan ağabeyi Kızıl Ejder'e yönlendirir.

Kızıl Ejder padişahı kardeşinin gönderdiğine ikna olunca padişaha çocuklarını çalan Arap perinin yanına gidip onu kendisinin çağırdığını iletmesini söyler. Arap, Kızıl Ejder'in yanına gelince ejderha ondan padişahın çocuklarını geri getirmesini ister. Arap'ın bu isteği yerine getirmek için bir şarkı vardır. Başka bir padişaktan çaldığı bir çocuğu Porsuk Dev'in elinden alıp ona geri getirirlerse padişahın çocuklarını bırakacağını söyler. Padişah ejderhaların yardımıyla bu isteği yerine getirir. Arap da onu çocuklarına kavuşturur. Yolda giderlerken Porsuk dev onları yakalar ve padişah Kızıl Ejder'in imdata koşmasıyla ondan kurtulur. Padişah çocuklarıyla birlikte saraya dönünce eşi ve tüm saray ahalisi onları sevinçle karşılar. Bundan sonra çocukları yanında olan padişahı hiçbir felaket üzemez (Kúnos, 2016:414-428).

Anlatıdaki Kişiler: Padişah ve kırk çocuğu, derviş, yavru ejderhalar, Kara Ejder, Kızıl Ejder ve oğulları, Arap(peri), Porsuk Dev, delikanlı, paşalar, beyler, padişahın eşi, vezir.

Masaldaki Kök Değerler

Yardımseverlik: Ejderha padişaha oğullarını bulmak için yardım eder ve padişah müşkül duruma düştüğünde hemen yanında olur.

“...Dağın ardında ağabeyinin yaşadığı bir çöle varacaksın. Onun evlatları benimkilerden büyüktür, o köşkü de epey iyi bilirler. Sen ağabeyime git, iyi dileklerimi ilet ve kendisinden seni Sümbül Köşk'e götürmesini rica et”(Kúnos, 2016:419).

Sabır: Padişah, çocuklarını kurtarma sürecinde Kızıl Ejder'in tavsiyesi üzerine sabırlı davranır. Uzun süredir çocuklarına kavuşma arzusunu içinde taşıyan padişah bu sürecin olumlu neticelenmesi için hiçbir eylemde acele etmez.

“... ‘Sen bir ay boyunca sabırlı ol ve bekle. Ben de bu süre içinde malum günü keşfedip seni haberdar edeyim.’

Padişah bu teklife razı gelmiş”(Kúnos, 2016: 423).

Öz Denetim: Padişah, çok uzun müddet evlatlarından ayrı kalmasına sebep olan Arap'ı hırslarına yenik düşüp cezalandırmaz.

“... Evlatlarını uzun süredir tutsak eden Arap’ı da bağışlamış. Hatta Arap dilese onu dahi orada ödüllendirirmiş”(Kúnos, 2016: 423).

Vatanseverlik: Bir hayli uzun bir süre memleketlerinden ayrı düşen padişahın çocukları vatanına kavuşunca tarifsiz bir sevince kapılırlar. Bu durum onların vatansever olduklarının göstergesidir.

“Kendi memleketlerinin evlerini, minarelerini, o aşına duvarlarını görmeleriyle beraber dizlerinin üzerlerine çöküp şükretmişler sevinç göz yaşları dökmüşler”(Kúnos, 2016: 426).

Sorumluluk:Padişah Kara Ejder’in ondan yapmasını istediği görevi unuttur fakat aklına gelince hemen yapar.Böylelikle bir felaketin eşiğinden dönülür.

“Lakin iş bu ya padişah eğlencelere dalıp Kara Ejder tarafından ellerine tutuşturulan tüyü yakmayı unutmuş.Bu ihmalkarlığın neticesinde düğün biter bitmez bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başlamış... ”(Kúnos, 2016:427).

Sevgi: Padişahın eşi ailesine sıkı bir sevgi bağıyla bağlıdır. Uzun süredir göremediği çocuklarını görünce onları ne denli sevdiğini gösterecek şekilde davranır.

“Sarayın sultanı, padişahın eşi, merdivenlerden inip kalabalığı yararak hasret kaldığı çocuklarını doya doya öpüp koklamış ve uzun uzun kocasına sarılmış”(Kúnos, 2016: 423)..

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık:Padişah kaybolan çocukları için aşırı derecede tasalanır.

“Art arda gelen bu korkunç felaketlerin sebep olduğu keder artık öyle bir dereceye ulaşmış ki zavallı adam neredeyse aklını kaçıracaktı”(Kúnos, 2016:414).

Padişah, kendi çocuklarına karşı hissettiği hassasiyeti diğer canlılara karşı da hisseder.Pınardan su içen ve anne babasına onları bulmadıkları için sitemde bulunan kuşlara dahi üzülür.

“Zavallı şeyler! Şu ufacık hayvanlar bile analarının babalarının olmayışına üzülürler”(Kúnos, 2016:415).

Estetik:Pınarın etrafında ötüşen bülbüllerin sesi insanda estetik haz uyandırır ve insanı mutlu eder.

“Nihayet abdestini alıp namazını kılarken günün büsbütün ışıldamasıyla beraber tatlı tatlı nağmeleriyle dört bir yanı şenlendiren bülbüller doldurmuş gökyüzünü”(Kúnos, 2016:415).

Merhamet:Padişah çok merhametli bir insandır.Bu sayede pek çok yardıma nail olup çocuklarını bulur.Öyle ki çocuklarını kaçıran Arap’ı dahi bağışlar.

“Padişah tir tir titreyerek yavru ejderhaları gördüğünü,lakin hiçbirine zarar vermediğini ve bir avcı olmadığını yahut kimselere zarar vermek gibi bir düşüncesi olmadığını söylemiş”(Kúnos, 2016:417).

Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere padişah merhamet sahibidir.Yine başka bir ifade de kendisine onca keder yaşatan kişiye dahi merhamet ettiği görülür.

“Evlatlarını uzun süre tutsak eden Arap’ı da bağışlamış.Hatta Arap dilese onu dahi orada ödüllendirmiş”(Kúnos, 2016:424-425).

Dayanışma:Padişah çocuklarına ejderhalarla yaptığı işbirliği sayesinde kavuşur.

“Delikanlı elindeki testiye doldururken padişah aniden atılıp çocuğun kasketini kapmış,kendi kafasına geçirmiş ve kaşla göz arasında gizlendiği yere geri dönmüş.Delikanlı şaşkın bir halde etrafına bakınmış,kimseyi göremeyince kana akıl sır erdirememiş.Az sonra da genç ejderhalar üstüne çullanmışlar ve onu yakalayıp padişahla beraber aralarının yanına getirmişler”(Kúnos, 2016:423-424).

Aile Birliğine Önem Verme: Padişah zorlu şartlarla mücadele ederek ve sabırlı davranarak çocuklarına ulaşır. Tüm ailesini bir araya toplayan padişah için geriye kalan her şey teferruattır. Çocuklarından ayrı kaldığı her gün kederle geçerken bundan sonra hiçbir şey padişahı üzemez.

“... Çocukları yine onunla berabermiş ya, bu mutluluk ve neşe, başına gelip gelebilecek her türden talihsizliği, tersliği, her türlü felati gölgede bırakmaya yetermiş”(Kúnos, 2016:428).

25. Masal:Muzdarip Sultan

Masalın Muhtevası:Padişah çok sevdiği kızı on beş yaşına yaklaştığı vakit ona kendisinden bir arzusu olup olmadığını sorar.Kız da her sabah ellerini ve yüzünü yıkarken annesinin leğeni tutmasını babasının ise havluyla hazırda beklemesini istediğini dile getirir.Bu istek üzerine hiddetlenen padişah kızının infaz edilmesini ister.Cellatlar kızı alıp götürdüğünde ona kıyamaz ve onu bir dağın tepesinde bırakırlar.Biçare kız bir başına yürürken bir saray fark eder ve saraya girer.Ortalıkta kimseyi göremeyince saraydaki gündelik işleri yapar ve yemek hazırlar.

Akşama doğru saraydan içeriye yarı dev bir mahluk girdiğini görür korkak ve saklanır.Görünüştünden korktuğu dev aslında iyi kalpli biridir ve onun evladı yerine koyar.Kıza yeni elbiseler edinebileceği Arap'ın olduğu odayı gösterir rahat etmesi için elinden geleni yapar.Kız da öğleye kadar evini gündelik işleriyle uğraşır.Sonra da bahçeye gezintiye çıkar.Günlerden bir gün bahçede ülkenin şehzadesi kızı görür ve onunla evlenmek ister.Dev kızı gibi sevdiği sultana muazzam bir nişan yapar ve yüklü miktarda çeyiz verir.Sultan ve şehzade mutluluk içinde yaşarken şehzadenin sarayda olmadığı bir vakit sultan hastalanır.Hizmetliler ülkenin tüm hekimlerini çağırır ama kimse kızın hastalığına çare bulamaz.Bunun neticesinde hizmetliler Dev Baba'yı kızının hastalığından haberdar eder.Dev saraya gelince kızına kolunu,bacağını ve kafasını koparttırır.Deve ait uzuvlar daha önce benzeri görülmeyen muazzam eşyalara dönüşür.Bu akıl almaz hadise dört bir yana yayılır ve herkes eşyaları görmek maksadıyla saraya akın eder.Padişah kendi kızı olduğunu bilmeden sultanın güzelliğine hayran kalır ve onu yakından görme arzusunu duyar.Bunun üzerine eşine bir hizmetli gibi davranıp kızı yakından görmeyi önerir.Eşi eline bir leğen,padişah ise havlu alır.Annesi ve babasını görür görmez tanıyan kız kendini tanıtır.Babasını affeder ve onunla barışır (Kúnos, 2016:437-447).

Anlatıdaki Kişiler:Padişah, sultan, padişahın eşi, Dev Baba, ördek, şehzade, Şehzadenin babası, ulaklar, hizmetliler.

Masaldaki Kök Değerler

Yardımsızlık:Dev biçare kızı kendi evladı sayarve bundan sonraki hayatını idame ettirmesi için ondan hiçbir yardımı esirgemez.

“Evladım,bundan böyle benim kızım ol.Artık yaşlandım,üstelik ben de senin gibi yalnızım.Bu saray da senin olsun”(Kúnos, 2016:439).

Sevgi:Padişah kızını çok sevmektedir.Aralarında husumetler vuku bulsa da eninde sonunda barışırlar.

“Hünkar sahip olduğu bu tek evladını el üstünde tutup onu herkesten çok sever,tüm şefkatini ve alakasını ona verirmiş”(Kúnos, 2016:437).

Adalet:Kızını isteği yüzünden cezalandıran padişah babası tesadüfen tezahür eden olayların sonucunda farkında olmadan bu isteği gerçekleştirir ve haksız olduğunu idrak eder.

“Neticede dilediğim dilek şimdi hasıl olduğuna göre beni başından savmakla beni cezalandırmakla şu kızına haksızlık etmiş olmadın mı?’ demiş.

Bunun üzerine padişah cevap vermiş:

‘Doğru söylersin kızım,hata yaptım.Allah günahlarımı bağışlasın sen de affet beni evladım.Dileğin şimdi yerine getirildi.’”(Kúnos, 2016:447).

Masaldaki Diğer Değerler

Merhamet:Sultan’ı infaz etmek için görevlendirilen cellatlar ona merhamet eder ve onun canını almaz.

“Ne var ki cellatlar kızın haline acıyıp kellesini uçurmak yerine onu alıp bir dağın tepesine çıkarmış ve orada kendi kaderine terk etmişler”(Kúnos, 2016:437).

Vefa: Oldukça yaşlı olan dev evine çeki düzen verene, yemeğini hazırlayan genç kıza dualar eder ve onu kendi kızı sayıp ihtiyaçlarını karşılar.

“Görünümünden pek yaşı olduğu belli olan dev çevresine şaşkın şaşkın bakınırken, gördüklerinden pek memnun kalıp kim olduğu belirsiz bu lutufkâra hayır duaları etmeye başlamış”(Kúnos, 2016:439)...

Misafirperverlik:Dev Baba kızı saydığı sultanın nişanının kusursuz bir şekilde tertip edilmesini sağlar.Gelen konuklara zengin ikramlarda bulunulur ve konukların eğlenmeleri sağlanır.En son konuklar giderken de Dev Baba ononlara hediyeler sunar.

“Adından da törene katılan bin adamın her birine ,vedalaşırken muazzam güzellikte birer elbise hediye etmiş”(Kúnos, 2016:444).

Duyarlılık: Kız, kendisine babalık eden ve sihirli bir varlık olan deva zarar verdiğini düşününce çok üzülür.

“ ‘Eyvahlar olsun! Biricik babamın kolunu koparttım!’ diye bir inilti koyvermiş” (Kúnos, 2016:445).

Aile Birliğine Önem Verme: Anlatıda, genç sultanın ailesiyle bir araya gelme hadisesi önemli bir durumdur. Öyle ki, kırk gün kırk gece kutlanır.

“Böylece ona, baba ve evlatları yeniden barışmışlar. Bu kutlu hadiseyi de kırk gün kırk gece süren bir şenlikle doya doya kutlamışlar” (Kúnos, 2016:447).

Tablo 6. Türk Masallarında Bulunan Kök Değerlerin Sayısı

KÖK DEĞERLER	SAYI
ADALET	14
DOSTLUK	4
DÜRÜSTLÜK	2
ÖZ DENETİM	4
SABIR	11
SAYGI	4
SEVGİ	18
SORUMLULUK	14
VATANSEVERLİK	5
YARDIMSEVERLİK	21

Tablo 7. Türk Masallarında Bulunan Diğer Değerlerin Sayısı

DİĞER DEĞERLER	SAYISI
AİLE BİRLİĞİNE ÖNEM VERME	15
BAĞIMSIZLIK	8
BİLİMSELLİK	5
ÇALIŞKANLIK	1
DAYANIŞMA	6
DUYARLILIK	25
ESTETİK	6
GÜVEN	6
MERHAMET	20
MİSAFİRPERVERLİK	8
PAYLAŞMA	2
VEFA	15

4.2.RUS MASALLARINDA TESPİT EDİLEN DEĞERLER

1. Masal: Ateşkuşu ve Prenses Vasilissa

Masalın Muhtevası: Kralın hizmetinde olan bir okçunun bulduğu ateş kuşu tüyünü krala armağan ettikten sonra başına gelen olaylar anlatılır. (Tayanç, 2008:5-11)

Masaldaki Kişiler: Kral, okçu, okçunun atı, Prenses Vasilissa, ıstakoz, kralın uşakları.

Masaldaki Kök Değerler

Dostluk: Okçu ve atı arasında güçlü bir bağ vardır.Okçu olayların başlangıç safhasında atını dinlememesine rağmen atı başına gelen her türlü zorlukta okçuya yardım eder.

“Okçu, yüzünden düşen bin parça,en iyi dostu atının yanına dönmüş”(Tayanç, 2008:6).

Yardımseverlik: İstakoz, ata ve dolayısıyla okçuya ulaşılması güç olan gelinliği getirterek yardım eder.

“Onlara seslenen istakoz en yaşlılarıymış;gelinliği getirmelerini istemiş”(Tayanç, 2008:9).

Adalet: Okçudan neredeyse imkansız şeyler isteyip onu zor duruma düşüren kral ölür ve yerine okçu geçer. Böylece kötülük cezasını bulurken; iyilik mükâfatlandırılır.

“Ölen kralın yerine kim geçse beğenirsiniz? Okçu!”(Tayanç, 2008:11).

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık: Okçunun sadık dostu at, okçunun başına bir felaket gelmesi ihtimaline kayıtsız kalamaz ve onu uyarır.

“Okçunun duraksadığını gören at fısıldamış: ‘Tüyü olduğu yere bırak, orada kalsın! Almaya kalkışırsan başına çok iş gelir ey okçu!’ (Tayan, 2008: 4)

Merhamet: At ayağıyla üstüne bastığı istakozun canını bağışlar ve bu sayede ondan yardım alır.

“ ‘Acı bana!’ demiş istakoz,’Öldürme beni.Ne istersen yaparım’ ”(Tayanç, 2008:9).

2. Masal: Prens İvan ve Çalgısı

Masalın Muhtevası: Prens Ivan, yıllar önce kara bir bulut tarafından esrarengiz bir şekilde kaçırılan ablalarını aramaya koyulur ve masalda bu zorlu yolculuk esnasında başından geçenler anlatılır.Prens Ivan bu süreci çalgısının yardımıyla başarılı bir şekilde sonuçlandırır. (Tayanç, 2008:13-29)

Anlatıdaki Kişiler: Kral, kraliçe, Eşsiz, Benzersiz dadılar, uşaklar, Prens İvan, cadı, orman canavarı, deniz canavarı,okyanus prensesi.

Masaldaki Kök Değerler

Vatanseverlik: Kral öldükten sonra dahi ülkesinin ne durumda olabileceğini düşünür ve ülkesinin durumuyla ilgili çıkarımlarda bulunur.

“Her an buraya saldırabilirler; askerlerimizi, insanlarımızı öldürebilir, krallığı ellerine geçirebilirler”(Tayanç, 2008:16).

Öz Denetim: Prens İvan, kardeşlerini bulma meselesinde oldukça kendinden emin bir tavır sergiler. Bu işi muhakkak başaracağını düşünmesi ve işin neticesinde başarıya ulaşması onun öz denetime sahip bir birey olduğunu işaret eder.

“ ‘...İçlerinden biri prensesleri geri getirebilirse , krallığımızı bana değil, ona bırakın. İsterseniz beni de mutfakta çalıştırın ya da soytarınız yapın. Ama hiçbiri bu işin altından kalkmazsa, bunu yapmayı ben üstleneceğim. Böylece, keskin bir zekânın kılıçtan da hızlı bir attan da daha değerli olduğunu size göstereceğim’ ” (Tayanç, 2008: 17)

Saygı: Prens İvan babasına ondan farklı düşüncelere sahip olsa da hiçbir zaman saygıda kusur etmez.

“Hiç kimse verdiğiniz görevi üstlenmek istemediğine göre, benim yola çıkmak için izninizi almam gerekiyor...”(Tayanç, 2008:17).

Yardımseverlik: Prens Benzersiz kardeşi Ivan’a diğer kardeşleri Eşsiz’i bulması için yardım eder.

“ ‘...Sana en sevdiğim denizatını vereyim, böylece denizin altında gidebilsem, yolu göstermesi için uzun burunlu yunusu da yanına al’ “(Tayanç, 2008:26).

Adalet: Prens Ivan ülke yönetiminde adaletli bir tavır sergiler.

“Prens Ivan uzun yıllar kraliçe ile birlikte yaşamı, ikisi birlikte barış içinde ülkeyi yönetmişler”(Tayanç, 2008).

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık: Kral ve saray mensupları prenseslerin esrarengiz bir şekilde ortadabın kaybolmalarına duyarsız kalmaz ve herkes bu sebeple derin bir üzüntüye kapılır.

“...Ama üzüntüsü daha da korkunç olmuş; yemeden içmeden kesilmiş, geceleri gözünü bile kırpmıyormuş. Sarayın her yanı acı ve üzüntü doluymuş artık; şen kahkahalar, güzel şarkılar duyulmaz olmuş”(Tayanç, 2008:15).

Paylaşma: Kral kızları olduğu için çok sevinmiş ve ülkesindeki insanları çeşitli cömertlikler sergilemiş.

“Kızlarının onuruna bütün askerlerine para dağıtmış,herkesin içebileceği kadar bira içebileceğini söylemiş”(Tayanç, 2008:13).

Estetik: Prens İvan çalgısını estetik zevk uyandıracak şekilde çalar ve böylece çeşitli zorlukların üstesinden gelir.

“...Üstelik öyle güzel çalıyormuş ki herkes onu dinlemek için susuyormuş”(Tayanç, 2008:16).

Aile Birliğine Önem Verme: Prens İvan bir kara bulutun etrafı kaplamasıyla esrareniz bir şekilde ortadan kaybolan ablalarını bulup aileyi bir araya getirmeyi hedefler.

“...Bütün beylerinizi, en iyi komutanlarınızı, en yiğit askerlerinizi çağırın, ablalarımı bulmalarını isteyin;...”(Tayanç, 2008:17).

Misafirperverlik: İyi huylu ve saygılı bir genç olan Prens Ivan’a cadı dahi konukseverlik gösterir.

“Cadı hemen yiyecek getirmiş,prensın yemesini beklemiş,...”(Tayanç, 2008:21).

Okyanus prensesi de Prens Ivan’ı güzel karşılar.

“Sana konukseverliğimizi göstereceğiz.Gel beyaz taşlardan yapılmış sarayına,kristal odama gidelim’“(Tayanç, 2008:28).

Bilimsellik: Prens İvan babasının askeri güçle ablalarını bulmalarını ister fakat onun ablalarını bulmak için asıl güvendiği ve esas aldığı unsur zekadır.

“...Böylece keskin bir zekanın kılıçtan da hızlı bir attan da daha değerli olduğunu size göstereceğim”(Tayanç, 2008:17).

Nitekim Pren İvan akıllı sayesinde abisini kurtarır ve babasına yazdığı bir mektupta bu duruma atıfta bulunur.

“Efendim gördüğünüz üzere her şey güç ve yiğitlikle elde edilmez, akıl ve sağgörü daha önemlidir”(Tayanç, 2008:29).

3. Masal: Baba Yaga

Masalın Muhtevası: Annesi üvey kızına kızın kendisine giysi dikmek için iğne iplik almak üzere kız kardeşine yollamak istediğini söyler.Bunun üzerine kız tedbirli davranarak önce öz teyzesine gider.Öz teyze üvey annenin amacının kızı Baba Yaga(Rus masallarında çocukları kaçıran onları yiyen bir tür büyücü)’ya yollamak olduğunu anlar ve yeğenine bu durumda nasıl baş edeceğini anlatır.Kız da Baba Yaga’yla olan mücadelesini başarıyla tamamlar.

Masaldaki Kişiler: Üvey anne,adam ve kızı,kızın öz teyzesi,Baba Yaga,ağaç,kapılar,köpekler,kediler.

Masaldaki Kök Değerler

Vatanseverlik: Kızın merhametle yaklaştığı varlıklar ona yardım eder.Kız kendinin verdiği tarak ve havlunun yardımıyla Baba Yaga’dan kurtulur.

“...’Nehri geçebilirse ,gene peşine düşecektir.O zaman tarağı fırlat;sık bir orman olur.O kadar sıktır ki,ağaçların arasından geçmez’ ” (Tayanç, 2008:33).

Masaldaki Diğer Değerler

Merhamet: Üvey kız teyzesinin de tavsiyesiyle Baba Yaga’nın oturduğu yerde bulunan çeşitli varlıklara merhametli davranmış ve karşılığında da birçok iyilik görmüş.

“Evin önünden geçerken köpekler üzerine gelmişler, hemen önlerine birkaç parça taze et atmış”(Tayanç, 2008:33).

Vefa: Kızın yardım ettiği merhamet gösterdiği ağaç,kapılar,köpekler ve kediler ona yardım eder ve karşılığında onlar da kıza vefalı davranır.

“Böylece,hepsine iyilik eden,yardımcı olan küçük kız, yaptığı iyiliklerin karşılığını almış,onların yardımlarıyla Baba Yaga'nın elinden kaçıp kurtulmuş”(Tayanç, 2008:34).

4. Masal: Alyanuşka Ve İvanuşka

Masalın Muhtevası: Anne ve babasını kaybeden Alyanuşka ve İvanuşka kardeşlerin çalışarak bir iş aramak için yola çıktıkları esnada başlarından geçenler anlatılır.İki kardeş bağlılıkları ve sevgileri sayesinde tüm olumsuzluklara rağmen yeniden bir araya gelir.

Masaldaki Kişiler: Anne, baba, Alyanuşka, İvanuşka, tüccar, büyücü, hizmetkâr.

Masaldaki Kök Değerler

Sabır: İvanuşka sabırlı davranıp büyülü su kaynaklarından su içmediği müddetçe başına bir felaket gelmez.

“Susuzluktan dili damağına yapışmasına karşın, ablasının sözünü dinlemiş İvanuşka””(Tayanç, 2008:36).

Adalet: Alyanuşka'ya kötülük yapan büyücü cezalandırılır.

“Büyücüye mi ne olmuş?Bir atın kuyruğuna bağlamışlar onu,atı da çayıra salmışlar”(Tayanç, 2008:39).

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık: Keçilerin su içtiği oğlaktan su içip keçiye binen İvanuşka'nın ablası bu duruma duyarsız kalmaz ve onun için çok üzülür.

“Oradaki zaman yığınının üstüne çökmüş,başlamış ağlamaya”(Tayanç, 2008:36).

Merhamet: Alyanuşka'nın ağladığını gören tüccar kıza acır ve ona sahip çıkar.

“Bu arada oradan geçen bir tüccar,küçük kızın hıçkıra hıçkıra ağladığını görmüş,ona neden böyle ağladığını sormuş”(Tayanç, 2008:36).

Aile Birliğine Önem Verme: Tüccarla evlenen Alyanuşka oğlağa dönüşen küçük kardeşini de yanına alır.

“Küçük oğlak da onlarla birlikteymiş,Alyanuşka'nın tabağından yemer yer,bardağından su içiyormuş” (Tayanç, 2008:37).

Dayanışma: Tüccar arkadaşlarının da yardımıyla büyücü tarafından nehre atılan Alyanuşka'yı kurtarır.

“Tüccar,dostlarını yardıma çağırmış.Nehre bir ağ atmış,Alyanuşka'yı kıyıya çekmişler”(Tayanç, 2008:39).

5. Masal: Sadık Dost

Masalın Muhtevası: İnsanların yaşam tarzlarını görmek için yola çıkan Prens Peter'in yolculuktan dönerken bir demirciyi borçlu olduğu tüccarın elinden kurtarıp yanına alması ve sonrasında tezahür eden olaylar anlatılır.

Demirci ve Prens Peter dostlukları sayesinde karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelirler. (Tayanç, 2008:41-52)

Anlatıdaki Kişiler: Kral,Prens Peter,demirci,tüccar,Valissa Kirbitavra,Çar Kirbit,canavar,Gerinşa,Çernevoşka,canavar,Gerinşa'nın kardeşleri

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk: Prens Peter,kral babası öldüğünde ülkenin yönetimini üstlenir ve bana en iyi şekilde gerçekleştirmeye çalışır.

“ 'Krallığı yönetmen gerekecek.Ama daha önce yolculuğa çıkayım,insanların nasıl yaşadıklarını gözlerimle göreyim' ”(Tayanç, 2008:41).

Dostluk: Demirci ile Prens Peter arasında sıkı bir dostluk bağı oluşur ve her durumda birbirlerinin yanında olurlar.

“Prens başlamış ağlamaya demirci onu yatıştırmaya çalışmış: ‘Anlaşılan, canavar kaçırılmış; gözyaşı dökmen ise yaramaz. Davran da onu bulmaya çalışalım’ ” (Tayanç, 2008:45).

Yardıms severlik: Prens Peter Pazar yerinden geçerken birini kamçıyla dövdüklerini görür ve o kişiye yardım eder.

“Prens adama acımış; tüccarı bulmuş, adamın borcunu ödemiş. Serbest bırakılmasını sağlamış”(Tayanç, 2008:42).

Masaldaki Diğer Değerler

Vefa: Prens Peter’in yardım ettiği demirci, yaptığı bu iyilikten sonra her zaman onun yanında olur ve güçlükte onu korur.

“ Yaptığımız iyilik için teşekkür ederim, demiş adam, ‘Size borçlandım ama borcumu ödeyeceğim!’”(Tayanç, 2008:42).

Duyarlılık: Prensi korumak adına taş kesilen Demirci’yi Prens Peter hiç unutmamış ve onu alıp bir saraya koymuşlar. Onun için duydukları üzüntü şu şekilde ifade edilir.

“Her sabah prensesle birlikte yanına gidiyor, gözyaşı döküyorlarmış”(Tayanç, 2008:50).

6. Masal: Beyaz Ördek

Masalın Muhtevası: Prens sarayda yokken bir büyücü tarafından beyaz bir ördeğe çevrilen prensesin ve onun üç oğlunun başından geçenler anlatılır (Tayanç, 2008:53-58).

Anlatıdaki Kişiler: Prens, prenses, büyücü, üç oğlan.

Masaldaki Kök Değerler

Adalet: Prensese ve ailesine kötülük yapan büyücü gerekli cezayı alır.

“Büyücüye mi ne olmuş? Bir atın kuyruğuna bağlamışlar,atı da ovaya salmışlar.Kurda kuşa yem olmuş,cezasını çekmiş”(Tayanç, 2008:58).

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık: Prens,o sarayda yokken prensesin başına bir şey gelmesinden korkar ve yolculuğa çıkmadan onu uyarır.

“Prens gözyaşlarını tutamamış;prens de,yokluğunda odasından çıkmamasını,yabancılarla asla görüşmemesini,kötü insanlarla dost olmamasını hatta bu tür insanların söylediklerine kulak bile asmamasını söylemiş”(Tayanç, 2008:53).

Aile Birliğine Önem Verme: Büyücü tarafından oyuna getirildiğini anlayan prens prensesi ve çocuklarını kurtarır.

“Böylece prens ve ailesi,sonraki yıllarda acı çekmelerine,gözyaşı dökmelerine neden olacak hiçbir olay yaşamadan mutlu olmuşlar” (Tayanç, 2008:58).

7. Masal: Askerin Oğulları

Masalın Muhtevası: Askerin oğulları bir gün annesine veda edip evden ayrılırlar.Farklı yollara giden iki kardeşin başından geçenler ve birinin başına kötü bir olay gelmesi sonucu diğerinin onu kurtarması anlatılır (Tayanç, 2008:61-72).

Anlatıdaki Kişiler: Asker, iki kardeş(ikisinin adı da Ivan), yaşlı adam, demirci, Anastasya(prens), kral(1), kral(2), prenses.

Masaldaki Kök Değerler

Saygı:İki kardeş annelerinin öğüdü üzerine herkese saygılı davranmaya çalışırlar ve bunun karşılığında hayatlarını değiştirerek armağanlar alırlar.

“...Yaşlı adama selam vermedik ayıp oldu.Hadi geri gidelim de özür dileyelim” (Tayanç, 2008:61).

Sorumluluk:Kardeşlerden biri bir ülkenin prensesiyle evlenir ve bunun sorumluluğunu yerine getirir.

“Karısını seviyor,krallıkta düzeni sağlıyor, sık sık ava gidiyormuş”(Tayanç, 2008:66).

Yardıms severlik:Kardeşlerden biri bir ülkenin prensesi on iki başlı yılanı kurban verileceği sırada onu canı pahasına kurtarır.Bu davranışı sayesinde o da bir ülkenin prensesi olur.

“Böylece on iki başlı yılan ile askerin oğullarından Ivan arasında bir ölüm kalım savaşı başlamış”(Tayanç, 2008:67).

Sevgi: Kardeşler arasındaki sevgi bağı çok kuvvetlidir.Kardeşinin başına bir kötülük geldiğini anlayan Ivan kardeşini kurtarır.

“İki kardeş birbirlerine sarılmışlar.Sonra da yola çıkmışlar” (Tayanç, 2008:72).

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık:Askere çağırılan köylü karısını ve doğacak çocuklarını düşünür.

“Çocuğumuz olacak, kız, oğlan fark etmez.Sana elli ruble bırakıyorum.Kız olursa zamanı geldiğinde çeyizi olur,oğlan olursa iş kurmasına yarar”(Tayanç, 2008:59).

Bilimsellik:Askerin çocukları toprak beylerinin,tüccarların çocuklarından dahi üstün görülür.Bunun sebebi eğitim hayatlarındaki başarılarıdır.

“On yaşına geldiklerinde okula başlamışlar; okuma yazma toplama çıkarma her şeyi öğrenmişler ki, toprak beylerinin,tüccarların çocukları bile onların yanında sönük kalıyormuş”(Tayanç, 2008:59).

8. Masal:Gençlik Elmaları

Masalın Muhtevası:Çarın iki büyük oğlu sırasıyla babasının arzu ettiği insanı gençleştiren elmaları ve görme duyusunu güçlendiren suyu aramak maksadıyla yola revan olurlar.Fakat ikisi de geri gelmez.Bu vazifeyi gerçekleştirebilecek tek bir oğlu kalmıştır:

O da Prens Ivan’dır.Prens Ivan bu yolculuktan duyarlı tavrı,kibar ve saygılı davranışları sayesinde birçok kişinin ve varlığın yardımıyla babasının arzu ettiği elmalara ve suya ulaşır.Geri döneceği esnada bunları almak için bahçesine girdiği Sineglazla onun peşine düşer ve Prens Ivan’la sonu gelmeyen bir dövüşe

tutuşurlar. Tam Sineglozka onu alt edecekken prens ona sevgiyle yaklaşı ve birlikte üç gün üç gece vakit geçirirler. Sineglozka Prens Ivan'ın ülkesine geri döneceğini, Prens Ivan'ın da oyalanmadan saraya gitmesi gerektiğini söyler. Üç yıl sonra onu görmeye geleceğini de ekler ve kendi yoluna gider. Prens ise Sineglozka'nın sözünü unuttur ve kardeşlerini bulma arzusuyla onların gidebileceği yolu takip etmeye başlar.

Kardeşlerinin genç bir kız tarafından tuzağa düşürüldüğü saraya gelir. Ivan'ın babasının istediği emayı ve suyu bulduğunu görünce kıskançlıklarından onu denize atar. Prens Ivan gözlerini açtığında bilmediği bir yerdedir ve "Nagai" adındaki kuş sayesinde ülkesine döner. Fakat saraya gitmez. Sarhoşlarla arkadaşlık ederken Sineglozka Prens'in ülkesine gelmiştir ve bir ovada çadırında iki tane de oğlu olmuştur. Tesadüfen Prens Ivan, onun çadırının önünden geçerken rast gelirler. Hep birlikte çarın sarayına giderler. Olayların gerçekte nasıl gerçekleştiğini öğrenen çar iki büyük oğlunu cezalandırır (Tayanç, 2008:73-92).

Anlatıdaki Kişiler: Çar, Prens Feder, Prens Vasili, Prens Ivan, genç kız, yaşlı kadın ve kız kardeşleri, on iki savaşçı, Sineglozka, Prens Ivan'ın çocukları, Nagai(kuş), çarın karısı, ayyaşlar.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk: Prens Ivan babasının arzularını gerçekleştirmek ve ağabeylerini bulmak için sorumluluk alır. Ağabeylerinin aksine sorumluluğunun bilincinde davranarak hedeflerine ulaşır.

"Bunu duyan Pren Ivan ortaya çıkmış, 'Baba, bana izin ver' demiş, 'ben gider, gençlik elmasını da suyu da getiririm; ayrıca kardeşlerime ne olduğunu da öğrenirim'" (Tayanç, 2008:77).

Saygı: Prens Ivan saygılı uslubu sayesinde yaşlı kadının beğenisini kazanır.

"Büyükanne bana destek ol, ne yapmam gerektiğini söyle"

"Buradan birçok genç adam geçti; çok azı senin gibi konuştu" (Tayanç, 2008:79).

Yardıms severlik:Prens Ivan yaşlı kadınlara saygılı davranışları sayesinde onu beticeye ulaştırarak bilgileri edinir.Onların yardımlarıyla hedeflediği yere ulaşır.

“...Sana yardım edeceğim. Sineglozka benim yeğenim olur,güçlü bir savaşçıdır.Krallığını yüksek kalın surlar çevreler.Kapıda gözcülervarıdır,seni içeri sokmazlar.Ona,sana vereceğim atla,gece gitmelisin.Surlara yaklaş,atı hafifçe kamçıla;bir sıçrayışta o surları aşacaktır” (Tayanç, 2008:82).

Sevgi:Prens,güçlü bir savaşçı olan Sineglozka’ya sevgiyle yaklaşır.Bu sayede hem ölümden kurtulur hem de onun gönlünü kazanır.

“Prens demiş ki ‘Güzel Sineglozka, kılıcı yüreğime batıracağına o güzel elini uzat,kalkmama yardım et;güzel bir öpücük ver.’ Sineglozka da onu öldürmek istemediğinden elini uzatmış istediği öpücüğü vermiş”(Tayanç, 2008:85).

Adalet:Pren Ivan’ı acımasızca denize atan ve onun başardığı işleri kendileri başarmış gibi davranan ağabeyleri cezasını bulur.

“Kardeşlerine kötülük yapan Prens Feder ile Prens Vasili saraydan kovulmuşlar; iki kardeş nerde akşam orada sabah sefil bir hayat yaşamaya başlamışlar”(Tayanç, 2008:92).

Masaldaki Diğer Değerler

Aile Birliğine Önem Verme:Prens,babasının verdiği vazifeleri yerine getirir fakat kardeşlerini bulmadan eve gitmek içine sinmez.

“Eve dönüyorum; ama kardeşlerimin izini bulamadım’ diye düşünmüş” (Tayanç, 2008:86).

Merhamet:Prens Ivan zor durumdaki yavru kuşları görünce onlara merhamet duyar ve güvende olmalarını sağlar.

“Ağacın altında daha tüyleri bitmemiş yavru kuşlar,kendilerini döven denizden sakınmak için çırpınıp duruyorlarmış.

Prens Ivan hemen kuşları yerden almış,ağacın üstündeki yuvalarına koymuş”(Tayanç, 2008:87).

Vefa:Kuşların annesi Nagai yavrularını kurtaran prense vefa borcunu ödemek ister.

“Yavrularımı kurtarmışsın,dile benden ne dilerse:altın gümüş deperli taşlar”
(Tayanç, 2008:88).

9. Masal:Aptal İvanuşka'nın Başına Gelenler

Masalın Muhtevası:Büyücülük maharetlerine sahip yaşlı bir köylünün üç oğlu vardır.Yaşlı adam hastalanmış ve ölüm döşeğindeyken oğullarından bir istekte bulunmuş;Sırasıyla üç gece bir oğlunun başında beklemesini istemiş.Adam öldüğünde iki büyük oğlu çeşitli bahanelerle mezarda bekleme işini “Aptal İvanuşka” diye seslendikleri en küçük kardeşlerine yüklemiştir.Ivanuşka mezarda kaldığı akşamlarda ölü babasıyla konuşmuş;fakat bundan ağabeylerine bahsetmemiş.Üçüncü gece gelip çattığında zaten mezarın başında bekleme vazifesini Aptal İvanuşka'nın olduğu için İvanuşka doğruca mezarlığa gitmiş.Mezardaki babası oğullarının ona verdikleri sözü sadece İvanuşka'nın tuttuğuna şahit olunca ona büyülü kısırağını hediye etmiş ve kısıraktan kendisine nasıl hizmet ettiyse oğluna da aynı şekilde hizmet etmesini istemiş.

Bir gün ülkenin kralı kızını evlendireceğini duyurmuş.Elbette prensesle evlenmek kolay bir iş olmayacağından bu isteğe sahip olanların otuz iki katlı bir kuleye atıyla çıkmaları istenmiş.Aptal İvanuşka babasının ona verdiği kısırak sayesinde üç denemenin ardından bu görevi tamamlamış ve güzeller güzeli Prenses Baktriya'yla evlenmiş.Ağabeyleri sürekli alay edip küçük gördükleri İvanuşka'nın bu işi başardığına zor ikna olsalar da onun sayesinde kraldan hediyeler almaya nail olmuşlar.

Kral onların bey olmasını sağlamış ve onlara konak armağan etmiş.Ağabeyler bu olaydan sonra diğer insanlara tepeden bakmaya başlamış.Diğer beyler onların bu tavrından sıkıldığı için kralın onlara zor vazifeler vermesi hususunda kralı ikna etmişler.Kral sırasıyla onlardan yaprakları gümüşten,meyveleri altından bir elma ağacı;kulakları altın,burnu gümüşten olan domuz;altın yelesi kuyruklu bir kısırak istemiş.Bunların hepsini zorluk yoluluklardan sonra İvanuşka bulup hetirmiş;fakat kral görmeden ağabeyleri ondan istemiş,Ivanuşka da bunları ağabeylerine çeşitli uzuvlarını

kesip vermeleri karşılığında vermiş,ağabeylerinin bu işleri kendilerinin hallettiğini söyleyerek kralla sohbet ettikleri bir anda Ivanuşka tüm gerçekleri kralla anlatmış.Elinde de kanıtları olduğu için kral ona inanmış ve kötü kalpli ağabeyleri cezalandırmış (Tayanç, 2008:93-111).

Anlatıdaki Kişiler:Kral Goroş, Kraliçe Morkova, yaşlı köylü, Fome, Pokom, Ivanuşka, sihirli at, Prenses Baktriya, beyler, komutanlar, ahali, Canavar Gorinça.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk: İvanuşka,babasının onlardan son isteği olan mezarının başkarında bekleme vazifesini hem kendi yerine hem de ağabeylerinin yerine gerçekleştirir.Böylece verdiği sözün sorumluluğunun bilincinde davranır.

“Üçüncü gece de iki kardeş,Ivanuşka’ya ‘Bu sefer sıra sende’, demişler, ‘gidip babamızın isteğini yerine getirmelisin.’

‘Elbette... demiş Ivanuşka,yanına yiyecek,gece serin oluyor diye de bir örtü almış,mezarın başına gitmiş’ ”(Tayanç, 2008:97).

2008:98).

Vatanseverlik: Kral ve kraliçe prensesin evleneceği kişinin aynı zamanda memleketlerini de bırakacakları kişi olduğunun bilincindedir. Bu yüzden öldüklerinde bazı meziyetlere sahip olması gerektiğini düşünürler.

“Kral ve kraliçe kızlarını evlendirmeye,evleneceği kişiye de krallığı bırakmaya karar verdiklerinden,genç bir savaşçı çok iyi bir binici arıyorlarmış” (Tayanç, 2008:99).

Adalet:Kral,ağabeylerine verdikleri görevleri Ivanuşka’nın başardığını anlayınca yalan söyleyen iki ağabeyi getirdiği makamlardan mahrum eder.Ivanuşka’dan ise krallığı yönetmesini ister.

“Duyduklarından şaşkına döne Kral Goroş ayağa kalkmış,iki kardeşi masasından kovmuş;birini domuz ağılına,ötekini de kümese bakmakla

görevlendirmiş.Aptal Ivanuşka'yı da beylerin,toprak sahiplerinin başına getirmiş,ondan krallığı yönetmesini istemiş”(Tayanç, 2008:111).

Masaldaki Diğer Değerler

Vefa:Ölü babası,oğullarının kendisine verdiği sözü sadece Ivanuşka'nın yerine getirdiğini görünce onu ödüllendirir.

“‘Güzel’ demiş yaşlı adam,’sevgili oğlum isteğimi yerine getirdiğin,beni yalnız bırakmadığın için seni ödüllendireceğim...’”(Tayanç, 2008:97).

Güven:Babasının güvenini kazanan Ivanuşka güvenilir biri olmasının karşılığında sihirli bir ata sahip olur ve bu sayede prensesle de evlenir.

“Sonra da oğluna dönmüş, ‘Benim sadık oğlum’ demiş ‘İşte sana güçlü bir at’; ata da demiş ki ‘Bana nasıl hizmet ettinse ona da öyle edeceksin!’”(Tayanç,98)

Duyarlılık: (99)

10. Masal: Becerikli Kardeşler

Masalın Muhtevası: Kral Arkide; ülkesi refah içinde olan, oldukça zengin ve bilgili bir kraldır. Çevresinde güvenebileceği danışmanları olduğu ve onlar sayesinde her şeyden haberdar olduğu için ülkesini huzur içinde yönetiyormuş. Lakin tek üzüntüsü kendine layık onun gibi akıllı ve bilgili bir kız bulamamakmış. Bir gün ülkesine gelen bir tüccar gemisi görmüş ve her halinden görmüş geçirmiş oldukları belli olan tüccarlara istediği özelliklere sahip bir prenses olup olmadığını sormuş. Tüccarlar kendi arasında görüş alışverişi yaptıktan sonra içlerinden en yaşlısı Busan Kralı'nın kızı Helena'nın aradığı özelliklere sahip olduğunu belirtmiş. Ama bu prensesin ona uygun olmadığını da eklemişler. Tüccarlar, bu duruma hiddetlenen krala açıklama yapmışlar. Busan'a ancak on yılda gidilip on yılda da dönülebileceğini söylemişler. Bu bilgi üzerine kral tüccarlara hak vermiş.

Bir gün ava çıkan kral iyi ekilip biçilmiş muazzam güzellikte bir tarla görmüş. Bu tarlanın kime ait olduğunu sormuş ve sahiplerini tanımak istediğini belirtmiş. Kralın huzuruna çıkan yedi kişi kendilerini “Yedi Simonlar” diye tanıtmış ve kardeş olduklarını söylemişler. Kardeşler sohbet esnasında her birinin ayrı meziyete sahip

olduğunu fakat bu meziyetleri gerekmedikçe kullanmadıklarını, geçimlerini çiftçilikle sağlamaktan hoşnut olduklarını anlatmışlar. Kral kardeşlerden birinin on yılda gidilebilecek bir yolu bir haftada alabilen bir gemi yapabildiğini öğrenince bu kardeşler sayesinde Prenses Helena'ya ulaşabileceğini düşünmüş. Nitekim kral bu düşüncesinde haklı çıkmış. Simon kardeşler Buson'a gidip Prenses Helena'yı kaçırap krala getirmişler. Buson Kralı kimselere layık görmediği kızı kaybolunca çok üzülmüş fakat yine Simonlar inşa ettikleri gemi sayesinde krala prensesten haber getirmiş. Kralda kızının kendine uygun biriyle gerçekleştirdiği izdivaca sevinmiş. Herkes huzura erince Kral Arkide Simonlara onlar için ne yapabileceğini sormuş. Makam/mevki, altın, mal, mülk teklifinde bulunmuş fakat Simonlar eskisi gibi çiftçilikle uğraşmak istediklerini beyan etmiş. Simonlar çok sevdikleri topraklarına dönmüşler. Sarayda ise düğün hazırlıkları başlamış (Tayanç, 2008:113-334).

Anlatıdaki Kişiler: Kral Arkide, on iki yardımcı, tüccarlar, uşaklar, Busan Kralı, Prenses Helena, Yedi Simonlar, kralın soytarısı, askerler, nöbetçiler.

Masaldaki Kök Değerler

Saygı: Tüccarların kendilerine oldukça nazik davranan krala saygılı davranır.

“Tüccarlar yere kadar eğilerek kralı selamlamış”(Tayanç, 2008:116).

Sorumluluk: Yedi Simonların babası, onlara sorumluluklarının bilincinde olurlarsa karşılığını da alacaklarını öğütler.

“Toprak Ana'yı unutmazsanız' dedi, sizi besler, zamanında ekerseniz size yüz katını verir, ödüllendirir”(Tayanç, 2008:118).

Vatanseverlik: Yedi Simonlar vatanlarını çok sever ve vatanlarından ayrılmayı hiç düşünmezler.

“Burada doğduk, burada yaşıyoruz, öldüğümüzde de burada bir yerde gömüleceğiz”(Tayanç, 2008:118).

Dürüstlük: Yedinci Simon dürüst davrandığına pişman olmaz. Aksine onun bu söylemine dayanarak onu cezalandıracak olan padişaha karşılık verir.

“Doğruyu söylediğim için beni cezalandıracaksan, nerede kaldı verdiğin kral sözü...”(Tayanç, 2008:121).

Yardımseverlik: Simonlar kralın ulaşmayı çok arzuladığı prenses Helena'ya ulaşmasını da ona yardımcı olmaya çalışır.

“Benim basit görünümlü gemime bin! Başka bir geminin bir yılda gidebileceği yere bir günde, on yılda gidebileceği yere de bir haftada gidersin. Dönüşün de bir hafta alır”(Tayanç, 2008:125).

Masaldaki Diğer Değerler

Güven: Kralın huzurlu bir yaşam sürmesinin nedeni çevresinde güvenebileceği kişilerin olmasına dayandırılır.

“Kralın yanında hepsinin sakalı uzun, akıllı on iki yardımcısı varmış, krala hiç yalan söylemez, bir kral elbette rahat ve keyifli olur”(Tayanç, 2008:113).

Misafirperverlik: Kral sarayına davet ettiği tüccarlara ikramda bulunur.

“Kral da onlara yeşil kadehler içinde şarap ikram etmiş”(Tayanç, 2008:114).

Duyarlılık: Kral, halkına karşı duyarlıdır. Ülkesinin ve halkının refah içinde yaşamasını ister.

“Ülkemin her yanı böyle olsa, hem halkım bal ekmek yer hem de yabancı ülkelere buğday gönderir, karşılığında altın ve gümüş alırız”(Tayanç, 2008:116).

Çalışkanlık: Yedi Simonlar sahip oldukları topraklarla ilgilenir. Çok para kazanabilecekleri meziyetlere sahip oldukları halde onlar ailesinden kalan toprağı işleyerek, emek harcayarak geçinmeyi yeğlerler.

“Yaşlı babamız bize, size kralımıza bağlı olmayı, yorulmadan çalışmayı öğretti. Ayrıca hepimize değişik beceriler kazandırdı...”(Tayanç, 2008:117).

Dayanışma: Simonlar maharetlerini kullanarak ve işbirliği yaparak normal şartlarda on yılda gidilecek yolu bir haftada gidebilecek bir gemi inşa ederler.

“Kral Arkide , birinci Simon’a taş,tuğla,demir,harç,işçi vermelerini buyurmuş...”

Sıra ikinci Simon’a gelmiş.Hızla sütuna tırmanmış,ufka bakmış,aynı hızla aşağı inmiş.

Üçüncü Simon kolları sıvamış,araç gereci eline almış göz açıp kapayıncaya kadar görkemli bir gemi yapıvermiş”(Tayanç, 2008:122).

Bilimsellik:Çok güzel ve bilgili bir kimse olan Prenses Helena’nın kimselere layık görülmemesinin asıl nedeni güzelliğinden ziyade bilgisidir.

“Şu koca dünyada kızım,Prenses Helena kadar bilgili ve akıllı bir kimse olamaz:güneşin altında ne bir çar,kral,prens ne de bunların oğulları var kızım ile evlenebilecek...”(Tayanç, 2008:125).

Aile birliğine Önem Verme:Prenses Helena, Kral Arkide’nin yanına babasından habersiz getirildiği için onu durumdan haberdar etmeyi ihmal etmez ve onu düğünlerinde görmek ister.

“Kralım,sevgili babacığım!Gönlümün ve aklımın beğendiği eşi buldum.Eşim olacak Kral Arkide,düğünümüze gelebilmen için sana beyleriniyolluyor”(Tayanç, 2008:132).

Vefa:Kral Arkide kendisini özlemine çaktığı Prenses Helena’ya kavuşturan Simon kardeşlere vefa borcunu ödemek ister.

“...’Hepinize çok teşekkür ederim! Ne kadar isterseniz o kadar altın, gümüş alın. Bey olmak isterseniz onu da yaparım... Vali olmak isterseniz hepinizi bir kentin başına getiririm”(Tayanç, 2008:133).

11.Masal: Preses Maria ve Büyücü

Masalın Muhtevası: Uzun zaman önce annesi ve babası ölen Prens Ivan, üç kız kardeşi ile birlikte yaşar. Anne ve babasının Prens Ivan’a vasiyeti kız kardeşlerini isteyen biri olursa hiç düşünmeden kabul etmesidir. Prens Ivan’ın kız kardeşleri bu vasiyet göz önünde bulundurularak sırasıyla Atmaca, Kartal ve Karga ile evlenir.

Bahsi geçen bu kuşlar aynı zaman insan suretinde yakışıklı birer delikanlıya da dönüşebilmektedir.

Prens Ivan, kız kardeşleri evlenince daha fazla yalnız kalmaya dayanamayarak onları ziyaret etmeye karar kılar. Uzun bir müddet at sürdükten sonra bir ovaya gelir ve burada çok sevdiği eşi Maria Moralna ile tanışır. Evlenirler ve birlikte mutlu bir şekilde yaşarken beklenmeyen bir olay vuku bulur. Prens Ivan, ilerde başına çacağı felaketleri bilmeden büyücü Koşça'yı serbest bırakır. Bu durumun zuhur etmesiyle büyücü Koşça Maria Moralna'yı kaçıır. Prens Ivan eşini onun elinden kurtarmak için zorlu mücadelelere girişir. Fakat hiçbirinde başarılı olamaz. Çünkü Koşça sihirli kısrağı sayesinde onları yakalar. Üç kere tekrar eden kaçma mücadelesinin sonunda Koşça Prens Ivan'ı küçük parçalara ayırır ve denize atar. Kız kardeşleri Prens Ivan'ın bıraktığı eşyaların başına bir şey geldiğini tasavvur ederler. Kız kardeşlerin eşi seferberlik yaparak Prens Ivan'ı tekrar yaşama döndürür. Prens Ivan canı pahasına da olsa karısını Koşça'nın elinden almaya karardır. Büyücünün kısrağıyla eş değer bir kısrağ bulma mücadelesine girer. Büyülü bir ata sahip olmak için atelten kadını bulmak için yola revan olur. Bu yolculuğu esnasında çeşitli hayvanlara merhametli tavırlar sergileyerek kısrağa ulaşma çabasında onların yardımına nail olur. Kraliçe arının tabsiyesi üzerine bir kısrağı alır ve Ateşten Kadından kaçar. Doğruca büyücünün sarayına gidip Maria Moralna'yı onun elinden kurtarır. Koşça atıyla birlikte onların peşine takılır ve onları yakaladığı esnada sahipleri farklı olan bu iki atın kardeş olduğu anlaşılır. Prens Ivan'ın atı kardeşine bir canavara hizmet etmenin utanç verici bir davranış olduğu telkininde bulunur. Ve kardeşnin sözlerinden etkilenen at. Canavarı sırtından atar. Onun ölmesini sağlar. Sonunda büyücüden kurtulan Prens Ivan, Maria Moralnaya birlikte kız kardeşlerini ziyarete gider. Sonraki zamanlarda onları hep birlikte mutlu bir yaşam bekler (Tayanç, 2008:135-148).

Anlatıdaki Kişiler: Prens Ivan, Prenses Maria, Prenses Olga, Prenses Anna, Atmava, Kartal, Karga, Askerler, Maria Moralna, Büyücü Koşça, Martı, Kraliçe Arı, Ateşten Kadın ve Atlar.

Masaldaki Kök Değerler:

Sevgi: Prens İvan, sevgi kavramına değer verir. Kardeşinde onayıyla onu kendisini seven Atmaca suretindeki gence verir.

“ ‘Kız kardeşimi seviyorsa, o da isterse engel olacak değilim’, demiş Prens Ivan.

Prenses Maria da kabul etmiş, Atmaca ile evlenmiş; Atmaca almış kızı, kendi krallığına götürmüştü”(Tayanç, 2008:136).

Sabır: Prens Ivan, eşini büyücünün elinden kurtarmak amacıyla sabırla mücadele eder v sabrının neticesinde eşine kavuşur.

“ ‘... sevdiğim kişiyi kurtarana kadar uğraşacağım. Ve gene Maria Moralna’yı kurtarmak için büyücünün sarayının yolunu tutmuş”(Tayanç, 2008:144).

Yardımseverlik: Kraliçe arı, Prens Ivan’a büyüülü kısraka nasıl sahip olabileceği ile ilgili bilgiler verir. Bu sayede Prens Ivan, eşini kurtaracağı büyüülü ata ulaşır.

“...Ateş kadına gözükmeye, doğru ahıra gir, kapıyı da sıkıca kapa. Orada bir yaşını yeni dolduran bir kısrak göreceksin; onu gizlice al, gece yarısı olduğunda arka taraftan kaç”(Tayanç, 2008:146).

Masaldaki Diğer Değerler:

Bağımsızlık: Prens, yiğit bir kimsenin bağımsızca hareket edeceğini vurgular.

“Prens, ‘Birisi yiğitse, ona zorla bir şey yaptırılmayacağını bilmiyormusun?’ demiş”(Tayanç, 2008:137).

Merhamet: Prens Ivan merhametli bir mizaca sahiptir. Öyle ki ilerde başına ne felaketler açacağını henüz bilmediği büyücüye dahi merhamet eder.

“... ‘Acı bana! Boğazım kupkuru, biraz su ver.’

Prens Ivan bir bakraç su getirmiş, yaratığa vermiş”(Tayanç, 2008:138).

Aile Bilirğine Önem Verme: Prens Ivan, canı pahasınada olsa eşini büyücünün elinden kurtarmak için her daim mücadele eder.

“...Önce oturmuş gözyaşı dökmüş. Sonra da ne yapıp edip Kraliçeyi bulmaya karar vermiş”(Tayanç, 2008:139).

Duyarlılık: Prens Ivan’ın kız kardeşinin eşi olan Karga onun için endişelenir. Başına bir felaket gelirse ondan haberdar olmak ister.

“... ‘gümüş ağızlığını bize bırak; ne yaptığını ne ettiğini öğreniriz böylece. Belki başın derde girdiğinde yardıma koşabiliriz.’”(Tayanç, 2008:141).

Dayanışma: Kız kardeşlerinin eşleri, iş birliği yaparak Prens Ivan’ı hayata döndürürler.

“Atmaca hemen denizin üstünde uçmaya başlamış ve öyle güçlü bir fırtına çıkarmış ki denizin altı üstüne gelmiş; bu arada, içinde Prens Ivan’ın parçalarının bulunduğu kutu da kıyıya vurmuş. O zaman da kartal pençeleriyle kutuyu kavarmış, gökyüzünde yükseldikten sonra pençelerini açmış, kutuyu bırakmış. O kadar yüksekte düşen kutu paramparça olmuş. Sıra kargaya gelmiş; kanatlarının altında getirdiği can suyunu Prens’in üstüne serpmiş”(Tayanç, 2008:143).

12. Masal: Bilge Elena

Masalın Muhtevası: Çarlıkta bulunan bir kulede nöbet tutan bir asker gece saat on ikide kilitli kuleden kendisine birinin seslendiğini fark etmiş. Kendisine seslenen bu varlık şeytanmış ve askere onu serbest bıraktığı takdirde her ne ihtiyacı olsa anında ona yardım edeceğini vaat etmiş. Asker, bu vaat üzerine kilidi açmış lakin sonrasında pişman olmuş. Vazifesini ihmal ettiği için askeri mahkeme tarafından cezalandırılacağını düşünerek saraydan kaçmış. Uzun bir süre aç ve susuz, pişmanlık içinde yol aldıktan sonra artık iyice bitâp olmuş. Bu vaziyete sebebiyet veren şeytanın adını andığı anda şeytan çıkagelmiş ve ona yiyecekler sunmuş. Sonrasında ise askere, kendisini kızlarına göz kulak olması şartıyla evine götürebileceğini söylemiş. Biçare asker şeytanın şartını kabul etmiş ve onun evine gitmiş. Şeytanın üç kızı birbirinden güzelmış ve asker onlarla bolluk içinde güzel bir hayat sürüyormuş. Lakin askeri huzursuz eden de bir mesele varmış: Kızlar her gece evden çıkıyormuş ve kızların nereye gittikleri belli değilmiş. Asker, bir gece yine tam kızlar gideceği esnada gizlice onları seyretmiş ve gördükleri karşısında şaşkınlığa uğramış. Kızlar halıya çarpıp

güvercine dönüşmüş ve pencereden uçarak uzaklaşmış. Asker de aynı eylemi gerçekleştirmiş ve nar bülbülüne dönüşerek kızları takip etmiş. Kızlar kendilerinden habersiz tezahür eden bu olayı öğrenince askere onların geldiği çayırılıkta altın tahtta oturan Bilge Elena'yı izlememesi gerektiğini tembihlemişler. Fakat asker bu sözlere hiç ehemmiyet vermemiş ve nar bülbülü kılığında Elena'ya yaklaşmış. Bilge Elena, çok güzel öten bu kuşu kafese koymuş ve odasına götürmüş. Kuş, Elena uyurken onu öpmüş. Bu eylem birkaç kez vuku bulunca Elena bu işte bir terslik olduğunu düşünmüş. Sihirli kitabına bakmış ve kafesteki kuşun asker olduğunu anlamış. Bilge Elena, tam onu öldürecekken haline acıyıp ona bir teklifte bulunmuş. Askere eğer saklanır ve onu bulamazsa onunla evleneceğini lakin bulursa da onu öldüreceğini söylemiş. Asker şeytan sayesinde iyice saklanmış ve Elena onu bulamamış. Bu olayın tezahüründe evlenmişler ve rahat içinde bir yaşam sürmüşler (Baklacı, 2016:47-53).

Anlatıdaki Kişiler:Asker, şeytan, şeytanın üç kızı, ejderhalar, Bilge Elena, güvercinler, dadı, anne, dev.

Masaldaki Kök Değerler

Adalet:Şeytanı serbest bırakan asker,fermana uygun davranmadığından kendisi için adaletin er ya da geç tecelli edeceğini farkındadır.

“Öyle bir iş yaptım ki bütün görevim güme gitti. Şimdi beni tutuklayacaklar, askeri mahkemeye verecekler. Allah göstermesin ya beni asker safından geçirirlerse...”(Baklacı, 2016:47).

Yardımsızlık:Şeytan, Bilge Elena'dan saklanması gereken askere yardımcı olur.

“-Ah ölümüm yakındır! Bilge Elena'dan kaçıp nereye saklanayım?

Şeytan yaş toprağa çarpmış ve mavi kanatlı bir kartala dönüşmüş:

- Sırtıma bin asker, seni gizlice götüreceğim, demiş”(Baklacı, 2016:52).

Masaldaki Diğer Değerleri

Bağımsızlık:Şeytan,bağımsızlığına kavuşmak için yaratılışına ters düşse de iyilik yapmaya bile razıdır.

“Beni özgür bırak,bir ihtiyacın olduğunda bizzat ben sana yardım edeceğim.Sen sadece beni hatırla,ben o dakika içinde yardımına koşacağım,demiş”(Baklacı, 2016:47).

Duyarlılık:Şeytan, kendisi yüzünden müşkül vaziyette bir yaşam süren askerin haline kayıtsız kalamaz.

“ - Merhaba asker!Neden üzgünsün? diye sormuş.

- Nasıl üzülmemeyim,üç gündür açlıktan heder oldum.

- Tasalanma ben hallederim! demiş.Oraya buraya koşmuş.Çeşit çeşit şaraplar yiyecek getirmiş...” (Baklacı, 2016:148).

Vefa:Şeytan kendisini bağımsızlığına kavuşturan askerin rahat içinde ve saygın bir şekilde yaşamasını önemser.

“Şeytan,kızlarına askerin sözünü dinlemelerini ve onu bol bol yedirip içirmelerini emretmiş”(Baklacı, 2016:48).

Bilimsellik:Bilge Elena hikmetli bilgilere sahiptir.Bu bilgilerini aktarmak için başkalarına eğitimler verir.

“Güvercinlerini sırayla yanına çağırıp onlara çeşitli bilgelikler öğretmiş.Eğitimini tamamladıktan sonra arabsına binmiş...”(Baklacı, 2016:49).

Estetik:Narbülünün sesi insanda estetik haz uyandıracak şekildedir ve Bilge Elena’yı da tesiri altına alır.

“Narbülbülü ise bahçeye pırlamış,kral kızının odasının penceresinin tam altında harika bir ağaç seçmiş bir ağaca oturup öyle güzel ama hazin ötmeye başlamış ki kral kızı bütün gece gözlerini yummamış,hep onu dinlemiş”(Baklacı, 2016:50).

Merhamet:Asker,Bilge Elena’nın emriyle devin onu öldüreceği esnada Elena’dan merhamet diler; Elena askere acır ve onu öldürmek yerine ona bir fırsat tanır.

“...Asker öyle hüzünlü,öyle kederli bir şarkı tutturmuş ki Bilge Elena gözyaşlarına boğulmuş.İyi yürekli yiğide acımış...”(Baklacı, 2016:52).

13. Masal: Bilmediğim Bir Yere Git Bilmediğim Bir Şey Getir

Masalın Muhtevası: Andrey, çara hizmet eden, sadık bir nişancıdır. Bir gün ormanda ablanırken bir kumruya rastlar. İnsan gibi konuşan kumru onu öldürmesini, eve götürmesini söyler ve onun söylediği muhtelif talimatlara uyarak davranırsa onu bir sürprizin beklediğini de ekler. Nişancı Andrey, kumrunun talimatları doğrultusunda hareket eder ve kumru eşsiz güzellikte bir kıza dönüşür.

Andrey hemen düğün hazırlıklarına başlar ve eşiyle mutlu bir yaşam sürer. Çarlıktaki vazifesini de hiç ihmal etmez. Andrey'in eşi Çarevna Marya geçimlerine katkı sağlamak amacıyla bir halı dokur. Halı, her göreni kendine hayran bırakacak niteliktedir ve onu gören tüccarlar halıya bakmaya devam ederken çar danışmanı tesadüfen oradan geçer. Halıyı Andrey'den satın alır ve görenin büyüüne kapıldığı bu halıyı çara gösterir. Çar, ona halıya verdiği iki katı kadar para verir ve halıyı danışmanından alır. Çar danışmanı da kendisine yeni bir halı sipariş etmek amacıyla Andrey'in evinin yolunu tutar. Eve vardığında ona kapıyı Çarevna Marya'nın güzelliğinin tesiriyle oraya ne maksatla, geldiğini unuttur. Ona aşık olur ve yemeden içmeden kesilir. Çar, biçare haldeki danışmanın hüznünün sebebini öğrenir ve Çarevna Marya'nın ne tür bir güzelliğe sahip olduğunu merak eder. Sıradan giysiler giyerek Marya'yı görmek için Andrey'in evine gider. Marya'nın güzelliği çarın üzerinde de aynı tesiri yaratır. Bunun üzerine çar Andrey'den kurtulmak için danışmandan bir çare bulmasını ister. Danışman meyhane müptelasının ona verdiği akıllar sayesinde yapılması zor üç görev bulur. Birincisi, Andrey'i öteki dünyaya yollayıp çarın ölen babasının halini vaktini öğrenmesidir. İkinci görev, çok uzaktaki bir çarlıkta yaşayan Boyan kedisini getirmektir. Nişancı Andrey bu zor vazifeleri karısının yardımıyla kolayca yerine getirir. Fakat üçüncü görev, Andrey ve karısını uzun müddet düşündürecek niteliktedir. Öyle ki, çar ondan bilinmeyen bir yere gidip bilinmeyen bir şey getirmesini ister. Bu görev için de Çarevna Marya, Andrey'in Baba Yaga'ya ulaşmasını sağlar. Baba Yaga'nın da bu görevle alakalı bir fikri yoktur fakat Andrey için üç yüz yıldır civardaki bir bataklıkta yaşayan bir kurbağadan yardım ister. Yaşlı kurbağa, Andrey'i bilinmeyen bir yere götürür. Andrey burada "Dünür Naum" denilen, görünmeyen, kendisinden ne istense yapan bir varlıktır. Andrey'in ona kibar, saygılı ve paylaşımcı yaklaşımı sayesinde sadık hizmetlisi olur. Andrey bu bilinmeyen

varlığı yanına alır ve eve dönmek için yola revan olur. Yorulduğu esnada Dünür Naum, ona denizin ortasında altından bir saray inşa eder. Bu sarayı gören tüccarlar saraya gelir. Andrey Dünür Naum'un ona verdiği fikre uygun hareket ederek tüccarların sahip oldukları farklı/tılsımlı eşyalarla Dünür Naum'u değiş yokuş eder.

Bu takastan sonra tüccarlar uyuduğunda Dünür Naum da Andrey'in yanında beliriverir. Andrey artık hem sihirli eşyaların hem de Dünür Naum'un sahibidir. Ülkesine döndüğünde sahip oldukları sayesinde karısına ve kendisine önce kötülükler eden çarı yok eder. Kendisi de halkın isteğiyle ülkenin başına geçer ve ülkeyi yönetir (Baklacı, 2016:57-78).

Anlatıdaki Kişiler:Çar, Nişancı Andrey, Çarevna Marya, tüccarlar, çarın danışmanı, meyhane müptelası, çarın babası, iki şeytan, Bayon kedisi, kuşlar, iki dev, balıklar, Baba Yaga, yaşlı kurbağa, Dünür Naum, üç tüccar.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk: Emsalsiz güzellikteki Marya Çarevna ile evlenen nişancı Andrey keyifli bir yaşam sürerken sorumluluklarını da hiçbir daim ihmal etmez.

“... Görevini de unutmamış. Her sabahtan erkenden ormana gider ve av hayvanlarını vurur onları da çarın mutfağına götürürmüş” (Baklacı, 2016:58).

Yardımseverlik: Çarevna Marya, eşi Andrey'e çarın verdiği zorlu görevleri gerçekleştirmesi için her daim yardımcı olur.

“... ve derken Çarevna Marya ne yapmasını ve nasıl yapmasını ona öğretmiş ve Andrey yola koyulmuş”(Baklacı, 2016: 65).

Masaldaki Diğer Değerler

Estetik: Nişancı Andrey'in eşi Marya'nın dokuduğu halı o kadar güzeldir ki âdeta bir sanat eseri mahiyetindedir ve görende estetik haz uyandırır.

“Bütün gece dokuma yapmış ve öyle bir halı örmüş ki dünyada eşi benzeri görülmemiş. Üzerine dağlarıyla, ağaçlarıyla, ormanlarıyla, tarlalarıyla, gökyüzündek

kuşlarıyla, dağlarındaki vahşi hayvanlarıyla ve denizindeki balıklarıyla bütün çarlığı resmetmiş, etrafında da ay ile güneş dolanıyormuş...”(Baklacı, 2016: 58).

Duyarlılık: Meyhane müptelası üzgün görüğü çar danışmanının bu haline duyarsız kalmaz ve her daim ona kederinin sebebini sorar.

“- Çar danışmanı neden hüzünlenmiş, ne diye suratını asmışsın?”(Baklacı, 2016: 61).

Merhamet: Çarın ölmüş babası öbür dünyadan, Nişancı Andrey vasıtasıyla oğluna merhametli olmanın önemini telkin ettirir.

“-Ah, Nişancı Andrey, benim hayatım öteki tarafta kötü! Oğluma benden selam söyle ve ona insanları incitmemesini sıkı sıkı tembih ettiğimi de söyle. Yoksa bana olan, ona da olur, diye anlat”(Baklacı, 2016: 63).

Aile Birliğine Önem Verme: Andrey, eşi Marya’dan ayrı düşmemek maksadıyla çarın ona verdiği tüm zorlu vazifeleri yerine getirir ve böylece karısıyla mutlu olamayı başarır.

“Andrey kediyi yatıştırmış ve onu bir kafese kapatmış, kendisi de evine, Çarevna Marya’ya gitmiş. Mutlu, mesut karısıyla eğlenmiş” (Baklacı, 2016:66).

Misafirperverlik: Andrey, ona yardımcı olması için yanına gittiği Baba Yaga tarafından iyi ağırlanır.

“...Derken Baba Yaga akşam yemeğini hazırlamış. Sofraya türlü türlü yemekler, şaraplar ve ballar koymuş. Andrey çekinmeden masaya oturmuş ve ha babam atıştırmaya koyulmuş”(Baklacı, 2016: 69).

Paylaşma: Nişancı Andrey, türü belli olmayan bir varlık olan Dünür Naum’la onun ona ikram ettiklerini paylaşmak ister. Bu erdemli davranışı sayesinde DünürNaum her daim karşılaştığı her müşkül durumda Andrey’e yardım eder.

“-Sağ ol, iyi yürekli insan! Kaç yıldır burada hizmet ediyorum. Bana yanmış tavuk bile vermedi. Sen ise beni masana buyur ettin.

Andrey bakmış ve hayrete düşmüş. Ortada hiç kimse görünmüyormuş ama yemekleri de adeta biri masadan süpürgeyle süpürüyormuş”(Baklacı, 2016: 72).

Güven: Nişancı Andrey, Dünür Naum’a her daim güvenir ve Dünür Naum da bu güveni boşa çıkarmayacak meziyetler gösterir.

“-Ah, kim bilir şimdi nerededir? Dünür Naum, benim sadık hizmetkarım, diye düşünüyormuş.

-Ben burdayım. Ne lazımdı?...”(Baklacı, 2016: 75).

Adalet: Nişancı Andrey’in karısını elinden almak isteyen ve ona türlü kötülükler eden çar cezasını bulur. Adalet tecelli ettiğinde ise iyi bir insan olan Andrey ülkenin yönetimine kral olarak seçilir.

“Değnek kendiğinden çark gibi dönmüş, en sonunda açık alana sıçramış, Çar’a yetişmiş, alınma çarpmış öldürene kadar ona vurmaya devam etmiş.

Derken meydan savaşı sona ermiş. Şehirden halk Nişancı Andrey’e akın etmiş ve bütün ülkeyi kendi yönetimine alsın diye ona yalvarmışlar. Andrey itiraz etmemiş”(Baklacı, 2016:78).

14. Masal:Büyülü Krallık

Masalın Muhtevası: Bağlı olduğu krala uzun yıllar hizmet eden emektar asker,hizmet süresi dolunca kralın ona hediye ettiği atla yola çıkar.Yolculuğu esnasında ihtiyaçlarını karşılayabileceği parası kalmayınca iş istemek maksadıyla yolda karşılaştığı bir saraya girer.Sarayda karşısına kendisinin büyülenmiş bir kral kızı olupunu söyleyen bir dişi ayı çıkar.Üç gün,üç gece bu sarayda kalırsa büyüünün tesirinin yok olacağını ve onunla evleneceğini söyler.Asker kabul eder ve olaylar kral kızının söylediği şekilde tezahür eder.Bir müddet güzel bir yaşam sürdükten sonra asker memleketini özlediğini ve memleketine gitmek istediğini söyler.Kral kızı ona yolculuğu esnasında ona eşlik edecek olan tılsımlı bir kese verir.Yola çıkan asker üç tüccarla karşılaşır.Üç tüccarın vakit geçirdiği yerde bir kazanın altında ateş olmadığı halde fokur fokur kaynadığını fark eder.Bunun üzerine o da tüccarlara sihirli kesesinin meziyetlerini gösterir.Aslında şeytan olan bu üç tüccar kese sayesinde bu kişinin büyül kral kızının kocası olduğunu

anlar ve askere yarım yıl uyumasına sebep olan bir büyü yaparlar.Kocasından haber aamayan kral kızı kocasının büyülu kese sayesinde yolda bıraktığı ibareleri takip ederek ona ulaşır.Onunla konuşmaya çalışır fakat büyüünün tesiriyle uyuyan kocası ona cevap veremeyince hiddetlenir.Kocasına beddua eder.Rüzgarların onu bilinmeyen ülkelere götürmesini diler.Söyledikleri vuku bulduğunda ise pişman olur fakat artık yapabileceği bir şey yoktur.Yarım yıl boyunca uyuyan asker,uyandığında üç şeytanın babasından sihirli eşyalar için kavgaya tutuştuğuna şahit olur ve eşyaları onlardan hile yoluyla alır.Bu eşyalar:hızlı yürüten çizmeler,görünmez yapan şapka ve uçan halıdır.

Asker bunlar sayesinde çarlığına geri dönebilmeyi umar.Yolculuğu esnasında Baba Yaga ve kardeşlerinden yardım alır.En büyük kardeşin aracı olmasıyla güney rüzgarı askeri çarlığına ulaştırır.Asker görünmez yapan şapkayı takarak eşi Kraliçe Kravevna'nın yanına gider ve orada onu istemeye gelen çarları/çar oğullarını kralları/kral oğullarını görür.görünmez vaziyette onlara zarar verir.Kravevna kocasının döndüğünü anlar ve onu istemeye gelenlere çözülmesi imkansız bir bilmece sorar ve bilmecenin cevabı olan kocasından görünmesini ister.Böylece karı koca kavuşur ve mutlu bir şekilde yaşamlarını sürdürür (Baklacı, 2016:81-89).

Anlatıdaki Kişiler:Kral, asker, kral kızı(Kravevna), tüccarlar(şeytanlar), üç şeytan, Baba Yaga ve kardeşleri, Güney rüzgarı, çarlar ve oğulları, krallar ve oğulları.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk: (11)

Vatanseverlik: Asken evlendiği kral kızıyla çok mutludur. Fakat vatan özlemi nedeniyle memleketine gitmek ister.

“Bir zaman sonra asker doğduğu toprakları düşünmeye başlamış, orada olmak istemiş.

Kral kızı, ona:

-Kal canım, gitme burada neyin eksik ki? Diye vazgeçirmeye çalışmış.

Ama yok, vazgeçirememiş”(Baklacı, 2016:82).

Yardımsaverlik: Baba Yaga askerin karısını bulmasını sağlamak amacıyla rüzgarları aracı kılarak askere yardım eder.

“- Yaklaş biraz, şimdi bütün rüzgarlarımı çağıracağım ve onlara soracağım. Onlar bütün dünyada eserler, Krlevna'nın şimdi neredeyadediğini bilmeleri lazım...” (Baklacı, 2016:87).

Masaldaki Diğer Değerler

Vefa:Kral kendisine uzun yıllar hakkını vererek hizmet eden askerin vazifeyi bırakmasına izin verir ve askerin atını da ona hediye eder.

“Askerin bu sadık hizmeti karşılığında kral onun bu görevden çekilmesine izin vermiş.Ona mükafat olarak da alayda üzerine bindiği eyeriyle koşumuyla askerin kendi atını vermiş” (Baklacı, 2016:81).

Duyarlılık: Kral kızı, bedduasının tesiriyle biranda ortadan kaybolan kocası için üzüdür ve sözlerinden dolayı pişmanlık duyar.

“Kral kızı, kötü şeyler söylediğini anladığında artık çok geç imiş. Acı acı ağlamış”(Baklacı, 2016:84).

Merhamet:Güney rüzgarı askere yardım etmek için ona üç gün ve üç gece çarlığında serbestçe dolaşma izni şartını koşar. Lakin yaptığı bu eylemden sonra tüm çarlık zarar göreceği için işini bitirdikten sonra bu isteğinden vazgeçer.

“-Elveda iyi yürekli yiğit! Acıdım sana. Çarlığında dolaşmak istemiyorum.

-Neden ki?

-Çünkü dolaşırsam şehirde tek bir ev bahçelerde tek bir ağaç kalmaz; herşeyin altını üstüne getiririm!”(Baklacı, 2016:88).

Aile Birliğine Önem Verme:Krlevna, eşinin yokluğunda onu istemeye gelen Çarlara ve oğullarına bir bilmece sorar. Bilmecenin cevabı ise eşiyile kendine ayrı düşünemeyeceğini telkin ettirecek mahiyettedir.

“... Güzeller güzeli Krlevna:

- İşte, size bilmecenin cevabı! Altın iplik benim, altın iğne ise benim sadık kocam. İğne nereye iplik de orayai, demiş”(Baklacı, 2016:89).

15.Masal: Deniz Çarı ile Bilge Vasilisa

Masalın Muhtevası: Uzak diyarların birinde yaşayan çar ile çariçenin hiç çocukları olmamış. Çar, uzun bir yolculuğa çıktığında ise çariçe oğlu İvan Çareviç’i doğurmuş.

Çar yolculuktan döneceği esnada, sıcak bir günde çok susamış lâkin etrafta herhangi bir su kaynağı bulamamış. Arayış içinde olan çar, yakınlarda bir göl olduğunu fark etmiş. Gölün buz gibi soğuk sularından içerken Deniz Çarı onu sakalından yakalamış. Çar ona kendisini bırakması için yalvarmış lakin nafilemiş. Tüm çabaları neticesiz kalan çar, Deniz Çarı’na ne istiyorsa onu vereceğini söylemiş. Deniz Çarı, bu teklifi değerlendirmiş ve çara evinde hiç bilmediği bir şeyi ona getirmesi şartıyla onu serbest bırakacağını beyan etmiş. Çar evinde bilmediği hiçbir şeyin olmadığını tasavvur ederek bu teklifi kolayca kabul etmiş.

Çar evine döndüğünde ise yanıldığını anlamakta gecikmemiş. Çariçe ona bir oğullarının olduğundan bahsetmiş. Bunun üzerine çar, çariçeye yolculuğu esnasında tezahür eden olaylardan ve Deniz Çarı’yla yaptığı anlaşmadan bahsedince ikisi de derin bir hüzne kapılmış.

Çarın oğlu İvan Çareviç’e gelince, gelişimini oldukça hızlı tamamlamış. Günler, aylar içinde değil neredeyse saatler içinde boy atmış. Bu hızlı gelişim süreci, çarı endişelendirmiş ve verdiği sözü hatırlatmış. Çar, artık İvan Çareviç’i Deniz Çarı’na vermenin vaktinin geldiğini düşünerek onu gölün kıyısına götürmüştü. Oğluna yüzüğünü kaybettiğini söylemiş ve ondan yüzüğü aramasını istemiş. Kendisi de eve dönerek İvan Çareviç’i orada yalnız başına bırakmış. İvan yüzüğü ararken orada yaşlı bir kadınla karşılaşmış. Yaşlı kadın İvan’a gerçekleri anlatarak çarın ondan gizlediği sırların ifşa olmasına sebep olmuş.. İvan’a Deniz Çarı’ndan korunması için öncelikle onun kızı Bilge Vasilisa ile konuşması gerektiğini ve ona nasıl ulaşacağını anlatmış. İvan, yaşlı kadının verdiği malumatlar sayesinde Bilge Vasilisa’ya ulaşmış. Vasilisa İvan’a babası olan Deniz Çarı’nın onun gelmekte gecikmiş olmasından dolayı çok sinirli olduğunu söylemiş ve bir an önce babasının yanına gitmesi gerektiği hususunda

onu uyarmış. Vasilisa çarlığa giden yolu İvan Çareviç'e tarif edip güvercin kılığına bürünerek oradan uzaklaşmış.

İvan Çareviç, Deniz Çarı'na ulaştığında hiddetli vaziyette görünen Çar, İvan'a üç gün boyunca yapılması imkânsız üç ayrı görev vermiş. İvan, Bilge Vasilisa vasıtasıyla bu vazifeleri kolayca yerine getirmiş. Üçüncü günün sonunda görevlerde muvaffak olunca çar, onu hem veliahdı tayin etmiş hem de ona on üç kızından istediği ile evlenme imkânı sunmuş. İvan Çareviç, elbette daha önceden tanıştığı Bilge Vasilisa'yı kendisine eş olarak seçmiş.

Eşi Vasilisa aile mutlu bir yaşam süren İvan Çareviç, gün gelir, hem anne ve babasını hem de memleketi olan kutsal Rus topraklarını özlemeye başlamış. Eşiyle bu özlemlerini paylaşan İvan Çareviç'e, eşi bu isteğinin tehlikeli neticeler doğurabileceğini söylemiş. Gidecekleri takdirde babası Deniz Çarı'nın gazaba gelip onları öldürme arzusunda olacağını beyan etmiş. Tüm tehlikeleri göze alan İvan Çareviç, Bilge Vasilisa'yla birlikte yola çıkmış. Deniz Çarı'nın adamları peşlerine düşünce de Bilge Vasilisa kılık değiştirme yeteneği sayesinde hem kendini hem de eşi İvan'ı muhtelif kılıklara sokarak Çarı ve adamlarını atlatmayı başarmış. Tüm tehlikelerden arındıklarında İvan Çareviç Bilge Vasilisa'ya kendisini ormanda beklemesi gerektiğini, daha sonra gelip onu alacağını söylemiş.

Vasilisa ona kendisini bu ormanda unutacağını söylese de İvan Çareviç, böyle bir şeyin mümkün olmayacağını söyleyerek isteğinde ısrar etmiş. Bunun üzerine Vasilisa, İvan Çareviç'e, onu unutursa penceresine iki güvercin konduğu takdirde kendisini hatırlamasını telkin etmiş.

Aradan birkaç gün geçince prensesin korkularının yersiz olmadığı anlaşılmış çünkü annesi ve babasını gören İvan Çareviç, mutluluktan Vasilisa'yı unutmuş. Üstelik başka bir prensesle de evlenmek üzereymiş. Lakin penceresine bir çift güvercin konunca gerçek sevgilisinin tekrar hatırlamış. Bu olayın tezahüründe hemen adamlarını Bilge Vasilisa'yı bulması için vazifelendirmiş. Adamlar Bilge Vasilisa'yla dönünce İvan Çareviç, onunla hasret gidermiş ve onu anne babasına tanıtmış. Beraber yaşayıp ömürlerinin sonuna kadar iyilik yapmışlar (Baklacı, 2016: 93-103).

Anlatıdaki Kişiler: Çar, çariçe, İvan Çareviç, yaşlı kadın, Deniz Çarı, Deniz Çarı'nın on iki kızı ve Bilge Vasilisa, İvan Çareviç'in maiyeti.

Masaldaki Kök Değerler:

Sorumluluk: Çar, Deniz Çarı'na, vaat ettiği sözü yerine getirmesi gerektiğinin farkındadır. Çok sevdiği çocuğunu her ne kadar Deniz Çarı'na vermek istemese de verdiği sözün sorumluluğuna uygun davranarak Deniz Çarı'nın isteğini hâsıl etmek ister.

"Çar, bunu daha ne kadar yanında tutabilirim vermem gerekiyor ki artık vermem gerekiyor. bu kaçınılmaz! Diye düşünmüş."

İvan Çareviç i kollarına almış ve onu göle götürmüştü." (syf: 94)

Saygı:

İvan Çareviç, gölün çevresinde karşılaştığı yaşlı kadına saygısızca davranınca pişman olur ve derhal ondan özür diler. Sonrasında sergilediği bu saygılı davranışın neticesini yaşlı kadından Hayatını kurtaracak bilgiler edilir.

Yardımseverlik:

Deniz Çarı, İvan Çareviç ten ne zaman yapılması imkansız bir vazife istese çarın kızı Bilge Vasilisa, mahiyetindeki hayvanlar vasıtasıyla, İvan Çareviç e, verilen görevin olmasını sağlar.

"Çariçe yatıp uyumuş. Bilge Vasilisa ise sundurmaya çıkmış yüksek sesle bağırılmış.

-hey siz, çalışkan arılar, kainat ta sizden ne kadar varsa buraya uçup gelsin. Saf balmumundan Tanrı Kilisesi yapın sabaha bitmiş olsun!

Sabah erkenden Çareviç kalkmış, bakmış; saf balmumundan kilise hazırmış. Deniz Çarına gidip bildirmiş." (syf: 98)

Masaldaki Diğer Değerler:

Bağımsızlık:

Gölde su içerken, Deniz Çarına, yakalanan çar, kurtulup özgürlüğüne kavuşmak için her şeyi yapmaya hazırdır. Bu durum bağımsızlığın insan hayatındaki önemini vurgulayacak niteliktedir.

" Karşılığında ne istersen al yeter ki beni bırak!"

Duyarlılık:

Çar, eve döndüğünde doğduğundan bir haber oldu oğlu İvan Çareviç i Deniz Çarına vermesi gerektiğini idrak edince çok üzülür. Bu haberi eşiyle paylaşınca O da derin bir hüzne kapılır.

"... Sevimli çocuğunun dünyaya geldiğini öğrenince acı gözyaşlarına boğulmuş. Evinde bilmediği tek şey yeni doğan çocuğuymuş. Çariçeye başına gelenleri anlatmış. Beraber ağlamışlar." (syf: 95)

Aile Birliğine Önem Verme:

İvan Çareviç, Deniz Çarının gazabından kurtulur ve güzelliği dillere destan bilge Vasilisa ile evlenir Lakin bir müddet sonra içinde ailesi ile bir araya gelme arzusu Hasıl Olur.

"Ah Bilge Vasilisa, Annemle babam için üzülüyorum, kutsal Rus topraklarına gitmek istiyorum." (syf:99)

16.MASAL: GÜZEL VASILİSA

Masalın Muhtevası: Çarlığın bir Tüccar ile karısı yaşıyormuş. 12 yıl evli kalan bir çiftin," güzel Vasilisa" birde kızı varmış. Vasilisa 8 yaşına geldiğinde annesini kaybetmiş. Annesi Ölüm döşeğindeyken kızı Vasilisa ya bir kokla vermiş ve bu kuklayı kimseyi göstermemesi yanından hiç ayırmamasını Telkin etmiş. Hayır dualarının her daim onunla olacağını da ifade ettikten sonra kızın öpüp hayata gözlerini yummuş.

Öldükten sonra bir müddet kızıyla yaşayan Tüccar, Dul bir kadınla karşılaşmış ve onunla evlenmeyi niyetlenmiş. Bu kadının önceki evliliğinden iki kızı varmış.

Tüccarla kadının evliliği gerçekleşip kızları ile onun evine yerleşince, güzel Vasilisa için eziyet dolu günler başlamış. Üvey annesi ve kardeşleri ona her türlü eziyeti yapmaktan çekinmez Evin tüm işlerini yapması için onu vazifelendirirmiş. Vasilisa, ise annesinin ona verdiği kuklanın yardımı ile her türlü işin üstesinden gelirmiş.

Günün birinde bastıysam Tüccar olan babasının uzun sürecek bir yolculuğa çıkması gerekmiş. Üvey annesi ve kardeşleri ile bir başına kalan Vasili ise oldukça tedirginmiş. Bu tedirginlik boşuna değilmiş, Çünkü bir gün üvey annesi onu ateş alması için Baba Yoga'nın kulübesi ne yollamış (Baba Yoga, Rus mitolojisinde çocukları kaçırap onları yiyen bir tür cadıdır.) güzel Vasilisa, üvey annesini bu isteğini öğrenir öğrenmez derdini kuklasını açmış ve kukla ona kork mamasını söylemiş. Kendisini asla yanından ayırmaması gerektiğini de ilave etmiş. Vasilisa bir gün bir gece bir yolculuğun ardından Baba Yoga'nın kafataslarından yapılmış kulübesinin bulunduğu yere gelmiş. Baba Yoga dan kendisine Ateş vermesini rica etmiş. Baba Yoga, ona hizmet ederse karşılığında Ateş verebileceğini beyan etmiş. Güzel Vasilisa 3 gün boyunca Baba Yoga'nın onlar istediği yapılması oldukça güç olan işleri kokusu sayesinde kolayca halletmiş. Baba Yoga, bir akşam güzel Vasilisa ile sohbet ederken onun mübarek bir kız olduğunu düşünmüş ve ona kafatasından bir ateş vererek eve gitmesine müsaade etmiş.

Vasisi elinde Ateş eve döndüğünü ve annesi ve kardeşleri onu karşılamış ateşi getirip getirmediğini sormuş. Vazife kafatasında ve annesine uzattığında kafatasının gözlerinden çıkan ışık ve anne ve kızlarını kömür olana kadar yakmış. Yalnızca güzel Vasilisa zarar vermemiş. Tezahür eden Bu olaylardan sonra bir başına kalan Vasilisa Ertesi sabah kafatasının toprağa gömmüş şehre gitmiş. Şehirde kimsesiz yaşlı bir kadına onunla yaşamak için ricada bulunmuş.

Güzel Vasilisa yaşlı kadınla yaşayıp babasının dönmesini Beklerken işsiz oturmaktan sıkılmaya başlamış. Bunun üzerine kadından kendisine iplik eğirmek için bir keten almasını istemiş. Yaşlı kadını gerekli malzemeyi alınca Vasilisa şevkle iş başına koyulmuş. Öyle itina ile çalışmış ki Eğirdiği iplik düzgün ve ince bir vaziyet almış. Kumaşı dokuma Zamanı gelince ise böyle ince bir ipliği dokuyacak bir tezgah bulunamamış. Yine Vasilisa'nın imdadına kuklası yetişmiş ve iplikten Harikulade bir keten bezi dokumuş.

Söz konusu bezi görünce bunun ancak krallara layık olabileceğini ifade etmiş ve onu Sarayı götüreceğini söylemiş.

Yaşlı kadın Çarın çıkıp keten bezi çara gösterince çar, hemen beni satın almak istemiş. Lakin kadın ona hediye etmek istediğini söylemiş. Bunun üzerine çar kadına teşekkür etmiş ve kadına hediyeler vermiş. Torun terzileri bezden bir gömlek dikmek istemişler. Seda onu dikebilecek bir terzi çıkmamış. Bu olayın tezahürün de çar, yaşlı kadının huzuruna çağırılmış ve keten bezinden gömleği yalnızca onun dikileceğini söylemiş, Çünkü ipliği yaşlı kadının eğirdiğini sanıyormuş. Yaşlı kadın ipliği eğirenin kendisi değil evlatlık kızı olduğunu söyleyince o zaman kızın dikmesini emretmiş. Vasilisa bu işi yapmak için odasına kapanır gömlek kendiliğinden hasıl olmuş.

Yaşlı kadın gömleği çare götürünce çar hüner sahibi kızla Tanışmak istediğini söylemiş. Vasilisa çayın uzun açık ince çağır onu görür görmez ona aşık olmuş ve onunla evlenmek istemiş.

Bu olayların tezahürün de çar ve Vasilisa evlenmiş. Çok geçmeden Vasilisa'nın Babası da ülkesine geri dönmüş ve bu habere çok sevinmiş. Vazife babasının yaşlı kadını ve kuklasını da yanına alarak mutlu bir hayat sürmüştür.(syf:187-117)

Anlatıdaki Kişiler: Tüccar ve karısı, güzel Vasilisa, kukla, üvey anne ve kızları, Atlı süvariler, Baba, yaşlı kadın, Çar.

Masaldaki Kök Değerler:

Sabır:

Güzel Vasilisa, üvey annesi ve kardeşlerini ona yaptığı her türlü eziyeti sineye çeker ve buna ne diyeceksin Onun için hep faydalı Durumlar hasıl olur.

" üvey annesi ve Üvey kız kardeşleri onun güzelliğini kıskanırlarmış. Çalışmaktan zayıflasın, rüzgardan ve güneşten panik ararsın diye ona En olmadık işleri vererek eziyet ederlermiş, onu hayattan bezdirirlermiş.

" sesini çıkarmadan her şeyi katlanmış ve her geçen gün daha da güzelleşmiş kilo almış." (syf:108)

Yardıms severlik:

Vasilisa ya düştüğü her müşkül durumda annesinin ona hediye ettiği kokla yardım eder. Bu yardıms sever davranışından dolayı davası ise onu Besler ve yanından ayırmaz.

" kukla yemeğini yer, sonra hem Vasilisa ya öğütler verir, hem de onun derslerine teselli olurmuş. Sabah davası Vasilisa nın her türlü işi tamamlanmış." (syf:108)

Adalet: Vasilisa ya her türlü eziyet reva gören üvey annesi ve üvey kız kardeşleri Adalet tecelli ettiğinde feci ve sonra karşılaşırılar.

" Kafatasındaki gözler üvey anne ve kızlarına baktığı anda onları yakmış. Saklanmaya çalışmışlar Ama hiçbir yere kaçamamışlar. Gözler onları gittikleri her yerde takip ediyormuş. Bir tek Vasilisa ya dokunmamış." (syf: 115)

Sevgi:

Kral, Vasilisa yı görür görmez ona güçlü bir sevgi bağı ile bağlanır ve ondan ayrılmak istemez.

"... Çar Güzel Vasilisa yı görür görmez ona sıırıslıklam aşık olmuş:

-Hayır! Güzel Vasilisa m! Senden ayrılmayacağım, sen benim karım olacaksın, demiş." (syf: 117)

Masaldaki Diğer Değerler:

Duyarlılık: Annesi ölüm döşeğinde dahi kızını Vasilisa yı düşünür Ona hayatını idame ettirirken yardımcı olacak sihirli bir kukla bırakır.

"-Dinle Vasilisa! Benim son sözlerimi unutma, ve yerine getir. Ben ölüyorum hayır duaları ile beraber sana bu kuklayı bırakıyorum..." (syf: 107)

Çalışkanlık: Güzel Vasilisa boş durmayı sevmez. Her daim bir işle meşgul olmak ister. Bu özelliği onun çarla evlenmesi vesile olmaktadır.

"- büyükanne işsiz oturmaktan sıkılıyorum! Bana iyisinden bir keten al da iplik eğireyim." (syf: 115)

Vefa:

Güzel Vasilisa, çarla evlenince babasını ona evine açan yaşlı kadını ve her daim yardımcısı olan kuklasını da yanına almayı ihmal etmez.

"... Düğününe çok sevilmiş ve onun yanında yaşamaya başlamış. Vasilisa yaşlı kadını da yanına almış, kuklasını da hayatının sonuna kadar yanında taşımış." (syf: 117)

17.MASAL İVAN ÇAREVİÇ VE BOZ KURT

Masalın Muhtevası: söz konusu masal menşei Alman olan "Altın Kuş" adlı masalın bir varyantıdır.

"Altın Kuş" adlı masalda ona yardım eden bir tilkidir. Bu masalda ise yardımcı tip bozkurttur. Ana kahramanına yol gösterir yardımcı olur ve şekil değiştirme yeteneği sayesinde onun dünyada eşine az rastlanacak mahiyette bir kuşağa ata ve "Elena" adında prensese kavuşmasını sağlar.

Anlatıdaki Kişiler: Çar Berenday ve 3 oğlu, Zümrüdü Anka kuşu, Bozkurt, Çar Afran, Çar Kusman, Çar Demlat, Güzel Elena, muhafızlar, karga ve yavruları.

Masaldaki Kök Değerler:**Sorumluluk:**

Çar, bahçesinde bulunan altın elmaları çalan hırsızı yakalamaları için oğullarını vazifelendirir. Büyük ve Ortanca oğlu Uykuya yenik düşerek vazifesini yerine getiremez Lakin sorumluluk bilinci gelişmiş en küçük oğlu İvan Çareviç, vazifesini yerine getirebilmek için büyük çaba gösterir.

"... Nöbet tutma süresi Küçük kardeşlerine gelmiş. İvan Çareviç babasının bahçesini gözetlemeye gitmiş. Uyumak bir yana oturmaya bile cesaret edememiş. Uykusu gelince ıslak çimenlerle yüzünü yıkamış. Böylece uykusu gözlerinden akıp gitmiş." (syf: 122)

Yardımseverlik:

Bozkurt İvan Çareviç in yapması gereken her vazifede yardımcı olur, ve onun muvaffak olması için elinden gelen her şeyi yapar.

"-yazık, adın olmadan Zümrüdüanka ya 3 yılda varamazsın. Onun nerede yaşadığını bilen tek kişi benim. Madem Atımı yedim, sana doğru ve sadık bir şekilde hizmet edeceğim üzerine bin ve sıkıca tutun." (syf: 123)

Saygı:

Çar Afran a ait Zümrüdü Anka kuşunu gizlice almaya çalışan İvan çareviç, yakalanınca çar bana böyle yanlış bir eylemde bulmasına aslında gerek olmadığını, babasına duydukları hürmetten dolayı isteseydi kuşu ona vereceğini beyan eder, bu durum karşılıklı saygının çoğul meseleyi çizebileceği ne işaret eder.

"- Sen bana gelseydin ya, rica etseydin, Ben de ailene ve Çar Berenday e saygıdan ötürü kuşu sanan verirdim." (syf:124)

Sevgi:

İvan Çareviç, güzel Elena yı görünce ona derin bir sevgi duyar ve onun hiçbir şey değişmek istemez.

"-... Bozkurt, ben üzölmeyeyim de kimler üzölsün? Böyle bir güzelden nasıl ayrılabilirim? Güzel Elena'yı bir atla nasıl değıştireyim?" (syf:126)

Adalet:

İvan Çareviç öldürüp onun çeşitli zahmetlerle elde ettiklerine sahip çıkan hain ağabeyler feci bir sona maruz kalır.

"-... Öz kardeşlerin seni öldürdüler ve elde ettikleri her şeyi alıp götürdüler. Hemen üzerime bin demiş.

Zıplayarak konuşmuşlar ve kardeşlerine yetişmişler. Bozkurt orada Onları parçalamış ve parçalarını tarlaya dağıtmış."

Masaldaki Diğer Değerler:

Duyarlılık:

Altın elmaları çalınan Çar Berenday, bu durum tasalanınca, oğulları babalarının kederli haline kayıtsız kalamaz ve onu rahatlatmaya çalışır.

"Çar dertlenmiş, Yemeden içmeden kesilmiş oğulları onu:

- sevgili babacığım, üzülme biz bahçede nöbet tutacağız diye teselli etmişler." (syf: 121)

Aile Birliğine Önem Verme:

Bozkurt; bir karganın yavrularını alıkoyunca karga tekrar yavrularına kavuşmak için kurdun isteğini kabul eder.

"... Derken Bozkurt çıkagelmiş karga yavruları ile beraber yakalamış.

- sen karga uç da bana ölü ve canlı su getir. Bana ölü ve canlı su getirirsen yavrularını serbest bırakırım demiş.

Karganın başka seçeneği yokmuş. Uçarak gitmiş, Bozkurt ise yavrularını tutmuş, karga az gitmiş uz gitmiş ölü ve canlı suyu getirmiş." (syf:128)

Merhamet:

Bozkurt İvan Çareviç in biçare halini görünce ona merhametli davranır ve derdine çare olmaya çalışır.

"-... Atını yiyen bendim İvan Çareviç... Sana acıdım, söyle bana neden bu kadar uzağa geldin, nereye gidiyorsun?" (syf:123)

Vefa:

İvan Çareviç, kendisine düştüğü her güç durumda yardım eden boz kurda minnetini ifade edecek şekilde davranır.

" İvan Çareviç atından inmiş ve onun önünde üç kere yere eğilerek selam vermiş, boz kurda saygıyla teşekkür etmiş." (syf: 127)

18.Masal:Kurbağa Çarevna

Masalın Muhtevası:Eski çağlarda bir çar yaşıyormuş.Bu çarın da üç oğlu varmış.Oğulları da evlenem çağına gelince çar,oğullarından kendilerine birer eş seçmesini istemiş.Bunu yapmak içinde yaylarını gerip oklarını farklı yönlere fırlatmalarını,oklar nereye düşerse orada yaşayan kızlarla evlenmelerini beyan etmiş.

Çareviçler bu eylemi gerçekleştirdiğinde en büyük kardeşin oku bir boyarın avlusuna,ortanca kardeşinin oku zengin bir tüccarın avlusuna düşmüş.En küçük kardeş İvan Çareviç'in oku ise bir bataklığa saplanmış.İvan Çareviç iki gün boyunca okunu aramış.En sonunda okunun bir kurbağa tarafından bulunduğunu görmüş.Kurbağa dile gelip onunla evlenmesini söylemiş.İvan Çareviç bu konuda çekinceli davransa da sonunda kaderine razı gelmiş.Kurbağayı bir mendile koyup saraya götürmüş ve kendisini eşi olarak tanıtmış.Ağabeyler ve onların eşleri İvan Çareviç'le kurbağayı hakir görüp onlarla alay etmişler.

Kral,oğullarının seçtiği eşlerin marifetlerini sınamak maksadıyla sırayla onlardan ekmek pişirmesini ve halı dokumalarını istemiş.Boyar'ın ve tüccarın kızları bu beceriler de muvaffak olamamış.Lakin İvan Çareviç'in eşi olan kurbağa ekmek pişirmede ve halı dokuma hususunda adeta birer sanat eseri ortaya çıkarmış.Çünkü kurbağa aslında Bilge Vasila'ymış.Çar eşinin oğullarının marifetini bir de dans etme hususunda sınamak isteyince İvan Çareviç kurbağa olan eşiyile bu eylemi nasıl gerçekleştireceğini kara kara düşünmeye başlamış.Kurbağa ona endişelenmemesi gerektiğini söylemiş ve şölen vakti geldiğinde Vasilisa kurbağa kılığında sıyrılıp güzeller güzeli bir çarevna olarak şölene katılmış.Herkes onu hayranlıkla izlemiş.Hatta ağabeylerinin eşleri onu kıskanarak o ne yapıyorsa aynısını yapmaya çalışmışlar.Fakat onun gibi olmayı bir türlü başaramamışlar.Eşinin artık kurbağa kılığında olmasını istemeyen İvan Çareviç hemen gidip eşinin çıkardığı kurbağa derisini ateşte yakmış.Bunun üzerine Vasilisa ona üç gün bekleseydi kurbağa kılığında çıkıp artık sürekli insan görünümüne kavuşacağını izah etmiş.Lakin İvan Çareviç acele ettiği için Vasila artık babası olan ve onu büyüleyen büyücü Koşey'in yanına dönmek zorundaymış.Vasilisa ortadan kaybolmadan önce İvan Çareviç'e ona tekrar ulaşması için neler yapması gerektiğini anlatmış.İvan Çareviç eşinin istediği her şeyi hasıl edince bir gün Baba Yaga'nın yaşadığı kulübeye gelmiş ve Baba Yaga'dan Koşey'i

nasıl alt edeceği ile ilgili malumatlar almış.Öğrendikleri doğrultusunda hareket ederek Koşey'i yok etmiş ve eşi Vasilisa'yı yanına alarak oradan ayrılmış.

Anlatıdaki Kişiler:Çar ve üç oğlu,boyarın kızı,tüccarın kızı,kurbağa,(Bilge Vasilisa)saray mensupları,dadılar,büyücü Koşey,Baba Yaga.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk:İvan Çareviç,kendisinin hatalı davranışı neticesinde kaybolan eşi Vasilisa'yı bulmayı kendine vazife edinir ve bu uğurda ne gerekiyorsa yapmaya hazırdır.

“İvan Çareviç çok üzülmüş.Giyinip kuşanmış,oklarını ve yaylarını almış,demirden çizmeler giymiş,sırt çantasına demirden üç ekmek koymuş ve karısını Bilge Vasilisa'yı aramak üzere yola koyulmuş.”

Sabır:İvan Çareviç karısını bulmak için durmadan,dinlenmeden sürekli yol alır.

“...İvan Çareviç hep gitmiş,gitmiş...bir saat bile durup dinlenmemiş.

Gitmiş,gitmiş derken üçüncü çift çizmesi aşınmış.Üçüncü demirden ekmeğini kemirmiş ve deli bir çam ormanına varmış.

Yardımseverlik:İvan Çareviç'in ormanda karşılaştığı ve merhamet gösterdiği ayı onun büyücü Koşey'i alt etmesine yardımcı olur.

“İvan Çareviç meşe ağacına bakmış;ne yapacağını,tabuta nasıl ulaşacağını bilememiş.

‘Ah,buralarda bir olsaydı bana yardım ederdi.’diye düşünmüş.Bunu düşünmesiyle bir ayının çıkıp gelmesi bir olmuş.”

Sevgi:İvan Çareviç karısı Vasilisa'ya derin bir sevgi duyar ve ömür boyu aralarındaki sevgi bağı kopmaz.

“Hep beraber sevgi ve uyum içinde yaşamışlar.”

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık:Kurbağa kılığındaki Bilge Vasilisa eşi İvan Çareviç'i ne zaman üzgün görse onun bu haline kayıtsız kalmaz ve üzüntüsünün sebebini sual eder.

“-Vrak vrak,İvan Çareviç neden böyle üzgünsün? Yoksa babandan hoş olmayan sözler mi işittin?..”

Dayanışma:Çar,oğullarının eşlerinden bir halı dokumalarını isteyince ortanca ve büyük oğlanın eşleri ancak çevrelerindeki insanların yardımıyla halıyı dokumayı başarır.

“ Büyük kardeşler hanımlarının yanına dönmüşler.Onlara çarın emrini bildirmişler.Hanımları kendilerine yardımcı olsunlar diye annelerini,dadılarını ve güzel kızları çağırılmışlar.Anneleri,dadıları ve güzel kızlar hemen toplanmışlar ve halı dokuyup kimine altın,kimine gümüş,kime ipek işlemeye koyulmuşlar.

Estetik:Kurbağa çarevnanın dokuyup hasıl ettiği halı adeta sanat eseri mahiyetindedir ve görenlerde estetik haz uyandırır.

“...Kendisi de üzerindeki kurbağa derisini atarak kızıl kız,Bilge Vasilisa'ya dönüşmüş ve halı dokumaya başlamış.İğneyi bir kere nereye batırsa çiçek açıyor;bir sonraki defa nereye batırsa hünerli motifler çıkıyor;üçüncü kere batırışında da kuşlar uçuyormuş...”

Merhamet:Karısını ararken yiyecek hiçbir şeyi kalmayan İvan Çareviç bir ayıyı öldürmeye kalktığında ayı ondan merhamet diler ve ayıya acır.Merhametli davrandığı bu ayı gün gelir,onun yardımına koşar.

“Ayıya nişan almış,ayı birden bire insan gibi konuşarak ona:

-Öldürme beni,İvan Çareviç! Bir gün ben de senin işini görürüm,demiş.

İvan Çareviç ayıya dokunmamış,ona acımış ve yoluna devam etmiş.”

Misafirperverlik:Baba Yaga,karısını aramak için yollara düşen İvan Çareviç'i kulübesinde misafir eder ve onun derdini dinler.

“...İvan Çareviç'e yedirmiş,içirmiş,banyoyu ısıtmış,İvan Çareviç de ona karısı Bilge Vasilisa'yı aradığını anlatmış.”

Vefa: Bilge Vasilisa kendisini kurtaran İvan Çareviç'e minnetlerini belirtir ve ömür boyu yanında olacağını beyan eder.

“-İvan Çareviç, beni bulmayı başardın, şimdi ben bütün bir asır senin olacağım, demiş!”

19. Masal: Orman Devi

Masalın Muhtevası: Annesinden ve babasından izin almadan ormana giden papazın kızı orman devi tarafından alıkoymuş. Her gün ormana avlanmaya gelen yiğit bir avcı ormanda rastladığı köylünün aslında orman devi olduğunu anlayınca onu vurmuş ve ağır ağır yürüyen devi takip etmiş. Onun yaşadığı yere gelince orada biçare bir vaziyette yaşayan papazın kızını görmüş. Onu da yanına alıp köye giden avcı köy halkına kaybolan bir kızları olup olmadığını sormuş. Artık kızlarından umudu kesen papaz ve karısı kızlarını karşısında görünce çok sevinmiş. Kızlarının kendisine ulaşmasını sağlayan avcıyla kızını evlendirmişler. Ormana gidip devin yaşadığı yeri görmek istediklerindeyse ne bir kulübe görebilmişler ne de devi bulabilmişler.

Anlatıdaki Kişiler: Papaz ve karısı, papazın kızı, avcı, orman devi, köy halkı

Masaldaki Kök Değerler

Yardımsızlık: Avcı orman devi tarafından kaçırılan ve biçare vaziyette olan kızı yanına alarak kutsal Rus'a götürür, onun anne ve babasıyla kavuşmasına vesile olur.

“-Hadi, çabucak hazırlan! Seni kutsal Rus'a götüreceğim.

Avcı kızı ormandan almış, beraberinde götürmüş.”

Sevgi: Annesi ve babası kaybolan kızlarına sevgi bağı ile bağlıdır. Onu gördüklerinde onu ne kadar sevdiklerini belirten sözler sarf ederler.

“-Canım evladım benim! Bu kadar zaman neredeydin? Artık seni görme umudumu yitirmiştim, demiş.”

Masaldaki Diğer Değerler

Vefa:Papaz ve karısı kızlarına kavuşmalarına vesile olan avcıya minnet duyarlar ve hem kızlarıyla avcıyı evlendirirler hem de ona muhtelif iyiliklerde bulunurlar.

“Papaz ile karısı,kızlarını avcıya gelin vermişler ve onu her türlü iyiliklerle ödüllendirmişler.”

20.Masal:Boğaoğlu İvan

Masalın Muhtevası:Çocukları olmayan bir çar ile çariçe gördükleri rüya vesilesiyle hikmetli bir balığı çariçenin yemesinin tezahüründe bir çocuk sahibi olabileceklerini öğrenmiş.Rüyayı dadı ve bakıcılara anlatan çariçe onlara rüyanın gerçekte nasıl olup olmayacağını sual etmiş.Dadı ve bakıcılar rüyanın gerçekleşme ihtimalinin olduğunu söyleyerek rüyada görünen balığın yakalanmasını tavsiye etmişler.Balıkçılar kolayca balığı yakalamış ve çariçeye getirmişler.Çariçe balığı yemiş,aşçı kadın tabağı yalamış avludaki inek de balığın suyunu içmiş.Bunun neticesinde her üçü de hamile kalmış.Doğan üç çocuktan çarın oğlu olana Çaroğlu İvan;aşçının oğluna Aşçıoğlu İvan;ineğin oğluna Boğaoğlu İvan adını vermişler.Bu üç çocuk hızla büyümüş ve birbirlerinden hiç ayrılmadan vakit geçirmişler.Kendi aralarında yaptıkları güç denemelerinde her daim Boğaoğlu İvan galip geliyormuş.Bu sebeple onu en büyük kardeş ilan etmişler.Bu üç arkadaş bir gün çarın iznini alarak yabancı diyarlara gitmeye karar vermişler.Bir müddet yol aldıktan sonra Baba Yaga'nın ikamet ettiği kulübeye gelmişler.Boğaoğlu İvan Baba Yaga'dan Çudo-Yudo denilen canavarın yerini öğrenmiş ve onunla savaşmak üzere iki arkadaşını da yanına alarak yola çıkmış.Boğaoğlu İvan sırasıyla altı,dokuz ve on iki başlı Çuho-Yudo'yu alt etmiş.Bunun üzerine canavarların ailesi ona çeşitli tuzaklar kurmuş lakin o hem kendine hem de arkadaşlarına bu hain tuzaklardan uzak tutmuş.Ama Çuho-Yudo'ların eşlerinin annesi olan cadı ondan intikam almak için onu yaşadığı yere götürmüş.Cadının kocası Boğaoğlu İvan'dan altın renginde kıvrıcık saçları olan çariçeyi ona getirmesi şartıyla onu serbest bırakacağını söylemiş.Bunun üzerine cadı kendini suya atmış ve boğulup ölmüş.

Boğaoğlu İvan yolda rastladığı arkadaşlarının muhtelif becerileri sayesinde altın renginde kıvrıcık saçları olan çariçeye ulaşmış ve cadının kocasıyla yarışıp çariçenin kendisi ile gelmesini sağlamış.

Anlatıdaki Kişiler:Çar,çariçe,balıkçılar,dadı ve bakıcı,aşçı kadın,inek,Çaroğlu İvan,Aşçıoğlu İvan,Boğaoğlu İvan,Baba Yaga,Çudo-Yudo,cadı,cadının kocası,altın saçlı çariçe,Boğaoğlu İvan'ın arkadaşları.

Masaldaki Kök Değerler

Dostluk:Çaroğlu İvan,Aşçıoğlu İvan ve Boğaoğlu İvan arasında sıkı bir dostluk vardır.Birbirlerinden hiçbir vakit ayrılmazlar.Öyle ki,kimse onları birbirinden ayırt edemez.

“Her üç gencin de yüzü aynı yüz olmuş ve hangisinin çarın çocuğu,hangisinin aşçının oğlu,hangisinin boğanın oğlu olduğunu ayırt etmek imkansızmış.Onları ayırt etmek bir tek gezmenden döndüklerinde mümkün oluyormuş.”

Öz Denetim:Boğaoğlu İvan gücünün ve hangi işlerde muvaffak olacağını farkında olan öz denetim sahibi bir kişidir.Bu sayede başarılması güç işlerin üstesinden gelir.Onun bu özelliği Çuho-Yudo ile arasında geçen şu konuşmadan anlaşılır:

“-Kırlı gücünle övünme.Dereyi görmeden paçaları sıvama.İyi yürekli yiğidi daha tanımadan onu kötölemen faydasız.İyisi mi güçlerimizi sınavalım.Kim yenerse o övünsün.”

Yardımseverlik:Birlikte büyüyen üç İvan her türlü durumda birbirlerin yardımına koşar.

“...Kardeşler ağıra koşmuşlar,atı salmışlar,kendileri de onun arkasından kardeşlerine yardıma koşmuşlar.”

Masaldaki Diğer Değerler

Vefa:Çariçe bir çocuk sahibi olmasını sağlayacak balığı getiren balıkçıları mükafatlandırarak onlara minnet borcunu öder.

“...Çariçe onları görür görmez yerinde duramamış,hemen balıkçılara koşmuş,balığı ellerinden almış ve onları büyük bir hazineyle ödüllendirmiş.”

Merhamet:Boğaoğlu İvan,Çuho-Yudo'nun ailesinin hiçbir oyununa gelmez lakin cadı dilenci kılığına girince ona acır ve merhametli bir kişi olduğu için ona inanır.

“...Boğaoğlu İvan on ruble çıkarmış,ihtiyara uzatmış.Ama ihtiyar dilenci,parayı değil Boğaoğlu İvan’ın kolunu tutmuş ve onunla beraber yok olmuş.”

Misafirperverlik:Boğaoğlu İvan altın renginde kıvrıcık saçları olan çariçenin memleketine gittiğinde oradakiler ona konukeverliğini gösterir.

“...Orada Boğaoğlu İvan’ın geleceği haberini uzun zaman önceden almışlar ve üç ay boyunca ekmekler pişirmişler,şaraplar yapmışlar,biralar kaynatmışlar.”

21.Masal:Norka

Masalın Muhtevası:Ülkenin birinde her türden hayvanı barındıran bir hayvanat bahçesi olan bir kral yaşarmış.Bu hayvanat bahçesine Norka adlı dev bir hayvan dadanmış ve hayvanlara zarar vermeye başlamış.Kral ne yaptıysa bu hayvanı yok etmeyi başaramamış ve üç oğluna içlerinden hangisi bu hayvanı yok ederse krallığın yarısını ona vereceğini beyan etmiş.

Kralın yaptığı bu açıklamanın ardından iki büyük oğlan Norka’yı alt etmek için savaşımaya dahi tenezzül etmezken en küçük prens İvan bu uğurda çok çabalar hatta canavarın peşinden öteki dünya diye adlandırılan yer altı dünyasına gider.Orada canavarın kız kardeşlerinin yardımıyla canavarı alt eder.Çoğu rus masalında olduğu gibi prens yer altından yukarı çıkmak istediğinde ağabeyleri tarafından öldürülmek istenir.Ağabeyleri prensi ölüme terk edip Norka’nın yeryüzüne çıkan kardeşlerini yanlarına alıp saraya döner.Lakin kızlar asıl kurtarıcıları dönmediği için hüznüldür.

Prens İvan bir kuş vasıtasıyla yeryüzüne çıktığında kızlara yaşadığına dair işaretler gönderir.Bu duruma sevinen kızlar onu bulmak için halkın arasına karışır ve prens İvan’a verdikleri yüzük sayesinde onu tanırlar.Prensi bulunca onu saraya götürürler.Gerçekleri krala anlatıp ağabeylerin çirkin sırlarını ifşa ederler.Kral ağabeyleri cezalandırır.

Anlatıdaki Kişiler:Kral,kraliçe,üç prens,Norka ve kız kardeşleri,kuşlar

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk:Kral,çocuklarını Norka'yı öldürmekle vazifelendirince iki büyük kardeş canavarla karşı karşıya gelmezken İvan canavara ulaşip onu öldürmek için her türlü tehlikeye atılarak babasının ona verdiği vazifeyi layıkıyla yerine getirmeye çalışır.

“...Ama o kimseyi dinlemeden silahlarını kuşandı ve doğruca bahçenin yolunu tuttu.Çimenlerin üzerine öyle bir konumda oturdu ki uykuya dalacak olsa silahları sırtına batıp onu uyandırıyordu.”

Yardımselik:Prens İvan'ın Norka'yı alt etme serüveninde Norka'nın kız kardeşleri ona muhtelif yardımlarda bulunur.

“...Burada yaşayan kız,Norka'nın mavi denizde uyumakta olduğunu söyleyip prene çelikten bir kılıç ve Güç Suyu'ndan bir yudum verdi;ağabeyinin başını tek bir vuruşta uçurmasını istedi.Bütün bunları dikkatle dinledikten sonra prens yola çıktı.”

Adalet:İki ağabey,küçük kardeşleri İvan'a onu öldürmeye teşebbüs edecek derecede kötülükler yapar.Bunun neticesinde kral,iki oğlunu cezalandırır.

“Bu sözleri işiten kral öfkeden deliye döndü ve iki oğlunu en ağır şekilde cezalandırdı.Sonra üç düğün yapıldı.

Masaldaki Diğer Değerler

Merhamet:Prens İvan yağmurda ıslanan minik kuşları görünce onlara merhamet duyar ve onları yağmurdan korumaya çalışır.

“...Ağacın üzerinde yağmurdan sırlı sıklam olmuş minik kuşlar vardı.Prens kaftanını çıkarıp kuşların üzerini örttü ve kendisi de ağacın altına oturdu.”

Vefa:Anne kuş Prens İvan'ın yavrularını yağmurdan kurtarmasının neticesinde ona minnet borcu duyar ve asıl dünyaya dönmesine yardımcı olur.

“...Sonra prensi görünce dedi ki: ‘Sen mi örttün çocukları mı? Minettarım sana! Bu iyiliğinin karşılığında ne dilerseñ dile benden.Ne istersen yaparım.’ ”

Duyarlılık:Norka'nın kardeşi olan kızlar asıl kurtarıcıları olan Prens İvan'ın saraya dönmemesi durumuna kayıtsız kalamaz ve onun için çok üzürlürler.

“...Ama kızlar durmadan ağlıyordu.Çünkü prens hala gelmemişti.”

22.Masal:Ölümsüz Koshchey

Masalın Muhtevası: “Ölümsüz Koşey”ya da “Büyücü Koşey” diye adlandırılan ve her türlü büyü yapmakta maharetli olan bu kişi Rus mitolojisinde kötü büyücü tiptir.Genellikle bir çar/kral kızına duyduğu saplantılı aşkın neticesinde onu tutsak eder.Masalarda genellikle Prens Ivan ile savaş halindedir.Fakat Büyücü Koşey’i öldürmek kolay değildir,onu öldürmek ancak gücünün sırrına ermekle mümkündür.Başka türlü yok edilemez.

Bu masalda Koşey hem İvan’ın annesine hem de bir kral kızını kaçırmıştır.Prens İvan her ikisini de kurtarır lakin yine ağabeylerinin ihanetine uğrar.Ağabeyleri onun başarılarını krala kendileri hasıl etmiş gibi anlatır.İvan kral kızına yaşlı bir kadın vasıtasıyla gönderdiği işaretler sayesinde döneceğini haber verir.Kral kızı,İvan’ın büyük ağabeyi ile evleneceği sırada İvan ortaya çıkar ve hakettiği üzere prensesle evlenir.Her şey çözümlenip ağabeylerin sırları ifşa olunca da kral,büyük oğullarını cezalandırır.

Anlatıdaki Kişiler:Kral ve üç oğlu,kraliçe,Ölümsüz Koshchey,yaşlı kadın,kral kızı,kurt,turnabalığı.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk: Prens İvan annesini bulmak üzere babası izin vermese dahi kendini vazifelendirir.

“... ‘Öyle deme,baba.Bana izin verirsen hemen gideceğim ama müseade etmesen de gideceğim.’ ”

Yardımsızlık:Prens İvan’ın merhamet ettiği turnabalığı

Sevgi:Prens İvan annesine duyduğu sevgiden ötürü tüm tehlikelere göğüs gererek onu bulur.

“...Yeniden annesinin yanına gitmek için yola çıktı.Annesi ile birbirlerine sevgiyle sarıldılar.”

Adalet:Kardeşlerine türlü kötülükler eden ağabeyler kral tarafından cezalandırılır;başarıların gerçek sahibi olan İvan ise kraliyetin veliahtı ilan edilir.

“Krala gelince,Prens İvan’ı gördüğüne çok sevinmişti.Ağabeylerinin İvan’a ihanetini öğrenince düğün ziyafeti biter bitmez iki oğlunu sürgüne yolladı.İvan’ı ise varisi ilan etti.”

23.Masal:Cadı

Masalın Muhtevası:Yaşlı bir çiftin İvaşko adındaki çocukları bir gün balık tutmaya gitmiş.Annesi ve babası ayrı ayrı onu kontrole gelmiş ve ona yemek getirmiş.Bu duruma şahit olan cadı,İvanoşka’nın annesi gibi davranarak ona seslenmiş.Lakin İvaşko kendisine seslenen kişinin annesi değil de cadı olduğunu anlamakta gecikmemiş ve cadının çağrısını yanıtızsız bırakmış.Cadı türlü oyunlara başvurarak sesini İvaşko’nun annesinin sesine benzetip onu oyuna getirmiş ve yemek üzere kulübesine götürmüş.Cadının niyetini anlayan İvaşko,kendisine pişirmekle cadının görevlendirdiği kızı Alenka’yı aklını kullanarak kendisi yerine fırında pişirmiş.Cadı eve dönüp arkadaşları ile dönünce fırındaki kişinin İvaşko olduğunu zannedip arkadaşlarıyla birlikte Alenka’yı yemişler.O esnada İvaşko,yüksek bir meşe ağacının tepesinden cadıya seslenmiş ve asıl gerçekleri söylemiş.Ona hiddetlenen cadı tam ona ulaşacakken İvaşko,kuğular ve kazlar sayesinde evine dönebilmiş.Onu çok seven anne ve babası çok sevinmiş.Bu kötü olaydan sonra hep birlikte mutlu bir yaşam sürmüşler.

Anlatıdaki Kişiler:Yaşlı çift, İvaşko, cadı, demirci, Alenka, cadının arkadaşları,kazlar, kuğular

Masaldaki Kök Değerler

Sevgi:İvaşko ve ailesi arasında güçlü bir sevgi bağı mevcuttur.

“Evvel zaman içinde yaşlı bir çift yaşardı.Bunların İvaşko adında bir oğulları vardı.Onu öyle çok seviyorlardı ki!”

Saygı:İvaşko,anne ve babasının iznini almadan herhangi bir eylemde bulunmaz.

“ ‘Hayır,boğulmam.Birkaç balık yakalayacağım sadece,ne olur izin verin!’ ”

Yardımseverlik:Kazlar ve kuğular İvanoşka’ya eve ulaşmasında yardımcı olur.

“...Bu kuğu ve kazlar onu alıp evine götürdü,en yukarıdaki odaya bıraktılar.”

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık:İvanoşka’nın annesi onun başına bir şey gelme ihtimalini düşünerek onu korumaya çalışırlar.

“ ‘Neler düşünüyorsun öyle! Sen daha küçüksün.Ya boğulursan,biz ne yaparız?’ ”

24.Masal:Cadı ve Güneş’in Kız Kardeşi

Masalın Muhtevası:Uzak ülkelerin birinde bir kral ve kraliçe yaşıyormuş.Prens İvan adında bir oğulları varmış.Çok az konuşan bu prens,bir gün ona masallar anlatan seyis arkadaşının yanına gitmiş.Lakin seyisin bu sefer anlattığı şeyler masal değilmiş.Seyis ona yakında cadı olan bir kız kardeşi doğacağını ve önüne gelen herşeyi yiyeceğini söylemiş ve iyiliği için bir an önce ülkesinden ayrılması gerektiğini telkin etmiş.

Prens İvan doğacak olan cadı kardeşinden kaçış serüveninde iki yaşlı kadının ,dev Vertodub’un ve dev Vertagor’un yanına sığınmak istemişse de onlar az ömürleri kaldığı için Prens İvan’ın teklifini geri çevirmek zorunda kalmış.Bunun üzerine Prens İvan,Güneşin kız kardeşine sığınmış ve onunla yaşamaya başlamış.Bir müddet sonra ailesinin ve ülkesinin ahvaline merak eden Prens İvan memlekete gitmek üzere Güneşin kız kardeşine yalvarmış.Bunun üzerine kız ona sihirli birtakım materyaller vererek onu uğurlamış.Prens İvan öncelikle yolda daha önce karşılaştığı yaşlı kadınlara ve devlere yardımcı olmuş.Sonrasında memleketine geldiğinde cadı olan kız kardeşi onu oldukça sevecen bir şekilde karşılamış lakin maksadı Presn İvan’ı yemekmiş.Bunu bir fareden öğrenen İvan yola çıkmış ve Güneş’in kız kardeşinin yanına sığınmış.Onu takip eden cadı kardeşi de oraya gelip Prens İvan’a kötülük etmek isteyince feci bir sonla hayatını kaybetmiş.

Anlatıdaki Kişiler:Kral ve kraliçe,Prens İvan,seyis,İvan’ın kız kardeşi(cadı),yaşlı kadınlar,dev Vertodub,dev Vertagur,Güneşin kız kardeşi,fare

Masaldaki Kök Değerler

Dostluk:Az konuşan Prens İvan en çok yakın arkadaşı olan seyisle vakit geçirmeyi sever.Seyis arkadaşı İvan'ın başına gelebilecek felaketi önlemeye çalışarak gerçek bir dost olduğunu gösterir.

“...On iki yaşındayken,çok yakın arkadaşı olan seyise gitti.

Bu seyis ona masallar anlatırdı.Prens İvan yine birkaç masal dinleme niyeti ile ona gitti.Ama bu kez duydukları masal değildi...”

Yardımseverlik:Prens İvan'ı misafiri olarak kabul eden Güneşin kız kardeşi ona her türlü felaketten korumaya çalışır.Bir gün memleketine dönmek isteyen Prens İvan'a sihirli materyeller vererek yolculuğu esnasında karşılaşılabileceği muhtelif sıkıntılara karşı ona yardım eder.

“...Kadın yolculuğunda ona yardımcı olması için bir fırça,bir tarak ve gençlik verici elmalardan iki tane verdi.”

Adalet:Önüne çıkan her şeyi yok eden Prens İvan'ın cadı kız kardeşi yaptığı kötülüklerden sonra feçi bir sonla karşılaşır.

“ Teraziye evvela Prens İvan çıktı.Ardından cadı terazinin diğer kefesine çıktı.Ama teraziye adımını attığı an Prens İvan öyle bir kuvvetle yukarı fırladı ki kendine göklerde buldu ve Güneş'in kız kardeşinin odasına düştü.

Cadı yerin dibine çakılıp kaldı.”

Masaldaki Diğer Değerler

Misafirperverlik: Güneşin kız kardeşi kendisine sığınan Prens İvan'ı oldukça konuksever bir tavırla ağırlar.

“ Güneş'in kız kardeşi onu sıcak bir şekilde karşıladı,evine alıp ikramda bulundu ve sanki kendi oğluymuş gibi davrandı.”

Duyarlılık:Prens İvan çok rahat bir hayat sürmesine rağmen ailesi için endişelenmesi hasebiyle üzgün bir vaziyettedir.

“ Prens artık çok rahat bir hayat sürmekte idi.Ama bu durum bile onu teselli edemiyordu,delikanlı daima üzgündü evinde neler olduğunu öğrenmek istiyordu.”

Aile Birliğine Önem Verme: Biricik oğulları İvanoşka'ya yeniden kavuşan ailesi çok sevinir.

“ Babası yukarı odaya çıktı ve İvaşko'yu buldu.İhtiyar çift çok sevinmişti ve oğullarından başına gelen her şeyi anlatmasını istediler.Bundan sonra birlikte mutlu bir hayat sürdürdüler.”

25.Masal:Kör Adam ve Kötürüm

Masalın Muhtevası:Prens İvan'ın eşi olan Güzel Anna yüzünden biri kör diğeri kötürüm olan adamlar ormanda birbirine destek olarak yaşamlarını sürdürüyorlarmış.O süreçte bir tüccarın çok iyi kalpli olan kızının engelli insanlara yardımcı olduğunu öğrenmişler ve kızı kaçırap hizmetlerinde çalıştırma arzusuna kapılmışlar.Bu maksatla yola çıkan iki arkadaş tüccarın kızına ulaşmak için onun ikamet ettiği evin bahçesine girmişler.İyi kalpli kız onları görür görmez onların vaziyetine üzülp onlara sadaka vermeye gelir lakin tam parayı uzattığı esnada kör ile kötürüm onu arabalarına attığı gibi hızlıca oradan ayrılmış.İki adam tüccarın kızını kulübelerine götürünce ondan kendilerine ev işlerinde yardımcı olmasını rica etmişler.Kız onların bu teklifini kabul etmiş ve adamlar da kızı kardeşleri gibi görüp çok sevmişler.

Bir gün tüccarın kızının başına beklenmedik bir olay gelmiş ve kendisine Baba Yaga musallat olmuş.Günden güne eriyen kızın halini farkedene Kotoma bir şeylerin ters gittiğini anlamış ve manevi kardeşinin derdini öğrenmeye çalışmış.Kız ilk etapta derdini anlatmakta çekinceli davransa da sonrasında Baba Yaga'nın kendisine musallat olduğunu kör adam ve Kotoma'ya anlatmış.Hep birlikte Baba Yaga'yı ellerine düşürecek bir plan hazırlamışlar.Bu planın neticesinde Baba Yaga'yı yakalayan kör adam ve kötürüm ondan kendilerine her derde deva olan suya götürmelerini istemiş.Baba Yaga onları aldatmaya çalışsa da sonunda bahsi geçen suya

götürmüş.İki arkadaşı iyileşince Baba Yaga'yı öldürmüş.Çünkü onu affederlerse şanslarının yaver gitmeyeceğine inanıyorlarmış.

Bir müddet sonra Kotoma ile tüccarın kızı evlenmiş.Bir zamanlar Prens İvan'ın öğretmeni ve sadık yardımcısı Katoma, Prens İvan'ın evli olduğu Güzel Anna'nın ona kötülük yaptığından haberdarmış.Prens İvan'ı kurtarmak için Güzel Anna'nın memleketine giden Katoma prensesle yüzleşmiş ve onun kötürüm kalmasına neden olan,Prens İvan'a muhtelif acılar çektiren Güzel Anna,yaptıklarından pişman olup zararı dokunduğu herkesten özür dilemiş.

Tablo 8. Rus Masallarında Bulunan Kök Değerlerin Sayısı

KÖK DEĞERLER	SAYI
ADALET	14
DOSTLUK	4
DÜRÜSTLÜK	3
ÖZ DENETİM	5
SABIR	4
SAYGI	8
SEVGİ	10
SORUMLULUK	15
VATANSEVERLİK	4
YARDIMSEVERLİK	24

Tablo 9. Rus Masallarında Bulunan Diğer Değerlerin Sayısı

DİĞER DEĞERLER	SAYISI
-----------------------	---------------

AİLE BİRLİĞİNE ÖNEM VERME	12
BAĞIMSIZLIK	3
BİLİMSELLİK	4
ÇALIŞKANLIK	2
DAYANIŞMA	5
DUYARLILIK	22
ESTETİK	7
GÜVEN	3
MERHAMET	15
MİSAFİRPERVERLİK	8
PAYLAŞMA	3
VEFA	15

4.3.ALMAN MASALLARINDA TESPİT EDİLEN DEĞERLER***

1. Masal: Kurbağa Prenses

Masalın Muhtevası: Bir gün, kralın en küçük kızı bahçede çok sevdiği altın topuyla oynarken topu kuyuya düşer. Bu duruma içerleyen prensesin üzgün halini gören kurbağa onu yanına alması ve hiçbir vaziyette yanından ayırmaması şartıyla topu kuyudan çıkaracağını söyler. Prenses kurbağanın şartını kabul eder lakin topuna kavuştuğu vakit sözünü yerine getirmez. Ertesi gün prensesin beklemediği bir olay vuku bulur ve kurbağa saraya kadar gelir. O esnada hep beraber yemek yemekte olan

***Bu bölümde incelenen Alman masalları için (Grimm, W., and Grimm, J. (2016). *Grimm Masalları*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.) adlı eser kullanılmıştır.

saray mensuplarının yanında prensese sözünü hatırlatır. Kral, kurbağanın söylediklerini işitince kızına verdiği sözü tutması gerektiğini telkin eder. Verdiği söze göre prensesin kurbağayı yanından hiç ayırmaması gerektiği için birlikte uyumaya giderler. Kurbağanın yanında olmasından hoşnut olmayan prenses onu alır ve duvara atar. Bu olay neticesinde duvara çarpan kurbağa çok yakışıklı bir prensese dönüşür ve prensese bir cadı tarafından nasıl büyüye maruz kaldığını izah eder. Sonrasında prens ile prenses evlenir ve prensin sadık uşağın “Heinrich”in refakatinde prensin memleketine dönerler (Grimm and Grimm, 2016: 1-6).

Anlatıdaki Kişiler: Kral, prenses, Kurbağa Prens, saray mensupları, cadı, Heinrich.

Değerler

Merhamet: Altın topunu kuyuya düşüren prenses ağlayıp dururken kuyudaki kurbağa onun bu üzüldü ve ona merhamet karşı merhamet besler.

“Öyle yanık yanık feryat ediyorsun ki, taş olsa dayanmaz, insanın erir yüreği” (Grimm ve Grimm, 2016:1).

Sevgi: Kurbağa Prens, yaptığı iyiliğe karşılık prensesin ona sunduğu maddi teklifleri kabul etmez. Sadece prensesten onu sevmesini talep eder ve sevginin her şeyden daha üstün olduğunu şu sözlerle ifade eder:

“Giysilerin de senin olsun, inci ve mücevherlerin de, altın tacın da! Sen yeter ki beni sev, beni arkadaş edin kendine, yanından ayırma!” (Grimm ve Grimm, 2016:2).

Sorumluluk:Kral prensesten verdiği sözün sorumluluğuna uygun hareket etmesini ister ve prenses bu sorumluluğu yerine getirdiğinde ona farklı bir dünyanın kapıları aralanır.

Kral prensese madem söz vermişsin,sözünü tutacaksın. (Grimm ve Grimm, 2016:4).

Vefa: “Heinrich” adındaki sadık uşak efendisine büyü yapılınc üzüldü ve yıllarca kendisine hizmet ettiği efendisini bir an olsun aklından çıkarmaz. (Grimm ve Grimm, 2016:5).

2. Masal: Sadık Johannas

Masalın muhtevası: Ülkenin ölüm döşegindeki yaşlı en güvendiği adamını(Sadık Johannesi) ölmeden önce görmek ister ve onu yanına çağırır onun huzuruna çıkınca ona oğlunu emanet eder kendisi öldükten sonra ondan prensin sarayın tüm odalarını gezdirip hazinenin tanıtılmasını ister lakin koridorun sonunda bulunan odaya oğlunun sokmamasını aksi takdirde oğlunun odada bulunan Altın Dam`ın Prensesi`nin resmini görünce aşık olacağını söyler. Oğlunun söz konusu prensese aşık olmasını istememesi ona ulaşmanın zor olması hatta prensese ulaşma arzusunun ölümle neticelenebileceğini düşünmesindedir.

Kral gerekli konuşmayı yaptıktan sonra ve Sadık Johannes`ten istediği sözü alınca ruhunu teslim eder. Bir müddet kralın yası tutulduktan sonra Johannes, prensin oraya girmesini istemez fakat Prens ısrarından ve otoritesinden dolayı ona engel olamaz Prens odaya girince beklenen olay hasıl olur ve resmini gördüğü prensese aşık olur.

Prens ve sadık Johannes ulaşılması güç olan Prensese çeşitli oyunlara başvurarak ulaşır. Altın Damın Prensini yanlarına alıp saraya dönmek üzere yaptıkları yolculukta hayvanların dilinden anlayan Johannes ,kargaların kendi aralarında başına gelecek kötü olaylar konuştuğundan şahit olur. .Kralı bekleyen felaketler silsilesinden bu sayede haberdar olan Johannes bu felaketleri engellemek için Kralın mana veremediği eylemlerde bulunur. Bu eylemlere bir anlam veremeyen Kral ilk etapta Sadık Johannes in yanlış bir şey yapmayacağını düşünse de iyice anlamsızlaşan hareketlerinden dolayı onun infazına karar kılar. Johannes yaptığı eylemler ile ilgili icazet verirse taş dönüşeceğini kargalardan işittiği için infaz edileceği Son ana kadar susar susmanın artık ona bir fayda sağlamayacağını anlayınca kargalardan işittiği ve engellemek istediği felaketleri Prene anlatır. Anlattığı anda da baştan aşağı taş kesilir. Prens ve prenses kendilerini korumak maksadıyla feci bir sona maruz kalan Johannes için aşırı derecede üzülür ve onun taş kesilen vücudunu alıp yatak odasına koyarlar. Prens her gün Johannes in taş kesilen yüzüne bakar ve onunla konuşup pişmanlığını dile getirir.Bir gün beklenmedik bir olay vuku bulur ve taş kesilen vücut dile gelir. Johannes prene onu tekrar hayata döndürmek isteyip istemediğini sorar ve bunun için hayatta en sevdiği şeyi gözden çıkarması gerektiğini anlatır.

Prens Johannes için her şeyi yapmaya hazırdır ve ne gerekiyorsa feda edeceğini belirtir. Johannes prense ikiz çocuklarını eliyle öldürür, çocuklarının kanını taştan vücuduna sürerse yeniden hayata döneceğini söyler. Prens bu feci eylemi gerçekleştirmekte güçlük çekse de kendisini korumak amacıyla bu hale gelen fedakar dostu için ikiz çocuklarını öldürüp ve taş kesilmiş Johannes in vücuduna sürer. Bu eylemi gerçekleştirdince büyü bozulur ve Johannes, eski haline döner. Prense bu sadakatinin karşılığını alacağını ifade eder ve çocuklarını hayata döndürür. Bunun üzerine Genç Kral sevinçten deliye döner. Olaylar gerçekleşirken kilisede olan kraliçe de Sadık Johannes i karşısında görünce çok mutlu olur Prens ona olan hâdiseleri anlatır ve hep birlikte mutlu bir ömür sürerler(syf:36-46)

Not:Bu masalın içeriği Türk masallarındaki " Kandohar Padişahın Kızı" ve Rus masallarındaki "Sadık Dost" masalı ile aynıdır.

Anlatıdaki Kişiler: Yaşlı Kral, Sadık Johannes, Prens, Altın Dam`ın Prensesi, hizmetliler, kuymcular, kargalar, ikiz çocuklar(prens ve prensesin çocukları)

Masaldaki Kök Değerler:

Sorumluluk:

Sadık Johannes, Kral ve ailesine layıkıyla hizmet eder, ona verilen görevlerini ne pahasına olursa olsun yerine getirir. Verdiği sözlerinde sorumluluğuna uygun davranışlar sergiler.

“...Sözümü tutacağıma hiç kuşkunuz olamasın! Babanıza nasıl sadakatle hizmet ettimse size de öyle hizmet edeceğim canım pahasına da olsa yapacağım bunu!”(syf:37)

Yardımseverlik:

Sadık Johannes prense her konuda yardımcı olur ve onun amaçlarına ulaşması için ona fikirler verir.Prensin çok istediği Altın Damın Prensesine ulaşma srüveninde Johannes ona yardımcı olur.

“...Derken gemi denize açılmış gide gide nihayet Altın Damın Prensesinin yaşadığı kente gelmişler.

Sadık Johannes demiş ki ‘Siz gemide kalın Yüce Kralım! Kim bilir bakarsınız prensesi alıp getirebilirim yanımda...’(syf:39)

Öz Denetim:

Prens Sadık Johannesin yaptığı ve kendisine saygısızlık addedilebilecek eylemlerde dolayı ilk etapta nu cezalandırmaz. Sinirlense dahi kendine hakim olur ve çevresindeki insanların tepkilerine rağmen denetimli davranır.

“Ama Kral: ‘Benim iyiliğimi düşünmese yapmazdı böyle bir şey! İlişmeyin ona , o benim Sadık Johannesimdir!’ deyip susturmuş hepsini.”(syf:43)

Diğer Değerler:

Güven:

Sadık Johannes in sevilmesini sağlayan en büyük etken onun güvenilir kişiliğidir. Kraliyet ailesinin ona duyduğu Güven onu onların en sevdiği kişi haline getirmiştir. Bu durum insan ilişkilerinde " Güven" derinin neden önem arz ettiğinin ifadesidir.

"Sadık Johannes en sevdiği adamıymış kralın; kendisine Sadık Johannes denmesi ömür boyu sadakatle hizmet içinmiş."(syf:36)

Estetik:

Sarayda bir odada saklanan Altın Dam ın Prensesinin resmi kişide estetik haz uyandıracak niteliktedir.

"...Bir de ustalık ve yapılmış ki, insan sanki canlı sanır, dünyanın altını üstüne getirse, bu resimden daha çarpıcı, güzel bir şey olamaz, diye düşünürmüş,"(syf:37)

Vefa:

Prens, kendisini her türlü kötülükten koruyan ve onun için hayatını hiç düşünmeden tehlikeye atan Johannes e karşı derin bir vefa borcu hisseder. Öyle ki, onu hayata döndürmek için kendi oğullarının kıymayı bile göze alır.

"...Kral, canı gibi sevdiği oğullarını kendi eliyle öldürülmesi gerektiğini duyunca irkilmış birden ama, hemen Johannes in o eşsiz sadakati aklına gelmiş, onun kurtarmak için canını verdiğini düşünmüş, kılıcını çektiği gibi 2 yavrusunun da kafasını uçurmuş. "(syf:45)

Aynı şekilde kraliçe de Johannes e karşı vefa borcu hisseder ve onu kurtarmak için her türlü duruma razı gelir.

"... Madem kendisi o eşsiz sadakati gösterdi, bizim de ona karşı böyle davranmamız boynumuzun borcudur."(syf:45)

3. Masal: On İki Kardeş

Masalın Muhtevası:

Ülkenin birinde on iki tane erkek çocuğu olan bir kral ile bir kraliçe yaşarmış. Kral, kraliçeye bir kız çocukları olduğu takdirde servetlerini sadece ona bırakmak maksadıyla on iki erkek çocuğunu infaz ettireceğini söylemiş. Bu işten kraliçe oğullarını babasının söylediklerine karşı uyarılmış ve tedbirli olmak için saraydan ayrılmaları gerektiğini söylemiş. On iki kardeş saraydan ayrılmış ve bir kız kardeşleri olduğundan emin olunca da hayatlarını sürdürmek için ormanın içlerine doğru yol almış. Kardeşler, ormanda karşılarına çıkan bir kulübede ikamet etmeye başlamış. Bahsi geçen kulübe büyümlü bir kulübeymiş ve erkek kardeşler, zamanın nasıl geçtiğini anlamadan on yıl boyunca bu kulübede yaşamışlar.

Onlar ormanda yaşamaya devam ederken doğumuyla birlikte infazlarını kesinleştiren kız kardeşleri büyüp serpilmiş; fakat ne erkek kardeşlerinin varlığından ne de babasının bu acımasız kararından haberdarmış. Prenses, bir gün kirli çamaşırlar arasında on iki erkek gömleği görmesiylse içine düşen şüphe sayesinde olan olayları annesinden dinlemiş ve her ne pahasına olursa olsun kardeşlerini bulmaya ant içmiş. Yola revan olduğunda akşam olduğunda lanetli kulübenin olduğu mevkiye gelmiş. Kulübeden içeri girer girmez de en küçük ağabeyi Bünyamin'i görmüş ve bir müddet

konuştuktan sonra kardeşler birbirine kavuştuğunu anlamış. Diğer ağabeyler de eve gelince güzeller güzeli kız kardeşleriyle tanışmışlar ve hep birlikte yaşamaya başlamışlar. Kız kardeş, ağabeyleri için temizlik ve yemek işleriyle ilgileniyormuş. Bir gün lanetli kulübenin yanı başında bulunan küçük bahçede on iki tane zambak bulan genç kız, bu zambakları ağabeylerine vermek maksadıyla koparmış. O anda feci bir olay hasıl olmuş on iki ağabey karga olup uçmuş. Lanetli kulübe ve bahçede bir anda yok olmuş. Ormanda biçare bir şekilde kalan kız, yaşlı bir kadına rastlamış ve kadın ona başına gelen olayların nedenini açıklamış. Kulübenin büyüdüğü bir kulübe olduğunu on iki zambağında ağabeylerinin temsilen orada bulunduğunu anlatmış. Artık ağabeylerinin ömürleri boyunca karga olarak yaşamlarını devam edeceğini de eklemiştir. Olanlara sebebiyet veren kız kardeş, ağlayarak yaşlı kadına onları kurtarmanın bir yolu olup olmadığını sormuş.

Yaşlı kadın, kızın gerçekleştiremeyeceğini düşünmesinerağmen yedi yıl boyunca hiç konuşup gülmezse ağabeylerini eski haline döneceğini söylemiş. Genç kız bunu duyduğu andan itibaren yüksek bir ağacın tepesine oturmuş, ne konuşmuş ne gülmüş. Bir gün kralın biri ormanda avlanırken ağacın etrafında dolaşan tazı sayesinde prensesi görmüş ve ona aşık olmuş. Onunla evlenmeye karar veren kral prensesin yaptığı baş hareketleriyle onunda onayını almış. Prensese alıp saraya dönünce düğünleri için şenlikler düzenlenmiş fakat prenses bu süreçte ne konuşmuş ne de gülmüş. Kral ve kraliçe mutlu bir hayat sürerken kralın kötü niyetli annesi hiç konuşup gülmeyen kraliçenin özellikle gülmemesi nedeniyle ona çeşitli fenalıklar yakıştırmış. Oğlunu kraliçeye karşı doldurmuş ve kral bu söylemlerden dolayı karısının infazına karar vermiş.

Kraliçe ateşte yakılmak suretiyle öldürüleceği esnada yedi yıllık süre bitmiş ve on iki karga sarayın etrafında belirmiş. Karga kılığında kurtularak insan suretine dönmüşler. Artık konuşmasını engelleyecek bir durum kalmayınca kraliçe konuşmuş ve başından geçenleri anlatmış. Hep birlikte mutlu bir yaşam sürmüşler(Grimm and Grimm, 2016:517-563).

Anlatıdaki Kişiler:

Kral, kraliçe, on iki erkek kardeş, prenses, yaşlı kadın, kral(II) ve annesi.

4. Masal: Erkek Kardeş ile Kız Kardeş

Masalın Muhtevası: Biri kız diğeri erkek iki kardeş üvey annelerinin kendilerine zalimce davranmasından dolayı müşkül şartlar altında bir yaşam sürmektedir. Bu sebeple iki kardeş evden kaçmaya karar verir. Yola bir müddet sonra büyük bir ormana gelirler. Burada bir ağaç kovuğunda uyuyup dinlendikten sonra tekrar yola çıktıklarında erkek kardeş çok susadığını söyler. Uzaktan gelen bir su sesine kulak verip suyun kaynağını aramaya koyulurlar, lakin ormandaki Pınarlar Cadılık mezuniyetlerine sahip üvey anne tarafından büyülenmiş tir. Bunu anlayan kız kardeş erkek kardeşini buldukları pınarlardan su içmemesi konusunda uyarır Fakat artık susuzluğa tahammülü kalmayan erkek kardeş neticesi ne olursa olsun çıkacak ilk pınardan su içeceğini söyler. Nitekim dediğini yapar ve büyüün etkisi ile Ceylan'a dönüşür. İki kardeş bu feci olay karşısında bir müddet yürüdüktan sonra karşılına çıkan bir kulübede durumu kabullenerek yaşamlarını sürdürürler.

Bir gün ormanda ülkenin kralı büyük bir av partisi düzenler. Dört bir yanda bu partiden gelen sesler işitilir ve kardeş de bu partilere gitmeye can atar. Kız kardeş, olması şartıyla ona izin verir; ceylan partiden dönerken peşine avcılar takılır. Bu Avcıları atlatan Ceylan sağ salim eve döner ve ertesi gün de şenliklerin yapıldığı alana gider. Dönüşte avcılar tarafından hafifçe yaralanan Ceylan, ertesi gün kendini iyi hissedince kardeşine ısrar ederek tekrar şenliğe katılır. Kral ve Avcıları iki gündür dikkatlerini çeken bu esrarengiz ceylan 'ı üçüncü gün takip edip kız kardeş ile yaşadığı kulübeye ulaşırlar.

Kral kızı görünce aşık olur ve onunla evlenmek istediğini beyan eder. Kız erkek kardeşinin de yanında gelmesi şart ile bu teklifi kabul eder. Sarayda hep birlikte mutlu bir şekilde yaşadıktan sonra üvey anne onların öldüğünü tasavvur ederken mutlu bir ömür sürdüklerini öğrenince onlar için hain planlar yapar.

Kraliçenin hamile kalıp bir erkek çocuk dünyaya getirdiği esnada Kral avdadır. Bunu fırsat bilen üvey anne, öz kızını da yanına alıp saraya gider ve hizmetçi kılığına girerek kraliçenin odasına kadar girerler. Kraliçeye banyo etmesine yardım edeceklerini söyleyerek onu banyoya götürürler. Kraliçeyi küvete koyarak onu ölüme terk ederler. Cadı Cadı olan üvey anne öz kızına bir başlık geçirerek onun tıpkı çiçek

gibi görünmesini sağlar. Avdan dönen Kral sahtekar olan cadının kızını kraliçe zanner ve oğlunun doğum haberine de çok sevinir.

Ölmüş olan Kraliçe ise geceleri hem bebeğini görmek hem de Ceylan kardeşinden haberdar olmak için saraya gelir. Bu olaya şahit olan dadı olanları anlatır. Kral duyduklarına inanamayarak yarın akşam çocuğun yanında kendisi kalmak ister.

Dadı 'nın söylediği gibi gece yarısı ölmüş kraliçe gelir. Kral saklandığı yerden fırlar kraliçeyi tutup bırakmaz. Bu olaydan sonra Kraliçe tekrar canlanır, üvey anne ve kızının yaptığı hain planları Krala anlatır. Kral duyduklarının neticesinde onları ölümle cezalandırır. Üvey anne ölünce onun büyülediği ceylan kardeş de eski haline geri döner ve hep birlikte mutlu bir yaşam sürerler.(syf:71-86)

Anlatıdaki Kişiler: Erkek kardeş(ceylan),kız kardeş(kraliçe), üvey anne(cadı) ve öz kızı, Kral, avcılar, Kral ve Kraliçenin oğlu, dadı, nöbetçiler.

Masaldaki Kök Değerler

Sabır:

Erkek kardeş, susayınca ilk etapta kız kardeşinin sözünü dinleyerek,sabırlı davranarak büyülü pınardan su içmez.Bu sabırlı davranışı onu büyülenmekten kurtarır, lakin ne zaman ki sabrı tükenip su içer, büyülenerek bir ceylana dönüşür.Bu durum masalda "sabır" değerinin hayati önem taşıdığını gösterir.

"...Eh ne yapalım, bende bekler bundan sonraki bulacağımız sudan içerim."(syf:73)

Adalet:

Kraliçenin ölümüne sebebiyet veren,kardeşininde büyülenmesine sebep olan cadı üvey anne ve işbirlikçi öz kızı Kral tarafından cezalandırılır.

"...Cadı uvey annesiyle kızının kendisine yaptıklarını Krala bir bir anlatmış .Kral da her ikisini yargıç önüne çıkarmış; anayla kız yaptıkları kötülüklere karşılık ölüm cezasına çarptırılmışlar."(syf:86)

Aile Birliğine Önem Verme:

Kral kız kardeşle evlenmek isteyince kız kardeş bu cazip teklifi kardeşinde onunla gelmesi şartıyla kabul eder.Bu durumda iki kardeşin birbirlerinden ayrılmak istemeyip "aile" bilincine sahip olduğunun ifadesidir.

Diğer Değerler

Duyarlılık:

Birlikte yaşam mücadelesi veren iki kardeş birbirinin hal ve psikolojik durumlarına kayıtsız kalmaz. birbirlerine teselli vermek için çabalarlar.

"... Kız kardeş Zavallı kardeşinin büyülenmiş görünce başlamış ağlamaya ;küçük ceylan da gözlerinden yaşlar akıtarak kız kardeşinin yanı başında mahzun mahzun dikilmiş.Derken kız kardeş ağzını açıp şöyle demiş ' Ağlama benim canım Ceylan kardeşim! Nasıl olsa yanındayım Senden hiç ayrılmayacağım.'syf:73)

Merhamet:

Kız kardeş , Ceylan kardeşinin onu av partisine yollamak istemez.Kardeşi çok üzülünce ona merhamet eder ve gönderir.Kız kardeşin bu merhametli davranışı ona güzel bir dünyanın kapısını da aralar.

"... 'Av korularının sesini duydum mu bir ateştir düşüyor içime, sanıyorum kalbim duracak.' O bunları söyleyince kız kardeşi üzüle üzüle açmış kapıyı."(syf:79)

"...Kız da 'Evlenirim tabi` diye cevap vermiş 'Ama ceylan kardeşim de benimle gelecek,onu yalnız bırakamam` demiş.(syf:81)

5. Masal: Üç Yılan Yaprağı

Masalın Muhtevası:

Yoksul bir adamın oğlu, babasının geçimlerini sağlamakta zorlandığını fark edince artık kendi geçimini üstlenmesi gerektiğini fark eder ve bunun için yola koyulur. O esnada ülkesinde savaş çıkmış bir kralın varlığından haberdar olur ve onun hizmetine girer. Savaş süresince kahramanca davranır, bu sayede kralın övgüsüne nail olur. Kral onu yüksek makamlara getirir, ona servet bahşeder ve onun ülkenin hatırı sayılır kişilerinden birisi olmasını sağlar.

Kralın güzelliğiyle nam salmış henüz evlenmemiş bir kızı vardır. Prenses, her kim ki o öldüğü vakit onunla diri diri toprağa gömülmeyi göze alırsa onunla evleneceğine ant içmiştir. Bu durum onunla evlenmek isteyen çoğu kişiyi bu isteğinden vazgeçirmiştir. Lakin bahsi geçen gözü pek delikanlı nu şartı kabul ederek prensesle evlenir. Bir müddet mutluluk içinde yaşayan bu çiftin mutluluğu bir gün prensesin ölümüyle son bulur. Genç oğlan da verdiği sözün neticesinde prensesle birlikte kraliyette bir mezar odasına kapatılır. Genç oğlana bir müddet hayatta kalmasını sağlayacak yiyecek/içecek temin edilir. Bir gün mezar odasında deli kanlı beklenmedik bir olaya şahit olur:

Karısının tabutuna doğru gelen bir yılanı cesede zarar vermemesi için öldürür. Sonrasında başka bir yılan üç yaprakla gelir ve ölmüş yılanı bu yapraklar vasıtasıyla diriltir. Bu olaya tanıklık eden genç oğlan, karısını aynı yöntemle hayata döndürür ve birlikte kralın huzuruna çıkarlar. Prensesi ve damadını karşısında gören kral çok sevinir.

Bir gün oğlan karısını da yanına alarak babasının memleketine doğru deniz aşırı bir yolculuğa çıkar. Tekrar dirildikten sonra hal ve tavırları değişen prenses, geminin kaptanına aşık olur ve onunla birlik olup kocasını denize atar. Olayları gözlemleyen oğlanın sadık yardımcısı onu denizden çıkarır ve sihirli yapraklar sayesinde diriltir. Oğlan ve yardımcısı olanları krala anlatmak amacıyla prenses ve kaptandan önce saraya varmak için yola revan olur. Kral onları dinler ve prensesin dönüşünü bekler prenses su ortağı kaptanla birlikte saraya gelir ve krala kocasının amansız bir hastalık neticesinde öldüğünü izah eder. Kral işittiklerinin yalan olduğunu bilmektedir ve kızıyla kaptanı yaptıkları hainliğin neticesinde cezalandırır (Grimm and Grimm, 2016:117-121).

Anlatıdaki Kişiler:

Yoksul adam ve oğlu, kral, askerler, prenses, nöbetçiler, iki yılan, kaptan, uşak.

MasaldakiKök Değerler:

Öz Denetim: Yoksul adamın oğlu kendi geçimini sağlayabileceğini fark ettiği zaman çalışacak bir bulmak amacıyla evden ayrılır.

“ ‘Canım babacığım! Bakıyorum elin çok dar, ben de sana yük oluyorum iyisi mi gideyim buradan, kendi ekmeğimi kazanayım’”(Grimm and Grimm, 2016:117).

Vatanseverlik:

Genç oğlan katıldığı savaşta zor şartlar altında da olsa savaş meydanını terk etme ve kahramanca savaşır. Aynı zaman da askerleri de cesaretlendirecek söylemlerde bulunur.

“... Oğlanın sağındakiler ve solundakiler patır düşüp ölmüş, kumandanları da can verince geride kalanlar kaçmaya davranmış, ama oğlan öne çıkıp cesaretlendirmiş onları: ‘Vatanımızın elden gitmesine göz yumamayız!’ diye haykırmış” (Grimm and Grimm, 2016:117).

Sevgi:

Genç oğlanın kralın kızına duyduğu aşk öylesine büyüktür ki kız öldüğü vakit onunla diri diri mezara girme durumunu dâhi kabul eder.

“ ‘...KIZINIZ benden önce ölürse kendimi diri diri onunla mezara gömdüreceğim. Ama yüreğimdaki sevgi ateşi öyle büyük ki, işin tehlikesi umurumda değil’”(Grimm and Grimm, 2016:118).

Yardımseverlik:

Genç adam, prenses olan eşi ve yol aldıkları geminin kaptanı tarafından ihanete uğrayıp öldürülmek istendiği vakit sadık uşağı onun yardımına koşar ve onu tekrar hayata döndürür.

“...Uşak efendisini sudan çıkarmış hiç yanından ayırmadığı yılan yapraklarını ağzının ve gözlerinin üzerine koymuş, efendisini de yine dirilip kalkmış ayağa”
(Grimm and Grimm, 2016:120).

Adalet:

Genç adamın ihanete uğraması ve akabinde öldürmek istenmesi kral tarafından kabul edilemez bir suç olarak değerlendirilir. Bu suçların faillerinden biri kendi kızı olmasına rağmen suçlulara hak ettikleri cezayı vermekten kaçınmaz.

“...’Hak ettiğin cezaya çaresiz çarptırılacaksın!’ sonra kızıyla suç ortağının, dibine delikler açılmış bir kayığa bindirilerek denizin ortasına bırakılmasını emretmiş; çok geçmeden dalgalar her ikisini de yiyip yutmuş” (Grimm and Grimm, 2016:121).

Diğer Değerler:

Vefa:

Kral, savaş sonrasında ülkesi için kahramanca savaşan gözü pek genç adamın ülkeye sağladığı yararı göz ardı etmez ve onu mükâfatlandırır.

“Kral kazanılan zaferin tek başına oğlanın eseri olduğunu işitir işitmez, onu herkesten üstün bir mevkiye getirmiş, kendisine büyük servetler bağışlamış ve ülkenin en başta gelen adamı yapmış” (Grimm and Grimm, 2016:117).

Aile Birliğine Önem Verme:

Kral, ölen kızına ve öldüğünü düşündüğü damadına kavuşunca ailesi tekrar bir araya geldiği için çok sevinir.

“...Kral da gelip kapıyı açtırmış, kızıyla damadını sağ sağlim karşısında görünce bütün derdi, üzüntüsü uçup gitmiş, sevincinden deliye dönmüş” (Grimm and Grimm, 2016:119).

6.Masal: Kül Kedisi

Masalın Muhtevası: Zengin bir adamın karısı ölünce kızıyla bir başına kalmış. Aradan bir müddet zaman geçince adam bir kadınla evlenmiş ve kadın iki kızıyla birlikte adamın evine yerleşmiş. Güzellik konusunda bir kusuru olmayan kızlar kötü kalpli kimselermiş. Sürekli çalışıp evin her türlü işini gören Külkedisine kötülük yapma konusunda çekimser davranmıyorlarmış. Gün boyunca çalışıp yorgun düşen kızın yatağına bile gitmesine izin vermiyorlarmış. Böylelikle küller arasında uyumak zorunda kalan kıza "Külkedisi" adını vermeleri bu olaydan ileri geliyormuş.

Bir gün kızın babası panayıra gideceği esnada kızlara bir istekleri olup olmadığını sormuş. Üvey kızlar İnciler ve mücevherler isterken Külkedisi ise şapkasına

dokunacağı İlk dal parçasını getirmesini rica etmiş. Külkedisi babası dönünce onun getirdiği fındık dalını götürüp annesinin mezarının başına dikmiş veda parçasını gözyaşlarıyla sulamış. Dal parçası Günden güne büyük yeşermiş kocaman bir ağaç olmuş. Külkedisi her ÜÇ günde bir Bu ağacın altına oturup dua ediyormuş. Her seferinde de beyaz bir güvercin gelip ağaca konuyor kızın her ne dileğin varsa hasıl olmasını sağlıyormuş.

Günler bu şekilde geçerken ülkenin kralı bir şenlik tertip etmiş ve ülkede ne kadar genç kız varsa bu şenliğe davet edilmiş. Bu şenlik vasıtasıyla prens uygun olan bir kız seçilip kızın prensle evlenmesi tasavvur ediliyormuş. Bu şenlik, haliyle Külkedisinin üvey kardeşlerinin de dikkatini çekmiş ve hemen külkedisini kendilerine hizmet etmesi için yanlarına çağırılmışlar. Ona çeşitli direktifler vererek hazırlıkları için ne gerekiyorsa yaptırmışlar. Söylenenleri yerine getiren Külkedisi sürekli ağlıyormuş çünkü kendisi de saraya gidip şenliğe katılmayı arzuluyormuş. Üvey annesinden izin istemiş lakin üvey annesi külkedisini hakir görmüş ve vaziyetinin şenlik için uygun olmadığını söylemiş. Külkedisi yalvarmaya devam edince de ondan yapılması güç işler yerine getirmesini istemiş. Külkedisi bu işleri kuşların yardımı ile yerine getirmiş fakat üvey anne yine de onu şenliğe götürmemiş.

Bunun üzerine Külkedisi evdeki herkes cehenneme gitmek üzere evden ayrıldıklarında annesinin mezarına gitmiş ve fındık ağacına seslenerek ondan şenliğe uygun bir kıyafet talep etmiş. O isteğini dile getirir getirmez ağacın üzerindeki kuş ona eşsiz güzellikte bir elbise ve bir çift ayakkabı atıvermiş. Böylece şenliğe katılan Külkedisi saraya gider gitmez herkesin dikkatini çekmiş. Üvey annesi ve kız kardeşleri onun yabancı ülkelerden gelen bir prenses olduğunu tasavvur etmiş.

Prens Külkedisini görünce onu dansa kaldırmış. Tüm gece onunla dans etmiş, Külkedisi ile dans etmek isteyen diğer kişilere de müsaade etmemiş.

Gecenin sonunda Prens Külkedisi ne onu eve bırakmayı teklif etmiş lakin Külkedisi prensin elinden kurtuldu gibi hemen eve koşmuş. Onu takip eden prensten bir şekilde saklanmış. Üç gece boyunca olaylar benzer şekilde tezahür etmiş. Üçüncü gecenin

sonunda prens merdivene zift sürdürmüş, böylelikle her gece şenlikten aceleyle ayrılan Külkedisinin ayakkabılarından biri zifte yapışmış.

Prens ayakkabıyı yerden almış ve Külkedisinin oturduğu eve gelmiş. Diğer geceler Külkedisini bir müddet takip edebildiği için evini biliyormuş. Külkedisinin babasına gitmiş ve elindeki som altından ayakkabının bu evde ikamet eden kızlardan birine ait olduğunu ileri sürerek evdeki kızların ayakkabıyı denemesini talep etmiş. Üvey kızlardan biri annesinin isteği üzerine başparmağını keserek ayağını ayakkabıya sığdırmış lakin Prens ve onun Sarayı'na giderken fındık ağacına konan iki güvercin prensin gerçeği öğrenmesini sağlamış. Sıra diğer kıza gelince o da topuğunu kesmiş lakin güvercinler sayesinde yine gerçekler gün yüzüne çıkmış. Sonun da sıra külkedisine gelince ayakkabı ayağına herhangi bir zorlanmaya maruz kalmadan olmuş. Prens gerçek sevgilisini bularak saraya doğru yol almış.

Düğün dernek kurulunca üvey kardeşler de yaptıkları kötülüklerden dolayı yüzleri kızarmadan saraya gitmişler. Gelinle damat kiliseye giderken yanlarında bulunan güvercinler üvey kardeşin gözlerini oymuşlar. Bunun üzerine kötü kalpli üvey Kardeşler ölene kadar kör kalmış. (syf: 156-170)

Anlatıdaki Kişiler: Adam ve karısı, Külkedisi, üvey anne ve kızları, güvercinler, kuşlar, prens.

Masaldaki Kök Değerler

Dürüstlük:

Annesi ölürlen külkedisine son tavsiyesini dürüst olmasıdır. Annesi konuşmasının devamında bu sayede Tanrının yardımına nail olacağını ve yalnız kalmayacağını da ifade eder. Bu konuşmadan anlaşılacağı üzere "dürüstlük" değeri insanın sahip olması gereken önemli bir meziyettir.

" ' Sevgili yavrucuğum! Hayat da her zaman dürüst ve iyi ol! O zaman Tanrı senden yardımını esirgemez bende gökyüzünden hep sana bakar senin yanında olurum.' "(syf: 156)

Sabır:

Külkedisi annesi ve kardeşlerinin ne yaptığı her türlü eziyeti katlanır. Onlara hiçbir şekilde karşı çıkmaz.

"... Bütün gün çalışarak yorgun düştüğünde gidip yatağa yatmasına da izin vermiyor, ocağın başında küller içinde uyumak zorunda bırakıyorlarmış."(syf:157)

Yardımseverlik:

Külkedisi ne zaman müşkül bir durumda olsa yetiştirdiği fındık ağacına konan güvercin ona yardım eder ve her ne dileği varsa hasıl olmasını sağlar.

"... Her defasında da tüyleri beyaz bir kuş gelip ağaca konuyor, kız gönlünden ne dilek geçirir Tanrı'dan ne isterse yukarıdan ona atı veriyormuş."(syf: 158)

Adalet:

Külkedisi çektiği eziyetlerin neticesinde Prens ile evlenirken ona türlü kötülükler yapan üvey kardeşler ömürlerinin sonuna kadar kör kalmaya mahkum olur.

"... Böylece yaptıkları kötülüğün ve düzenbazlığı cezası olarak iki üvey kardeş ölene kadar kör kalmış." (syf: 157)

Diğer Değerler:Duyarlılık:

Annesini kaybeden Külkedisi, annesinin ölümüne çok üzülür. Onun tavsiyelerini de hiç unutmaz.

"Annesi öldükten sonra kız Allah ın her günü evden çıkıp onun mezarını ziyaret etmiş, ağlayıp gözyaşı dökmüş, iyilik ve doğruluk yolundan ayrılmamış hiç." (syf:156)

Çalışkanlık:

Külkedisi evde her ne iş yapılması gerekiyorsa günü gününe yapar.

" Kızcağız Şafak sökmeden kalkıyor, çeşmeden su taşıyor, ateş yakıyor, yemek pişiriyor, çamaşır yıkıyormuş." (syf: 157)

Dayanışma:

Üvey annesinin Külkedisine buyurduğu zorlu işleri kuşlar işbirliği yaparak halleder.

"... O böyle söyler söylemez kar gibi beyaz iki güvercin uçup gelerek mutfak penceresinden girmiş içeri. Onların ardından kumrular sökün etmiş, derken gökyüzünde uçan ne kadar kuş varsa pat pat kanat çırpıp cıvıldaşarak dolmuş mutfağa, külün çevresine konmuşlar..."(syf: 160)

7. Masal: Şeytanın Saçından Üç Altın Tel

Masalın Muhtevası: Ülkenin kralı bir köyden geçerken köyde neler olup bittiği ile ilgili malumat almak ister. Köy halkı, krala köyde bir çocuğun dünyaya geldiğini, çocuğun vücudunun şans zarıyla kaplı olduğunu ve kahinlerin söz konusu çocuğun on dört yaşına geldiğinde kralın kızıyla evleneceğini müjdelediklerini söyler. Duydukları karşısında hiddetlenen kral, çocuğun anne ve babasının yanına gider. Onlara yoksul kimseler olduklarını, yeni doğan bu çocuğu kendisine vermelerini ve çocuğu bakıp büyütme istediğini beyan eder. Çocuğun anne ve babası çocuklarını hiç tanımadıkları bu adama vermekte tereddüt etse de çocuklarının şanslı bir çocuk olduğunu düşünmeleri hasebiyle bu teklifi kabul ederler.

Kral, oğlanı bir sandığın içine koyar ve köyden uzaklaşır. Bir ırmak kenarına gelince de çocuğu sandıkla beraber derin sulara bırakır. Çünkü ilerde kızını kim olduğu belirsiz bu oğlana vermek istememektedir.

Kral böyle düşünmüş fakat olaylar sandığı gibi tezahür etmemiş. İrmakta batmayan bir sandık yüze yüze bir değirmenin su bendine takılmış. Değirmende çalışan biri içinde hazine olabilir umuduyla sandığı açmış lakin içinde bir bebek olduğunu görmüş. Hemen sandığı alıp değirmenci ve karısına götürmüş. Hiç çocuğu olmayan değirmenci ve karısı bu çocuğu kendi evlatları gibi bakıp büyütmüşler.

Günlerden bir gün kralın yolu bu değirmene düşmüş. Değirmenciye orada bulunan oğlanın çocukları olup olmadığını sormuş. Değirmenci ve karısı çocuğu nasıl bulduklarını anlatınca kral, bu çocuğun on dört yıl önce ırmakta ölüme terk ettiği çocuk olduğunu anlamış. Kral, bir gün yine çocuğu öldürmek maksadıyla ona bir tuzak hazırlamış. Çocuktan kraliçeye bir mektup götürmesini istemiş. Mektupta, mektubu

onlara ulaştıran bu çocuğun öldürölmesini beyan ediyormuş. Çocuk mektubu ulaştırmak için bir hayli yol aldıktan sonra bir kulübeye rastlamış ve çok yorulduğu için gece burada geçirmek istediğini söylemiş. Kadın, kulübenin bir haydut yatağı olduğunu söylemişse de çok yorulan oğlan geceyi orada geçirmekte ısrar etmiş ve çok geçmeden uykuya dalmış. Haydutlar kulübeye gelince kadına bu çocuğun kim olduğunu sormuş ve kadın, çocuğun masum bir kimse olduğunu ve kraliçeye mektup götürmek üzere yol aldığını söylemiş. Haydutlar mektubu açınca çocuğun mektubu götürdüğünde öldürölleceği beyanını okumuşlar ve çocuğa üzölmüşler. Mektubu değiştirerek prensesin bu çocukla evlendirilmesini beyan eden bir mektup yazmışlar. Çocuk, mektubu kraliçeye götürünce de düğün dernek kurulup prensesle evlenmiş.

Kral, saraya dönünce mektuptaki içeriğin değiştirildiğini anlamış ve çocuktan kızıyla evliliğinin devam etmesini istiyorsan cehenneme gidip şeytanın saçından üç altın tel koparmasını istemiş. Çocuk, bu vazifeyi kabul ederek yola çıkmış. Yolculuğu esnasında iki nöbetçi ve bir kayıkçı çocuğa kentte anlam verilemeyen muhtelif olayların sebebini sormuş. Çocuk da yolculuktan dönerken sorularını cevaplayacağını söyleyerek cehenneme gitmek üzere yoluna devam etmiş.

Çocuk cehenneme varınca orada şeytanın sütinesiyile karşılaşır. İyi niyetli bir kimse olan yaşlı kadın ona yardım edeceğini söyler ve onun güvenliğini sağlamak için onu bir karıncaya dönüştürüp eteğinin altına saklar. Çocuk sütinenin yardımları sayesinde hem kralın istediği gibi şeytanın saçından üç tele sahip olur. Hem de yolculuk esnasında ona sorulan çözümleri güç meselelerdeki sorunların kaynağını öğrenir. Saraya dönerken de nöbetçilere ve kayıkçıya sorunların kaynağını, söz konusu sorunları nasıl çözeceklerini anlatır. Bu iyiliğine karşılık da her iki kentin nöbetçisi ona yüklü miktarda altın bağışlar.

şanslı çocuk, eve dönünce kralın ona verdiği vazifeyi yerine getirdiği için tekrar karısına kavuşur(Grimm, I, 2016: 207-2015)..

Anlatıdaki kişiler: Yoksul kadın ve adam, şanslı çocuk, kahinler, köy halkı, kral, değirmenci, yamak, değirmencinin karısı, yaşlı kadın, haydutlar, kraliçe, prenses, kent nöbetçileri, kayıkçı, şeytan ve sütinesisi.

Masaldaki Kök Değerler:

Saygı: Değirmenci ve karısı, krala duydukları saygıdan dolayı onun isteğini geri çevirmez.

...”Değirmenciyle karısı da: ‘Götürür tabii, niye götürmesin, yüce kralımız emretsin yeter ki!’ demişler, oğlanı çağırıp hemen hazırlanmasını, yola çıkacağını söylemişler” (Grimm, I, 2016: 208).

Yardıms severlik: Şeytanın sütninesi, delikanlıyı şeytanın gazabından korumak amacıyla ona muhtelif yardımlarda bulunur.

“Şeytan olacak dev ertesi gün evden çıkıp gider gitmez, sütnine etekliğinin kıvrımından karıncıya çıkarıp onu yine insasn kılığına sokmuş. ‘Şlte sana devin saçından yolduğum üç altın tel!’ demiş. ‘Soruların cevabını da kendi kulağımla işitmişsindir.’ Oğlan da ‘evet, işittim, aklımda tutarım.’ diye cevap vermiş.

‘O zaman başka yardıma ihtiyacın kalmadı...’” (Grimm, I, 2016: 2014).

Sorumluluk: Şanslı delikanlı, çok sevdiği karısına(prensese) yeniden kavuşmak için kralın verdiği ve yapılması güç olan vazifeleri yerine getirir.

“En sonunda talihli oğlan evine dönüp karısı prensese kavuşmuş, preses onu tekrar karşısında görüp kendisine verilen işi başardığı görünce sevincinden deliye dönmüş. Oğlan, üç altın saç telini hemen götürüp krala vermiş.” (Grimm, I, 2016: 214).

Diğer Değerler:

Duyarlılık: Değirmenci ve karısı kendi mahayetinde çalışan yamaklarını bir sandığın içinde, nehrin kıyısında bulduğu çocuğu kendi çocukları gibi sahiplenir. Onun iyi şartlarda yetişmesi için de ellerinden geleneği yaparlar.

“Değirmenci ile karısının hiç çocukları olmuyormuş, oğlanı görünce sevinçten deliye dönerek demişler ki: ‘Bu yavrucağı bize Tanrı yolladı.’ Çocuğa elden gelen özeni göstermiş, her bakımdan onu iyi bir insan gibi büyütüp yetiştirmeye çalışmışlar”(Grimm, I, 2016: 208).

Mehamet: Hiçbir suçu olmadığı halde kral tarafından türlü oyunlarla ölüme mahkum edilen çocuğa haydutlar dahi merhamet eder.

...”Bunun üzerine haydutlar mektubu açıp içindekileri okumuşlar. Mektubu kraliçeye götürür götürmez oğlanın öldürüleceğini öğrenen katı yürekli haydutlar merhamete gelmişler” (Grimm, I, 2016: 209).

8. Masal: Üç Minik Kuş

Masalın Muhtevası: Küçük kralların yaşadığı bir dönemde bunlardan ava pek düşkün olan bir kral Avcılar'ın Vefa katında ava çıkmış. Onların güzergahında üç kız kardeş de İneklerini otlatıyormuş. Kız kardeşlerin en büyüğü diğerlerine kralı işaret ederek evlenirse şayet o adamla evleneceğini beyan etmiş. Diğer kardeşlerle kralın sağında ve solunda bulunan nazırlarını kastederek o adamlarla evleneceklerini getirmişler dile getirmişler Kral kızların konuştuklarına kulak kabartmak ve onların tasavvurlarından haberdar olmuş. Erdiñ Sabah kız kardeşleri saraya çağırtmış ve onlara bir önceki gün aralarında konuştuklarını ne manaya geldiğini sormuş. Kızlar cevap vermekte çekinceli davranınca kral en büyük kıza kendisi ile evlenmek isteyip istemediğini sormuş. Esnasında yanında bulunan nazırlar de aynı soruyu diğer kardeşlere yöneltmiş bu ilçelerin ardından kızlar olumlu cevap verince en büyük kız krala ortanca ve küçük kızını nazırlar ile evlenmiş.

Kral geziye çıkacağı bir esnada hamile olan eşini kardeşlerine emanet etmiş. Henüz hiç çocukları olmayan ortanca ve küçük kardeş Ablalarını kıskanmış. Bunun neticesinde ablalarının doğurduğu erkek çocuğu nehre atmışlar. Kral Geziden dönünce de ona Ablalarını bir köpek doğurduğunu bildirmişler. Kral tanrıdan geldiğini düşündüğü bu durumu kabullenmiş.

Kız kardeşlerine hattı çocuğu hiç çocuğu olmayan bir Balıkçı bulmuş ve ona kendi çocuğu gibi muamele etmeyi tasarlayarak eve götürmüş. Bu olayın akabinde kraliçe Kralı sarayda olmadığı muhtelif zamanlarda biri erkek biri kız olmak üzere iki çocuk daha dünyaya getirmiş. Lakin Onlar da kız kardeşlerinin gazabına uğramış ve diğer çocuk gibi nehre atılmıştır. Kral kraliçenin 3 doğumunda da köpek doğurduğuna inandığı için hiddetlenmiş ve karısını zindana atılmış.

Kralın çocuklarına gelince üçü de balıkçının nezaretinde büyümüş en büyük oğlan arkadaşlar ile balık avlamaya gittiği bir gün arkadaşlarından buluntu bir çocuk olduğunu öğrenmiş. Bu durumun gerçekliğini temellendirmek maksadıyla Balıkçıya iş ettiklerinin doğru olup olmadığını sormuş. Balıkçı geçmişte tezahür eden olayları dürüst bir şekilde oğlana aktarmış. Bunun neticesinde Oğlan gerçek babasını aramak üzere yola koyulmuş Lakin muvaffak olamamış. Aradan 1 yıl geçince ortanca olan ağabeyini aramak üzere yola düşmüş ağabeyleri için endişelenen kız kardeş onları aramak için zor olsa da balıkçıdan izin almış. Kız bir müddet yürüdüktan sonra büyük bir ırmağa gelmiş ve orada yaşlı bir kadınla karşılaşmış. Onun yardımını ile ırmağın diğer tarafına geçebilmiş. Yaşlı kadın aynı zamanda kızın eline bir sopa tutuşturarak ona bir saray tarif etmiş. Oraya gitmesi gerektiğini oranın bahçesinde bulunan Ulu bir ağaçta asılı olan bir kafesin içindeki kuş ve birlikte almasına öğütlemiş. Yolculuk esnasında bir kara köpek ile karşılaşacağını sarıya giderken onu görmezden gelip dönüş yolundayız de köpeği elindeki sopayla vurmasını telkinlerine ilave etmiş.

Kız yaşlı kadının söylediği her şeyi harfiyen yerine getirmiş. Kuş alıp saraydan dönerken ağabeylerine rastlamış. Hep birlikte yola devam ederken yaşlı kadının bahsettiği Kara köpeğin bulunduğu yere gelmişler. Kız elindeki sopa ile telefonumda aslında büyülenmiş bir Prens olan Köpek eski insan kılığına dönmüş. Dördü Birlikte yola devam etmişler ve yaşlı kadının olduğu ırmağın yanına gelmişler. Yaşlı kadın onları karşıya geçirmiş. O da birbirinin tesirindeymiş. Bu eylemler gerçekleşince maruz kaldığı büyüünün tesiri geçmiş. Olaylar çözümlenen ince Üçkardeş ve prens hep birlikte balıkçının ikamet ettiği Eve gelmişler. Birbirlerine kavuştukları için çok mutlu olmuşlar. Kızım getirdiği kafesi de duvara asmışlar.

Ortanca kardeş bir gün ava çıkınca Kral ile karşılaşmış Kral ona Kimin çocuğu olduğunu sual edince Oğlan, balıkçının çocuğu olduğunu söylemiş. Balıkçının çocuğu olmadığından haberler olan Kral oğlanla beraber balıkçının yanına gitmiş ve Balıkçıya çocuklarının kendisinde olup olmadığını sormuş. Bunun üzerine balık çıkıyor her şeyi anlatmış ve o esnada Kafesteki kuş dile gelerek kralın bir haber oldu gerçeklerin açığa çıkmasını sağlamış. Bunun üzerine Kaya balıkçı ve çocukların yanına alarak saraya dönmüş. Kraliçeye zindandan çıkarmış. Bu olayları yaşamalarına sebep olan kız kardeşlerinin de infazına karar vermiş.

Anlatıdaki Kişiler: kral, nazırlar, üç kız kardeş, kralın çocukları, balıkçı, yaşlı kadın, kara köpek(büyülü prens)

Masaldaki Kök Değerler:

Dürüstlük: Arkadaşları tarafından balıkçının oğlu olmadığı Sırrı ifşa edilince çocuk Balıkçıya duyduklarının doğru olup olmadığını sorar. Balıkçı yıllarca bakıp büyüttüğü bu çocuğu kaybetmek pahasına da olsa gerçekleri açığa kavuşturur:

"... Oğlan da buna çok üzölmüş yaşlı balıkçı ya koşup dediklerinin doğru olup olmadığını sormuş. Balıkçıda bir gün balık avlarken onu sudan çıkardığını söylemiş." (syf: 625)

Yardımsverlik:

Çocukların her birinin farklı zamanlarda karşılaştığı bir nehrin kıyısında bulunan yaşlı kadın onların Nehri geçmelerine yardımcı olur aynı zamanda Kız kardeşe verdiği gerçeklerin gün yüzüne çıkmasını sağlayacak kritik hadiselerin vuku bulmasını sağlar. Yardımsver tavrının neticesinde kendisi ve Tesir Altında bulunduğu büyüden kurtulur.

" yaşlı kadın hala ırmağın kıyısındaymış onları bekliyormuş; dördünü bir arada görünce sevinmiş. Teker teker sırtlayıp hepsini sudan karşıya geçirmiş. Sonra kendisi de orada kalmayarak çekip gitmiş. Çünkü kendisi de büyülmüş büyü de böylece bozulmuş." (syf: 627)

Adalet:

Ablalarına çeşitli kötölükler yapan, onun zindana atılmasına ve çocuklarından ayrı düşmesine sebebiyet veren iki kız kardeş cezalandırılır.

" hain iki kız kardeş ise ateşte yakılarak cezalandırılmış." (syf: 628)

Diğer Değerler:

Duyarlılık:

Balıkçı Kız Kardeşler tarafından Suya atılan ve ölüme terk edilen bebeğe tesadüfen Aslında bu duruma kayıtsız kalamaz bebeği alıp evine götürür.

" kız kardeşlerinin oğlana attıkları suyun kenarında daha bir Balıkçı oturuyormuş Ağa takılan küçük yavrucağı hemen çıkarmış sudan, oğlan da henüz yaşıyormuş. Balıkçı ile karısının çocukları yokmuş, oğlanı kendi evlatları yemiş gibi bakıp büyütmişler." (syf:624)

Aile Birliğine Önem Verme:

Büyük oğlan babasını aramaya gidip Dönmeyince ortanca olan onu aramak için evden ayrılır. oda Dönmeyince Bu kez kız kardeş her iki ağabeyini bulmak arzusundadır. Anlaşılacağı üzere aileyi bir araya getirme isteği masalda sıklıkla işlenmiştir.

" evde Kala kala kız kardeş kalmış, oda Balıkçıya yalvarıp yakarmış ağabeylerini Aramak istediğini söylemiş, izin koparmaya çalışmış." (syf:626)

9. Masal: Altı Kuğu:

Masalın Muhtevası: Ormanda avlanmaya çıkan bir kral kendisinden kaçan bir geyiği kovalarken daha önce hiç bulunmadığı bir yere gelmiş. Biçare bir vaziyette saraya nasıl gideceğini tasavvur ederken bir kadının kendisine doğru geldiğini fark etmiş. Söz konusu kadın bir cadıymış ve kralın sarayın yolunu öğrenme talebine bir şart koşmuş. Şayet kızıyla evlenecek olursa krala yolu tarif edeceğini bildirmiş. Kral içinde bir ürperti duyarak başka çaresi de olamadığı için cadının şartını kabul etmiş. Kral ile cadı önce cadının kızı ile ikamet ettiği kulübeye gelmiş. Kızın her halinden kralı beklediği anlaşılıyormuş. Kral da güzellik konusunda bir kusuru olmayan lakin içinde ürperti uyandıran bu kızı yanına alarak cadının tarif ettiği üzere sarayına doğru yol almış. Saraya geldiklerinde cadının kızıyla evlenmiş.

Kralın daha önce yaptığı evlilikten altısı erkek biri kız yedi çocuğu mevcutmuş. Kral bir türlü içinin ısınmadığı cadının kızının çocuklarına zarar verir düşüncesiyle çocuklarını alıp ormanın derinliklerinde kimsenin bulamayacağı bir saraya yerleştirmiş. Kral çocuklarını sık sık ziyarete gidermiş. Eğer bilge bir kadının ona verdiği gideceği yolu gösteren yumak olmasaymış kral dahi çocuklarının bulunduğu sarayı bulmakta güçlük çeker.

Kralın daima ormana tek başına gidip bir müddet orada zaman geçirmesi üvey annenin dikkatinden kaçmamış. Hizmetçilere bolca para verip kralın ormanda ne yaptığıyla ilgili maluma almış. Böylece kralın sırrı ifşa olmuş. Kötü kalpli kraliçe aynı zamanda sihirli yumaktan da haberi olmuş. Hemen erkek çocuklar için altı tane tılsımlı gömlek hazırlamış ve kralın ava çıktığı bir zaman gizli sarayın yolunu tutmuş. Çocuklar saraya yaklaşan üvey anneyi babalar zannettiği için hemen yanına gelmişler lakin bekledikleri kişi yerine karşılıklarına üvey anne çıkmış. Kadın çocuklar yanına yaklaşınca sihirli gömlekleri bir bir atıvermiş. Büyüye maruz kalan prensler birer kuğu olup ormanın derinliklerine doğru uçmuşlar. Üvey anne ise onlardan kurtulduğunu düşünerek huzur içinde saraya dönmüş. Lakin varlığından bir haber olduğu küçük kız çocuğu, ileride üvey annenin planını bozmaktadır.

Kral avdan döndüğü vakit, çocuklarını görme arzusuyla ormanın derinliklerinde yer alan saraya gitmiş lakin sarayda kızından başka kimseyi görememiş. Kral kızına ağabeylerinin nereye gittiğini sorunca kız da babasına yokluğunda tezahür eden olayları bir bir anlatmış. Kral bu duruma çok üzülmüş fakat hasıl olan bu büyüü karısının yapmış olabileceğini aklından geçirmemiş. Kızının da başına bir felaket gelir düşüncesiyle kızını da yanına alarak saraya dönmek istemiş. Üvey annesinden korkan kız bir gece daha ormanda kalması hususunda babasını ikna etmiş.

Babası saraydan ayrılınca kız hemen ağabeylerini aramak üzere yola koyulmuş. Bütün gece yol aldıktan sonra ormanın içlerinde bir avcı kulübesine rastlamış. Kulübenin içinde altı tane küçük yatak bulunuyormuş. Kız da bu yataklardan birinin altına saklanmış. Çok geçmeden içeri altı tane kuğu girmiş. Bu kuğular birbirinin üstlerine nefeslerini üfledikleri vakit kuğu kılığında sıyrılıp insan kılığına dönüşmüşler. Olağanüstü bu olaya şahitlik eden kız bir de bakmış ki bu kişiler kendi ağabeyleridir. Saklandığı yerden çıkış ve ağabeylerine kavuşmuş. Kızı gören ağabeyleri çok sevinmiş fakat buldukları yerin bir haydut yatağı olması hasebiyle kızın orada kalamayacağını bildirmişler. B duruma çok üzülen kız ağabeylerinden büyüünün nasıl bozulacağını öğrenmiş. Altı yıl boyunca hiç konuşup gülmezse ve süreçte her biri için yıldız çiçeklerinden bir gömlek dikerse büyüünün bozulacağını bilgisini edinmiş.

Bunun üzerine kız kardeş ormana doğru yol almış ve bir ağacın üzerine çıkmış. Sabah olunca da büyüünün bozulması için gerekli şartları yerine getirmeye başlamış. Amacını hasıl etmek için nasıl yaşaması gerekiyorsa öyle yaşamaya başlamış.

Bir gün o ülkenin kralı avlanmak için ormana gitmiş ve kralın adamları prensesin bulunduğu ağaca gelince yukarıda ki kızı görmüşler. Ne söyledilerse kızı ağaçtan aşağıya indirmeye ikna edememişler ve krala gidip yaşanan olay hakkında malumat vermişler. Kral, kızın ağaçtan indirilip yanına getirilmesini beyan etmiş ve eşsiz güzellikteki kızı görür görmez aşık olmuş. Onu yanına alıp saraya götürmüş. Çok geçmeden de düğün dernek kurdurup kızla evlenmiş.

Kralın kötü yürekli annesi oğlunun hiç konuşup gülmeyen ve ormandan getirdiği bir kızla evlenmesini sindirememiş. Kraliçeye çeşitli tuzaklar hazırlayarak onunla ilgili ölüm kararı çıkartmak maksadıyla elinden geleni yapmış. İlk etapta annesinin söylediklerine itibar etmeyen ve karısına güvenen kral eşinin ağzını açıp tek kelime etmemesi üzerine onun mahkeme önüne çıkarılmasında karar kılmış. Kurulan mahkemenin neticesinde kraliçenin ateşte yakılması suretiyle infazına karar verilmiş. Kararın vuku bulacağı gün kraliçe için ne konuşup ne güleceği altı yılın son günüyümü. Kardeşleri için hazırladığı gömlekleri de bitirmiş ve onları da yanına alarak infaz edileceği yere gitmiş. Tam ateşte yakılacakken kuğu kılığında ki ağabeyleri kızın bulunduğu yere gelmiş. Kız da gömlekleri ağabeylerinin üzerine atınca kuğular birden bire insan kılığına geri dönmüş. Artık amacına ulaşan kraliçe eşine gidip tüm olayların iç yüzünü anlatmış. Böylelikle hem eşiyle hem kardeşleriyle mutlu bir yaşam sürmüştü.(syf: 329-335)

Anlatıda ki Kişiler: Kral, cadı, cadının kızı(üvey anne), altı erkek kardeş, kız kardeş, bilge kadın, haydutlar, kral(2), kralın adamları, kraliçe, kraliçenin üç çocuğu.

Masaldaki Kök Değerler:

Yardımseverlik:

Kralın evlendiği kadın çocuklarına zarar vermesi ihtimaline karşı çocuklarını ormanın derinliklerinde bulunan ulaşılması güç bir sarayda saklar. Kendisi de bu saraya bilge kadının yardımını neticesinde sahip olduğu sihirli bir yumak sayesinde ulaşır.

“ Sarayın yolu öyle kolay bulunacak gibi değilmiş. Kral bile işin üstesinden gelemezmiş ama dua etsin ki bilge bir kadın eline sihirli bir yumak tutuşturmuş, kaldırıp kaldırıp önüne attıkça yumak iplik iplik açılıyor, ona gideceği yolu gösteriyormuş.(syf: 330)

Sorumluluk:

Kız kardeş üvey anneleri tarafından birer kuyuya dönüştürülen kardeşlerini bulmayı kendine vazife edilir ve bu uğurda neye gerekiyorsa yapar.

"... Artık bana burada kalmak haram. Hemen ağabeylerimi aramaya koyulmalıyım."

Gece olur olmaz saraydan kaçıp yola düşmüş ormandan içerilere vurup gitmiş.(syf: 332)

Sabır:

Kız, şartlar oldukça müşkül olmasına rağmen canı pahasına da olsa kardeşlerini kurtarır. Ağabeyleri kızın gerçekleştirmesi gereken sabır gerektiren şartları şu şekilde sıralar:

"...Koşullar çok ağır. Altı yıl susun konuşmayacak gülümsemeyecek ve bu zaman içinde yıldız çiçeklerinden bizim için altı gömlek dikeceksin. Ağzından tek bir kelime çıkmasın yeter ki bütün uğraşıp didinmen boşa gider." (syf: 332)

Sevgi:

Kızın yaşadığı ormanın bulunduğu ülkenin kralı kızını görür görmez ona güçlü bir sevgi bağı ile bağlanır.

"... Derken kızın eşsiz güzelliği karşısında kralın yüreği yumuşamış ansızın bir ateş düşmüş içine ki, sormayın!"(syf: 333)

Adalet:

Masum bir kimseye çeşitli tuzaklar kurup ölüm kararına sebebiyet veren kraliçe adaletin tecelli etmesi üzerine cezalandırılır.

" Haksız kaynana da odun yığınlarının üzerine götürülüp elleri kolları bağlanmış, ateşte yanarak can vermiş." (syf: 335)

Diğer Değerler:

Duyarlılık:

Kral üvey annelerinin çocuklarına bir kötülük yapabilme ihtimalini göz ardı etmez ve onları koruyabilmek için çareler düşünür.

" Bakarsın, üvey anneleri kendisine iyi davranmaz hatta belki bir kötülükte bulunur diyerek tutmuş çocukları bir ormanın göbeğinde kimsenin bilmediği bir saraya götürüp bırakmış."(syf: 330)

Güven:

Kral konuşup kendini savunamayan karısına güvenir ve onun uğradığı iftiralara itibar etmez. Karısıyla ilgili düşüncelerini şu şekilde ifade eder:

" 'Benim karım, Tanrının buyruklarından dışarı çıkmayan iyi kalpli bir kadındır. böyle bir şeyi asla yapmaz, ağzı dili olsa da konuşabilse kendini savunur suçsuzluğunu kanıtlardı.' demiş."(syf: 334)

Aile Birliğine Önem Verme:

Masalda kahramanların mutluluğu ancak aile mensuplarının bir araya gelmesi ile vuku bulur.

" Kral, kraliçe ve ağabeyleri hep beraber ömürlerinin sonuna kadar mutluluk ve esenlik içinde yaşamışlar." (syf: 335)

10. Masal: Altın Kuş:

Masalın Muhtevası: Kralın bahçesinde yetişen bir elma ağacı her yıl altın meyveler vermekte ve meyveler olgunlaşınca altın elmaların sayısı tespit edilmektedir. Bir yıl aynı şekilde elmalar sayıldıktan sonra, ertesi sabah elmalardan biri eksik çıkmış. Bu olayın tezahürün de Kral en büyük oğlundan gece bahçede nöbet tutmasını istemiş. Büyük oğlan bir müddet nöbet tuttuktan sonra uykuya yenik düşmüş ve sabahleyin

elmalardan bir tanesi daha eksilmiş. Aynı olay ortanca oğlanın nöbeti esnasında da vuku bulmuş ve ağabeylerinin başarısız nöbetlerinden sonra en küçük oğlan nöbet tutmak için can atmaya başlamış. Kral umutsuz olsa da en küçük oğlunun da nöbet tutmasına razı gelmiş.

Küçük oğlan, ağabeylerinin aksine uykuya yenik düşmemiş ve gözlemleri neticesinde altın bir kuşun gece 12'den sonra bahçeye gelip gagasıyla altın elmayı alıp götürmek üzere olduğunu görmüş. Oğlan o esnada bir ok atmış ve ok kanadına isabet etmiş. Kuşun altından olan kanadı bahçeye düşmüş ve küçük oğlan o kanadı yanına almış. Sabah olunca da gece tezahür eden olayları babasına anlatmış. Kral oğullarından bu kez de tüyleri bu kadar değerli olan kuşu bulup getirmelerini istemiş.

Kralın oğulları, babalarının verdiği bu vazifeyi yerine getirmek maksadıyla, sırayla farklı zamanlarda yola çıkmışlar. İki büyük ağabeyi yolda karşılarına çıkan gerçekte büyülenmiş bir Prens olan Tilkiye karşı düşmanca bir tavır sergileyerek onu hakir görerek onun onların iyiliği için verdiği öğütlere kulak asmamış. Ama küçük kardeş ağabeylerinin aksine tilkiye dostça davranmış onun söylediklerini dikkate alarak birçok meselede tilkinin yardımına nail olmuş. Bu meseleler sırasıyla altın kuşu, altın atı ve altın prensesi bulmaktır. Aslında vazifesi sadece altın kuşu bulmak olan küçük oğlan tilkinin o konu ile ilgili bir öğüdünü yerine getirmediği için diğer meseleler zincirleme bir şekilde hasıl olmuş.

Tilki sayesinde altın kuşun altın atın ve prensesin sahibi olan küçük oğlan ağabeylerini de bulmadan saraya dönmek istememiş. Onları yaptıkları düzenbazlıklar neticesinde köyde asılmak üzereyken köylülerin elinden kurtarmış ve hep birlikte sarayın yolunu tutmuşlar.

Bir müddet yol aldıktan sonra tilki ile ilk kez karşılaştıkları ormana gelmişler. Küçük Oğlan orada bir kuyunun kenarına oturmuş ve ağabeyleri işleri kışkandıkları için onu kuyuya yuvarlamış. Sahtekar ağabeyler; altın kuşu, altın atı ve altın sarayın prensesine de yanlarına alarak saraya gitmişler. Babaları oğullarını ve yanındakileri görünce çok sevinmiş; fakat at kuş ve prensesin hali pek hüznülmüş.

Kralın kuyuya atılan küçük oğlu düştüğü vakit ölmemiş lakin kuyudan çıkamamış. Yine her zamanki gibi dostu tilki yardımına koşmuş ve onu kuyudan çıkarmış. Tilki

onu kurtarmakla kalmamış aynı zamanda ağabeylerinin ona tekrar kötülük yapma ihtimalini göz önünde bulundurulması gerektiğini telkin etmiş. Bunun üzerine yoksul bir adam kılığına giren prens, doğruca saraya gitmiş. Saraya varır varmaz kuş, at ve prensesim hüznü hali ortadan kalkmış. Kral bunun nasıl olduğunu sorgulayınca olaylara tanık olan prenses tüm olanları krala aktarmış. Kral sahtekarlık yapan iki oğlunun infazında karar kılmış ve prensesle küçük oğlunu evlendirmiş.

Tilkiye gelince küçük oğlanla tekrar karşılaşınca ondan kendisini öldürmesini istemiş. Oğlan bu isteye yanaşmayınca yalvarıp yakarmış. Oğlan, tilkinin isteğini yerine getirince tilki büyüğünü kılından kurtulup insan suretine geri dönmüş. Bu tilki görünümündeki büyüğü prens, aynı zamanda oğlanın saraya getirdiği prensesin kardeşiymiş. Tüm sorunlar ortadan kalkınca masalın iyi yürekli kahramanları ömürlerinin sonuna kadar mutlu yaşamışlar.(syf: 389-398)

Anlatıdaki Kişiler: Kral ve üç oğlu, tilki(büyüğü prens), diğer krallar, askerler, altın sarayın prensesi, yoksul adam.

Masaldaki Kök Değerler:

Sorumluluk:

Altın elmaların çalınma hadisesini açıklığa kavuşturmak için nöbet tutan kralın iki büyük oğlu uykuya yenik düşerek onlara verilen vazifeyi yerine getiremez lakin küçük oğlan aldığı sorumluluğun bilincine uygun davranır.

"Küçük Oğlan bahçeye inerek ağacın altına uzanmış, beklemeye başlamış, ağabeyleri gibi uykuya yenik düşmemiş."(syf: 389)

Yardımseverlik:

Küçük Oğlan ormanda rastladığı tilkiye dostça ve nazik davranarak yapması gereken her görevde onun yardımına nail olur. Prens orada tilkinin öğütlerini göz ardı etse de tilki ona yardım etmekten vazgeçmez.

"Ansızın yol kenarında eski dostu tilkiye rastlamış. Tilki demiş ki:' Gördün mü sözümü dinlemedin böyle oldu işte! Ama sen Ama ben sana yine yardım edecek altın atın yerini söyleyeceğim...' (syf: 392)

Dostluk:

Tilki ile Prens arasında dostluk bağı çok kuvvetlidir. Tilki prensin düştüğü her müşkül durumda yanında olur.

"...Umudunu kaybetmiş, Sadık dostu tilki karşısına çıkarak şöyle söylemiş: ' Aslında sana yardım etmem doğru değil ama neyse. Sen şimdi git yat bu işi ben çözümlerim.'" (syf:394)

Adalet:

Küçük kardeşlerini haince ölüme terk eden ve kardeşlerinin başardığı işleri kendilerine at giden düzenbaz ağabeyler kral tarafından cezalandırılır. Küçük oğlan ise başardığı işleri neticesinde ve iyiliksever tavrı sayesinde prensesle ve evlenir; tahtın da varisi olur.

"Hınzır ağabeyler, o saat yakalanıp idam edilmişler, Küçük Oğul ise Prens ve evlenmiş, Kral öldükten sonra da tahta o geçecekmiş." (syf: 397)

Masaldaki Diğer Değerler:Merhamet:

Kralın küçük oğlu, ağabeylerinin aksine karşısına çıkan tilkiye merhametli bir tavır sergiler ve bu sayede başarması güç vazifeler de tilkinin yardımından istifade eder.

"Küçük oğlan iyi kalpli bir çocukmuş: 'Korkma tilki kardeş! Benden sana zarar gelmez!' demiş. 'Tilki de böyle davrandığın için pişman olmayacaksın! Gel kuyruğuma bin, gideceğin yere daha çabuk gidersin.' diye cevap vermiş. (syf: 393)

Aile Birliğine Önem Verme:

Kralın küçük oğlu, bir köyde sefil bir yaşam süren ve köylüleri dolandıran ağabeylerini köylülerin elinden kurtarır ve onlarla birlikte saraya dönmek ister.

"...! Olur da böyle rezil insanlar için paradan olmanıza değer mi?' Ama küçük kardeş orasını düşünmemiş gereken parayı ödeyip kardeşlerini kurtarmış, sonra onlarla beraber evin yolunu tutmuş." (syf: 396)

Duyarlılık:

Ağabeyler, küçük kardeşlerinin haberindeki atı kuşu ve prensesi yanlarına alıp saraya döndüklerinde; at, kuş ve prenses hüzünlü tavırlar sergiler. Çünkü gerçek sahipleri ve kurtarıcıları olan prensin başına gelenlerden haberdardılar, bu duruma kayıtsız kalamazlar.

"...Babaları sevincinden yerinde duramamış ama at önüne konan yeme dokunmamış, kuş ağzını açıp ötmemiş, prenses de oturup ağlamış hep."(syf: 396)

11. Masal: İki Kardeş

Masalın Muhtevası: Biri zengin diğeri yoksul iki kardeşten zengin olanı kuyumculuk işiyle yoksul olanı ise süpürge örme işi ile uğraşıyormuş. Yoksul kardeş iyi kalpli biriymiş ve ikiz çocukları varmış.

Bir gün yoksun olan kardeş ormana gittiğinde daha önce görmediği güzellikte bir kuşla karşılaşmış. Bir taş alıp kuşa atmış ve kuşun altın olan kanatlarından bir yere düşmüş. Adam altın alıp kuyumcu olan ağabeyinin satmış ve karşılığında yüklü miktarda bir para almış.

Ertesi gün yoksul kardeş ormanda çıktığı ağaçta altından bir kuş yumurtası bulmuş ve bunu da ağabeyine satmış. Bu olayın tezahüründe, kuyumcu kardeş yoksul kardeşine kuşun kendisini getirirse daha iyi olacağını bildirmiş.

Yoksul kardeş 3 defa ormana gittiğini kuşun kendisine ulaşıp onu ağabeyine getirmiş ve karşılığında bir Hayli rahat edebileceği miktarda para almış.

Oldukça Açgözlü bir kimse olan kuyumcu ağabey Kurşun hikmetinden haberdarmış. Herkim bu kuzenin yüreğini ve karaciğerin yerse Her sabah uyandığında yastığın altında bir altın bulurmuş. Ağabey karısını çağırıp bu kuşu kızartmasını bir parçasını dahi ziyan etmemesi gerektiğini sıkı sıkı tembih etmiş. Kadın kuşu kızartmaya başladığı esnada, başka işleri de olduğu için bir ara mutfaktan ayrılınca yoksul kardeşin ikiz çocukları karınları aç olduğu için kızarmak da olan kuştan düşen iki parça eti(kuşun yüreği ve karaciğeri) yemişler. Olayı idrak eden kuyumcunun karısı, kocasının hiddetlenmesinden çekildiği için bir horoz kesip yüreğiyle karaciğerini

çıkartıp pişirmiş ve altın kuşla birlikte kocasına servis etmiş. Önüne konan her şeyi yiyip tüketen Kuyumcu ertesı sabah yastığının altında altın göremeyince umutları boşta çıkmış.

Yoksul kardeşin oğulları ise her sabah uyandığında yastıklarının altında diğeri altın buluyormuş ve babalarına da bu durumu anlatmışlar. Olanlara akıl sır erdiremeyen yoksul adam tezahür eden bu ilginç olayı ağabeyini anlatmış.

Ağabeyi olayı anda zihnin de çözümlenmiş ve çocukların kuşunun karaciğeriyle yüreğini yediğini anlamış. Lakin kardeşine çocuklarının böyle bir durumun içinde olmasının nedeninin şeytanla işbirliği yaptıklarını işaret olduğuna inandırmış. Derhal çocuklarını evden göndermesi gerektiğini de ilave etmiş. Adam bu duruma şeytanla ilişkilendirmesi hasebiyle çok korkmuş ve içi kan ağlayarak iki çocuğunu ormana götürüp kaderlerine terk etmiş. Bundan sonraki süreçte, iki kardeşin başından geçen olaylar şu şekilde tezahür etmiş:

İki Kardeş Bir müddet yolu bulup eve dönmek için çabaladıktan sonra ormanda karşılarına Bir Avcı çıkmış. Oluş iyi niyetli biri olan bu Avcı, çocukları alıp evine götürmüş ve onları kendi çocukları gibi muamele etmiş. Çocuklar büyüyünce onlara avcılık mesleğini öğretmiş. bir gün onların meziyetlerini sınamak için bir takım hedefler belirlemiş ve onları vurdukları takdirde kendilerini avcılık unvanı başlayacağını bildirmiş. Çocuklar her ikisi de usta bir Avcı oldukları ispatlayacak mahiyette hedefleri vurup sınavı başarmışlar. Bu olayın cezaevinde artık iyi bir hafta olduklarına inanan çocuklar üvey babanın yanından ayrılıp dünyayı gezme ağrısına kapılmışlar. Bu fikirlerini avcı ile paylaştıklarında Avcı onların mert Avcılar gibi tasavvurlar da bulunduğunu düşünerek isteklerini geri çevirmemiş.

Oğlanlar yola çıkacağı gün bebeğim babaları onlara birer tane iyisinden av tüfeği Bir de köpek vermiş. Kendi altınların Damlalı diledikleri kadar almalarını söylemiş. En son onları uğramadan önce birer al bıçağı hediye etmiş ve birbirlerinden ayrılmaları gerekirse yol ayrımına bu iki bıçağı 1 adet kaplamalarını biri dönüp aynı yere geldiğinde Bıçağın vaziyetini kontrol etmelerini söylemiş. Çünkü Kardeşler 'den biri ölürse Bıçağın Onun gittiği yöne bakan tarafı paslanacakmış. Böylece Kardeşler birbirlerinden haberdar olacakmış.

Çocuklar ile babalarından ayrılıklara çıkmışlar. İçinden bir gününe çıkılmasını mümkün olmayan oldukça büyük bir ormana gelmişler. Yiyecekleri tükendiğinde avlanmak da karar kılmışlar. Kardeşlerin karşısına sırasıyla ağlamayı tasarladıkları tavşan, Tilki, Kurt, ayı ve aslan çıkmış. Fakat bu hayvanların her biri Avcılar'a örmek istemediklerini canları karşılığında 2 yavrularını başlayabileceklerini söylemiş. Avcılar bunların uygun görmüş yavruları almayı kabul etmişler ama onları yemeğe kıyamamışlar.(onların bu merhametli davranışı ileride söz konusu hayvanların yardımına nail olmayı sağlayacaktır.)

Kardeşler bir arada bir işte tutamayınca aralarında hayvanları pay ederek ayrılmışlar. ayrılırken de üvey babalarının onları armağan ettiği bir çay bir acı saplamaya da ihmal etmemişler.

Kardeşler 'den biri dört Bir tarafı siyah bayraklar ile çevrili bir kente gelmiş. Hayvanlarını da yanına alarak bir Hana yerleşmiş. Hayvanlarının ihtiyaçları giderildikten sonra hancıya kentin neden siyah bayraklarla donatıldığını sual etmiş. Hani yedi başlı bir ejderha ile her yıl ülkelerindeki el değmemiş bir kızı kurban verdiklerini ve Kralın Kızı kaldığı için prensesim yerim ona verileceğini anlatmış. Bu işi tiklerinden sonra alg ertesi gün prensesim ejderhaya kurban edileceği yere gitmiş ve prenses geldiğinde ona onu kurtaracağını söylemiş. Gerçekten de ağrıyor hayvanlarının da yerde Mine ejderhaya altyapı ve prensesi kurtarmış. Ejderha yol gidince onun yedi dilini de kesip bir mendile koymuş bu dinin neticesinde kendisi ile evlenmenin aynı olduğunu beyan etmiş. Savaşmaktan Yorgun düşen Avcı prensese biraz uyumayı teklif etmiş. Uyumadan önce de aslana gözlük etmesini tembih etmiş. Her bir hayvan uykusu geldiğinde diğer hayvana gözlük etmesini bulmuşsa da savaşmaktan yolculuklar için hepsi bir daha uykuya yenik düşmüş.

Onlar derin bir uykuya daldıkları esnada prenses için Orada bulunan Saray nazırı, cesaretini toplayıp onların bulunduğu yere gelmiş. Bakmış ki ejderha ölmüş hemen abi öldürmüş de uykudan uyanan prensesi saraya döndüklerinde Ejderhayı onun öldürdüğünü söylemesini Aksi takdirde onu öldüreceğini söylemiş. Biçare prenses kötü kalpli ne nazırım şartını kabul etmiş. Saray'a döndüklerinde babasına Saray Nazlı'nın istediği bize hatlarda bulunur lakin onunla evlenme hususunda acele etmeyip

bir yıl beklemek istediğini bildirmiş. O esnada da gerçek kurtarıcısının gelmesini bekleyecekmiş.

Ejderhanın öldüğü dağda bulunan ve derin bir uykuda olan hayvanlar uyanıp da efendilerin öldüğünü görünce birbirlerini suçlamışlar. En sonunda tavşan, efendisini diriltirecek bir otun mevcut olduğu bilgisini diğer hayvanlara paylaşmış. Tavşan otun bulunduğu doğa gitmiş ve hayvanlar bu şifalı ot vasıtasıyla efendini diriltmişler.

Yeniden hayata dönen avcı, prensesi yanında göremeyince yüzü hiç gülmemiş. Orada burada dolaşıp hayvanlarıyla gösteri yapıp karnını doyuracak kadar para kazanmaya başlamış. Dönüp dolaşıp prensesin bulunduğu kente gelmiş. Kentin bayraklarla tanıtıldığını görünce yine hancıya bunun sebebini sormuş. Hancı Prens 'in kendisini ejderhadan kurtaran Saray nazırı ile düğünleri olması hasebiyle kentin Sevinç göstergesi olan al bayraklar la donatıldığını ifade etmiş.

Avcı hayvanlar ile Prens sen bir takım şeyler istemek üzere sırayla saraya prensesin yanına yollamış. Prens tüm isteklerini nasıl olmasını sağlayın Avcı Prens 'in hala onu sevdiğinden emin olmuş.

Kral prenses araya girip çıkan vahşi hayvanların kendisinden ne istediğini sual etmiş. Prens de babasına Bunu öğrenmek istiyorsa hayvanların Efendisi'ni saraya çağırması gerektiğini beyan etmiş. Kral Avcı'nın saraya çağırılması için bir haberci yollamış. Avcı Ejderhanın 7 dilinin sarılı olduğum belli ile birlikte saraya gelmiş. Krala gerçekte olayları nasıl tezahür ettiğini söylediklerini temellendirecek ispatlar ve anlatmış. Prens Avcı'nın anlattıklarının doğruluğunu tasdik etmiş. Sırrı ifşa olan Saray nazırı da danışmanların istişare sini neticesinde 40 katırın kuyruğuna bağlamış. Kral kızının gerçek kurtarıcısı olması hasebiyle Avcı'yı kendisine damat olarak uygun görmüş ve onu ülkenin genel valiliğini atamış. Avcı Hem öz babasını hem de üvey babasının çağırarak onlara İstedikleri kadar mal mülk bağışlamış.

Bir müddet Prens ve Avcı bir arada mutlu bir yaşam sürdükten sonra, Avcı avlanmak maksadıyla bir girenin bir daha çıkamadığı bir ormana gitmek istemiş. Yaşlı Kralı bu isteğini tasdik etmesi için bir hayli dil dökmüş. Cinayet kralın izniyle Yanına da birçok alan alarak ormana gitmiş. Ormana gidince beyaz dişi Bir Geyiğin peşine

takılmış ve ormanda gözden kaybolmuş. Onunla birlikte ava çıkan adamlar prensese kocasının ormanda kaybolduğunu bildirmiş. Prenses bu duruma çok üzölmüş.

Kadın onu oyuna getirerek büyüye maruz kalması ne diyeceksin de hayvanları da birlikte taş kesilmiş.

Avcı'nın bir yol ayrımında ayrıldığı ikiz kardeşine gelince hiçbir işte tutunamamış yalnızca hayvanlarına gösteri yaptırarak karnını doyuracak kadar para kazanmaya çalışmış. Bir gün aklına kardeşiyle ağaca sakladığı bıçak gelmiş. o bıçak sayesinde kardeşi hayatta olup olmadığını anlamak istemiş. Gidip bıçağı gördüğünde biçen sadece yarısını paslandığını fark etmiş. Bu da gösteriyormuş ki kardeşinin başına bir şey geldiği aşikar olmuş lakin onu kurtarmak için geç değölmüş. Çünkü Bıçağın yarısı hala parlakmış. Hemen hayvanları ile birlikte kardeşinin gittiği yöne doğru yol alan ağabey kardeşine yaşadığı kente gelince herkes onu prensesin eşi zannetmiş. İkiz olmaları hasebiyle görünömleri birbirinin aynısıymış. İkiz kardeş kardeşi gibi davranırsa onunla ilgili daha çok malumat alacağını düşündüğünden kardeşiymiş gibi davranmış. Saraydaki herkes onun sağ salim döndüğü ne çok sevinmiş. İkiz kardeş prensesle yatmaya gittiklerinde ise onunla arasına keskin bir kılıç koymuş.

İkiz kardeş birkaç gün sarayda kalıp Peri Ormanla alakalı malumat topladıktan sonra krala tekrar ormana gitmek istediğini söylemiş. Kral ve Prenses ne söyleseler de ağabey gitmekte diretmiş. Kardeşinin ormanda başına gelen olayların hepsi ağabeyinin de başına gelmiş Lakin ağabey cadının oyununa gelmemiş ve onu gümüş kurşun da korkutarak ondan kardeşim diğeri söylemesini istemiş. Cadıyı tehdit ederek taş kesilmesine sebep olduğı kardeşini ve hayvanları derhal eski haline getirmesini söylemiş. Sadece onların değil aralarında her kesimden kişilerin bulunduğı Ben taşa dönüştürölmüş diğeri kimseler ile Tesir Altında bulunduğı büyüden kurtulmasına vesile olmuş. İki kardeş birbirine Kavuşunca çok sevinmiş ve Hasret gidermiş. Cadıyı da tutup ateşe atmışlar ve ormanın tesiri altında bulunduğı büyüğün ortadan kalkmasını sağlamışlar. Böylelikle saraya dönebilecek yeri yolda kestire bilmişler.

Saraya dönmek üzere yola çıktıklarında bunca zaman başlarından geçen olaylar birbirini anlatmışlar. Vali kardeş makamından ve ülke yönetimindeki otoritesinden

bahsetmiş. Diğer kardeş de bu durumu fark ettiğini Çünkü ülkeye geldiğinde kendisini o sandıkları için şans şanlı şerefle karşılaştıklarını anlatmış. en sonunda prensesin kendisini kocası zannettiğinden ve onun yatağında yattığından bahsedince vali kardeşin gözü dönmüş kılıcını çekip ikiz kardeşinin başına uçurmuş. Ama bu acımasız eylemi yapar yapmaz pişman olmuş. Ağlayıp sızlamaya başlayınca tavşan daha önce yaptığı gibi her derde deva olan oturup getirmiş ve ölü kardeş tekrar dirilmiş.

Bunun üzerine tekrar yola koyulmuşlar. Kente yaklaştıklarında vali kardeş kendin iki farklı tapusunda saraya girmeyi teklif etmiş. Amacı İnsanların birbirine tıpatıp benzeyen bu ikiz kardeşleri karşısında görünce nasıl bir tavır sergilediğini görmekmiş. Birbirinden ayırt edilmesi güç olan iki kardeş kralın karşısına çıkınca Kral prenses e hangisinin kocası olduğunu sormuş.

Prensese onlardan boynunda kolye senin kilit kısmında olan aslanı işaret ederek bu Aslan kime peşinden giderse kocasının o olduğunu söylemiş. Sonra hep birlikte vakit geçirmişler ve gece olup prenses de vali kardeş odalarına gidince prenses, valiye geçen gece aralarına kılıç koymasının manasını sorunca, prensesin kocası kardeşinin ona ihanet etmediğini anlamış. (syf:412-438)

Anlatıdaki Kişiler: kuyumcu ve karısı, yoksul kardeş, ikiz kardeşler, Avcı, tavşan, tilki, Kurt, ayı, Aslan, Hancı, ejderha, Kral, prenses, Saray nâzırı, Saray mensupları, danışmanlar, nöbetçiler, cadı.

Masaldaki Kök Değerler:

Öz Denetim:

Avcı'nın yanında kendilerine hazırlık mesleğinde geliştiren ve meziyetlerini verdikleri Sınavla ispatlayan Kardeşler, bundan sonra hayatlarını idame etmeyi başaracak larını tasavvur ederler. Kardeşler Muvaffakiyetlerin bilincinde Dolayısıyla özdenetim sahibi kişilerdir.

"... Avcılığı öğreneceğimiz kadar öğrendik. Hani Diyoruz ki bir anda gurbette çikalım Dünya'yı gezip dolaşalım Bir de bu yoldan arayalım kısmetimizi. İzin ver de buradan gidelim artık." (syf:416)

Sevgi:

Kardeşler farklı yönlerde Yollarına devam etseler de aralarındaki sevgi bağı hiçbir daim kopmaz. Birbirlerinden haberdar olma hususunda özenlidirler.

"... Sonra ölünceye kadar gönüllerinde kardeş sevgisini yaşatacak larına an içerek birbirleriyle helal leşmiş, üvey babalarının armağan ettiği bıçakları da bir ağaca saplayıp birbirlerinden ayrılmışlar; biri batıya günü doğuya yönelmiş." (syf:416)

Yardımseverlik:

Avcı Kardeşler' den biri, canı pahasına da olsa ejderhaya kurban edilmek üzere olan prensesi yardım eder. Bu Cesur ve yardımsever tavrına neticesinde hem prenseslerinin hem de ülkede önemli bir makama sahip olur.

" Dağın tepesinde çıkan prenses karşısında ejderha yerdeyiz genç Avcı'yı bulmuş. Avcı prensesi avutarak kendisini kurtaracağını söylemiş, onu alıp kimseden içeri sokmuş ve kapıyı üzerine kilitlemiş..." (420)

Dürüstlük:

Prensese evlenmek uğruna çeşitli yalanlar söyleyen Saray nazirinin er ya da geç sırlarını ilçe olması doğruyu söylemenin önemini vurgulayacak mahiyettedir. Anlatımda dürüstlüğün önemi Avcı'nın şu sözleriyle vurgulanmaktadır:

"... Avcı da: dilleri olmaması gereken birileri varsa onlar da yalancılarıdır..." (syf: 431)

Adalet:

Saray naziri hem Ejderhayı kendisinin öldürdüğünü iddia ederek yalan konuştuğu için hem de Avcı'nın neredeyse ölümüne sebebiyet vereceği için kralın isteğini yerine danışmanları tarafından yargılanır. Adalet tecelli ettiğinde ise avcıda hak ettiklerine kavuşur.

"... Söyleyince Kral hemen on iki danışmanını çağırması. Saray nazırının yargılanmasını istemiş. Onlar da Saray nazırının kırk katırını kuyruğuna bağlanıp parçalanmasına karar vermişler. Sarayda hazırda yaptığının karşılığını böylece hayatı ile ödemiş. Avcı'yı kendisine damat edilen Kral onu ülkenin genel Valiliğine atamış."(syf: 432)

Merhamet:

Avcı Kardeşler annelerinin canı karşılığında Avcıları vermeyi teklif ettikleri hayvanlara merhametli davranarak onları öldürmezler ve onların yanlarından ayırmazlar. Bu merhametli davranışlarının tezahürü bu hayvanların kendilerine pek çok yararları dokunur.

"... Ama yavrular o kadar cici o kadar sevimli şeylermiş ki onları öldürmeye Avcı Kardeşler bir türlü kıyamamış, yavruları yanlarına alı koymuşlar; Avcılar nereye giderse yavrularda hoplaya zıplaya peşlerinden gelmiş." (syf: 417)

Duyarlılık:

Prensesin ejderhaya kurban verilmesi hususunda Saray mensupları bu duruma kayıtsız kalmaz ve çok üzülürler.

" Kral ve adamları yürekleri kan ağlayarak prensesi bırakıp saraya dönmüş, geride yalnız saray nazırını bırakmışlar; saray nazır, uzaktan Olup bitenleri izleyecekmiş." (syf: 420)

Dayanışma:

Avcı tek başına alt edemeyeceği Ejderhayı hayvanları ile işbirliği yaparak alt eder.

" artık ejderhanın savaştık harika almadığı için Avcı hayvanların çağırması, hayvanlarda Ejderhayı parçalayıp didik etmişler.(syf: 421)

Vefa:

Avcı kralın hem damadı hem de ona bahşettiği genel Valilik makamının sahibi olduğu vakit, üzerinde emekleri olan öz ve üvey babalarına da saraya davet eder. Onlara armağanlar da bulunur.

"Avcı, babasının hem de üvey babasının yanına çağırılmış onları İstedikleri kadar para ve mal mülk bağışlamış." (syf: 432)

Diğer Değerler:

Estetik:

Masalda bahsi geçen altın kuşun güzelliği kuşun insanda estetik haz uyandıracak mahiyette olduğunu ifade edecek şekilde tasvir edilir.

" Günlerden bir gün yoksun kardeş Çalı çırpı toplamak için ormana gittiğinde bir kuş görmüş, baştan aşağı altından bir kuşmuş bu; Bir de güzelmiş ki Şimdiye kadar böylesi görülmemişmiş." (syf: 412)

Çalışkanlık:

Ormanda karşılaştıkları Avcı ikiz kardeşleri tavsiyede bulunurken çalışkanlığı önemine vurgu yapar.

"... Yeter ki siz doğru yoldan şaşmayın ve tembellik etmeyin!" (syf: 415)

12. Masal: Üç Tüy

Masalın Muhtevası: Bir ülkenin kralın üç oğlu varmış. Bu Kral, öldükten sonra yerine geçecek oğlunu belirlemek amacıyla oğullarına çeşitli vazifeler de yarıştırmaya kararı almış. Oğullarının kralın verdiği vazifeleri yerine getirmek için gidecekleri yönü tayin etme konusunda adil olmayı ve kavgayı önlemeyi isteyen Kral, her seferinde havaya üç tüy üflemiş. Oğullarından tüylerden her biri hangi yöne uçarsa sırasıyla o yöne gitmelerini istemiş. Tesadüf ki her seferinde tüyün tayin ettiği üzere büyük oğlan sağa, ortanca oğlan sola gitmiş. Küçük oğlana gelince onun için atılan tüy pek de ileri gitmediği için olduğu yerden çok uzaklaşmaması gerekiyormuş. Bu sebeple ağabeyleri onunla alay edip kendisine gülüyorlarmış.

Küçük kardeş bu duruma içerleyip tüyün yanı başında otururken, tüyün ötesinde bir halka fark etmiş. Halkayı çekmesiyle bir kapak açılmış ve bir merdivenden görüp oradan aşağı inmiş. Merdivenin sonunda karşısına bir kapı çıkmış ve kapının ardında şişman bir kurbağa görmüş. Bu kurbağa kral her ne vazife verirse hasıl olması için en küçük prens Dummling'e yardımcı olmuş.

Kralın verdiği vazifeler sırasıyla dünyanın en güzel halısını, yüzüğünü, kadını bulmakmış. Bu görevlerin hepsini ağabeylerinin küçümsediği ve " Nasılsa o başaramaz." diye nitelendirdiği Dummling yerine getirmiş. Dummling'in Kral tahtının varisini hazmedemeyen ağabeyleri babasından son bir yarışma düzenlemesini talep etmişler. Getirdikleri kızlardan hangisi sarayın orta yerine asılacak çemberden geçerse onu kral tayin etmesi için babalarını zorlamışlar. Kral, bu isteği kabul etmiş ve bu yarışmanın tezahüründe de Dummling'in getirdiği kız çemberden atlamış. Hak ettiği üzere kendisini küçük Gören ve hiçbir vazifeyi dikkate almayıp en berbat şekilde gerçekleştiren ağabeyleri yerine Dummling tahta geçmiş.

Anlatıdaki kişiler: Kral ve 3 oğlu, şişman kurbağa, minik kurbağalar, köylü kızları, Dummling'in Saray'a getirdiği kız.

Masalda ki Kök Değerler:

Yardımseverlik:

Dummling'in tüyün işaret ettiği yerdeki sihirli halkayı çekmesiyle ulaştığı mekan da karşılaştığı kurbağa her vazifesinde- zorlu işler olsa dahi- ona yardım eder.

"...'Nasıl? Dünyanın en güzel kadını mı? Bak işte bu kolay değil. Ama ben gene senin onu bulmana da yardım edeceğim.' diye cevap vermiş."(syf: 452)

Adalet:

Adalet değeri hem kralın tutumunda hem de Dummling'in yönetim anlayışında zuhur eder. Kral, yaptığı yarışmalarda galip gelen küçük oğlunu hak ettiği için bir an evvel kraliyetin varisi ilan etmek ister.

" 'Adil olmak gerekiyorsa benden sonra tahta geçmek en küçük kardeşinizin hakkıdır!' " (syf:451)

Ağabeylerinin kaybetmeyen tavrına rağmen Dummling hak ettiği üzere Kral olur ve yönetim anlayışında adalete de yer verir:

"... Bunun üzerine kavga gürültü son bulmuş, küçük kardeş krallık tacını ele geçirmiş ve uzun yıllar adalet ve bilgelik ve ülkeyi yönetmiş.(syf: 453)

Diğer Değerler:

Aile Birliğine Önem Verme:

Kral oğullarını bir arada tutmaya ve onların iyi geçinmesi hususuna önem verir. Eylemlerinde aile bağlarını zedelemeyecek bir şekilde davranmayı tercih eder.

"... Oğulları arasında kavga gürültü çıkartmaması için de kendi eli ile onları tutup sarayın önüne götürmüş, üç tüy alıp üflemiş havaya: 'Bu tüylerden her biri hangi yana uçarsa siz de sırayla o yana gideceksiniz!' demiş. " (syf: 449)

Estetik:

Masalda kraliyeti hak etmenin ölçütü en güzel halıyı, yüzüğü ve kızı bulup getirmektir. Böyle önemli bir makamda ölçütün "güzellik" kavramı olması estetik değerinin önemini vurgulayacak mahiyettedir.

"... 'Bana yeryüzündeki en güzel yüzüğü bulup getiren, ben öldükten sonra tahtıma geçecek!' demiş."(syf: 451)

13. Masal: Karanfil

Masalın Muhtevası

Ülkenin birinde hiç çocuğu olmayan bir kral ve kraliçe yaşarmış. Kraliçe her daim tanrıya yakarır, bir çocuğu olmasını dilermiş. Bir gün yine dua ederken gökten bir melek gelmiş ve kraliçeye bir oğlu olacağını müjdelemiş. Kraliçe bu haberi kralla paylaşmış ve zamanı gelince de bir erkek çocuk dünyaya getirmiş.

Kraliçe her sabah oğlunu da yanına alarak vahşi hayvanların olduğu bir ormana gidiyor ve oradaki bir gölde yıkanyormuş. Bunu gözlemleyen sarayın yaşlı aşçıbaşı, bir gün kraliçe ormanda uyurken çocuğu kucağından almış ve kraliçenin kucağına da

bir hayvan kanı sürmek suretiyle saraya gidip krala, kraliçenin oğlunu vahşi hayvanlara kaptırdığını söylemiş. Bu olay üzerine kraliçe yedi yıl kalmak üzere bir zindana konulmuş, bu süreçte de kraliçenin açlık ve susuzluktan ölmesi bekleniyormuş.

Yaşlı aşçıbaşının çocuğu yanına almak istemesinin elbette bir sebebi varmış. Bu çocuk her ne dilerse yerine gelen hikmetli bir çocukmuş. Çocuğun yaşı ilerledikçe yaşlı aşçıbaşı ona kendisine bir saray dilemesini tavsiye etmiş. Çocuk sarayı diler dilemez çocuğun isteği yerine gelmiş aşçıbaşı, prens yalnız yaşamının hoş olmayacağını söyleyerek bir de kendisine arkadaşlık etmesi için kız dilemesini istemiş. Prens, kızını da dilemiş ve dilediği kızını karşısında görünce hemen ona aşık olmuş. Prens kızla güzel vakit geçirirken yaşlı aşçıbaşı da soylu bir kişi gibi yaşamını sürdürüyormuş. Lakin bir gün çocukta babasının yanına dönme isteği vuku bulursa diye korkmaya başlamış ve kızdan onu öldürmesini istemiş. Kız, bu acımasız eylemi gerçekleştirmek istememiş ve prens her şeyi anlatmış. Olanları işiten prens, aşçıbaşını altın tasmalı bir köpeğe çevirmeyi dilemiş ve isteği anında yerine gelmiş.

Bir zaman sonra oğlanın aklına annesi gelmiş ve babasının ülkesine girmek istediğini yanındaki kıza söylemiş. Kız onun gelmek istemeyince onu bir karanfile dönüştürmüş ve yanına alarak annesinin kapatıldığı zindana gitmiş. Annesi hapsedildiği zindanda ona yiyecek içecek getiren iki melek sayesinde hayatta kalabilmiş. Oğlu onu zindandan kurtaracağına söz verip babasının yanına gitmiş. Kendisini krala bir avcı olarak tanıtmış ve avcılıkta üstün meziyetler göstererek kralın takdirini kazanmış. Kral onu yanı başına oturtmuş ve bir ziyafet esnasında prens gerçek kimliğini açıklamış. Başından geçen her şeyi babasına anlatmış ve kendisini yaşlı aşçıbaşının acımasız planlarından kurtaran karanfil kılığındaki genç kızını da eski haline çevirerek babasına tanıtmış. Annesinin de saraya geri getirilmesini sağlamış ve aile yeniden bir araya gelmiş. Çok geçmeden kral ve kraliçe ölmüş. Prens de karanfil kılığındaki genç kızla evlenmiş(Grimm and Grimm, 2016:500-505).

Anlatıdaki Kişiler:

Kral, kraliçe, melekler, prens, aşçıbaşı, sütanne, kız (karanfil), uşaklar, saray mensupları.

Masaldaki Kök Değerler:

Sevgi

Prens, kendisine arkadaşlık etmesi için dilediği kızı çok sever ve bu sevgi bağı sayesinde hiç ayrılmazlar.

“Kızla oğlan biri orada gülüp oynamış, yürekten sevmişler birbirlerini” (Grimm and Grimm, 2016:501).

Sorumluluk

Oğlan, kral olan babasına kendisini bir avcı gibi tanıtır ve ondan iş istedikten sonra sorumluluklarını yerine getireceğini beyan eder. Söylediklerini de gerçekleştirir.

“...Oğlan da yüce kralın sofrasına ne kadar av eti gerekiyorsa hepsini bulup getireceğine söz vermiş” (Grimm and Grimm, 2016:503).

Adalet

Yalanlarıyla ve yaptığı kötülüklerle kral ve ailesini ayrı düşüren aşçıbaşı cezasını bulur.

“Hınzır aşçıbaşı ise, yaşlı kralın buyruğu üzerine iğneli fiçıda can vermiş” (Grimm and Grimm, 2016:505)

Diğer Değerler

Merhamet

Hain aşçıbaşı, prensin bir gün babasının yanına gitmek isteyeceğini düşünerek yanlarındaki kızdan prensi öldürmesini ister lakin kız bu acımasız eylemi gerçekleştirmek istemez.

“...’Şimdiye kadar kimseye kötülüğü dokunmamış masum bir insanın ben nasıl kanını akıtır, onu öldürürüm?’” (Grimm and Grimm, 2016:501).

Aile Birliğine Önem Verme

Prens, kendine ait bir sarayda sevdiği kızla yaşamını sürdürmektedir fakat diğer aile bireylerini de merak edip onlara kavuşmayı istemektedir.

“Oğlan bir süre daha sarayda kaldıktan sonra annesi gelmiş aklına, annem açana hayatta mıdır henüz, diye düşünmüş” (Grimm and Grimm, 2016:502).

Paylaşma

Kral, kendini avcı olarak tanıtan oğlunu getirdiği sayısız av hayvanından elde edilen yiyecekleri diğer insanlarla da paylaşır.

“Yıllar boyu av etinin yüzünü getirmeyen kralın sofrası baştan başa av etiyle donanmış. Ertesi gün kral bütün saraydakileri kendi sofrasına yiyip içmeye çağırmış, büyük bir şölen varmış” (Grimm and Grimm, 2016:119).

14. Masal: Şakıyan, Hoplayıp Zıplayan Tarlakuşu

Masalın Muhtevası: Bir adam uzun bir yolculuğa çıkmadan evvel üç kızını yanına çağırıp onlara bir arzuları olup olmadığını sormuş. Kızların büyüğü ve ortancası mücevher istemiş. En küçük kız ise şakıyan, hoplayıp zıplayan bir tarla kuşu istemiş. Adam eve dönerken iki büyük kızının istediklerini almış lakin küçük kızının arzu ettiği gibi bir kuş bulamamış. Bu duruma da oldukça üzülmüş.

Adamın yolculuğu süresince yolu bir ormana düşmüş ve bu esnada bir ağacın tepesinde tıpkı kızının arzu ettiği gibi bir kuşa rastlamış. Uşağından bu kuşu alıp ona getirmesini istemiş lakin uşağın ağaca yaklaşması ile ağacın altından bir aslan fırlayıp çıkmış. Aslan ona ait bir kuşu almaya cesaret eden kişiler yiyeceğini söylemiş. Adam da kuştan vazgeçmiş ve aslanın onları bırakmasını istemiş aslanın elinden kurtulmak o kadar da kolay olmamış ve aslan onlara bir şart ileri sürmüştü. Adama eğer eve döndüğünde karşısına çıkacak ilk canlıyı ona getireceğini söz verirse Hem onları serbest bırakacağını hem de söz konusu kuş ona vereceğini söylemiş. Adam uşağının da ısrarıyla bu şartı kabul etmiş.

Adam, Eve dönünce kapıdan içeri adımını atar atmaz adamın karşısına en küçük kızını çıkarmış. Kız babasının ona istediği gibi bir kuşu getirdiğini görünce çok sevinmiş. Adam ise oldukça üzgün görünüyormuş. Kızına ağlayarak aslanla arasında

tezahür eden olayları anlatmış ve aslanın şartını kendisine iletmiş. Ayrıca kızından bu şartı yerine getirmemesini ve evde kalmasını istemiş. Kız ise verilen sözün yerine getirilmesinden yana bir tavır sergileyerek ertesi sabah Aslanın yanına gitmek üzere yola çıkmış. Aslanın yanına vardığında ise onu güzel bir sürpriz bekliyormuş. Çünkü gerçek şu ki aslan büyülü bir Prensmiş ve geceleri gerçek kılığına dönebiliyormuş. Kızla aslan daha çok geceleri vakit geçinerek mutluluk ve esenlik içinde yaşam sürüyormuş.

Bir gün aslan kıza ablasının evleneceği havadisini vermiş. Kız da düğüne katılmak üzere babasının sarayına gitmiş. Ailesi çoktan öldüğünü düşündükleri kızını karşılarında görünce çok sevinmişler. Kız ise evlendiğini ve rahat bir yaşam sürdüğünü ailesine anlatmış. Çok geçmeden ortanca ablasının da düğün törenine katılacak olan kız, bu defa eşi aslanın da yanında bulunmasını istemiş lakin aslan oraya gitme taraftarı olmayıp eğer orada yanan bir ışığın zerresi vücuduna temas ederse bir güvercine dönüşeceğini anlatmış. Bu durumun da yedi yıl süreceğini ilave etmiş. Kız gerekli önlemleri alacaklarını beyan ederek eşiyle eşi ile birlikte saraya gitmiş. Fakat alınan önlemlere rağmen korkulan ihtimal gerçek olmuş ve aslanın vücuduna ışık temas etmesi üzerine prens bu kez de güvercine dönüşmüş.

Kız kocası aslanın bulunduğu odaya girince bir de bakmış ki kocası ortada yok fakat onun yerine onu da beyaz bir güvercin görmüş ve odaya ışığın sızdığını bu güvercinin kocası olduğunu anlamış. Artık beyaz bir güvercine dönüşen Prens Bu durumun yedi yıl süreceğini fakat uçarken eşinin onu takip etmesi için yeryüzünü işaretler bırakacağını anlatmış.

Kız işaretleri takip ederek yedi yıl boyunca yürümüş ve tam yedi yıl dolacağı artık eşine ait bir işaret olmadığını görmüş. Bunun üzerine eşini bulmak için çareler düşünmüş. İnsanların ona yardım edemeyeceğini düşünerek eşini bulmak için sırasıyla güneşten, aydan ve rüzgar dan yardım istemiş. Güneş ve ay yardım edememiş lakin ona işine yarayacak nitelikte olan sihirli eşyalar hediye etmişler. Rüzgara gelince o dağ prensese yardım etmek için bir yer rüzgarlarla istişare etmiş ve en sonunda Güneş Rüzgarı Prensi gördüğünü söylemiş. Rüzgarın söylediğine göre prens tekrar Aslan kılığında imiş ve ejderha kılığında görünen bir prenses ne boğuşuyormuş. Öğrendiği bu bilgiden sonra Gece Rüzgarı kız ve eşi Prense nasıl ulaşabileceğini anlatmış ve

Prensın ejderhayı nasıl alt edebileceğini bilgisini vermiş. Kız rüzgarın söylediklerini yerine getirmiş ve yine rüzgardan aldığı tavsiye doğrultusunda Zümrüdü Anka kuşunun sırtına atlayıp kocası ve prensesin olduğu yere gelmiş ve Her ikisinin de tesiri Altında olduğu büyü bozup onların eski görüntüsüne kavuşmasını sağlamış. Lakin onlar eski haline döner dönmez prenses, kızın kocasını da yanına alarak Zümrüdü Anka kuşunun sırtına atlayıp kaçmış. Kız biçare bir vaziyette oracıkta kalakalmış lakin ne yapıp edip kocasını bulmaya karar vermiş.

Kız tekrar yola düşmüş. Oldukça uzun bir müddet sonra Prens ve kocasının yaşadığı saraya gelmiş. O esnada da kocası ve prenses için düğün hazırlıkları yapılmıymış. Kız güneşin ve ayın ona verdiği sihirli materyaller sayesinde dünyada eşi benzeri olmayan eşyalara sahip olmuş. Prens bu eşyaların kendisinin olması için kızla pazarlık yapmış. Kız sadece nişanlısıyla bir gece kalabilmek kaydıyla bu eşyaları kendisine vereceğini söylemiş. İlk gece prenses nişanlısına uyku ilacı verdiği için kızın anlattıkları boşa gitmiş lakin ikinci gece prensesi oyuna getirip uyku ilacını içmeyen prens artık gerçekleri öğrenmiş. Böylece kocası için mücadele eden kız, ona kavuşmuş ve Zümrüdü Anka kuşunun yardımıyla evlerine dönmüşler. (Grimm Cilt 2 562-568).

Anlatıda ki Kişiler: Adam ve üç kızı, uşak, aslan(büyülü prens), Güneş, Ay, Gece Rüzgarı, Doğu Rüzgarı, Güneş Rüzgarı, ejderha(büyülü prenses), Zümrüdü Anka Kuşu, prensesin babası.

Masaldaki Kök Değerler:

Sorumluluk:

Adamın en küçük kızının babasının aslanla yaptığı anlaşmanın neticesinde aslana verilmesi gerekmektedir. Kızın babası verme fikrine sıcak bakmaz lakin kız verilen sözün yerine getirilmesinden yana bir tavır sergileyip sorumluluk alır.

"...' Canım babacığım! Madem bir defa söz verdin sözünü tutmalısın Sen merak etme ben gidip aslanı yatıştırır, sağ salim yine dönüp gelirim'"(syf: 563)

Sabır:

Kız Aslan kılığında büyülenmiş Bir Prens olan kocasının vücudundan ışık perdesi dokununca güvercine düşmesinin tezahürün de onu kaybetmemek için sürekli takip eder. Bu eyleme bıkip usanmadan yedi yıl boyunca sürdürür.

"Kız yürümüş, yürümüş boyuna yürümüş, ne sağına bakmış ne soluna, ölmeden yol tepmiş, en sonunda yedi yılın dolmasına pek bir şey kalmamış," (syf: 565)

Yardımseverlik:

Kızın kocasını bulma serüveninde onar rüzgarlar yardım eder ve kız ancak bu sayede kocasına kavuşur. Gece Rüzgarı, kıza kocasına nasıl ulaşacağını adım adım anlatır:

"...' Kalk git Kızıldeniz'e, kıyısında uzun uzun kamışlar göreceksin sırayla say on birincisini kesip al içerisinden; bu kamışla ejderhaya dokundu verdin mi; Aslan kolaycacık hakkından gelir; İkisi de insan olup çıkarlar..." (syf:566)

Sevgi:

Büyülü Prens ve karısı arasında sıkı bir sevgi bağı vardır. Kız kocasına duyduğu sevgiden dolayı ona ulaşmaktan asla vazgeçmez. Birbirlerine kavuşunca Prens çok sevinir ve onsuz geçirdi zamana üzülür.

"... Kocasını hemen sesinden tanımış kendisini sevgili eşi olduğunu anlamış sıçrayıp yataktan şöyle bağırmış: ' işte şimdi gerçekten kurtuldum, şimdiye kadar bir düşte yaşıyordum sanki'..." (syf:568)

Diğer Değerler:

Duyarlılık:

Adam, kızının istediği hediye bulmak için çok uğraşır, bulamayınca bu duruma çok üzülür.

"... en küçük kızının dilediği ötüp şakıyan hoplayıp zıplayan tarla kuşunu nereye baktı nereye aradıysa bulamamış bir türlü, buna pek üzölmüş, çünkü küçük kızını hepsinden çok seviyormuş."(syf: 562)

Bağımsızlık:

Adam, kendisini ve uşağını tutsak eden aslandan kurtulmak için her şeyi yapmaya hazırdır, bağımsızlığın önemini vurgular.

" ' Sana istediğin kadar altın vereyim de kusurumu affet. Beni serbest bırak!' "
(syf: 563)

Aile Birliğine Önem Verme:

Kız, ne pahasına olursa olsun kocasına ulaşip tekrar ailesine bir araya getirmek için çabalar ve bunu başarır. Bu süreçte de çocukları onların dönüşünü bekler.

" 'Gerekirse dünyanın bir ucuna gidecek sevgili kocam bulmadan bırakmayacağım.' "
(syf: 567)

" Evde tek çocukları kendilerini bekliyormuş aradan geçen zaman içinde büyümüş de yakışıklı bir delikanlı olup çıkmışmış." (syf: 569)

15. Masal: Karga

Masalın Muhtevası: Henüz küçük bir bebek olan prenses bir gün çok fazla yaramazlık yapmış ve annesini yaramazlıklardan dolayı bıktırıp usandırmış. Bunun üzerimi kraliçe prensesin bir karga olup uçup gitmesi ve dilemiş. Bedduanın tesiriyle prenses bir karga olmuş ve karanlık bir ormana gitmiş, uzun bir müddet orada yaşamış annesi ve babası kendisinden bihabermiş.

Karga kılığındaki prenses, bir gün ormanda bir adamla karşılaşmış ve ona gerçek kimliğini açıklamış. Adama kendisini dilerse kurtulabileceğini söylemiş ve bunun üç günlük bir süreçte gerçekleşeceğini ilave etmiş. Bu süre zarfında ormanda bir kulübede yaşayan cadının ona vereceği hiçbir yiyeceğe-içeceğe el sürmemesini tembihlemiş. Aksi takdirde onu kurtarması için uyanık olması gerektiği saatlerde uyuya kalacağını söylemiş. Adama bu işi başaramayacağını telkin ederek adamın yanından ayrılmış. Olaylar gerçekten de prensesin tahmini doğrultusunda tezahür etmiş ve adam geldi üç gün boyunca uyanık olması gereken saatlerde cadının ona ısrarla içirdiği şarabın tesiriyle uyuya kalmış. Bunun üzerine adama yedikçe-içtikçe hiç eksilmeyen bir parça et ve şarap bırakmış. İçinde isminin yazılı olduğu altın yüzüğü

adamın parmağına takmış ve ona bir mektup bırakarak oradan ayrılmış. Mektupta onu Stremberg de ki Altın Saray da beklediği ve bu kez bu işi başaracağına inandığı yazılıymış.

Oğlan uyandığı vakit prensesin oradan geçtiğini ve onu kurtaramadığını anlayınca çok üzölmüş. Derken yanı başındaki yiyecekleri ve mektubu fark etmiş, Mektupta yazılanları okuyunca bu kez prensesi kurtarmaya kararlı bir şekilde yola çıkmış. Karanlık bir ormana gelince bir ışık fark etmiş, ışığın geldiği yöne yürüyünce Devlerin ikamet ettiği bir evle karşılaşmış. Dev oğlana onun yiyeceğini söyleyince oğlan ona hiç bitmeyen yiyecek ve içeceklerinden ikram etmiş. Oğlan, deve derdini açıp ona mektupta bahsi geçen saraya nasıl gideceğini sormuş. Dev kendi ve diğer Devlerin ellerindeki haritalara bakarak sarayın yerini tespit etmiş. Adamı sırtına alıp sarayın civarında bir yere bırakmış. Adam, Saray'a ulaşmak için kendi çabasıyla da uzun bir müddet yol aldıktan sonra sarayı bulmuş lakin saraya ulaşmak pek de kolay olmamış. Çünkü saray sırça bir dağın üzerine kurulmuş ve adam her denemesinde dağdan kayıp düşmüş. En sonunda kendisi için bir kulübe inşa etmiş ve orada yaşamaya başlamış. Bir gün kulübesinin çevresinde üç haydut un kendi aralarında kavga ettiğini şahit olmuş. Haydutlar ellerinde bulunan ve sihirli güçlere sahip sopayı, pelerini atı paylaşamadıkları için kavgaya tutuşmuş. Adam onları oyuna getirerek bunları haydutların elinden almış. Sihirli at sayesinde Sırça Dağı aşır prensese ulaşmış. Onu karşısında gören prenses çok sevinmiş ve onunla evlenmiş. (syf: 606-612)

Anlatıdaki Kişiler: Kraliçe, prenses, adam, cadı, devler, haydutlar.

Masaldaki Kök Değerler:

Sorumluluk:

Prensese kurtarmak için söz veren adam cadının oyununa gelerek onu kurtaramaz lakin prenses bir mektupla yerini bildirince bu sefer sorumluluğun bilincinde davranarak prensesi kurtar.

" derken yanı başındaki yiyecek içeceklerle mektup ilişmiş gözüne, mektubu alıp okumuş, Stremberg deki Altın Saray a gitmek için yola koyulmuş hemen."(syf: 609)

Yardıms severlik:

Devler, prensesin bulunduğu sarayı nerede olduğunu tespit etmesinde yardımcı olur. Üstelik onu oraya yakınlaştırmak için devin birisi adamı sırtında taşır.

"... 'İki saat vaktin var, seni sırtıma alıp sarayın yakınına kadar taşıyım. Ama sonra eve dönmem gerekiyor bir çocuğumuz var onu emzireceğim.' " (syf: 610)

Sabır:

Oğlan büyülenmiş prensese ulaşmak maksadıyla zor şartlar altında durmadan yol alır. Bu çabaların neticesinde ona ulaşır ve Prensese ile evlenir.

"...Ama oğlan gece dememiş, gündüz dememiş, ha babam yürümüş, en sonunda ulaşmış Altın Saraya." (syf:610)

Diğer Değerler:**Duyarlılık:**

Genç adam prensesi kendi hatası yüzünden kurtaramayınca bu duruma kayıtsız kalmaz ve hayıflanır. Sonrasında da prensesi kurtarmak için elinden ne geliyorsa yapar.

" Oğlan gözlerini açıp da uyuduğunu anlayınca yürekten üzölmüş ve kendi kendine: 'Prensesein buradan geçip gittiği kuşkusuz, yazık kurtaramadım onu' diye söylenmiş." (syf: 609)

Vefa:

Prensese onu kurtaran oğlanın yaptığı bu iyiliği karşılıksız bırakmaz ve onunla evlenmeye karar verir.

"Prensese de oğlanı öpücöklere boğarak: 'Sonunda beni kurtardın!' demiş. 'Hemen yarın evleneceğiz!' "(syf: 612)

16. Masal: Hayat Suyu

Masalın Muhtevası: Bir ülkenin kralı hastalanıp yatağa düşmüş. Durumu gittikçe kötüleşen ve ne ilaç içtiyse fayda bulamayan kralı yaşamasından herkes umudu

kesmiş. Bu kralın üç tane oğlu varmış ve babalarının bu durumuna oldukça üzülüyormuş. Prensler bahçeye inip babaları için ağlaşırken karşılına yaşlı bir adam çıkmış. Onlara üzüntülerinin sebebini sormuş. Oğlanları dinleyen yaşlı adam onlara babalarını iyileştirecek çarenin hayat suyu olduğunu söylemiş. Bu suya ulaşmanın çok da kolay olmadığını ilave etmiş.

Prensler, babalarını tekrar hayata döndürecek bu suya ulaşmak için farklı zamanlarda, sırayla yola çıkmış. İki büyük oğlan yolda karşılına çıkan ve nereye gittiklerini soran bir cüceye kibirli davranmış, onu terslemiş. Yola çıkma sırası en küçük oğlana gelince cüce onun da karşısına çıkmış ve ona da ağabeylerine yaptığı gibi nereye gittiğini sormuş. Oğlan ağabeylerinin aksine cüceye gayet kibar bir tavırla hayat suyunu aramaya gittiğini izah etmiş. Bu saygılı tavrı sayesinde de oğlan, cücenin yardımına nail olmuş. Cüce oğlana hayat suyunun perili bir köşkte bulunduğunu ve onu koruyan bir aslanı nasıl sakinleştirdiğini anlatmış. Oğlan cücenin söylediklerini harfiyen uygulamış. Bu sayede hem hayat suyuna ulaşmış hem de köşkte büyülenmiş bir vaziyette ki prensleri ve güzel bir prensesi kurtarmış.

Hayat suyuna ulaştığı için oldukça mutlu olan ve eve gitmek için sabırsızlanan oğlanın karşısına tekrardan ona yardım eden cüce çıkmış. Oğlan cüceye ağabeylerinin yerini sormuş çünkü onları da merak ediyormuş. Cüce oğlana onları kibirli tavırlarından dolayı iki dağın arasına sıkıştırdığı bilgisini vermiş. Oğlan cüceye ağabeylerini bırakması için yalvarmış. Cüce oğlanı ağabeylerine karşı tedbirli olması konusunda uyarılmış ve oğlanın ağabeylerini serbest bırakmış.

Oğlan ağabeylerine kavuşunca bengi suyu bulduğunu büyülenmiş güzel bir prensesi kurtardığını ve bir yıl sonra da onun yanına gidip onunla evleneceğini anlatmış. Yolculukları esnasında küçük oğlan köşkten ayrılırken yanına aldığı ye ye bitmeyen sihirli bir ekmek ile bütün orduları bize getirecek mahiyette olan bir kılıç sayesinde kıtlık ve savaş ve mücadele eden üç ayrı ülkenin kralına-halkına yardım etmiş. Onları refaha ulaştırınca da tekrar ağabeyleri ile yola koyulmuş hep birlikte bir gemiye binmişler. Bundan sonraki olaylar şu şekilde tezahür etmiş:

- Kıskanç ağabeyler, oğlanın elinde bulunan ve içinde bengi su bulunan kupayı oğlan uyurken içinde deniz suyu olan bir kupa ile değiştirmişler. Saraya vardıklarında

en küçük oğlan babasına kupayı uzatmış ve bengi sudan içmesini istemiş fakat tuzlu deniz suyunu içince daha da kötüleşmiş.

-Kötü niyetli ağabeyler babalarına bengi suyu kendilerinin bulduğunu söyleyerek asıl suyun olduğu kupayı uzatmış ve Kral artık eskisinden de sıhhatli bir vaziyet almış.

-Bu olaylar üzerine Kral en küçük oğlunun canına kast ettiği düşünce ile infazına karar vermiş.

-Cellat bir ormana götürdüğu oğlanı öldürmeye gönlü el vermeyerek serbest bırakmış.

-Aradan bir hayli zaman geçince Küçük oğlanın ülkelerini kurtarmalarına yardım ettiği hükümdarlar şükranlarını belirtmek maksadıyla kralın sarayına mücevher yüklü arabalar yollamış.

- Bu olay üzerine Kral oğlunu suçsuz yere infaz ettirdiğini düşünmeye başlamış lakin Cellat oğlanı öldürmediğini itiraf edince rahatlamış.

- Kral dört bir yana küçük oğlunun saraya dönebileceği beyanında duyulmuş.

- Bu olaylar yaşanırken küçük oğlanın büyüden kurtardığı prenses gelen kişinin gerçek kurtarıcısı olmadığını sınamak için bir düzenek hazırlatmış. Oğlanın ağabeyleri; varlığından haberdar oldukları bu prensesle evlenmek için onun gittikleri vakit prensesim istediği davranışı sergileyemedikleri için içeri adamını bile atamamış.

- En küçük oğlan ise prensesin istediği gibi bir davranış sergileyerek prensese kavuşmuş.

-Prensesten kendisini bağışladığı haberini de alan olan atına atlayıp babasının Sarayı'na doğru yol almış, babasına olayların gerçekte nasıl tezahür ettiğini anlatmış.

- Kral, öğrendiklerinden sonra 2 büyük oğlum cezalandırmak istemişse de oğulları bir gemiye binerek ülkeyi terk etmişler. (syf: 629-635)

Anlatıda ki Kişiler: Kral ve üç oğlu, yaşlı adam, cüce, prensler, büyülü prenses, üç hükümdar ve halkı, Avcı(cellat), nöbetçiler.

Masalda ki Kök Değerler:

Sorumluluk:

Kralın en küçük oğlu hayat suyunu aramaya giden iki ağabeyi geri dönmesine rağmen Kendisi de suyu aramaya gitmek ister. Oldukça zor bir süreç olan Bengi suyu bulma işini de başarıyla tamamlar.

"Ortanca oğul da gidip dönmeyince en küçük oğul; 'izin ver baba bulayım getireyim.' deyip atlamış ortaya.

Saygı:

Küçük oğlan ağabeylerinin karşısına çıkan cüceye saygılı davranarak onun yardımına nail olur. Saygılı tavrı sayesinde aldığı bu yardım onu başarıya ulaştırır.

" Cüce: 'Madem bana karşı efendice davrandın kötü kalpli ağabeylerin gibi büyüklük taslamadın Bende sana hayat suyunun yerine açıklayacağım' demiş." (syf: 631)

Yardımseverlik:

Masalda bahsi geçen küçük oğlan karşısına çıkan müşkül bir vaziyette olan üç ülke hükümdarına ve halkına yardım eder. Bu yardımları ileride onun lehine olan gerçeklerin açığa çıkmasını sağlar.

"...Küçük oğlan, ekmeğini ve kılıcını kralların emrine vererek bu ülkeleri de esenliğe çıkarmış, böylece üç ülkeyi kurtarmış oluyormuş." (syf: 633)

Sevgi:

Prensese duyduğu aşktan dolayı küçük oğlanın gözü hiçbir şey görmez. Sevgisinin büyüklüğü sayesinde prensesin arzuladığı gibi bir davranış sergiler ve onunla evlenmeyi hak kazanır.

"Hemen koyulmuş yola; yolda düşünüp durmuş, bir an önce prensesin yanında olmayı dilemiş altın yolu falan gözü görmemiş hiç." (syf: 635)

Diğer Değerler:

Duyarlılık:

Kralın oğulları babalarının hastalanması üzerine bu duruma kayıtsız kalmaz ve çok üzülürler.

"...Kralın da üç oğlu varmış, babalarının durumuna pek üzülmüş, sarayın bahçesinde inerek ağlaşmaya başlamışlar." (syf: 629)

Aile Birliğine Önem Verme:

Küçük oğlan cücenin kardeşlerinin ona zarar vereceği telkinine rağmen ağabeylerinin serbest bırakılmasını ister. Onları da yanına almadan saraya dönmek istemez.

"...Küçük yalvarıp yakarmış, cüce de sonunda dayanamayarak ağabeylerini serbest bırakmış." (syf:632)

Paylaşma:

Küçük oğlan köşkten aldı sihirli eşyaların imkanlarını kendisi için hiç kullanmaz lakin ihtiyacı olanlara bu imkanları paylaşır.

" Küçük oğlan doğru kralın huzuruna çıkıp elindeki ekmeği vermiş, Kral da ekmele ülkesindeki bütün insanların karnını doyurmuş. Sonra küçük oğlan elindeki kılıcı vermiş krala Kral da kılıçla bütün düşmanlarını kırıp geçirmiş, bundan böyle dirlik düzen içinde yönetmiş ülkesini."(syf: 632)

Merhamet:

Kralın küçük oğlunun infazı için görevlendirilen avcı merhametli davranarak oğlanı öldürmez. Böylece bir insanın suçsuz yere ölmesi ne engel olur.

"...Avcı da: 'Peki! Demiş. Zaten istesem de öldüremezdim sizi.' Bunun üzerine giysilerini değiştirmişler; avcı dönmüş geri, Küçük Prens de ormanın içlerine doğru yürüyüp gitmiş." (syf:634).

Vefa:

Küçük prensin kıtlık ve savaş gibi zor şartlarla mücadele eden hükümdarlara yardım etmesi üzerine hükümdarlar ona olan vefa borcunu ödemek için sarayına çeşitli hediyeler gönderirler.

"Aradan bir zaman geçmiş, bir gün kralın küçük oğlu için altın ve mücevher yüklü üç araba gelmiş. Arabalar küçük oğlanın kılıcı ile düşmanlarını dize getiren, ekmeği ile ülkelerindeki insanların karınlarını doyuran üç kraldan geliyormuş, krallar oğlanın iyiliğine karşılık şükran borçlarını ödemek istiyorlarmış." (syf:634).

17.Masal:Şişedeki Cin

Hiç yılmadan çalışan yoksul bir oduncu biriktirdiği bir miktar parayı oğlunun eğitimi için harcamaya karar verir. Oduncunun oğlu yüksek okullardan birine yazılır ve okulda çok başarılı bir öğrenci konumuna gelir. Lakin yoksul oduncunun artık oğluna para gönderecek maddi gücü kalmayınca oğlan öğrenimini yarıda bırakarak babasının yanına geri döner.

Bir gün baba ve oğul odun kesmek için ormana gider.Bir müddet çalıştıktan sonra Oğlan ormanda dolaşmaya başlar ve kaç asırlık olan ulu bir meşe ağacı dikkatini çeker.Ağacı izlemeye koyulmuşken "Beni çıkar buradan!" diye bağırان bir ses işitir.Sesin nereden geldiğini idrak edemez, sesin kaynağını bulmak için meşe ağacının dibindeki toprakları kazarken bir şişeye rastlar.Şişenin içindeki küçük yaratık şişenin mantarı çekilince kocaman bir deve dönüşür.Oğlan şişedeki kurtarıcı kurtarmasına lakin cin onun zannettiği gibi iyi niyetli değildir ve onu öldürmeye kalkar.Fakat oldukça akıllı biri olan oğlan cini oyuna getirip onu tekrar şişeye hapseder.Ardından yanında dönmeye karar verdiği esnada kendisine kurtarması için feryatlar eder ve oğlana kendisine şişeden çıkardığı takdirde mükafatlandıracağını vaat

eder.Oğlan ilk başta tekrar onun şişeden çıkarmaya yanaşmasa da haline üzülür ve onu özgürlüğüne kavuşturur. Cin de ona bu iyiliği karşısında hikmetli bir bez verir.

Söz konusu bez bir yaraya dokunur dokunmaz onu iyileştirme özelliğine sahiptir.Ayrıca bez demire yada çeliğe dokununca bu madenleri gümüşe çevirir.Oğlan yaptığı bir iyiliksever davranışın neticesinde sahip olduğu sihirli bez sayesinde Hem maddi sıkıntı çekmez hem de benzin yaraları iyileştirme özelliği sayesinde dünyanın en ünlü hekimi olur.(syf:639-644)

Anlatıdaki kişiler: Yoksul oduncu ve oğlu, öğretmenler, komşu ,cin(merkür) ,kuyumcu

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk:

Oduncunun oğlu babasının bin bir zahmet de biriktirdiği para sayesinde yüksek okula gider.Babasının emeklerini boşa çıkarmamak için sorumluluk sahibi bir ğrenci olarak eğitim hayatını sürdürür.

"... Bunun zerine oğlan da yüksekokullarından birine yazılmış ; harıl harıl ders çalışıyor ,öğretmenleri kendisini ve ve bitiremiyormuş."(syf:639)

Yardıms severlik:

Masalda oğlan "yardıms sever" bir kişidir.Hem babasına hemde şişedeki cine yardım eder.Hatta cin ilk yardım ettiğinde oğlana zarar vermeye kalkıştığı halde oğlan ona bir şans daha verip tekrar yardım eder.Bu yardıms sever davranışı sayesinde hayatı değişir.

"...Oğlu neşe içinde yılmadan çalışmış babasına yardım etmiş."(syf:640)

"...Oğlan da ağacın dibindeki toprakları kazıyıp temizlemeye kökler arasında sesin sahibini aramaya koyulmuş.Sonunda ufak bir çukurun cam bir şişe ilişmiş gözüne.şişe yi havaya kaldırıp iřđa tutmuş..."(syf:640-641)

z Denetim:

oğlan ilkyardımm da kendisini aldatan cine ikinci kez iyilik yapmak için kendi kendine düşünür. Düşündükten sonra öfkesini yenilmeyecek ve kendisine güvenerek iyilik yapma konusunda çekimser davranmaz.

"...Bunun üzerine Oğlan düşünmüş:' Korkma gel yap şunun dediğini!' demiş kendi kendine 'Nasıl olsa sana bir kötülükte bulunamaz' diye geçirmiş içinden."(syf:642)

Diğer Değerler

Çalışkanlık:

Yoksul oduncu kendisi ve oğlu için hiç durmadan çalışır.

"Bir varmış bir yokmuş evvel zaman içinde kalbur saman içinde yoksul bir oduncu varmış sabahın köründe kalkar gece geç vakitlere kadar çalışıp didinirmiş."(syf:639)

Bilimsellik:

Masalda bir meslekle ilgili becerinin tam anlamıyla edilmesinin ancak öğrenimin tamamlanması ile mümkün olacağına vurgu yapılır.

"... oğlum okumak için gittiği kentte kalmış bir süre, çok şey öğrenmiş ama henüz hiç bir meslekte gerekli beceri elde edememişken babasının okuyup adam olmasına ayırdığı birkaç kuruş suyunu çekmiş oğlan da ister istemez öğrenimini yarıda bırakıp eve dönmek zorunda kalmış."(syf:639)

Duyarlılık:

Öğrenimini yarıda bırakmak zorunda kalan oğlan, bu duruma babasının üzülmemesi için onu teselli etmeye çalışır.

"Sen Merak etme babacığım!Mademki tanrının iradesi böyle hayırlısı bu demektir Bana da boynumu büküp rıza göstermek düşer."(syf:639)

Vefa:

Cin kandırdığı oğlanın kendisini iki kez kurtarması neticesinde ona vefalı davranarak oğlanın hayatını değiştirecek nitelikte meziyetleri olan bir bez hediye eder.

"Cin kendisini kurtardığı için oğlana , oğlanda verdiği armağandan dolayı cine teşekkür edip ayrılmışlar, oğlan yine babasının yanına gelmiş."(syf:642)

18:Masal: Kirpi Hans

Masalın Muhtevası: Hali vakti yerinde olan bir köylünün tek sıkıntı çocuk sahibi olmaması imiş. Diğer köylerinin alaycı tavrı maruz kalan adam bir gün karısının Ne yapıp edip ona bir çocuk dolmasını doğan çocuğun Kirpi olmasına dahi razı geleceğini söylemiş.

Aradan bir müddet vakit geçince kadın yarı insan yarı kirpi bir çocuk doğurmak ve ona Kirpi Hans adını vermişler. Adam zamanla ondan bıkmış Çünkü gibi Hans 8 yıl boyunca sadece sobanın arkasında samanların üstünde yatmaktaymış.

Adam bir gün kasabaya pazara gideceği vakit evde kilere bir arzuları olup olmadığını sormuş.

Herkes istediğini dile getirince sıra hansa gelmiş. Hans babasından kendisine bir gayda getirmesini rica etmiş.

Döndüğü vakit evdekilere istedikleri şeyleri getirip vermiş. Kirpi Hans bunun akabinde babasından lavanta gidip onun horozunu nallatmasını istemiş ve oralardan gidip bir daha dönmeyeceğini de ilave etmiş. babası bu habere çok sevinmiş ve derhal Hans ın isteğini yerine getirmiş. Horoz hazır olunca Hans yola çıkmış. Yanına bir iki domuzla eşek almayı da ihmal etmemiş. Kirpi Hans ormanda horozu ile birlikte yüksek bir ağacın tepesinde gaydasını çalarak vakit yormuş. Bir yandan da eşek ve domuz yetiştiriyormuş.

Bir gün ormanda yolunu kaybeden, bir Kral gayda sesini işitmiş ve kuşağından sesin nereden geldiğini tespit etmesini istemiş. Uşak sesin kaynağını ararken gördüğü tek şeyini açtı Türeyen bir horoz ve onun sesinde bulunan bir kirpi olduğunu krala bildirmiş. Uşak kralın buyruğu üzerine Hans a kraliyete giden yolu Bilip bilmediğini sormuş. Bunun üzerine Hans ağaçtan inmek ve Kralı şayet eve gittiğinde karşısına çıkacak ilk şeyi kendisine vereceğine dair imzalı bir belge verirse yolu göstereceğini bildirmiş. Kral, Hans ın nasıl olsa okuma yazma bilmediğini tasavvur ederek kağıda bir şeyler çizip Hans a vermiş. Kral Yolu öğrenip saraya dönünce karşısına ilk çıkan

şeye kızı olmuş. Kral kızına olanları anlatmış lakin tasalanmaması gerektiğini belgeye asılsız bir şey yazdığını ilave etmiş. kızda belgeyi onun istediği gibi ne olduysa dahi kirpi kılığında bir kimsenin yanına gitmeyeceğini ifade ederek Hans 1 hakir gören ifadelerde bulunmuş.

Zaman sonra Hansın olduğu yere başka kralı'nda yolu düşmüş. Fazla önceden karşılaştığı Kral arasında tezahür eden olayların bu kurala da yaşanmış. Ama bu Kral diğer kralın aksine Ağlatmaya çalışmadan anlaşmayı onun istediği doğrultusunda gerçekleştirmiş. Saraya döndüğünde ise onun da karşısına kızı çıkmış lakin bu prenses Hans 1 hakir görmeyip babasının hatırına bahsi geçen kişinin yanına gideceğini söylemiş.

Kirpi Hans ın vaziyetine gelince sürekli yetiştirdiği domuzlar artık ormana sığmaz olmuş. Bunun üzerine Hans domuzları babasının ikamet ettiği köye götürmüş ve köylülere dağıtmış. Babası Hans i görünce üzülmüş Çünkü Ondan kurtulmak dışındaymış zaten hasta orada çok kalmadan bir daha dönmeyeceğini söyleyerek köyden ayrılmış.

Hans ın ilk Durağı ormanda ilk karşılaştığı Ülkesi olmuş. Kral daha önceden adamlarına elinde gaydasıyla horoz üzerinde bir kirpi gelirse ülkeye sokmamalarını ve ona saldırmaları Emir buyurmuş. Hans 1 hamsi görünce kralın buyruğuna uygun davranan nöbetçiler Hansı ellerinden kaçırınca Hans kralın huzuruna çıkmış. Krala vaat ettiği şey vermesini Aksi takdirde hem kendisine hem de kızına öldüreceğini beyan etmiş. Bunun üzerine Kral prensesi kirpi halkla gitmeye İkna etmiş lakin Hans Birlikte yola çıktığı prensesi saraydan uzaklaşır uzaklaşmaz yolda bırakmış Böylece kirpi Hans 1 hakir gören prenses unutamayacağı bir hakarete uğramış.

Hans, yoluna devam etmiş ve bu sefer de ormanda ikinci karşılaştığı kralın ülkesine gelmiş bu ülkede kralın buyruğu üzerine gayet Saygın bir şekilde karşılanmış. Prensese Kirpi Hans görünce onun görüntüsünü pek değişik bulmuş lakin verdikleri sözden dönmeleri gerektiği için onu kabullenmiş. zaten kirpi Hans da Prensese ve karşılaştığı akşam kirpi kılığından sıyrılıp insan haline dönmüş. Kral da onun iyi bir görünümüne kavuşması için ne gerekiyorsa sağlamış Böylece Prensese ve Hans 40 gün 40 gece 1 gün evlenmişler. Aynı zamanda tacı ve Tahtında Hans a bahşetmiş.

Aradan birkaç yıl geçince Hans karısı ile birlikte babasının yanına gitmiş ve kendisini tanıtmış. Babası inanmakta güçlük çekse de oğluna insan kılığında karşısında görünce çok sevinmiş. Hans ülkesine dönerken babasını da beraberinde götürmeyi ihmal etmemiş. (688-694)

Anlatıdaki Kişiler: adam ve karısı, köylüler, Kirpi Hans, rahip, Kral ve adamları(I), prenses(I), Kral ve adamları(II), prenses(II), nöbetçiler.

Masaldaki Kök Değerler:

Saygı: Kirpi Hansın ormanda ikinci karşılaştığı kral onun görüntüsünden dolayı hakir görmez. Aksine adamlarına onun ülkesine gelmesi halinde ona saygın davranmalarını telkin eder. Bu da Her kim olursa olsun karşısındaki kişiye saygılı davranması gerektiğini göstergesidir.

" Kral da daha önce adamlarına tembih etmiş. Kirpi Hans a benzeyen tüfekleriyle Selam durmalarını ona hiç dokunmayıp içeri almalarını, 'Yaşa Varol!' diye bağırımları ve kendisini alıp doğru saraya getirmelerini söylemiş.(syf: 933)

Sorumluluk: Prenses Kirpi Hans ile karşılaştığı esnada onunla evlenme mevzusunda bir tereddüt yaşasa da verdiği sözü sorumluluğunu uygun davranmayı yeğler. Sonrasında da olaylar bu kararında pişman olmasını sağlayacak şekilde tezahür eder.

"Prenses, kirpi Hans ı görünce ikimiz birden; çünkü onu tek acayip bulmuş ama sonra babasına söz verdiğini sözünden dönemeyeceğini düşünmüş Kirpi Hansı karşılayıp ona Hoşgeldiniz demiş sonra da evlenmiş kendisiyle." (syf: 693)

Aile Birliğine Önem Verme: Kirpi Hans, onu den dolayı kabullenemeyen ve sürekli ondan kurtulma arzusunda olan Babasına karşı kin tutmaz. İnsan kılığına kavuştuğu vakit Prenses ve babasını ziyaret eder ve onu da yanına alıp kralı olduğu ülkeye götürülür.

"... Kirpi Hans kendisini tanıınca yaşlı babası pek sevinmiş ve kalkıp oğluya onun ülkesine gitmiş."(syf: 694)

Diğer Değerler:

Estetik: Kirpi Hans, gaydasını kişide estetik zevk uyandıracak şekilde çalar. Bu sayede ormanda kralların dahi dikkatini çeker.

"Kirpi Hans, ağaçtayken, gaydasını çalıyormuş hep ve bir de güzel çalıyormuş ki deme gitsin!

Günlerden bir gün ormanda yolunu şaşırın bir kral o yakından geçiyormuş gayda sesini işitmiş hayretten dona kalmış..." (syf: 689)

Vefa: Prenses, babası için hiç tanımadığı yarı insan yarı kirpi görünümündeki hasta evlenmeyi kabul ederek vefalı bir tavır sergiler.

"... Ama kız ormandaki kimse ne zaman gelirse kendisiyle kalkıp gideceğini söylemiş babasına; yaşlı babasının hatırı için yapacaktı bunu." (syf: 691)

Paylaşma: Hans, ormanda yetiştirdiği hayvanları satmak yerine körlere paylaşmayı tercih eder.

"... Derken Kirpi Hans daha fazla ormanda kalmak istemeyerek babasına haber salmış, Köydeki bütün ahırları boşaltılmasını çok ama çok büyük bir domuz böyle dönüp geleceğini Herkesin istediği kadar domuz kese bileceğini bildirmiş." (syf: 691)

19. Masal: Mavi ışık

Masalın muhtevası: Uzun yıllar krala sadakatle hizmet eden bir asker aldığı yaralardan dolayı artık iş göremez duruma gelince kral tarafından askerın saraydaki görevine son verilmiş. Bu durumda asker biçare bir vaziyette gideceğine nasıl geçineceğini ormanda bir eve rastlamış.

Evin sahibin bir cadıymış ve zavallı askere ancak birtakım işleri halledersen yiyecek içecek vereceğini söylemiş. Açlıktan ve susuzluktan bitap düşen asker, yiyecek karşılığı cadının ona verdiği zorlu vazifeleri yerine getirmiş. Üçüncü gün cadı ondan bir kuyunun dibinde bulunan ve ışığı hiç sönmeyen mavi bir feneri kendisi için kuyudan çıkarmasını istemiş. Asker bu görevi de kabul etmiş. Kuyuya inmiş, ulaşmış ve fenerle yukarı çıkıp kuyunun kenarına yaklaştığı esnada cadının istediğini alıp kendisini ise kuyunun dibine bırakacağını sezmiş. Cadıya ayağı yere basmadan feneri

vermeyeceğini söylemiş. Bu pazarlığa sinirlenen cadı ipi koy vermiş ve askerin birlikte kuyunun düşmesine neden olmuş.

Kuyudan sağ çıkmaktan umudu kesen asker mavi fener vasıtasıyla cebindeki piposunu yakmak isteyince ortada ansızın Arap bir cüce belirmiş. Arap cüce fenerin sahibi ne isterse yerine getiren bir hizmetli imiş. Asker Arap cüce sayesinde hem cadıdan hem de kraldan intikamını almış. Askerin elinde büyük bir güç olduğunu anlaşılınca Kral da ondan bağışlamasına istemiş. Karşılığında da kızını ve tahtını vermiş.

Anlatıda ki Kişiler: Asker, Kral, cadı, Arap cüce, hancı, prenses, yargıçlar,

Masalda ki Değerler

Sorumluluk: Masalda bahsi geçen asker, vazifesini gereği gibi yapan sorumluluk sahibi bir kişidir.

"Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde, asker varmış, kralın emrinde en uzun yıllar sadakatle çalışmış."(syf:730)

Yardımseverlik: Arap cüce askere düştü her müşkül durumda yardım eder.

"...cüce: 'Her şeyi yaparım, yeter ki istek buyurun!' diye cevap vermiş. Asker de 'İyi öyleyse önce beni şu durumdan çıkar!' demiş.(syf:731)

Adalet: Asker, sayesinde cadıdan her türlü intikamı alabilecek güçte iken cadının yargıçlar tarafından cezalandırılmasını ister. Bu da adaletin tecelli etmesini sağlanmasında uygun bir davranıştır.

"Kuyudan çıkınca cüceye demiş ki: 'Şimdi de git şu cadının elini kolunu bağla yargıca götür teslim et!'"(syf:732)

Diğer Değerler

Duyarlılık: Arap cüce, efendisi olan askerin her dileğini kolayca yerine getirebilecek mahiyettedir. Ama bir eylemi gerçekleştirmeden önce efendisine bir zarar gelip gelmeyeceğini düşünür.

" 'Benim için kolay ama sizin için tehlikeli bir şey; duyulursa, başımız belaya girebilir.' " (syf:732)

20.Masal: Korkusuz Prens

Masalın Muhtevası: Bir zamanlar içinde korku duygusunu zerresini daha hissetmeyen bir Prens yaşarmış. Söz konusu Prens bir gün sarayda oturmakta oturmaktan sıkıldığını fark etmiş ve dünyayı gezip dolaşmaya karar vermiş. Bu yolculuğu esnasında prenses kendisini iki farklı Zorlu mücadelenin içinde bulmuş prensin başından geçen ve olağanüstü bir şekilde tezahür eden olaylar şu şekildedir. Bir olay prensin bir müddet yol aldıktan sonra bir Devlin evinin önüne gelmesi ile vuku bulmuş. Yürümekten yorulan Prens dinlenmek maksadıyla devlin derin evinin kapısının önüne oturmuş. O esnada prensin gözüne Devlin oyuncağı ilişmiş bu oyuncak bir insanın oynamayacağı mahiyette büyük bir topla insan boyundaki sopalardan oluşuyormuş. Biraz oyuncaklar oynamaya başlamış ve buna şahit olan dev şaşkınlık içinde onu seyretmiş.Bu durumda insanoğlunun diğerlerinden farklı bir güce sahip olduğunu düşünmüş bu düşüncesinin tezahürün de kendisine hayat ağacından bir elma getirmesini istemiş. Aslında bu eylem devlin derin nişanlısının ondan yapmasını arzu ettiği bir dilekmiş lakin dev ne yapmalı ne yapmış etmişse de elma almaya ulaşamamış. Şimdi de bu gücü ve korkusuz insanoğlu vasıtasıyla şansının bu dileğini nasıl olacağını tasavvur etmiş. Prens devlin bu isteğini hiç düşünmeden kabul etmiş.Dev prensin hayat ağacına ulaşması için yapması gerekenleri prene bir bir anlatmış. Elmaya ulaşmak için elini bir halkadan geçirmesi gerektiğini ilave etmiş Prens bir müddet yol aldıktan sonra hayat ağacını bulunduğu bahçeye gelmiş ve deve başaracağına söz verdiğini vazifeyi kolayca yerine getirmiş.Elmayı ağaçtan koparıp geri döneceği esnada bir aslan prensin peşine düşmüş lakin ona zarar verme amacı gütmemiş Yalnızca prensin arkasından uysal bir vaziyette yol almış. Prens söz verdiği üzere elmayı ulaştırmış devde doğruca nişanlısına götürmüş. Lakin Devlin bir hayli zeki olan nişanlısı kolundahalka olmadığı için elmayı onu alıp getirdiğini inanmamış. Dev nişanlısına evde halkanın evde olduğunu presten bir şekilde halkayı alabileceğini düşünerek eve gelmiş halkayı vermeyince kendisini devle amansız bir Kavganın ortasında vurulmuş dev prensle gücü ile alt edemeyeceğim anlamış onu ortadan kaldırmak maksadıyla türlü bahanelere başvurmuş. Prens düzenbaz devlin her oyunundan elmaları almaya

gittiği vakit peşine takılan aslan sayesinde kurtulmuş.Evden kurtulan Prens çıktığı yolculuğa devam etmek için tekrar yola koyulmuş.Bu esnada ikinci kez olağanüstü olaylar gelmiş bir müddet yol aldıktan sonra Prens büyümlü bir saraya gelen prenses sarayın kapısında güzel fakat kapkara bir kıza karşılaşmış. Genç kız, prens buranın büyümlü bir mekan olduğunu büyümlü tesirinin nasıl yok edileceğini anlatmış. Kızın anlattığına göre büyümlü Sarayda üç gece kalabilenve bu süreçte geceleri şeytanları kendisine ettiği eziyete karşısında içinde korku uyanmayan bir kişi olursa büyümlü etkisi ortadan kalkacakmış. Prens bu zorlu görevi başaracağını beyan etmiş. Prens Saray da kaldığı üç gece boyunca şiddeti her geçen gece artan şeytanların işkencelerine maruz kalmış. Fakat sesini çıkarmamış. Her gecenin sabahında kızın verdiği Abu Hayat suyu ile kız prensin eski gücünü toplanmasına vesile olmuş.Böylece iki gecenin sabahında büyük bozulmuş kıza düğünü teyzeden kurtulunca Kar gibi beyaz oldukça güzel bir kız kıza dönüşmüş ve prens ile evlenmiş sayfa 751-757.

Anlatıdaki Kişiler: Prens, dev, Aslan, devin nişanlısı, kuş,büyümlenmiş kız, şeytanlar, uşaklar.

Masaldaki Kök Değerler

Özdenetim Masalda bahsi geçen Prens sahip olduğu gücün ve senin bir nedir Arzu ettiği her eylemi neticesinde başarılı olmuştur.Prens özdenetim sahibi bir birey olduğu devre arasında geçen şu diyalogdan anlaşılır:

Bu gücü ve kuvveti nereden buluyorsun bakayım?

- Prens başını kaldırıp dev görünce çam yarması seni diye cevap vermiş.

-Güçlü kollar yalnız sende mi var?

-Canım ne isterse onu yapabilecek gücüm var, demiş. (syf-751)

Sorumluluk Prens deve gerçekleştireceğine dair söz verdiği vazifeyi yerine getirir ve bu süreçte sorumluluk bilinci ile hareket eder.

“Prens sözünü tutarak elmayı götürüp de vermiş ve Bak gördün mü bakkolaycacık alıp geldim işte!Dev isteğininbu kadar çabuk yerine getirilmesine sevinmiş nişanlısına koşup arzu ettiği elmayı ona uzatmış”(Syf-753).

Yardımsaverlik

Prens devin kendisine kurduğu tuzaktan bahçeden dönüşünden beri ona eşlik eden aslanın yardımını ile kurtulur.Hayvan sahibinin çekip uçuruma düşmesini önlemiş sonra

onu bir ağacın yanına götürmüş.Az ilerisinde de su akıyormuş. Prens yere oturmuş Aslan ise yere yatıp pençeleri ile Efendisi'nin yüzüne su serpmiştir.(Syf-754) **Sabır** Prens büyülu sarayda karşılaştığı kıza söz verdiği üzere şeytanları kendisini yaptığı eziyetler karşısında sessiz kalmış ve başına ne gelirse gelsin sabırlı bir tavır sergilemiş. Hem büyüün bozulmasına vesile olmuş, hem de maruz kaldığı büyüğünün ortadan kalkması ile güzel birine dönüşen kız ile evlenmeyi hak etmiş.

“Şeytanların her türlü fiziksel işkencelerine katlanan prens ses çıkarmamış sonunda şeytanlar çekip gitmişler”(syf-756).

21.Masal: Kurnaz Avcı

Masalın Muhtevası: Oldukça neşeli bir mizaca sahip olan genç bir avcı güle oynaya avını gözleyici istikamete doğru yol alıyormuş. O esnada karşısına yaşlı bir kadın çıkmış sesin bir vaziyete olduğunu ifade ederek Avcı'dan sadaka istemiş merhametli bir tavır sergileyerek kadının istediğini yerine getirir neticesinde kendine göre armağanlar takdim etmek istediğini söylemiş ve söz konusu armağanları nasıl ulaşacağını izah etmiş:

İşaret ettiği yolu göstererek avcı yol güzergahı ayrılmadan yol almasını az ileride karşısına çıkacak bir ağaçta 9 kuş göreceğini kuşlarının pençelerinde tuttıkları bir pelerine sahip olmak için münakaşa halinde olacağını söylemiş. Avcı'nın yapması gereken ise tüfeğini doğrultup Hedef olarak ateş etmesiymiş. Bunun neticesinde Kuşlar pelerinini aşağıya bırakacakmış, aynı zamanda bir kuş de vurulduğu için yere düşecekmış. Kadın avcılığı şartları sağlamasını sonra da pelerini alıp ölen kuşunda yüreğini çıkarıp olduğu gibi yutmasını söylemiş. Söz konusu Pelin insanlar göç ettiği yer ve anında ulaştırabilen sihirli bir giysi imiş. Kuşun yüreğini yiyen kişi de her sabah uyandığında yastığın altında bir altın bulurmuş. Kadın bu malumatları da avcı ile paylaşmış.

Avcı verdiği bu bilgiler için tadına Teşekkür edip anlatılanların gerçek olup olmayacağı ile ilgili tereddüdü bir vaziyette yoluna devam etmiş. Her şey kadının anlattığı şekilde tezahür etmiş ve aldı Bu sayede hem sihirli pelerini hem birçok altına sahip olmuş.

Günler geçtikçe Avcı bu kadar altın evde Durdukça bir işe yaramayacağını tasavvur ederek dünyayı gezmeye karar vermiş. Bir müddet yol aldıktan sonra yolu sık

ağaçlarla kaplı Bir ormana düşmüş. Ormanı geçtikten sonra ileride görkemli bir sarayın olduğunu fark etmiş. bu sarayda Cadı bir kadın ve eşsiz güzellikte kızı yaşıyormuş. Cadı daha adamı uzaktan görür görmez onun hikmette güçlerinin sahibi olan bir kimse olduğunu anlamış. Adamın sahibi olduğu pelerine ve kuşun yüreğine sahip olmak için kızın da işin içine katarak tasarımlarda bulunmuş. Avcı gelince o da uzaktan gördüğü güzel kıza göz koyduğu için sarayın kapısına kadar gelmiş ve içeri girmiş. Araya geldiğinde ise oldukça güzel bir şekilde karşılanmış. Avcı Kıza gördüğüm andan beri aşık olduğu için ne isterse yapmaya başlamış. Cadı kadın ve kızı Avcı'ya oyuna getirerek önce kuşun yüreğine ele geçirmişler. Şimdi de sıra dünyada eşine az rastlanacak mahiyette olan sihirli pelerini ele geçirmekteymiş. Avcı cadının kızına o kadar aşıkmiş ki O ne isterse anında yapıyormuş. Bu sebeple Avcı'yı kandırmak zor olmamış.

Kız bir gün pencerenin kenarında hüznü bir vaziyette uzaklara bakıyorken Avcı kıza üzüntüsünü sebebini sormuş. Kızda "Grena Dağı" diye adlandırılan bir yerdeki mücevherlere sahip olma arzusunda olduğunu dile getirmiş. Avcı hemen kızı da pelerinin altına alarak söz konusunda ağıladı ulaşmış ve kızın isteğinin hasıl olmasını sağlamıştır Lakin kız Avcı uyutarak o ya da bırakıp sihirli pelerin vasıtasıyla saraya dönmüş.

Avcı uykusundan uyandığı vakit ortalığı Ne sevgilisi varmış ne de pelerin. Biçare bir vaziyette ne yapacağını düşünürken O esnada Orada bulunan Devlerin konuşmalarına kulak misafiri olmuş. Evleri söylediğine göre dağın zirvesine doğru tırmandıkça bir bulutun Onu alıp oradan götürebileceğini öğrenmiş. Nitekim de Avcı dağın zirvesine tırmanınca bir bulut onu alıp götürmüş ve Avcı bir müddet sonra Bulut al çalınca etrafı Duvarlarla çevrili bir bostanını olduğu yerde Bulut'tan inmiş.

Karnı oldukça acıkan Avcı etrafta bir meyve ağacı aradıysa da bulamamış bostanda sadece sebzelerin olduğunu gören Avcı darda kalırsa salatalık yiyebileceğini düşünmüş ve yemek için iyi bir salatalık aramaya koyulmuş. Bulduğu salatalığı yediğinde ise insan kılından çıkıp bir eşeğe dönüşmüş. Artık bir eşek olan Avcı salatalıkları iyi tükettikten sonra az ileride başka bir cins salatalık olduğunu keşfetmiş. Ondand da yediği anda eşek olmaktan kurtulup insan kılığına geri dönmüş.

Avcının başından geçen bu İlginç deneyim onda bir fikir uyandırmış. Bu satılıklar sayesinde hem cadıdan İntikam alabileceğini hem de ondan hile yolu ile alınan hikmetli eşyalarını kavuşabileceğini tasavvur etmiş. Yana satılıklar danalara kılık değiştirerek cadının Sarayı'na iş ve kendisini krallığın habercisi olarak tanıtmış. Cadı ya da ona bir salatalık hediye edebileceğini söylemiş. Cadı çok sevinmiş ve salata yapmak üzere mutfığa gitmiş. Yiyen kişiyi eşeğe dönüştüren bu salatalık vasıtasıyla sırası Cadı hizmetçi cadının kızı eşeğe dönüşmüş. Avcıda tanınmamak için yüzüne sürdüğü siyah boyayı çıkararak tanıyabilecek bir vaziyette onların yanına gitmiş. Eşek kılığına girenleri yanına alıp üçünde bir ipe bağlayarak önüne katmış ve yola düşmüş. Bir değirmene geldiğimde Değirmenci den ücret karşılığında hayvanlara bakmalarını istemiş. Değirmenli kabul edince Avcı Değirmenci hayvanlara nasıl muamele etmesi gerektiğinde anlatmış. Özellikle Işık kılığındaki cadıya eziyet etmesinin sevdiği kız olan en küçük yerine gelince o da eşeğe iyi bakılmasını tembih etmiş.

Aradan birkaç gün geçince değirmenci adama bıraktı eşeklerden büyük olanın yani cadının öldüğü haberini getirmiş. Öbür iki eşeğin ölmediği Fakat onların da sonunun iyi olmadığı malumatını Avcı'ya vermiş. Bunun üzerine Avcı merhamete gelerek Değirmenci den diğer 2 eşi getirmesini istemiş. Onlar geldiğinde de onlara eski hallerine meleşimi sağlayacak salatalıklardan yedirmiş. Avcı'nın sevdiği kız eski haline döner dönmez amcaya yaptığı her şeyin annesinin baskısı neticesinde hasıl olduğunu söyleyerek Avcı'dan özür dilemiş. Avcı kızı affetmiş ve onunla evlenmiş. Ömürlerinin sonuna kadar mutlu bir yaşam sürmüşler.(syf: 758-765)

Anlatıdaki Kişiler: Avcı, Bilge kadın, Cadı ve kızı, devler, hizmetçi, Değirmenci.

Masaldaki Kök Değerler:

Sevgi: Masalda Aslında Kurnaz bir kişiliğe sahip olan aldığı kadının kızına duyduğu derin Sevgi neticesinde Cadı ve kızının yaptığı hileleri fark etmez. Fark etse dahi sevgiyi sahip olduğu hikmetler den daha üstün tutar ve Sevginin Gücü sayesinde sonunda kıza kavuşur.

"... Ama Avcı kız öylesine tutulmuş öylesine abayı yakmış ki, onunla güzel güzel vakit geçirmekten başka bir şey düşündüğü yokmuş." (syf:761)

Yardımsaverlik: Avcı'nın sadaka verdiğimiz bir kadın ona hayatını değiştirecek bir takım hikmetlere kavuşma hususunda yardım eder.

"... Elini al yanına sihirli bir terimdir omuzlarına atıp da ben şurada olmak ben burada olmak istiyorum ve İçinden bir dilek geçirdim ve göz açıp kapamadan diye bir yere gidersin. Uykusunda yüreğini çıkarıp olduğu gibi at ağzına her sabah kalkar kalkmaz yastığın altından bir altın bulursun!" (syf: 758)

Diğer Değerler:

Merhamet: Avcı ormanda rastladığı ve bitap bir vaziyette olduğunu ifade eden bir kadına yardım eder. Bu bu merhametli davranışının tezahürün de çok zengin bir kişi olur.

" Zavallı ihtiyacın hala Avcı'ya dokunur elini cebine sokmuş birkaç kuruş çıkarıp tutuşturulmuş kadının avucuna." (syf: 758)

Avcı aynı zamanda sevdiği Lakin kendisine kötülük eden kızın karşı da merhametli bir tavır sergiler ve bu tavrı sayesinde sevdiği ile evlenir.

"... Bunun üzerine Avcı merhamete gelmiş Öfkesi geçerek Değerimenci'ye sağ kalanları alıp Saray'a getirmesini söylemiş." (syf:765)

Vefa: Avcı'nın ormanda karşılaştığı kadın kendisine iyiliksever bir tutumlular yaklaşan Avcı'ya defa borcunu en iyi şekilde öder.

" Bak sana ne diyeceğim Avcı dostum! Mademki böyle altın gibi bir kalbin var bende sana kendime göre bir armağan vereceğim..." (syf:758)

22.Masal: Demir Soba

Masalın Muhtevası: Bir büyücü tarafından büyüye maruz bırakılan Prens, ormanda kocaman bir demir sobanın içine hapsolmuş. Yıllar yılı kurtarılmayı beklese de kendisini kurtarabilecek bir kimse çıkmamış.

Ülkenin prensesi bir gün ormanda Demir sobanın civarında bir yerde yolunu şaşırmış. Günlerce ormanda dolaştıktan sonra Demir sobanın bulunduğu mevkiye gelmiş mi onun önünde durmuş.

Sobanın içinde bir sesin kendisine nereden geldiğini ve nereye gitmek istediğini sual ettiğini işitmiş. Prenses ve yolunu kaybettiğini ve saraya geri dönmek istediğini izah etmiş. Bunun üzerine sobanın içindeki Prens prensese, bir kağıt imzalayıp onunla evleneceği belgelendirilir kalpte de ona Saray'a giden güzergahı tarif edebileceğini beyan etmiş.

Prenses soba ile evlenme fikri karşısında bir an ürperse de, Başka çaresi olmadığından mesaiye dönmeyecek arzulanmış dan mecburen yazılı bir belge imzalamış, bunun üzerine Prens prensesi Bundan sonraki süreçte onun yanına geri döndüğünde neler yapması gerektiğini anlatmış. Sonrasında prensesin yanına ona vefat etmesi için bir adam katmış. Adam hiç konuşmadan prensesi babasının Sarayına götürmüş ve orada bırakmış. Prensesi gören Saray mensupları çok sevinmiş Lakin prensesin üzüntülü hali babasının gözünden kaçmamış. Prenses Kralı ormanın tezahür eden olaylardan ve demir sobayla yaptığı anlaşmadan bahsederek hüznünün sebebini izah etmiş.

Bunu duyan Kral çok üzünç aynı zamanda tedirgin olmuş bu olayı bir hal çaresi bulmak için Birlikte düşürmüşler yapılan istişarenin neticesinde prensesim yerine Değirmenci'nin güzel kızı göndermeyi tasarlamışlar. Kız deniz sobanın yanına vardığı vakit, prensin istediğini hasıl etmek bir yana Dursun aynı zamanda kendisini ele verecek söylemlerde bulunmuş ve bunun neticesinde saraya dönüp Kayalar sobanın kendisinde değil Onun kızını istediğini iletmiş. Kral yaptığı plan sekteye uğrayınca sobanın yanına Değirmenci'nin kızından daha güzel olan çobanın kızını yollamış. Çobanın kızı da Değirmenci'nin kızı ile benzer davranışlar sergileyip, bu işte muvaffak olamayınca Prens ona da gitmesini söylemiş. prenses gelmezse ülkesine bir felaketle karşı karşıya kalacağını da konuşmasına ilave etmiş.

Bu olayın tedavisinde prenses bir çare bir maliyeti ormana gidip sobanın yanına gelmiş ve prensin ondan istediği diğer kızların muvaffak olamadı işi 2 saatte başarmış. Bunun neticesinde sobanın içinde bulunan ve çok yakışıklı olan Prensi görmeye nail olmuş. Prens ve prenses karşılaştıkları anda birbirlerine aşık olmuşlar. Prens kızı alıp kendi ülkesine gitmeyi tasarlıyormuş lakin önce babası ile vedalaşma avlusunda olduğunu dile getirmiş. Prens kıza gidebileceğini söylemiş ama babasıyla 3 kelimedenden fazla konuşmaması gerektiğini tembih etmiş prenses bu telkini uyumayınca Demir soba ortadan kaybolmuş Lakin Prens sobanın içinden Kurtulmuş.

Biraz onlar geri döndüğünde Demir sobanın ortadan kaybolduğunu fark etmiş sobayı bulmak için bir müddet etrafı dolaştıktan sonra Hava kararınca vahşi hayvanlardan korunmak maksadıyla bir ağacın tepesine çıkmış. Gece yarısı uzakta bir ışığın parladığını görmüş, ışığa doğru yola koyulmuş. Biraz yürüdükten sonra etrafı otlarla sarılı bir kulübenin önüne gelmiş. Pencereden içeriği gözetlediğini de içeride irili ufaklı kurbağaların bulunduğunu görmüş ve kapıyı çalmış. Kurbağalar onu oldukça konuksever bir şekilde karşılamış ve ağırlamışlar. Prenses onlara yasağı dinlemediği için sobanın dolayısı ile prensin ortadan kaybolduğunu anlatmış. Onu bulmakta kararı olduğunda eklemiş. Şafak çökünce prenses yola çıkacağı esnada yaşlı bir kurbağa prensesi birçok sihirli materyal Armağan etmiş ve sevgilisine kavuşmak için nasıl bir yol izleyeceğini anlatmış.

Prenses yolculuğu esnasında kurbağanın ana verdiği sihirli eşyalar sayesinde zorlu yerlerden geçebilmiş. En sonunda prensin bulunduğu saraya ulaşabilmiş. Seneye gelince kendisini yoksa bir kız olarak tanıtarak Sarayı mutfağında az bir ücret karşılığı işe başlamış. o sırada sevgilisi prensin başka bir kızla düğün hazırlığı içinde olduğunu öğrenmiş. Bir akşam mutfakta işlerimi bitirdikten sonra kurbağanın ona verdiği sandıklardan birini kıran prenses prenseslere layık bir elbise çıktığını görmüş. Prens sevgilisi Bunu duyunca hemen mutfağa koşmuş ve giysi satın almak istediğini bildirmiş. Prenses giysiyi ancak prensleri gece kalmak şartıyla ona vereceğini beyan etmiş. Nişanlısı bu şartı kabul etmiş Lakin Prenses ve kızın kalacağı gece prensin içeceğinin içerisinde uyku ilacı katmış. Prenses prens ile bir arada bulunduğu gece ne yapıp ettiyse onu uyandıramamış ve ona türlü serzenişler de bulunmuş. Kapının önünde bekleyen uşaklar kızın söylediklerini işitmiş.

Kurbağa prensesi kırdığı fıncığın halindeki kıllık daha armağan ettiği için prenses iki gece daha Prensle kalma şansı elde etmiş. Ama ikinci gecede olaylar aynı şekilde tezahür etmiş. Üçüncü gece olanları uşaklar vasıtası ile öğrenen Prens ilaçlı içeceğin içmemiş ve bu sayede gerçek sevgilisine kavuşmuş.

Prens ve prenses hemen saraydan kaçmak üzere yola koyulmuşlar. Zorlu yolculukları esnasında bir prenses yine kurbağanın ona verdiği materyaller sayesinde hem kendisinin hem de prensin kolayca yol almasını sağlamış. En sonunda kurbağaların yaşadığı kulübeye geldiklerinde Beklenmeyen bir olay Vuku bulmuş. Prens ve prenses

kulübeye adım atar atmaz kulübe bir şatoya dönüşmüş. Sonrasında düğün dernek kurulu Prens ve prenses evlenmiş.

Anlatıdaki Kişiler: prens, büyücü kadın, prenses, prensesin adamı, Kral, Değirmenci'nin kızı, çobanın kızı, Kurbağalar, prensin nişanlısı, uşaklar.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk: Prens ilk etapta Demir sobanın içindeki prense verdiği sözü tutmayan yanaşmasa da yerine gönderilen kızlar kendini ele verip prensin istediği işte muvaffak olamayınca ülkesine bir zarar gelmemesi adına verdiği sözün sorumluluğuna uygun davranır.

"... Bunu işitince başlamış ağlamaya Ama ne çare sözümü tutması gerekiyormuş. Babasıyla vedalaşıp yanına bir bıçak almış ve ormana gidip sobanın yanına gelmiş. Hemen kolları sıvayıp bir beri kaçmaya çalışmış sobada, 2 saat içinde de bir delik açmayı başarmış." (syf:788)

Yardımseverlik: Kurbağalar sevgilisine ulaşması için prensese nasıl bir yol izlemesi gerektiğini anlatır. Bununla da kalmaz Prens ve birtakım sihirli materyaller verirler. Bu sayede prenses oldukça müşkül şartlarda gerçekleşecek yolculuğu kolaylıkla nihayete erdirir. Aslında büyülenmiş Kral çocukları olan kurbağalarda yaptıkları yardımların neticesinde büyüğünün tesirinden kurtulurlar.

"... Bunları al yolda ihtiyacın olacak; Çünkü yüksek sırça bir dağdan, 3 Keskin üzerinden ve büyük bir ırmaktan geçtikten sonradır ki ancak sevgiline kavuşabileceksin. Prensese 3 şey vermiş öylece; biri saban tekerleği, biri de üç findıkmış bunların; gözlerini hiç üzerinden ayırmamasını söylemiş." (syf:790)

Sevgi: Prens güçlü bir sevgi bağı ile bağlı olduğu prense tekrar kavuşabilmek için elinden geleni yapar. Sevginin gücü ile hasta olan bu kavuşmada Prens de gerçek sevgisini bulmuş olduğu için sevinir.

" Sen benim gerçek sevgilimsin, sen benimsin, ben de seninim!, diye bağırılmış." (syf: 792)

Diğer Değerler:

Duyarlılık:

Kızının bir demir sopa ile evlenmek için belge imzaladığını öğrenen Kral, bu duruma kayıtsız kalamaz ve çok üzülür.

" bunu işitir işitmez Kral irkilmiş. neredeyse düşüp bayılacaktı çünkü hepsi hepsi bir tek kızı varmış hayatta." (syf: 787)

23. Masal: Akgül İle Algül

Masalın Muhtevası: Yoksul ve dul olan bir kadının Akgül ile Algül adında iki kızı varmış. Bu iki kardeş, muhtelif meziyetlere sahip, iyi kalpli çocuklarmış. Ev işlerinde annelerine yardımcı olur, doğadaki hayvanlarla iyi ilişkiler kurup hoşça vakit geçirerek mutlu bir yaşam sürerlermiş. Söz konusu kardeşlerin başına herhangi bir kötülük de gelmezmiş.

Huzurlu bir yaşam süren bu ailenin evine bir kış gecesi beklenmedik bir misafir gelir. Söz konusu misafir, ayı kılığında görünüyormuş, aslında bir cüce tarafından büyüye maruz bırakılan bir kral oğluymuş. Anne ve iki kardeş Tanrı misafirleri saydıkları bu ayıya konuksever davranmışlar ve ona karşı candan tavırlar sergilemişler. Kış bitip, bahar başladığında ise çok sevdikleri ayı dostları bu güzel aile ile vedalaşarak ormanın içine doğru yol almış.

Akgül ile Algül muhtelif faaliyetlerde bulunurken üç ayrı zamanda bir cüce ile karşılaşmış. İki kardeş bu cüceyi ne zaman görseler cüce müşkül durumdaymış ve kardeşler cücenin nankör tutumuna rağmen ona yardımcı oluyormuş. Çünkü iyili sever bu kızlar cücenin kralın oğlunu büyüleyen kötü kalpli bir yaratık olduğundan bir habermiş. Bir akşamüstü, tesadüf bu ya, cüce iki kardeş ve dostları ayı ormanda rast gelmişler. Ayı cüceyi öldürmek için harekete geçmiş ve bu eylemi gerçekleştirmiş. İki kardeş henüz ayının dostları olan ayı olduğunu bilmediği için endişeyle kaçmaya başlamışlar. Ayı kendini tanıınca kızlar hemen onun yanına gelmişler ve ayı birden yakışıklı bir delikanlıya dönüşmüş ve kızlara cücenin yaptığı büyüye mağruz kaldığını, aslında bir kral oğlu olduğunu, cücenin ölmesiyle büyüün bozulduğunu anlatarak gerçeklerin ifşa olmasını sağlamıştır.

Bundan sonraki süreçte Akgül prensle, Algül de prensin kardeşiyle evlenmişler, yaşlı annelerini ve aslında isimlerine kaynaklık eden evlerinin önündeki iki gül ağacını da yanlarında götürmeyi ihtaml etmemişer. (Grimm, II, 2016: 903-913).

Anlatıdaki Kişiler: Yoksul kadın, Akgül, Algül, ayı (büyülü prens), cüce, prensin erkek kardeşi.

Masaldaki Kök Değerler:

Yardımseverlik: Akgül ile Algül iyiliksever davranışları ve yardım severlikleri ile ön plana çıkan iki kardeştir. Sahip oldukları bu meziyet onların huzurlu bir hayat sürmesine vesile olur.

...“ Algül ise evde annesinin dizi dibinde oturur, ev işlerinde ona yardım eder, yapılacak hiçbir şey bulamadı mı bir kitap alır, annesine okurmuş” (Grimm, II, 2016: 903).

Sevgi: İki kardeş arasındaki sevgi bağı oldukça güçlüdür. Hiçbir koşulda biri diğerini yalnız bırakmaz.

“İki kız birbirlerine öylesine candan severlermiş ki, evden sokağa ne zaman çıksalar el ele tutuşur, Akgül: ‘Birbirimizden hiç ayrılmayalım.’ dedikçe. Algül ‘Evet, hayatta oldukça hiç ayrılmayalım.’ diye cevap verirmi(Grimm, II, 2016: 903).

Sorumluluk: Söz konusu kardeşler hayatlarını idame ettirirken sorumluluk almaktan kaçınmaz.

“Yazın evin temizliğini Algül üstleniyor, her sabah annesi daha kalkmadan bir demet çiçek toplayıp yatağının önüne bırakıyormuş, demette de bahçedeki her iki gül ağacından birer gül bulunuyormuş. Kışın ise Akgül ateşi yakıyor, tencereyi ocağın üzerindeki çengele geçiriyormuş, tencere de prinçtenmiş, ama altın gibi ışıltılı ediyormuş, ovula ovula işte o kadar temiz tutulup parlatılıyormuş” (Grimm, II, 2016: 904).

Adalet: Kralın oğlunu büyüye maruz bırakan cüce, masalın sonunda bu art niyetli davranışından dolayı cezasını bulur.

... “Cücenin ölmesiyle büyü bozuldu, ben de kurtuldum, kendisi de hak ettiği cezayı buldu” (Grimm, II, 2016: 913).

Diğer Değerler:

Paylaşma: Anneleri Akgül ile Algül’e birbirlerine karşı paylaşımcı bir tavır içinde olmalarını telkin eder.

...”Anneleri de şöyle söylemiş hep: ‘Elinize bir şey geçti mi birbiriniz ile paylaşın emi!’” (Grimm, II, 2016: 903).

Misafirperverlik: Yoksul kadın ve kızları oldukça konukseverdir. Evlerine ayı görünümünde gelen prenze dahi konuksever bir tutumla yaklaşırlar. Bu sayede ailenin hayatı değişir.

“Bir akşam yine böyle güzel güzel otururlarken kapı çalınmış, sanki biri gelmiş de kendisini içeri almalarını ister gibiymiş. Anneleri demiş ki: ‘Çabuk Algül, koş aç kapıyı! Tanrı misafiri olacak, geceyi geçirecek bir yer arıyor galiba’” (Grimm, II, 2016: 905).

Duyarlılık: Yoksul kadın, evinde misafir ettiği ayı ile ilgilenir ve onun zarar görmemesini ister.

... “ ‘ Zavalı ayıcık!’ demiş anne hanım. ‘ Geç şöyle, uzan ateşin başına; ama dikkat et postun yanmasın ünlem’” (Grimm, II, 2016: 905).

Merhamet: İki kardeş, iyilik ettikleri cücenin onlara her daim nankörce davranmasına rağmen ona merhamet eder ve onun bir zarara uğramaması için çaba gösterir.

“Kızlar, kartalın o eski ahbabları olan cüceyi yakalamış, alıp götürmeye davrandığını görünce bir korkmuşlar ki! Acıyarak hemen cüceye sarılmış, avını elinden bıraktırana kadar kartalla savaşmışlar” (Grimm, II, 2016: 911).

24. Masal: Güçlü Hans

Masalın Muhtevası: Ülkenin birinde fertleri anne, baba ve iki yaşında ki Hans olan bir aile yaşıyormuş. Bir gün kadın ve çocuğu ormanda dolaşırken iki haydut onları kaçırmış ve başka haydutların da bulunduğu geniş bir mağaraya götürmüş. Haydutların

reisi Hans'ın annesine eğer ev işlerini görürse onlara bir zarar vermeyeceğini söylemiş. Bu olay üzerine Hans ve annesi yaklaşık on yıl kadar haydutların yanında, mağarada ikamet etmiş.

Babasının kim olduğunu merak eden ve ona ulaşmak isteyen Hans, haydutların reisini bir sopayla korkutup onlardan kurtulmaya çalışır. İlk denemesinde başarılı olamayan Hans, haydutların sarhoş olduğu bir akşam ikinci denemesinde onları alt ederek annesiyle birlikte mağaradan kaçarak haydutlardan kurtulmuş. Oradan ayrılırken bir çuvala oradaki hazinelerden doldurup yanına almayı ihmal etmemiş. Hans ve annesi, babasının oturduğu, kendi evlerine gelmişler. Adam öldüğünü düşündüğü eşini ve çocuğunu karşısında görünce çok sevinmiş. Hans, elindeki hazineleri babasına verip ailesi için düzen sağlayınca da yanına sadece elli kilo ağırlığında bir asa alarak gurbete çıkmaya karar vermiş. Yolculuğu esnasında Hans ilk önce adını “Halatburan” taktığı güçlü kuvvetli bir adamla; daha sonra da adını “Kayadelen” taktığı bir devle karşılaşmış. Onlara bundan sonra yola birlikte devam etmeyi teklif etmiş ve bu teklifi her ikisi tarafından da kabul görmüş. Bu üç arkadaş etrafına korku salarak bir müddet yol aldıktan sonra terk edilmiş bir saraya rastlamış ve artık orada yaşamaya başlamışlar. Her gün bir kişi sarayda kalıp yemek pişiriyor; diğer ikisi ise avlanmaya gidiyormuş. İlk iki gün sırayla Halatburan ve Kayadelen evde kalmış ve bir cücenin saldırısına uğramışlar. Fakat kötü niyetli kimseler olan arkadaşları aynı olayı Hans da yaşasın diye ona cüceden hiç bahsetmemişler. Evde kalma sırası Hans'a gelince cüce tekrar saraya gelmiş ve Hans'ın tüm iyi niyetli tavrına rağmen ona saldırmaya kalkmış fakat Hans arkadaşlarından farklı olarak cüceye karşı koymuş. Peşinden gidip cüceyi takip etmeyi de ihmal etmemiş, cücenin kayadaki bir oyuktan içeri girdiğini tespit etmiş.

‘Hans, daha sonra diğer iki arkadaşına olanları anlatmış ve onları da yanına alarak cücenin yaşadığı kayanın olduğu yere gitmiş. Arkadaşları Hansı bir ip ve sepet vasıtasıyla aşağıya sarkıtmış. Hans aşağı varınca karşısında güzeller güzeli bir kız görmüş. Sarayda karşılaştığı cüce de oradaymış. Hans kızı cüceden kurtarmak maksadıyla cüceyi asasıyla öldürmüştü. Kız, Hansa prenses olduğunu söylemiş ve oraya getirilme hikayesini anlatmış. Cücenin ona dünyada olmadık kötülükler ettiğini de ilave etmiş. Bunun üzerine Hans, kızı sepetin içine koyarak yukarı çektirmiş.

Arkadaşlarına pek güvenmeyen Hans sıra kendisine gelince sepete asasını koymuş ve arkadaşlarının onu çekmesini beklemiş. İpi çeken arkadaşları sepet oldukça yükselince ipi koyvermiş ve asa yere düşüp parçalanmış. Sepetin içinde eğer Hans olsaymış çoktan ölmüş. Hans bir çare bir şekilde kaldığı bu çukurdan kurtulmayı düşünürken gözüne ölen cücenin parmağında bulunan yüzük ilişmiş. Bu yüzük çeşitli maharetleri olan sihirli bir yüzükmüş ve yüzüğü çevirince etrafta cinler uçuyormuş. Bu cinler yüzüğe sahip olan kişinin her ne dileği varsa yerine getiriyormuş. Hans, cinlerden kendisini kurtardığı prensese götürmesini istemiş ve Hans'ın dileği o anda yerine gelmiş. Hans arkadaşlarının prensesi kaçırdığı gemiye gelen Hans, oldukça kötü olan bu kişileri asasıyla öldürmüş ve prensesi ikinci kez kurtarmış. Prenses, Hans'ı yanına alıp babasının sarayına götürmüş ve onunla evlenmiş. (Grimm 2.cilt: 935-943)

Anlatıdaki Kişiler: Adam ve karısı, Hans, haydutlar, haydutların reisi, Halatkuran, Kayadelen(dev), cüce, prenses, kont.

Masaldaki Kök Değerler

Öz Denetim: Hans; neyi, ne zaman başarıp başaramayacağını farkında olan bir çocuktur. Bu sayede belki de ölümlerle neticelenecek olan haydut liderinin saldırısından kendini korumuş olur.

“Hans tokadı yiyince masanın altında yuvarlanmış. Ama sonra ayağa kalkmış yine, sesini çıkarmamış.’ Belki bir yıl daha bekleyeyim de o zaman başarırım’ diye geçirmiş içinden.(syf:936)

Yardımseverlik: Hans bir kont tarafından kaçırılıp bir kayaya hapsedilen ve başında bir cücenin nöbet tuttuğu prensese yardım eli uzatır. Bu sayede prensesle evlenir, mutlu bir ömür sürer.

“İkinci defa hayatını kurtardığı prenses, Hans'ı alıp babasının sarayına götürmüş. Sarayda düğün dernek kurulup Hans ile kız evlenmiş.(syf:943)

Diğer Değerler

Bilimsellik: Hans'ın annesi bir mağarada yaşamalarına ve imkanların kısıtlı olmasına rağmen oğluna bazı temel becerileri kazandırmayı ihmal etmez.

“Kadın oğluna masallar, öyküler anlatıyor, mağarada bulduğu eski bir kitaptan ona okumasını öğretiyormuş.”(syf:936)

Duyarlılık: Hans’ın annesi “oğlunun başına bir şey gelir.” Düşüncesiyle ona babasının kim olduğunu söylemez fakat Hans’ın baba özlemi çekmesine kayıtsız kalamaz ve oğlunun bu haline çok üzülür.

“...Haydutların Hans’ı bir yere bırakamayacaklarını biliyormuş çünkü. Ama Hans’ın babasını göremeyeceğini düşündükçe de yüreği parçalanıyormuş.”(syf:936)

Aile Birliğine Önem Verme: Annesiyle birlikte bir mağarada yaşayan Hans, çok tehlikeli olmasına ve haydutların ona karşı koymalarına rağmen babasını bulma arzusundan asla vazgeçmez. Hans annesini ve kendisini haydutların elinden kurtarıncaya annesi de Hansın bu haklı mücadelesine destek olur çünkü o da tüm ailenin bir araya gelmesini arzular.

"...'Geçen seferki şakaydı. Ama şimdi senden de babamın kim olduğunu öğrenmek istiyorum' Annesi de 'Sevgili oğlum Hans! Gel çıkarım buradan, babanı arayalım, bulmadan da bırakmayalım!' diye cevap vermiş.(syf:937)

Çalışkanlık: Hans ailesinin düzeni ve geçinmesini sağlamak için yorulmak bilmeden çalışır.

"... Derken babasıyla Hans el ele vermiş yeni bir ev kurup çatmışlar, sığır ve tarla satın almış çiftlik ve hayvancılık yapmaya koyulmuşlar. Hans tarlayı sürüyor, pulluğu toprağa bastırarak sabanın arkasından gidiyor, sabanın önüne koşulu öküzlere pek iş kalmıyormuş."(syf:938)

Paylaşım: Hans, karşısındakinin kim olduğuna bakmadan elindekileri başkalarıyla paylaşan bir kişiliğe sahiptir.

"...' Zavallı bir cüce bu; arkadaşlarımla hakkına dokunmadan kendi payımdan biraz et vereyim bari!' Ardından biraz et alıp uzatmış cüceye. " (syf:940)

Merhamet: Hans, Bir çare bir şekilde bir Kaya'nın içine hapsedilen kızını görünce onun haline üzülür ve yardımcı olmaya karar verir. Bu merhametli davranışı sayesinde prenses olan bu kızla evlenir.

"Kızım ise eli ayağı zincirle bağlıymış; öyle mahzun bakışlarla Hans'a bakmış ki, Hans acıyarak içinden şöyle geçirmiş: 'Onu şu hınzır cücenin elinden mutlaka kurtarmalıyım!'(syf:941)

25.Masal:Billur Küre

Masalın Muhtevası:Ülkenin birisinde bir büyücü kadın ve üç oğlu yaşıyormuş.Üç kardeş birbirlerini çok seviyormuş fakat büyücü anneleri onlardan pek haz etmiyormuş.Gün gelir de oğulları elindeki sihir meziyetini ele geçirir korkusuyla en büyük oğlunu kartala ortanca oğlunu balınaya çevirmiş.Küçük oğlana gelince annesinin kendisini de bir hayvana çevirme ihtimalini düşünerek evden kaçıp gitmiş.

Küçük oğlan bir gün "Altın Güneş" Sarayı denilen bir mekanda büyüye maruz kalmış bir prensesin olduğunu işitmiş ve ne pahasına olursa olsun kurtarmaya karar vermiş.Bu maksatla çıkan ormanda iki devin bir takke için ettiğine şahit olmuş.Onları uzlaştırmak için takkeyi başına geçirmiş ve onlara ileride bir yere gideceğini ve hangisi onun yanına önce gelirse takkenin onun olması fikrini önermiş. İlerlemek için yola koyulunca akli prenseste olan oğlan bir an önce Altın Dağ da olma isteğini geçirmiş aklından ve bu ağzından çıkar çıkmaz kendini Altın Dağ Sarayı'nın kapısında bulmuş.Meğer başındaki takke gitmek istediği yeri içinden geçirenlerin anında oraya ulaşmasını sağlayan sihirli bir takkeymiş.

Küçük oğlan saraydaki odaları dolaşırken bahsi geçen prenses de karşılaşmış lakin karşısında dünyalar güzeli bir kız beklerken korkutucu bir çehreye sahip yaşlı görünümlü birini bulmuş.

Prensес büyülendiği için bu görünüme sahipmiş.Gerçek ve oldukça güzel olan çevresi ancak aynada görünüyormuş.

Oğlana gerçek yüzünü gösteren prenses ancak Billur küre sayesinde asıl kılığına dönebileceğini söylemiş.Oğlan da oldukça tehlikeli bir iş olan Billur küreyi bulmaya karar vermiş ve prenses den onu nasıl bulabileceğini öğrenmiş.Prensесin adım adım yapan oğlan kartal ve balina kılığındaki ağabeylerinin de yardımıyla küreye ulaşmış.Bu büyülü küre vasıtasıyla da prenses hem de ağabeyleri asıl görünümüne

kavuşmuş.Prens ve oğlan birbirleriyle evlenip sonsuza kadar mutlu yaşamış.(syf:1075-1078)(Grimm Masalları cilt 2)

Anlatımdaki Kişiler: Büyücü Kadın ve üç oğlu,büyülenmiş prenses ve iki dev.

Masaldaki Kök Değerler

Sevgi:

Büyücünün oğulları birbirine güçlü bir sevgi bağı ile bağlıdır.Bu sayede Yolları ayrı düştüğü halde yine de birbirlerine faydalı olurlar.

" Bir varmış bir yokmuş evvel zaman içinde kalbur saman içinde Ülkenin birinde bir büyücü kadın yaşarmış burnunda üç oğlu varmış kardeş sevgisi ile sınıksız bağlıymışlar birbirlerine."(syf:1075)

Yardımseverlik: Büyücünün oğullarından en küçüğü ne pahasına olursa olsun büyülmüş Prenses'e yardım etmeyi kafasına koymuştur ve yapması gerekenleri yapıp ona yardım eder.Bu sayede aynı zamanda ağabeylerine de gerçek görüntüsüne kavuşturur.

"...Oğlan da 'Beni kimse bundan söyle ne yapmalıyım seni kurtarmak için? ' diye sormuş."(syf:1077)

Diğer Değerler

Duyarlılık:

Prens ve oğlan sayesinde eskisi gibi güzel bir çehreye sahip olacağı halde içi huzursuzdur.Çünkü oğlanın başına bir şey gelme ihtimaline kayıtsız kalamaz.

"...'Senin bu genç yaşta benim için kendini büyük bir tehlikeye atacak olmanı düşündükçe doğrusu yüreğim parçalanıyor!' diye sürdürmüş konuşmasını."(syf:1077)

Dayanışma:

Küçük oğlan, tek başına gerçekleştirmede güçlük çekeceği Billur küreyi ele geçirme işini ağabeyleri ile işbirliği yaparak gerçekleştirir.

"...o ateşten kuş hemen fırlayıp çıkmış uçmak üzereymiş ki oğlanın Kartal olan ve bulutların arasında dolaşan ağabeyi üzerine atılmış denizden

yana götürmüş kuşu gagasıyla dürtükleye dürtükleye karnındaki yumurtayı koyverme ye zorlamış ama yumurta denize değil kıyıdaki bir Balıkçı kulübesinin üzerine düşmüş hemen dumanlar çıkmaya başlamış kulübeden neredeyse yanıp kül olacakmış.Ama denizden ev yüksekliğinde dalgalar geldiği gibi barakanın üzerine atılmış ve ateşi söndürmüş.Dalgaları yapan da oğlanın balina kılığındaki ortanca ağabeyiymiş yüzerek kıyıya gelip denizi dalgalandırmış."(syf:1077-1078)

Masaldaki Kök Değerler

Sevgi:

O iki ağabey her ne kadar kız kardeşlerinin isteği dışında da olsa infaz kararlarına sebebiyet veren ve daha önce hiç görmedikleri kız kardeşlerini karşılarında görünce çok sevinirler.Ne olursa olsun kardeş sevgisi üstün gelip memnuniyetle aralarına alırlar.

"...Bunun üzerine o iki ağabey sevinçten deliye dönmüş kız kardeşlerinin boynuna sarılmış onu öpüp okşamışlar yürekleri ona karşı sevgi ile dolup taşmış."(syf:61)

Sorumluluk:

Prenses kendisinin doğmasıyla saraydan ayrılmak zorunda kalan ağabeylerini bulma sorumluluğunu üstlenir bunu başarır.

"...Sonra olup biteni bir bir kızına anlatmış kız da demiş ki; 'Sen Ağlama anneciğim! Ben gider kardeşlerimi arar bulurum.'"(syf:59)

Öz Denetim:

Prenses neyi başarıp başaramayacağını farkında olan bir kişidir ne yapması gerekiyorsa yapar.

"...Yaşlı kadın böyle konuşmuş ama kız ; ' Ağabeylerimi kurtaracağım kesinlikle biliyorum bunu! ' diye geçirmiş içinden."(syf:62)

Tablo 10. Alman Masalarında Bulunan Kök Değerlerin Sayısı

KÖK DEĞERLER	SAYI
ADALET	11
DOSTLUK	2
DÜRÜSTLÜK	3
ÖZ DENETİM	7
SABIR	7
SAYGI	3
SEVGİ	12
SORUMLULUK	17
VATANSEVERLİK	1
YARDIMSEVERLİK	21

Tablo 11. Alman Masalarında Bulunan Diğer Değerlerin Sayısı

DİĞER DEĞERLER	SAYISI
AİLE BİRLİĞİNE ÖNEM VERME	14
BAĞIMSIZLIK	1
BİLİMSELLİK	2
ÇALIŞKANLIK	5
DAYANIŞMA	4
DUYARLILIK	18

ESTETİK	4
GÜVEN	2
MERHAMET	11
MİSAFİRPERVERLİK	2
PAYLAŞMA	5
VEFA	9

4.4. BALKAN MASALLARINDA TESPİT EDİLEN DEĞERLER

1.Masal:Güzel Kuş(Romanya)

Masalın Muhtevası:Ülkenin imparatoru adeta sanat eseri niteliğinde eşsiz bir kilise yaptırmaktadır.Kilisenin yapım aşaması uzun sürünce padişah karamsarlığa kapılır ve kilisenin bitmeyeceğini düşünür.İmparator bir gün rüyasında dünyanın en güzel kuşunun yakalanıp kiliseye konması sağlanırsa kilisenin yapım aşamasının nihayete ereceğini görür.İmparator bu rüyayı üç oğluna anlatır.Oğulları babalarının en büyük arzusunun gerçekleşmesine vesile olacak bu kuşu aramaya gitmek ister.Fakat mparator saraya gitmelerini buyurur.Yolda Prensleri bir sınav beklemektedir.Karşılarına çıkan bir tilkiyle paylaşmada bulunan en küçük prens tilkinin yardımıyla kuşa ulaşır; fakat tilkiye merhamet göstermeyen iki ağabey tilki tarafından taşla dönüştürülür.En küçük prens tilkiye insan heykellerini andıran taşların ağabeyleri olduğunu söyler.

Prens tilkiden ağabeylerini eski haline dönüştürmesini rica eder.Kuşu da yanlarına alıp hep beraber yola revan oldukları vakit ağabeyleri Prens'in bacaklarını kesip onu bir gölün kenarında bırakırlar.Prens her derde deva bir akrebin kanı sayesinde bacaklarına kavuşur ve çoban kılığına girerek babasının ülkesine gider.Kuş o güne kadar kilisenin çan kulesinde bulunmasına rağmen bir kez bile ötmemiştir fakat çoban oradan geçince ötmeye başlar.Bu durumdan şüphelenen padişah çobanın küçük oğlu olduğunu düşünür ve çoban hikayesini anlatınca da bundan emin olur.Böylece hakikatler gün

yüzüne çıkar.İki ağabey cezasını bulur iyiliksever prens ise kuşu bulma serüveninde tanıştığı ve ejderhaların tutsaklığından kurtardığı kızla evlenir.Aynı zamanda tahta geçer ve ülkesini yönetir (Tayanç, 2008:23-36).

Anlatıdaki Kişiler:İmparator,Üç prens,tilki(yakışıklı genç), tazı, tutsak kız, çoban, ejderhalar, kör adam.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk:İmparatorun küçük oğlunu üzerine düşen sorumluluğu yerine getireceğinden emindir.Babasının ısrarına rağmen bu işi başarmak arzudadır.Nitekim masalın sonunda ağabeyleriyle birlikte üstlendikleri bu işi kendisi başarır.

“‘Biliyorsun babacığım’ demiş oğlu, ‘bugüne kadar hiç sözünden çıkmadım;şimdi gitme konusunda ısrar ediyorsam bunca yıldır yerine getirmek istediğin sana çok pahalıya mal olan bir isteğini yerine getirebilirim diyedir’”(Tayanç, 2008:25).

Yardımseverlik:Genç delikanlı şehzadeye zorlu yolculuğunda her kim yardım eder.

“...Beni sınırda bekleyen yol arkadaşımın yanına gelinceye kadar ejderhalar beni izlediler.O olmasaydı yakalanırdım;kim bilir sonunda ne olurdu? Ama arkadaşım ellerimi çırpıp bağırdı:’Durun!’ Anında ejderhalar taş oldu; bir adım bile almadılar.” (Tayanç, 2008:32).

Dostluk:Genç adam ile prens yaptıkları paylaşımlar ve birbirlerine sağladıkları faydalar sayesinde sıkı bir dostluk kurar.Neticesi ne olursa olsun birbirlerini kırmamak adına birbirlerinin isteklerini yapmaya çalışırlar.

“‘Dostluğuna çok önem veriyorum’ dedi, ‘böyle istiyorsan peki;ama pişman olacaksın’”(Tayanç, 2008:33).

Sevgi: En küçük prensin tutsaklıktan kurtardığı kıza ağabeyleri ikisinden biriyle evlenmesi için ısrar eder.Fakat genç kız prense duyduğu sevginin neticesinde onlarla evlenmektense tavuk bakıcılığı yapmayı yeğler.

“Kalbim acıdan duracaktı;oğlunuz o kadar soylu biri ki onu çok seviyordum.İkisinden birini sevmem gerektiğini hangisini seçecek olursam saraya geldiğinizde benimle evleneceğini söylediler.Reddettim”(Tayanç, 2008:35).

Dürüstlük:İmparator genç kızın anlattıklarına bir kanıt ister ve kız söylediklerini temellendirecek elmayı gösterir.Kız anlattığı hadiselere yalan karıştırmadığı için imparatorun huzurunda zor duruma düşmez.

“Cebinden çıkardığı emayı uzatmış kız,’Bu elma tanığımdır’ demiş ‘Bunu büyük oğullarınız bilmiyorlar, bilselerdi alırlardı”(Tayanç, 2008:35).

Adalet:En küçük kardeşlerine kötülük yapan ağabeyleri arıların saldırısına uğrayıp cezasını bulurken küçük kardeşe bir şey olmaz.Ülkenin tahtına da o geçer.

“İki kardeşin attıkları taşlar kovanların üstüne düşmüş,kovanları parçalanan arılar onları öldüresiye sokmuşlar;küçük oğlanın taşı ise kovanın üstüne düşmemiş”(Tayanç, 2008:36)

Masaldaki Diğer Değerler

Estetik:İmparatorun bitmesini çok arzuladığı kiliseden adeta bir sanat eseri mahiyetinde bahsedilir.Görenlerde estetik haz uyandıracak bir yapıdır.

“...öyle bir kilise ki altın ve değerli taşlarla süslü,ülkenin en iyi ustalarının elinden çıkan bir sanat yapıtı içinde olduğu gibi ön yüzünde de üstü çok güzel resimlerle süslü mermer sütunlar,gümüş avizeler büyük gümüş lambalar az bulunur kitaplar varmış”(Tayanç, 2008:23).

Aile Birliğine Önem Verme:İmparatorun kuşu aramak maksadıyla saraydan ayrılan iki büyük oğlu uzun süredir saraya geri dönmeyince imparator en büyük arzusunu yok sayıp diğer oğlunun olsun yanında kalmasını ister.Onu ikna etmek için de şu sözleri söyler:

“Onlar gideli o kadar uzun zaman oldu ki belki de canlarından oldular.Artık yaşlandım;sende gidersen bana kim yardımcı olacak;ölürsem oğlumdan başka kim yerine geçebilir ki?Beni bırakma; yanımda kal”(Tayanç, 2008:25).

Paylaşma:En küçük prens kendisinden yiyecek/içecek talep eden tilkiyle yiyecek ve içeceklerini paylaşır.Yaptığı bir örnek davranış sayesinde de büyü tesiriyle tilki kılığında dolaşan delikanlının birçok iyiliğine ve dostluğuna nail olur.

“...’Peki’ dedim ‘gel,ısın;işte yiyecek,işte içecek.Ne kadar istersen al’ diye ekledim.”(Tayanç, 2008:29).

Vefa:Tilkiyle paylaşmada bulunarak onu büyüden kurtarıp tekrardan genç bir delikanlıya dönüşmesine vesile olan prense delikanlı,arzusu gerçekleştirmesinde yardımcı olur.

“Ben bunları yapıp büyüü bozmuştum.Artık benimle gelecek yola çıkmış amacıma yardım etmeye çalışacaktır”(Tayanç, 2008:29-30).

2.Masal:Küçük Yaban Gülü(Romanya)

Masalın Muhtevası:Neredeyse yüz yaşına gelmiş bir adamla karısının hiç çocuğu olmaz.Bu duruma üzülen karı koca Tanrı'nın onlara bir evlat vermesi için her türlü yolu dener fakat nafiledir.Sonunda yaşlı adam bir gün çocuk bulmak maksadıyla yola revan olur.Mağarada rastladığı bir pederin ona verdiği elma vasıtasıyla bir melek ona eşsiz güzellikte bir kız çocuğu getirir.Yaşlı adam tarifsiz bir svinçle bu güzel hadiseyi karısıyla paylaşma hususunda sabırsızlanarak eve döner.Lakin beklenmedik bir hadise vuku bulur: Çocuğu içeri girmeden bir hamur teknesine bırakıp karısını alıp dönüğünde çocuk yok olmuştur.Adam da çocuğu meleklerin ya da cinlerin götürdüğünü tasavvur eder.Halbuki bebeği onu hamur teknesinde gören bir akbaba alır ve yavrularını da bulunduğu yuvasına götürür.Akbaba ve yavruları ona zarar vermez.Hatta huzur içerisinde yaşamını sürdürmesi için akbaba ona ağaçların arasında bir oda inşa eder.Kız on dört yaşına geldiğinde onu ava çıkan ülkenin prensi görür.Onun eşşin güzellğine vurulur.Onu saraya getirtmek için çareler arar ve yaşlı bir kadının Yaban Gülü'ne oynadığı bir oyun sayesinde kıza ulaşır (Tayanç, 2008:37-47).

Anlatıdaki Kişiler:Yaşlı adam ve karısı, Aziz Peder, melek, Küçük Yaban Gülü, akbaba ve yavruları, on iki başlı ejderha, prens, avcılar, yaşlı kadın, askerler.

Masaldaki Kök Değerler

Sabır:Neredeyse yüz yaşına gelen yaşlı çift uzun yıllar bir çocuk sahibi olmak için ellerinden geleni yapar.Mutlulukları kısa sürecek de olsa sabırlarının neticesinde bir çocuk sahibi olurlar.

“Yaşlı adam,o kadar çok istediği mutluluğun evini aydınlatması için elinden gelen her şeyi yapmış:Manastırlara kiliselere bağışta bulunmuş; yedi katkilisede ilahiler okutmuş; ak sakallı papazlara dualar ettirmiş; bütün azizlerin ruhlarına törenler düzenletmiş.” (Tayanç, 2008:38).

Yardımseverlik:Arzusunu gerçekleştirmek maksadıyla biçare bir şekilde dolaşan adama mağarada rastladığı peder yardımcı olur.

“Adam nereden aldıysa bir elma almış,okumuşüflemiş sonra da ikiye bölmüş. 'Bunları al' demiş 'birini karına ver,ötekini de sen ye!' sonra olacaklara sakın şaşırma!”(Tayanç, 2008:39).

Sevgi:Yaban Gülü'nü gören ülkenin prensi ona aşık olur ve güzel duygular hisseder.

“Prens de geri dönmüş ama geldiği gibi değil...Geldiğinde yüreği boşmuş;ama artık aşk ile doluymuş ve bir başka türlü çarpıyormuş.”(Tayanç, 2008:45).

Masaldaki Diğer Değerler

Merhamet:Akbaba yavruları annelerinin yuvalarına getirdiği Küçük Yaban Gülü'ne merhametli davranır.

“Yavru akbabalar çocuğa hiç zarar vermemişler, tersine ona yiyecek vermişler,yumuşak bir yatak yapmışlar,hatta sabahın serinliğinden korumak için kanatlarıyla üstünü örtmüşler”(Tayanç, 2008:41).

Vefa:Akbaba yavrularını on iki başlı ejderhadan koruduğunu sanan kızın bu iyiliğine karşılık ona rahat edebileceği muazzam bir oda yapar.

“Ondan sonra,bütün gün yorulmadan çalışmış durmuş;en güzel çiçekleri toplamış en yumuşak otları bulmuş kıza öyle güzel bir oda yapmış ki...”(Tayanç, 2008:43).

3.Masal:Dünyada Benden Daha Zengin Var Mı?

Masalın Muhtevası:Bir gün sultan ile başveziri sohbet ederken sultan vezire bu dünyada ondan daha zengini olup olmadığı sorar zira kendisi kapısına gelen ve “Tanrı rızası!” için diye bağırarak herkese bir altın verir.Başvezir İngiltere kraliçesinin lendisinden daha zengin olduğunu söyler.Bunun nedeni olarak da kraliçenin kapısına gelip aman dileyen herkese yüz altın verdiğini belirtir.Sultan bu hadiseyi duyunca çok şaşırır ve bu zenginliğin kaynağını öğrenmesi için veziri görevlendirir.Bunun üzerine vezir yola revan olur ve İngiltere kraliçesinin sarayına gelir.”Tanrı rızası!” için dediğinde kraliçe ona yüz altın verir.Bu eylemi doksan dokuz kere yapar ve her seferinde yüz altının sahibi olur.Kraliçe kendisinden sürekli altın isteyen adamı yanına çağırır ve neden sürekli altın istediğini sorar.Vezir de durumu izah eder ve kraliçeye zenginliğinin kaynağını sorar.kraliçe vezire sorusunun yanıtlanmasını istiyorsa boş bir dükkanda oturan ve sürekli elmasları havanda döven,toz haline geldiğinde de üfleyen gencin neden bu eylemi yaptığını öğrenmesini ister.Böylece vezir için bir döngü başlamış olur.Çünkü dükkandaki adam da bir kavşakta oturan bir adamın kendisine tokat atan kişilere iki altın vermesinin sebebini öğrenmesini ister.Sırasıyla yaşlı adama,müezzine yaşlı ayakkabıcıya ve çöldeki adama gönderilen vezir merak edilen soruların yanıtlarının soruların sahiplerine iletir (Tayanç, 2008:49-58).

Anlatıdaki Kişiler:Sultan, başvezir, İngiltere kraliçesi, genç adam, yaşlı adam müezzine, yaşlı ayakkabıcı, çöldeki adam, hoca, sultanın kızı, yaşlı ayakkabıcının çocukları, kuş, iki genç kız, derviş, on iki arkadaş.

Masaldaki Kök Değerler

Dürüstlük:Başveziri sultanın ”Dünyada benden daha zengin var mı?” sorusuna başına ne geleceğini düşünmeden dürüstçe yanıt verir.

“Elbette var’ diye yanıt vermiş başvezir, İngiltere kraliçesi,pencerenin önüne gelip de ‘Tanrı rızası için!’ diyen herkese yüz altın veriyormuş”(Tayanç, 2008:49).

Saygı:Yaşlı ayakkabıcının İstanbul sultanının kızı olan karısı, bir sultan olmasına rağmen ona çok saygılı davranır.

“Sultan kızı bana aşık oldu,evlendik.Bana çok saygı gösterdi”(Tayanç, 2008:53).

Masaldaki Diğer Değerler

Paylaşma:İngiltere Kraliçesi sahip olduğu altınları herkesle paylaşır.Hatta dikkatini çekmek için kendisinden sürekli altın isteyen vezire yüklü miktarda altın verir.

“Başvezir, işi gücü bırakmış, gün boyu pencerenin önünde bağırır: ‘Tanrı rızası için!’ her seferinde yüz altın düşmüş önüne.Tam 99 kere bağırır ve tastamam 9900 altın almış” (Tayanç, 2008:50).

Aile Birliğine Önem Verme:Çocuklarından ayrı düşen yaşlı ayakkabıcı her daim onları düşünür.

“İki çocuğum aklıma geldiğinde,iki saat boyunca ağlıyorum,onlarla mutlu olduğumu düşündüğümde de dört saat gülüyorum”(Tayanç, 2008:54).

4.Masal:Adsız Çocuk

Masalın Muhtevası:Bir zamanlar yaşları ülelemesine rağmen hiç çocuğu olmayan karı koca, bir dervişi evlerinde misafir eder.Derviş onlara çocuğu olup olmadığını sorar.Aslında bu deritten muzdarip olan adam, iyi insanlar olduklarını fakat Tanrı'nın onlara bir çocuğu uygun görmediğini ve bu durumu kabullendiklerini ifade eder.Bu sözler üzerine derviş içinde kaderlerinin yazılı olduğu bir kitap çıkarır.Bir müddet kitabı karıştırdıktan sonra bir oğulları olacağını söyler; fakat bahsi geçen çocuğun o gelmeden ad vermemelerini tembihler.

Bir zaman sonra dervişin dediği olay zuhur eder ve çift bir çocuk sahibi olur.Çocupa dervişe verdikleri sözden dolayı isim vermezler.Çocuk on beş yaşına geldiğinde arkadaşları onunla “Adsız Oğlan” diye dalga geçer.Çocuk arkadaşlarından babasına ona bir isim koymasını için ısrar etmelerini ister fakat adam çocuğuna bir şey olur krkusuyla ona isim vermez.Bu olay üzerine çocuk evden kaçır.Ormanda yürürken bir mağara dikkatini çeker ve orada ikamet eden kör bir çobanla tanışır.Adam çocuğa yanında kalırsa ona çocuğu gibi bakacağını söyler.Çocuk kabul eder ve ona işlerinde yardımcı olur.Koyunları otlattığı bir gün bir bahçe duvarında otururken karşısına cinlerin kralı çıkar.Ona ne dilerse yapabileceğini söyler.Çocuk ondan kendisi için bir şey istemez; fakat yanında kaldığı kör adamın gözlerinin açılması talep eder ve arzusu yerine gelir.Gözleri tekrar görmeye başlayan yaşlı çoban oğlu yerine koyuğu delikanlıya mağaradaki adaları gezdirir.Odaların her birinde elzem eşyalar vardır ve

bir oda ise sadece altınla doludur.Çobanın göstermediği bir oda da vardır.Delikanlı o odayı merak eder ve cinlerden odanın anahtarının yerini öğrenir.Odada bir at görür ve delikanlı o ata binip yola revan olur.Arkasından koçuna binen çoban gider fakat onları yakalayamaz.Son olarak şunları ifade eder:At zaten senindi ama sana veremememin vakti gelmemiştir.Yolda ölü bir at göreceklerini ve o atın derisini her nereye giderlerse hem atının hem de kendisinin üstüne örtmesi gerektiğini söyler.Delikanlı bu kez adamın söylediklerini dinler.

Bir gün ülkenin kralı evlenme vakti gelen kızlarının eşini seçmesi için herkesin meydana toplanmasını ister.Büyük kız vezirin oğlunu;ortanca kız ise bakanın oğlunu kendisine eş olarak seçer.En küçük kız ise adsız delikanlıyı eşi olarak seçmek isteyince kral kafasında ölü atın derisinin derisinin kalıntısı bulunan bu genci kızına layık bulmaz.Lakin kız üç kez elma fırlatır ve üçü de delikanlıya rast gelince kral kızını ona vermeye razı olur.

Bir gün kralın ülkesinde bir savaş vuku bulur.Kral iki büyük damadını çağırır fakat “kabuk kafalı” diye nitelendirdiği küçük damadını çağırılmaz Yiğit delikanlı savaş için davet beklemez ve savaşa katılır.Onun büyük katkılarıyla savaş kazanılır.Fakat delikanlı kafasındaki deriyi çıkardığı için kimse onu tanımaz.

Delikanlı diğer savaşlara da katılır.Bir savaşta kralın gözleri zarar görür ve artık göremeyecek duruma gelir.Kral iki büyük damadından geyik sütü bulmasını ister.Yine küçük damadından herhangi bir talepte bulunmayan krala geyik sütünü de adsız damadı getirir.Kral bu durumu öğrenince damadını yanına çağırır ve onu sevecen bir tavırla karşılar.Ona “Süleyman” yazılı bir atkı verir ve böylece gencin çok arzuladığı dileği gerçek olur.Artık onun da bir adı vardır (Tayanç, 2008:71-80).

Anlatıdaki Kişiler:Adam ve karısı, derviş, adsız çocuk(süleyman), çocuklar, kör adam(çoban), cinler, cinlerin kralı, at, hancı, kral ve üç kızı, danışman, vezirin oğlu, bakanın oğlu, askerler, kraliçe.

Masaldaki Kök Değerler

Yardımsızlık:Çocuk,yanında kaldığı çobanın işlerinde ona yardım eder.

“Sabah olduğunda koyunları otlatmaya kendisinin götüreceğini,gözleri görmediği için onun mağarada kalması gerektiğini söylemiş” (Tayanç, 2008:73).

Adalet:Adsız gençle alay eden hem de savaşlarında onun kadar etkin olmayan damatlar yerine tahta hak ettiği üzere adsız genç geçer.

Adsız gençle alay eden hem de savaşlarında onun kadar etkin olmayan damatlar yerine tahta hak ettiği üzere adsız genç geçer.

“Kral ülkesini yönetmekten yorulduğunda yerini en küçük kızının kocasına bırakmış.Öteki iki damadı alay edip kurdukları adsız gencin hizmetkarları ki kızı da küçük kardeşlerinin yardımcıları olmuşlar”(Tayanç, 2008:80).

Sorumluluk:

Masaldaki Diğer Değerler

Misafirperverlik:Adam,evlerinin duvarına tyaslanmış vaziyette bulunan derviş evine misafir olarak kabul eder.

“Derviş,çok uzun zamandır yolda olduğunu,evinde gecelemesine izin verirse çok sevineceğini söylemiş.Adam da seve seve derviş evine çağırılmış” (Tayanç, 2008:71).

Duyarlılık:Adsız çocuğun arkadaşları,babasına çocuğa bir sisim vermesi için yalvarır fakat adam dervişin söylediklerine istinaden çocuğunun başına bir şey gelmesinden korktuğu için bu isteği geri çevirir.

“Ancak,dervişin dediklerini hatırlayan baba, çocuğunu yitirmekten korktuğundan arkadaşlarının da ricasını geri çevirmez.” (Tayanç, 2008:72).

Merhamet:Cinler kralı delikanlıya ne isterse gerçekleştireceğini söyler.Delikanlı babası saydığı çobanın gözlerinin görmesi talebinde bulunur.

“Delikanlı,babasının gözlerini iyileştirmesini istemiş”(Tayanç, 2008:73).

Vefa: Kral, daha önce haksızlıklar ettiği adsız delikanlının hem savaşı kazanmada hem de gözlerinin iyileşmesinde ona fayda sağladığını öğrenince delikanlının ömrü boyunca arzuladığı gibi ona isim verir.

“Kral, genci kollarını açarak karşılamış, yanına oturmasını söylemiş. Genç, ayakta durmayı yeğlemiş. bir süre sonra, kral savaşta gence verdiği atkıyı cebinden çıkarıp açmış; atkının ortasında Süleyman yazıyormuş. Böylece gencin bir adı olmuş” (Tayanç, 2008:80).

5.Masal:Üç Arkadaş(Arnavutluk)

Masalın Muhtevası: Annesiyle birlikte yaşayan Kardha, zor da olsa annesinin rızasını alarak yabancı ülkelere gitmek maksadıyla evden ayrılır. Yola çıkmadan önce de ölmüş babasına ait olan ve onu her daim başına gelebilecek felaketlerden koruyabilecek kılıcı yanına alır. Bir müddet yol adlıktan sonra karşısına “Yıldız İlli” adında kendi yaşlarında olan bir genç çıkar ve onunla dost olur. Uyuyup dinlendikten sonra tekrar yola çıkan gençler bir ileride “Deniz Deti” adında bir başka gençle karşılaşır. Böylece sonsuza kadar sürecek olan dostluğun bütün üyeleri bir araya gelmiş olur.

Bir müddet yol aldıktan sonra vardıkları bir kentte kralın yaptırmış olduğu geniş bir hendekten atlayana kızını vereceğini öğrenirler. İki arkadaş hendeği atlayıp atlayamayacaklarını tartışırken İlli ikisini de yanına alarak hendeği atlar. bu hadiseden sonra İlli kralın kızıyla evlenir, Deti’ye de mükafat olarak armağanlar verilir; fakat Kardha bir şey talep etmez ve yoluna devam edeceğini belirtir. Arkadaşları onu bırakmak istemez. Lakin Kardha dostluklarının sonsuza dek baki kalacağını belirterek yoluna devam eder.

Hayli yol olan Kardha yedi yol ayrımının olduğu bir yere varır. Bu yollardan Yeryüzü Güzelliği’nin sarayının bulunduğu yere gider. Ejderhalarla mücadele ettikten sonra kıza ulaşır ve onunla evlenir. Güçlü krallar bu hadiseyi duyunca kıskançlıklarından ve Yeryüzü Güzelliği’ne sahip olma arzularından Kardha’ya saldırı düzenlemeyi tasarlar. Lakin onu alt etmek imkansızdır çünkü maharetli kılıcı sayesinde hiçbir ordu onu yenemez. Fakat beklenmedik bir olay vuku bulur; Yaşlı bir kadın Kardha’nın gücünün kılıçtan geldiğini öğrenir ve kılıcı denize atıp krallara artık ona

saldırabileceklerini söyler.Fakat kraldan daha saraya gelmeden Kardha'nın arkadaşları onun kılıcını bulup getirir.Bu olaydan sonra Kardha Yeryüzü Güzelliği'ni ve dostlarını yanına alarak annesinin evine dönmeye karar verir.Önce İlli'nin eşini almak için yaşadığı krallığa uğrarlar fakat kral kızının onlarla gitmesine izin vermez.Kardha kralla giriştiği mücadeleyi kazanır ve hep birlikte annesinin evine giderler.Sonsuza kadar dost kalarak vir arada yaşarlar (Tayanç, 2008:81-90).

Anlatıdaki Kişiler:Kadın ve kocası,Silahşör Kardha, Yıldız İlli,Deniz Deti, Kral ve kızı,Yaşlı kadın,Kuşedra ve çocukları,Yeryüzü Güzelliği,Krallar.

Masaldaki Kök Değerler

Yardımsızlık:Kardha'nın gücünün kaynağı olan kılıç yaşlı kadın tarafından denize atıldığında Kardha neredeyse ölmek üzereyken imdadına arkadaşları yetişir.

“İlli Deti'yi alarak Kardha'nın yanına gelmiş.Yeryüzü Güzelliği'ne Kardha'nın kılıcının nerede olduğunu sormuşlar.O da birinin çalıp denize attığını söylemiş.Denize dalan Deti kılıcı bulup çıkarmış.Kılıç Kardha'nın önüne getirilir getirilmez gözlerini açmış,...”(Tayanç, 2008:87).

Sevgi:Kardha'nın annesi sevgi dolu bir kadındır.Oğluna,arkadaşlarına ve onların eşlerine kucak açar.

“...İlli içlerinden hangisinin oğlu olduğunu sorduğunda da Kardha'ya sarılmış; öbür iki genci ve yanındaki iki kadını da bağrına basmış.”(Tayanç, 2008:90).

Dostluk:Her işi dayanışma içinde başaran ve hiç ayrılmayacaklarına dair söz veren üç gencin dostluğu örnek gösterilecek niteliktedir.Hayatları boyunca da bu dostluk daim olur.

“Böylece Deti kral olmuş;uzun yıllar o toprakları yönetmiş.Yaşadıkları sürece arkadaş kalmışlar,birbirlerine kardeşten daha yakın olmuşlar”(Tayanç, 2008:90).

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık:Kardha evden ayrılmaya karar verince annesi çok üzülür ve neredeyse gitmemesi için yalvarır.Kardha,annesinin bu haline kayıtsız kalmaz ve onu teskin etmeye uğraşır.

“Ne olur anne,bana güçlük çıkarma,kalbimi kırma.Bana iyilikler dile;alabildiğine kısa sürede döneceğim”(Tayanç, 2008:82).

Aile Birliğine Önem Verme:Kardha ve annesi bir süre ayrı kalacakları için hüzünlenir.

“Sonra da annesine sarılmış;ayrılacakları için ikisinin de gözleri yaşlıymış”(Tayanç, 2008:82).

Kardha ve arkadaşları kraldan kızının onlarla gelmesi için izin ister.Lakin kral müsaade etmez,ailesini bir arada tutmaya çalışır.

“...Ama kral kabul etmemiş,’Siz dilediğiniz yere gidebilirsiniz’ demiş ‘Ama kızım ve damadım buradan bir yere ayrılamazlar””(Tayanç, 2008:87).

Dayanışma: Kardha ve arkadaşları bir araya geldikleri vakit her daim birikte hareket edeceklerine söz verirler.

“Birbirlerin sarılmışlar; bundan böyle hep birlikte olacaklarına, birbirlerine yardım edeceklerine, birlikte öleceklerine söz vermişler” (Tayanç, 2008:83).

Güven:Kardha eşine güvenir ve onu merak ettiği meselelerde bilgilendirir.

“Kardha,Yeryüzü Güzelliği’ni çok sevdiğinden söylemekte bir sakınca görmemiş,gücünün kılıcından kaynaklandığını söylemiş”(Tayanç, 2008:86).

Dayanışma:

Vefa:Kral İlli’ye krallıkta kızıyla ve onunla birlikte kalması için ısrarcı davranır.Lakin İlli birlikte pek çok paylaşımında bulunduğu ve dayanışma içinde olduğu arkadaşlarından vazgeçmez.

“İlli de kralın kızı için arkadaşlarımı bırakacak değilim’ deyince kral çok kızmış,...”(Tayanç, 2008:88).

6. Masal:Sabah Yıldızı ile Akşam Yıldızı(Romanya)

Masalın Muhtevası:İmparator ve İmparatoriçe'nin çok arzulamalarına rağmen bir çocuğu olmaz.Bir gece rüyasında Tanrı,İmparatoriçe'ye eşinin ertesi sabah bir balık tutmasını ve onun da balığı pişirip birlikte yemelerini söylemiş.bu sayede bir çocuk sahibi olacaklarını belirtmiş.

İmparatoriçe Tanrı'nın söylediklerinin vuku bulmasını sağlar.Yemekten sonra hizmetkar masayı toplarken hanımının yaptığı balığın tadına bakmak için balığın kılıcığını emer.Bu olaydan sonra İmparatoriçe'nin eşsiz güzellikte bir oğlu olur.Aynı zamanda hikmetli balığın tadına bakan hizmetkarın da bir oğlu olur.Bu bebeklerin birbirinden hiçbir farkı yoktur ve ikisi adeta kardeşmişcesine birlikte büyütülür. İmparatoriçe, bu iki çocuğun dış görünüşleri,kıyafetleri hatta sesleri aynı olduğu için Prens olan Busuyak'a bir işaret koyar.İki saçını birbirine bağlar ve böylece kendi çocuğunu tanıyacağını düşünür.

Bir gün birlikte eve çıkan Busuyak ve Simonok hoşça vakit geçirdikten sonra prens dinlenmek maksadıyla Simonok'un dizlerine yatar.Simonok saçındaki düğümü fark eder ve prene bunun sebebini sorar.Prens nedenini bilmediğini ve öğrenmek için dünyayı dolaşacağını söyler.giderken de Simonok'a bir mendil verir ve ölürse bu mendilde kan damlaları hasıl olacağını söyler.Aradan uzun zaman geçtikten sonra Simonok medilde kan damlaları görür ve prensi bulmak için yola revan olur.Yaşlı bir kadın vasıtasıyla onun bahsi geçen başka bir imparatorun kızıyla saraya gider ve öncelikle onu kocası zanneden pensesi kocası olmadığına ikna eder ve ona kardeşini soran onun ava gittiğini öğrenince de ormana gider ve kardeşine zarar veren Orman Cadısı'na rastlar.Cadıyı oyuna getirerek kardeşi Busuyok'un geri gelmesini sağlar.Lakin geri dönen prensin aklına Simonok'un prensesle bir şeyler yaşadığı düşüncesi gelir.Kıskançlığından kardeşinin ve onun atının gözlerini bağlar ve onu kaderine terk eder.Simonok nehirde boğulur.Bu vicdan azabına dayanamayan prens kendisi için de aynı sonu hazırlar (Tayanç, 2008:91-99).

Anlatıdaki Kişiler:İmparator, İmparatoriçe, hizmetkar, Busuyok(Prens), Simonok, yaşlı kadın, penses, Orman Cadısı.

Masaldaki Kök Değerler

Dostluk:Busuyok ile Simonok doğdukları andan itibaren hiç ayrılmazlar.Kardeş gibi büyürler ve her eylemi birlikte gerçekleştirirler.Bir süre ayrı kalmaları gerekince Simonok çok üzölür.

“İki genç birbirine sarılmışlar;Busuyok ayrılmış,Simonok da orada uzun süre arkasından bakmış”(Tayanç, 2008:95).

Yardımsverlik:Simonok mendilindeki kanı gördüğü anda hiç düşünmeden onu kurtarmak ve ona yardım etmek için yola çıkar.Onu kurtarmayı da başarır.

“ ‘Gelmeseydim,sonsuzca kadar uyuyacaktın’ diyen Simonok kardeşine sarılmış,ayrıldıklarından bu yana neler olduğunu bir bir anlatmış.”(Tayanç, 2008:98).

Sorumluluk:Busuyok yaptığı kötölüğün neticesinde çok üzölür ve bu hatanın sorumluluğu fark ettiğı anda yaşamak dahi istemez.

“Yaptığı hatanın utancından ve üzüntüsünden kardeşi olmadan yaşamının anlamı kalmadığına karar vermiş;atına binmiş,hem kendi gözlerini,hem de atın gözlerini bağlatmış ve Simonok’u yitirdiğı ormana doğru at sürmüş.” (Tayanç, 2008:99).

Adalet:Prens Busuyok’un sonu da haksız yere kaderine terk ettiğı Simonok’la aynı olur.

“Gidebildiğı kadar hızlı giden at,Simonok’un düştüğü ormana düşmüş.Böylece Busuyok da gün ışığı göremez olmuş”(Tayanç, 2008:99).

Masaldaki Diğer Değerler

Bilimsellik:Prens’in ve Simonok’un eğitimine önem verilir.Çocuklar kısa sürede birçok bilgi edinir.

“İki çocuk birlikte büyümüş;birlikte eğitim görmüşler.Başka çocukların bir yılda ancak öğrenebileceklerini bir günde öğrenebilmişler”(Tayanç, 2008:93).

Estetik:Kuş sesleri Busuyok ve Simonok da estetik haz uyandırdığı için ava çıktıklarında onları vurmayı akıllarından bile geçirmezler.

“Bunları konuşurken daldan dala konan kuşların farkında değillermiş;onların şakımalarını dinlemeyi çok sevdiklerinden onlara zarar gelsin istemiyolarmış.Anlaşılan kuşlar da bunu biliyolarmış ki en güzel şarkılarını onlar için söylüyorlarmış.” (Tayanç, 2008:94).

Duyarlılık:Simonok,prensın başına kötü bir şey gelip gelmediğini öğrenmek maksadıyla her gün onun verdiği mendili kontrol eder ve bir gün medilde kan görünce bu duruma duyarsız kalamaz.

“Günlerden bir gün her sabah yaptığı gibi prensin verdiği mendile göz atan Simonok üç damla kan görünce başlamış ağlamaya: ‘Kardeşim öldü! Gidip onu armalıyım’”(Tayanç, 2008:95).

Perseus’un Öyküleri(Beş masaldan oluşmaktadır.)

7.Masal: Perseus ile Annesinin Serifos’a Gelmeleri Üzerine

Masalın Muhtevası: Bir zamanlar “Argos” denilen bir yerde Akrisios ve Protes adında ikiz olan iki kardeş yaşarmış. Bu kardeşler üzerinde yaşadıkları topraklara sahip olmak maksadıyla sürekli savaş halindedeymiş. Uzun bir müddet savaştıktan sonra toprakları kendi aralarında paylaşınca sular durulmuş.

Akrisios bir gün kahine gittiği vakit ona kendi kanından biriyle savaştığını ve bunun karşılığı olarak da Tanrılar tarafından cezaandırılacağını söylemiş. Ölmün yine kendi kanından bir kişi tarafından gerçekleşeceğini belirtmi ve bu kişinin kızı Danae’nin henüz dünyaya gelmemiş oğlu olduğunu eklemiştir.

Aradan zaman geçmiş ve Danae’nin kahinin söylediklerini temellendirecek şekilde bir oğlu olmuş. Bu durum karşısında çok korkan Akrisios, Danae ve oğlunu bir sandığa koyup açık demizde kaderine terk etmiş(Tayanç, 2008:106).

Anlatıdaki Kişiler: Akrisios, Proetus, prenses, Cyolopes (yabancı askerler), kahin, Dance ve bebeği, Haleylene, Coyx, Dictye, Polydektes.

Masaldaki Kök Değerler:

Adalet: Kahin, Alrisios'a kardeşiyle savaşmanın bedelini ödeyeceğini ve bir gün onun için adaletin tecelli edeceğini telkin eder.

“ ‘Sen kendi kanından olan biriyle savaştın durdun: senin kanından olan biri de sana başkaldıracak....’ ” (Tayanç, 2008:102).

Masaldak Diğer Değerler

Paylaşma: İkiz kardeş olan Akrisias ve Proteus'un yıllarca sürdürdüğü savaşları çözüme kavuşturan olay aralarında toprak paylaşımı yapmalarındır. Anlaşılancağı üzere masalda bulunan paylaşma değeri beraberinde barışı ve anlaşmayı da getirir.

“Uzun süre birbirleriyle savaştıktan sonra, bir çözüm bulmuşlar: Akrisias, Argos'u ve topraklarının yarısını, Proetus da topraklarının ötedeki yarısı ile Tiryans'i almış” (Tayanç, 2008:102).

Duyarlılık: Akrisios kızına ve torununa karşı sergilediği acımasız tutuma kimse kayıtsız kalmaz herkes çok üzülür.

“Nari dağlardan gelen kuzeybatı rüzgarı Argos vadisi ile denizin üzerinden güzel güzel esiyormuş; sandığı içindekilerle birlikte, izleyen herkesi gözyaşları içinde bırakarak, zalim baba Aderisios'un elinden almış” (Tayanç, 2008:103).

Misafirperverlik: Dictye misafirlığe çok önem verir, bu değeri adeta Tanrıların ona verdiği bir sorumluluk olarak addeder.

“Tanrılardan korkarım, her yabancıya da konukseverlik gösterirmiş bilirim ki, kötülük gibi her iyilik de bir gün onu yapana geri döner”(Tayanç, 2008: 106).

8. Masal:Perseus'un Düşünmeden Verdiği Söz Üzerine

Masalın Muhtevası: Donee'in oğlu Perseus on beş yaşına geldiğinde yanlarına sığındıkları Dictyo'nun sayesinde iyi bir eğitim almış ve kimsenin alt edemeyeceği derecede güçlü bir kişi olmuştur. Bir gün Perseus Sisam Adası'ndayken yaşadıkları ülkenin kralı Polydekte annesini kaçırmış ve ondan ya karısı ya da kölesi olmasını;

nu iki seçenkten birisini seçmesini istemiş. Donae ise karısı olmaksızın kölesi olmayı yeğlemiş ve ağır işlerde zincir vurulmuş bir vaziyette çalışıyormuş.

Tüm bu olanlardan bir haber olan Perseus bulunduğu yerdeki bir ormanda uyuyakalacammış ve bu esnada daha görmüş. Rüyasında Athena'yı görmüş ve Athena ona onun bir kahraman olabileceğini işaret eden sözler sarf etmiş ve soylu bir davranışta bulunmak istiyorsa bir Gergon olan Medusa'yı öldürmesi gerektiğini eklemiştir. Perseus henüz cevap vermenden rüya sona ermiştir.

Perseus, Sisam Adası'ndan ikâmet ettiği Serifos'a ulaştığında annesinin esir düşme haberini almış ve haberi alır almaz Polydektes'in sarayına gitmiş. Annesini alıp saraydan ayrılacağı esnada karşısına çıkan Polydeks'i bir değirmen taşıyla öldürmeye niyetlenmiştir. Olanlara şahit olan Dictys'in ricası üzerine onu öldürmemiş.

Donea'ya aşık olan Polydektes Perseus adada olduğu müddetçe ona tekrar ulaşamayacağını anlamış. Perseus'a dostça bir tavır sergilemiş. Annesini de unutmuş gibi davranmış. Fakat bu süreçte Polydektes'in tek kafa yorduğu şey Perseus'u adadan uzaklaştırabilecek çareler bulmaktır. Bunu başarabilmek için bir davet ermiştir. Bu davete adadaki tüm soyluları ve halkı davet etmiştir. Adet olduğu üzere davete icabet eden herkesin krala armağanlar sunması gerekmiştir. Fakat yoksul bir kişi olan Perseus bir hediye getirmediği için kral ve diğer herkes tarafından aşağılanmış. Düşünmeden krala ona hediye olarak bir orgon.2un başını getireceğini söylemiş. Perseus'un ozrlu mücadelesi bu söz üzerine başlamış. Neyseki Perseus yalnız değilmiş. Oa Athena ve Hermos yardımcı olmuş. Onun işini kolaylaştırmak üzere ona tılsımlı sandalet, kalkan ve kılıç vermişler. Böylece Perseus, senunun ne olacağını kestiremediği bir maceraya atılmış (Tayanç, 2008:106- 117).

Anlatıdaki Kişiler: Perseus, Zeus, Danae, Dictys, Polydektes, Athna, Titanlar, Medusa, Stheno, Euryole, Cadı Echina, Hermes.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk: Perseus, bir anlık öfkeye kapılarak krala bir Gorgon başı getireceğini söyler bu zorlu işin nasıl zuhur ettireceği hakkında bir fikri yoktur lakin verdiği sözün sorumluluğuna uygun hareket etmekte kararlıdır.

“Öfkeye kapılıp söz vermiş bulundum; ama beceri ve sabırla sonunu getireceğim”(Tayanç, 2008: 113).

Yardımseverlik: Athena, Perseus’a zorlu vazifesinde yardımcı olur ve ona nasıl bir yol izleyeceğini anlatır. Hermes de onun işine yarayacak tılsımlı materyalleri Perseus’a takdim eder.

“ Athena gülümsemiş ve demiş ki:

‘Sabırlı ol ve iyi dinle! Söyleyebilecekleri mi unutacak olursan gerçekten de ölürsün.Kuzeye, kutbun ötesinde soğuk kuzey rüzgârlarının kaynağına, savaşçıların yaşadığı ülkeye gideceksin; tek gözleri, tek dişleri olan üç kız kardeşi buluncaya kadar yol alacaksın...’(Tayanç, 2008: 114).

Masaldaki Diğer Değerler

Yaşlı Dictysöyle bir eğitim vermiş ki Perseus yiğit, sadık, kibar ve gözüpek olmuş” (Tayanç, 2008: 106).

Aile Birliğine Önem Verme:Danae oğlunu ve yaptığı tüm zalimliklere rağmen babasını düşündüğü için ve onları yaşamının odak noktası olarak gördüğünden ülkenin kralı Polydaktes’le evlenmeyi kabul etmez fakat mecburiyetten onun kölesi olmaya razı olur.

“...Güzel Danae’yı gördüğünde onunla evlenmek istemiş; ama Danae kabul etmemiş. Oğlu ve bir daha görme umudu olmadığı babasından başka kimseyi de gözü görmüyormuş” (Tayanç, 2008: 107).

Vefa: Perseus, annesini kaçıran ve ona türlü eziyetler eden Kral Polyedektes’i tam öldüreceği sırada öldürmekten vazgeçer aslında öfkeden gözü hiçbir şey görmeyen Perseus'un bu kararından vazgeçmesinin sebebi annesine/ kendisine sahip çıkan Dictys’in sözleridir:

“Ne de olsa benim kardeşim o. Seni nasıl kurtardığımı, oğlum gibi yetiştirdiği mi düşün; yaşamımı bana bağışla.”

“Bu sözler üzerine yumuşayan Perseus değirmen taşını bırakmış yanlış yaptığını bildiği için korkudan titreyen Polyedektes de onun annesiyle birlikte gitmesine ses çıkaramamış”(Tayanç, 2008: 107).

Çalışkanlık: Perseus Dictys^’den aldığı eğitim süresince çalışkan bir tavır sergileyerek tüm becerilerde oldukça iyi konuma gelmiştir.

“Daha on beş yaşında olduğu halde adadaki herkesten uzunmuş; disk ve mızrak atmada, kürek çekmede, arp çalmada, kürek çekmede ve birinin yapabileceği öteki bütün becerilerde üstüne yokmuş. (Tayanç, 2008: 106).

Saygı: Perseus saygı görmeden yaşamaktansa erken yaşta ölmeyi yeğler. Bu da saygın bir kişi olmanın önemini vurgular.

“ ‘ Gençliğinin baharında ölmek soylu bir ad kazanmak koyun gibi yaşamaktan ve adsız ölmekten iyidir’”(Tayanç, 2008: 108).

Duyarlılık: Kralın davetine icabet eden Perseus, kralın kendilerine yaptığı onca kötülüğe rağmen, davete eli boş gelmekten dolayı üzülür.

“Kralın huzuruna eli boş çıkmakta utandığı, Dictys’ten bir şey istemeyecek kadar da gururlu olduğu için kapıda üzgün durmuş varlıkları izliyor, kendisini gösterip de ‘Bunun verebileceği ne var ki?’ diye fısıldaşmaların karşısında kızarıp bozariyormuş” (Tayanç, 2008: 111).

Bağımsızlık: Athena, Perseus’a ama bu zorlu vazife uğrunda ölebileceğini beyan eder lakin Perseus’a ait olmadığı bu ülkede aşağılanmaktansa ölmeyi yeğleyeceğini ifade eder.

“Bir işe yaramadan ve aşağılanarak burada yaşamaktan iyidir...” (Tayanç, 2008: 114).

9. Masal Adı: Perseus'un Medusa'nın Başını Kesmesi Üzerine

Masalının Muhtevası: Perseus uzun bir yolculuktan sonra kuzeye Athena'nın bahsettiği yere, ulaşır. Orada yine Athena'nın bahsettiği, donmuş vaziyette duran, sadece bir göze ve dişe sahip üç kız kardeş ile karşılaşır. Onlara saygılı bir şekilde

Gorgon'a giden yeri sorar; fakat yaşlı kardeşler onun nazik tavrının aksine kibirli, acımasız bir tavırla ona yardım etmeyi reddeder. Bunun üzerine Perseus onların görmek için ortaklaşa kullandığı tek gözü ele geçirir ve sorusuna yanıt alamazsa bu gözü denize atacağını belirtir. Bu olay üzerine telaşlanan kardeşler Gorgon'a giden yolu tarif etmeye razı olur; fakat belirli bir mevkîye kadar anlatırlar. Yolum gerisi kalanı cennet ile yeryüzünü ayıran Dev'e sormasını önerirler.

Perseus üç kardeşin tarif ettiğine göre güneye doğru ilerler. Uzun bir müddet yol aldıktan sonra tarif edilen yere geldiğinde perilerle karşılaşır. Periler kız kardeşlerin aksime dost canlısı, sevecen ve yardımseverdir. Onu amcaları olan Dev'e götürürler.

Perseus, mevcut görevini Deve anlatır. Dev bu işi görünmez yapan şapka ile başaracağını ifade eder ve onun tılsımlı şapkaya ulaşması için ona yardım eder. Şapkayı alan Perseus, güvenliğini sağlayarak yoluna devam eder. Athena'dan aldığı kalkanın aynasını yeryüzüne tutarak Medusa'nın bulunduğu yeri tespit eder. Perseus, Medusa'nın güzelliğine bakıp onu öldürebileceği için hüznü esnada Medusa'nın başındaki yılanlar uyanır, acımasız pençeleri ortaya çıkar. Bunu gören Perseus onun zehirli güzelliğine kanmayıp Athena'nın verdiği kılıçla onu öldürür. Medusa'nın başını alarak oradan uzaklaştı esnada kardeşleri Perseus'un peşine düşer Perseus, Hermes'in verdiği tılsımlı sandalet sayesinde onları atlatır perilerin yaşadığı bahçeye gider ve onlara teşekkür eder. Eve dönüş yolunu sorar ve perilerin dediği yöne doğruya doğru yol alır (Tayanç, 2008: 117-125).

Anlatıdaki Kişiler: Perseus, Üç kız kardeş, Savaşçılar, Su Perileri, Ejderha, Atlas, Dev, Periler (Dev'in yeğenleri) Medusa ve kardeşleri.

Masaldaki Kök Değerler:

Sabır: Perseus, uzunca bir müddet göreni ürküten yollarda yürür ve sabrının neticesinde ulaşması gereken yere ulaşır.

“Sonunda adı olmayan bilinmeyen topraklara gelmiş;yedi gün boyunca öyle yollarda yorulmuş ki düşün de gören bile korkarmış.

Yedi gün sonra hep gece olan, havada tüylerin uçtuğu, toprağın buz sert olduğu yere gelmiş” (Tayanç, 2008: 117).

Dostluk:Perseus'un karşılaştığı periler, yalnızlıktan ve bir arkadaşlarının olmamasından yakınır. Bu da birbirleriyle dostluk kurmanın bir ihtiyaç olduğunu gösterir.

“...bizimle birlikte dans et.Binlerce yıldır burada yalnız dans ediyoruz; biz arkadaşımız olmasına çok seviniriz.Gel hadi durma, gel!”(Tayanç, 2008: 121).

Sorumluluk:Periler Perseus’a onlarla kalmasını ve hoşça vakit geçirmeyi teklif eder. Lakin Perseus, sadece vazifesine odaklandığı için perilerin isteklerini geri çevirir.

“Sizinle dans edemem.Tanrıların bana verdikleri bir görevi yerine getirmem gerekiyor.Dalgaları aşarak buraya geldim,bana Gorgon’a giden yolu söyleyin”1(Tayanç, 2008: 121).

Yardımseverlik:Su perileri Perseus zorlandığı her meselede yardım eder.

Perseus kalamayacağını söylediğinde nasıl gideceğini anlatmışlar: ‘Bu sihirli elmayı al; bir kez yedin mi yedi gün acıkmazsın. Hep doğuya doğru git!(Tayanç, 2008: 125).

Masaldaki Diğer Değerler:

Estetik: Peri kızlarının güzel sesleri Perseus’ta estetik zevk uyandıracak niteliktedir.

“Sonunda şarkı söyleyen güzel sesler gelmiş kulağına.Akşam yıldızının kızları olduğunu düşünmüş. Bülbül gibi şakıyorlarmış. (Tayanç, 2008: 120).

Bağımsızlık: eriler gitmek istediği yerin ve aradaki Gorgon’un çok tehlikeli olduğunu ifade eder.Perseus ise bağımsızlığın ne denli önemli olduğunu şu sözlerle ifade eder:

“Ağıldaki öküz gibi yaşamaktansa kahraman olarak ölmek iyidir.Tanrılar bana hem silah verdiler hem de akıl...”(Tayanç, 2008: 121).

Dayanışma:Perseus tek başına üstesinden gelemeyeceği bir işi perilerle işbirliği yaparak başarıyla neticelendir.

“Dev gülmüş, ‘Hiçbir ölümlü o şapkayı bulamaz ‘ demiş”(Tayanç, 2008: 122).

“Perseus ile su perileri Yedigün beklemişler; sonunda giden su perisi geri gelmiş o karanlık yerde uzun süre kalmaktan yüzü solmuş, gözlerinin feri kaçmış.Ama sihirli şapka elindeymiş”(Tayanç, 2008: 122).

Merhamet:Medusa’yı öldürmek amacıyla türlü zorluklara katlanan Perseus, onu gördüğü vakit onu yok edeceği için üzüntüye kapılır.

“İkisi derin bir uykudaymış, ama Medusa uyanıkmış.Durusu o kadar güzel ve acıklıymış ki Perseus gördüğünde içi acıyla dolmuş” (Tayanç, 2008: 123).

Duyarlılık:Kardeşleri Medusa'nın öldüğünü anlayınca kardeşlerini öldüren kişiyi bulmaya çalışırlar.

“Bağırarak havalanmış, bunu yapanın kim olduğunu anlamaya çalışmışlar”(Tayanç, 2008: 124).

10. Masal: Perseus'un Andromeda'yı Buluşu Üzerine...

Masalın Muhtevası: Perseus görevini tamamlayıp Serifos’a gitmek üzere yol alırken kendisi çöllerde bulur.Günlerce aç susuz, zaman zaman seraplar görerek hayatta kalma mücadelesi verir.Bir fırtınaya kapılır ve yedi gün yedi gece süren fırtına onu bir güneye bir kuzeye savurur. O farkında olmadan PerseusTanrıların yardımıyla hayatta kalmaya devam eder.Gece iyiden iyiye azalan Perseus, Tanrılara yakarır ve zaman zaman da sitem eder bir daha Yunanistan'a dönemeyeceğini tasavvur eder yaptığı kahramanlıkların karşılığında Athena'nın onu bu durumda bırakmasına akıl sır erdiremez.Uzun bir müddet bu durumu sorgulayan Perseus kendini tanrılar tarafından verilecek bir başka görevin ya da mükafatın beklediği neticesine varır.Yolculuğu esnasında, sonunda akan bir suyun ve hurma ağaçlarının mevcut olduğu bir yere gelir.Burada ihtiyaçlarını karşılar tekrar yola devam ettiğinde kendisini Mısır'da Nil nehri'nin kıyısında bulur. Burada kişide hayranlık uyandıracak yapılarla ve verimli topraklarla karşılaşır.Perseus’u gören Mısır halkı kendilerinden farklı bir ten rengine

sahip olan bu kişiyi ölümsüz sanıp Perseus ise bir ölümsüz değil Yunan kahramanı olduğunu ifade eder.Gorgon'un başını kestiğini de söyler. Mısır halkı ona hayranlık duyar ve konukseverlik gösterir onu krallarına götürmek istedikleri esnada Perseus görünmezlik şapkasını takar ve ortadan kaybolur Mısır halkı bu kahramanın geri dönmesini bekler fakat Perseus bir daha geri dönmez. Halk bunun üzerine tapınmak maksadıyla onun heykelini yapar o esnada tekrar çöllere düşmemek maksadıyla Kızıl Deniz'in kıyısından yoluna devam eder Tılsımlı Sandaleti ile denizin üzerinden yol alırken bir kayanın altında deniz tanrılarında birinin heykel olarak tasavvur ettiği ve merakına yenik düşerek yakından baktığı Andromedo'yu görür

“ Sandığı gibi bir heykel değil canlı bir kızla karşılaşır. Kızın eşsiz güzelliğini hayretler içinde izler ve onun olsa olsa bir kral kızı olabileceğini düşünür. Kızla konuşmaya başladığında onun gerçekten de bir kral kızı olduğunu ve deniz tanrılarında kurban edilmek üzere dünyaya zincirlendiğini öğrenir. Perseus kızı sahiplenir ve onun kurban edilmesinin arka planını öğrenmeye çalışır.Andromedo'ya aslında günahsız ve kimsesiz zararı dokunmayan biri olduğunu izah eder annesinin onu tanrılardan daha güzel görmesi sebebiyle tanrıların gazabına uğradıklarını belirtir.Perseus ona kurtulabileceğini söyler sonrasında da onunla evlenmek için söz ister. Kız onu kurtarmasına pek ihtimal vermesede kabul eder PerseusGorgon'un göreni taşla dönüştüren çehresi sayesinde deniz canavarını taşla çevirir.Andromedo'yla birlikte onun ailesinin yanına giderler. Kızının ölmüş olabileceğini düşünen ailesi onu karşısında görünce tarifi imkânsız bir sevince kapılır.Kral kızını Perseus'a verir hatta ülkesini de vermeyi teklif eder fakat Perseus kendi vatanına gitmek istediğini söyler.Kralın isteği üzerine bir müddet Andromedo'yla birlikte onların memleketinde ikamet ederler. Burada onu sevmeyen insanlar mevcuttur fakat Gorgon'un başına sahip olduğu için herkes ondan çekinir.Pegasus bir gece yine Athena'yı rüyasında görür. Gorgon'un başının onda kalabileceğini lakin ona verdiği tılsımlı eşyalara artık ihtiyacı olmadığı için onları geri istediğini söyler.Bir de kent halkına her yıl Zeus ve kendisi için sunak yapmaları gerektiğini iletmesini ister. Gördüğünün rüya mı gerçek mi olduğunu anlamayan Perseus uyandığında tılsımlı eşyaların yok olduğunu fakat Gorgon'un başının yanında olduğunu görür.Sabah olduğunda bu hikmetli düşü halkına anlatır ve onlardan kendilerini felaketlerden koruyacak sunaklar yapmalarını ister.

Kent halkı bir müddet söylenenleri yapar daha sonra unuttukları zaman ise Mısır'dan gelen bir halkın himayesine girmek mecburiyetinde kalırlar (Tayanç, 2008: 125-136).

Anlatıdaki Kişiler:Perseus, Mısırlılar, Andromedo,Kral Kepheus, Atergotis, Ateşin Kralı,Rahipler, EtiyopyaHalkı, Phineus.

Masaldaki Kök Değerler:

Vatanseverlik:Perseus çöllere düştüğü vakit vatanını bir daha göremeyeceğini tasavvur ederek üzülür ve tanrılara yakarır.

“Annemi, Serifos’un mavi burnunu, Yunanistan’ın güneşini artık göremeyecek miyim?’Sonra da oturup yakarmış”(Tayanç, 2008: 126).

Masalda Perseus’un memleketi Yunanistan'a kavuşma arzusu muhtelif yerlerde vurgulanır.

“...‘Yunanistan’ın güneşli tepelerini görmeden vereceği bir görev daha vardır belki?’”(Tayanç, 2008: 127).

Masaldaki Diğer Değerler:

Güven:Perseus, içerisinde bulunduğu durumdan ve yolu bulamamasından dolayı tanrılara sitem etsede eninde sonunda onlara güvenir.Kendisinin hata yapma ihtimalini düşünür.

“Bir süre sonra sessiz kalan Perseus,‘Anlaşılan burada tanrıların isteği ile bulunmuyorum,’ diye düşünmüş. ‘Athena yalan söylemez. Bu sandaletler bana yolu göstermeyecekler miydi? Demek ki yanlış yoldayım’” (Tayanç, 2008: 126).

Misafirperverlik: Mısır halkı, kahramanlıklar gösteren Perseus’a konukseverliğini sergiler ona saygı duyar önüne her türlü yiyecek, meyve, şarap konmuş; ama bırakmaya niyetleri yokmuş. Gorgon’un başının kesildiği haberi yayılınca rahipler tanışmak için yanına gelmişler genç kızlar dümbelek ve arp eşliğinde şarkı söylemişler dans etmişler.Perseus’u yanlarına almış tapınaklarına krallarına götürmeye kalkmışlar (Tayanç, 2008: 128).

Merhamet: Perseus zincirlerle bağlanmış ve oldukça bitkin görünen Andromedo'yu görünce ona acır.

“İçti acıma duygusu ile dolan Perseus biraz daha yaklaşmış; bugüne kadar böylesine güzel bir kız görmedim.’ diye düşünmüş...”(Tayanç, 2008: 129).

Duyarlılık: Adromedo'nunne kadar merhametli ve duyarlı bir kişi olduğunu şu sözlerle ifade eder:

“Rahipler işlemediğim bir günahı ancak benim kanımın temizleyeceğini söylediler; oysa hiçbir suçu olmayan, yaşamı boyunca canlı herhangi bir şeye en ufak zararı dokunmayan, kıyıya da bir balık görse denize atarak yaşama döndüren benim” (Tayanç, 2008: 131).

Andromedo masumiyeti, iyi duyarlılığı ve merhametli tavrıyla örnek teşkil eden bir tiptir.

Aile Birliğine Önem Vermek: Kral ve kraliçe, deniz tanrılarına kurban etmek zorunda kaldıkları ve ölüm haberini bekledikleri kızının yaşadığını duyunca tarifsiz bir sevinç yaşar.

“Onlar da bütün kent halkı gibi kıyıya koşmuşlar; ölümünü bekledikleri kızının sapsağlam karşılarında bulunca sevinçlerinden ne yapacaklarını bilememişler. Dümbelek ve arplar çalmış, kızlar bir yandan şarkılar söylemiş bir yandan da en güzel dansını sergilemişlerdir” (Tayanç, 2008: 133).

Vefa: Kral Kopheus, kızını kurtaran Perseus'a usta çeşitli imkânlar sağlamak ister. Böylelikle vefalı bir davranışı sergiler.

“Ey Yunan kahraman, burada bizimle kal, damadım ol; krallığının yarısını sana vereyim!”(Tayanç, 2008: 133).

11. Masal: Perseus'un Eve Dönüşü Üzerine...

Masalın Muhtevası: Perseus Adromedo ile onun ülkesinden ayrılarak ilk Etiyopya'da kendisinin doğup büyüdüğü ve annesinin bulunduğu Serifo'ya gelir. Annesi ve onu büyüten Dictyo ile özlem giderdikten sonra onun bu zorlu maceraya atılmasında payı

olan Polydektes'in sarayına gider. Ona ve annesine kötülükler eden kralı yanındaki kişilerle birlikte Gorgon'un başı vasıtasıyla taşa dönüştürür.

Perseus krallığı çok güvendiği ve mevcut kralında kardeşi olan Dictys'e bırakır. Şimdi ise asıl topraklarına doğduğu zaman annesi ile birlikte denizde kaderlerine terk etti edildikleri topraklara doğru yol alır. Oraya vardığında büyük babasının kardeşinin açtığı savaş sebebiyle oradan kaçtığını öğrenir. Argos'u Proteus'un elinden almak niyetiyle Argos halkını toplar ve göstermiş olduğu kahramanlıkları anlatır. Bu sayede halk onun kral olabilecek niteliklere sahip olduğunu düşünerek onunla birlikte Proteus'a karşı savaşır ve Proteus bu savaşta hayatını kaybeder.

Perseus'un en büyük arızası büyük babasını bulmak ve onun yaptığı kahramanlıklardan haberdar olmasını sağlamaktır bu maksatla Fenikeliler ile birlikte yola koyulur ve büyükbabasının savaştan kaçarak sığındığı "Larissa" adlı ülkeye gelir. O esnada ülkenin kralı Akrisios adına bir davet düzenlenmekte ve müsabakalar gerçekleştirilmektedir. Perseus bunu öğrenir ve kimliğini gizleyerek yarışmalara katılır. Katılımda bulunmasının tek sebebi ise yarışları kazanıp büyükbabasının onurlandırmaktır. Yarışların hepsini kazanır her şey tasavvur ettiği şekilde tezahür ederken beklenmedik bir olay vuku bulur disk atma yarışmasında Perseus'un tüm gücüyle attığı disk rüzgârın etkisiyle Akrisios'adenk gelir ve Akrisios orada can verir. İstemeyerek sebep olduğu bu olay Perseus'u çok üzer. Yıllar yılı önce kahinin söylediği olay hasıl olmuştur Akrisios kendi kanından biri tarafından öldürülmüştür (Tayanç, 2008: 136-140).

Anlatıdaki Kişiler: Perseus, Andromado, Fenikeliler, Danae, Dane, Dictys, Poydoktes, Soylular, Toprak Sahipleri, Proetus, Akrisios, Zeus, Teutomenes, Larissa Halkı, Perseus'un Çocukları

Masaldaki Kök Değerler:

Vatanseverlik: Perseus, büyükbabasının, dolayısıyla kendisinin memleketi olan Argos topraklarını korumak maksadıyla stratejiler geliştirir ve topraklarını Proetus'un elinden alır.

“ Argosları toplayan Perseus kim olduğunu başardığı soylu işleri bir bir anlatmış. Onda kral olarak nitelikleri gördüklerinden kralları yapmışlar; birlikte savaşmışlar, Argosu Proetus’un elinden geri almış, onu da öldürmüşler. Argus’un çevresini büyük surlarla çevirmişler (Tayanç, 2008: 138).

Adalet: Kâhinin de Akrius’a söylediği gibi kendi kanından biriyle sürekli savaş halinde olan Akrius ölümü yine kendi kanından olan biri tarafından gerçekleştirilir.

“Tanılar doğruyu söylerler; belirledikleri yargı önlenemez” (Tayanç, 2008: 140).

Masaldaki Diğer Değerler:

Duyarlılık: Perseus, istemeyerek ve dolaylı yoldan da olsa büyük babasının ölümüne sebebiyet verdiği için çok üzülür. Oysaki büyük babası vakti ile onu ve annesini zalimce bir sürgüne zorlamıştır.

“Perseus bağıarak yanına koşmuş; yaşlı adam oracıkta ölüvermiş. Giysilerini giyen üstünü başını temizleyen Perseus uzun süre büyük babasının yanında ayrılmamış gözyaşı dökmüş” (Tayanç, 2008: 140).

Vefa: Etyopya halkı prenslerini ve kendilerini tanrıların gazabından kurtaran Perseus’a sonsuza kadar müteşekkire kalır.

“Kıydan uzaklaşmasını gözyaşları içinde izleyenler arkada bıraktığı ünü hiç unutmamışlar; Andromeda’nın kayası da binlerce yıl orada durmuş” (Tayanç, 2008: 133). 36

Aile Birliğine Önem Vermek: Perseus, annesine ve kendisine zalimce davranan büyük babasına kim tutmaz aksine ülkelerini savaşarak geri aldıkları vakit onu da yanlarında ister.

“Ancak Perseus’un akli büyük babasındaymış. ‘Aynı kazandınız böyle onurlu döndüğüm için beni seveceğine eminim. Gidip onu bulmalı, yurduna getirmeliyim; burayı birlikte barış içinde yönetebiliriz’” (Tayanç, 2008: 138).

12. Masal: Yılanlar Kralının Armağanları (Bosna Hersek)

Masalın Muhtevası: Annesiyle birlikte yaşayan yoksul delikanlı kente götürüp satmak maksadıyla ormana odun toplamaya gider. Yolculuğu esnasında iki yılanın kavga ettiğini görür fakat bu dövüşün adil olmadığını düşünür. Büyük kara bi yılanın küçük beyaz bir yalana saldırmasına duyarsız kalamayarak büyük yılanı öldürür; küçük yılanı da sırtındaki küfeye koyar. Bu duyarlı davranışının neticesinde delikanlının hayatı değişir. Zira kurtardığı yılan, Yılanlar Kralı'nın kızı Şahmaran'dan başkası değildir. Güzel bir kıza dönüşen Şahmaran babasının sarayına geldikleri vakit, huzuruna çıkmadan önce delikanlıya babasından parmağındaki yüzüğü yanındaki halıyla kamçıyı istemesini önerir. Delikanlı Şahmaran'ın söylediklerine uyarak onun önerdiği eşyaları kraldan talep eder. Kral için önem arz eden eşyaları kral sırf delikanlı kızının hayatını kurtardı diye ona verir.

Şahmaran, bu eşyaların sırrını delikanlıya söylemez fakat delikanlıya onları yanından ayırmamasını nasihat eder. Delikanlı tezahür eden bazı olayların neticesinde bu eşyaların sırrını öğrenmeye nail olur. Fakat aşık olduğu Ayşe adındaki zengin ve birçok talibi olan kız her seferinde onu kandırarak önce yüzüğün sonra halı ve kırbacın sahibi olur. Bu eşyalar vasıtasıyla da zenginliğine zenginlik katar. Ayşe'nin halı ve kırbacı almasıyla ormanda bir başına biçare kalan genç orada bir sırrı keşfeder. Bir ağaçtaki armutları yediğinde eşeğe dönüştüğünü; akasya ağacından bir yaprak yediğinde ise eski haline döndüğünü görür. Bunun üzerine Ayşe'ye bir oyun oynamaya karar verir. Yanına birçok armut ve yaprak olarak Ayşe'nin ikamet ettiği eve gelir. Bir satıcı gibi armutları evdeki hizmetliye satar ve her kim armut yerse eşeğe dönüşür. Genç adam, armutlardan yemeyen Ayşe'nin babasına ondan çaldıkları eşyaları geri verirse eşeğe dönüşen kişileri elindeki yaprak vasıtasıyla eski haline getireceğini söyler. Bunu duyan Ayşe adamın elindeki yaprağı kapıp yiyerek eski haline döner ve ona hiçbir şey vermeyeceklerini söyler. Lakin yaprağın bir kısmı adamın elinde kaldığı için kulaklarının eşek kulağı olduğunu görür. Gülünç bir halde görüldüğü için adamdan onunla evlenmesini ister ve genç adam zaten aşık olduğu kızın arzusunu geri çevirmez. Cebinde kalan başka bir yaprakla da kızın kulaklarının eski halini almasını sağlar. Bu olaydan sonra Ayşe'nin huyu da düzelir, anlayışlı ve iyi kalpli biri olur (Tayanç, 2008:141-151).

Anlatıdaki Kişiler: Anne ve oğlu, kara yılan, Şahmaran, Yılanlar Kralı, Ayşe, gençler, yaşlı adam, Ayşe'nin babası, dev kartal(Prens), büyücü, hizmetkarlar, kent ahalisi.

Masaldaki Kök Değerler

Saygı: Genç adam, Şahmaran'la birlikte yürürken yılanların onlara gösterdiği saygı adamın hoşuna gider. Saygı görmenin ne denli önemli olduğunu anlar.

“O güne kadar böylesine bir itibar görmemiş olan delikanlı durumdan hoşnut kalmış”(Tayanç, 2008:142).

Sorumluluk: Masalda, insanın karşısındaki kişinin niyeti anlaması gerektiği ve bu sorumluluğun bireye ait olduğu vurgulanır.

“Delikanlı, söylenen sözcükler kadar, söylenmeyen sözcükleri anlamaya çalışmanın da gerektiğini göz ardı etmiş, hali ile kamçının gizemini anlatmış”(Tayanç, 2008:146).

Dürüstlük: genç adam dev bir kartaldan kendisini karşıya geçirmeyi talep ettiğinde kartal karşılığında ne verebileceğini söyler. Delikanlı ona yapabileceği bir vaatte bulunur, onu kandırmaz.

“Yoksul biriyim; sana verebileceğim hiçbir şeyim yok; ama istersen bu ormanın gizemini sana söylerim...”(Tayanç, 2008:148).

Yardımseverlik: Genç, yardıma ihtiyacı olan kişilere yardım eder ve bundan haz duyar.

“Kötü bir büyücünün yapmış olduğu büyüü bozmuş olmaktan çok sevinç duyan delikanlı Ayşe'nin oturduğu kente doğru yürümüş”(Tayanç, 2008:148).

Masaldaki Diğer Değerler

Duyarlılık: Genç adam yılanların tutuştuğu ve adil olmayan dövüşe kayıtsız kalmaz. Küçük olan yılanı kurtarır ve bu davranışı sayesinde yoksul gencin tüm hayatı değişir.

“Yolda yürürken karşısına birbiriyle dövüşen iki yılan çıkmış,aslında pek de eşit bir dövüş değilmiş:Küçük,beyaz olanı: büyük kara yilandan korunmaya çalışıyormuş.Baltasını çıkartan oğlan büyük yılanı öldürmüş,küçük olanı da almış,sırtındaki küfeye atmış,yoluna devam etmiş”(Tayanç, 2008:142).

Vefa:Yılanlar Kralı,kızı Şahmaran’ı kurtaran ve ondan onun için çok önem arz eden eşyaları isteyen delikanlıya yaptığı iyilik hasebiyle istediklerini verir.

“‘Çok şey istiyorsun’ demiş yılanlar kralı.’ama biricik kızımı kurtarıp geri getirdiğine göre istediklerini alabilirsin;insanlar,yılanlardan daha iyi olduklarını düşünmesinler de’”(Tayanç, 2008:143).

Merhamet:Genç adam açlıktan bayılan annesine yiyecek alabilmek için kraldan aldığı yüzüğü yaşlı bir adama satmaya çalışır.Adam yüzüğü satın almaz ama ona merhametli bir tavır sergiler.

“‘Yüzüğü de ne yapacağım?’ demiş yaşlı adam, ‘Götür de güzel bir kıza ver.’ Gene de gence acıdığından,ekmek alabileceği kadar para vermiş”(Tayanç, 2008:144).

Çalışkanlık:Yüzüğü çalınca eskisi gibi yoksul kalan genç,hayatını idame ettirebilmek için çok fazla çalışır.

“...’Parasız sağlık hastalık gibi’ diye söyleniyor,en iyi öküzden bile daha çok çalışıyormuş.”(Tayanç, 2008:145).

13. Masal: Balıkçının Oğlu

Masalın Muhtevası: Vaktiyle fertleri yoksul bir balıkçı,karısı,üç kızı ve bir oğlu olan bir aile yaşarmış.Söz konusu aile,sahilde küçük bir kahvehane işletir,arada bir balık tutmaya giderlermiş.Bir gün baba ve oğul tek başlarına taşıyamayacağı bir boyutta bir balık yakalamışlar.Balıkçı balığı taşımak maksadıyla eve gidip eşeğini getirmeye karar vermiş.Oğluna da balığa göz kulak olmasını telkin etmiş.Oğlan bir müddet balığın başında beklemiş.Lakin balığın nefes alamaması hasebiyle onun vaziyetine

üzülmüş. Balığın tekrar denize dönmesine vesile olacak eylemlerde bulunarak balığın denize kavuşmasını sağlamış.

Balıkçının oğlu balığın denize kaçmasına vesile olduğu için çok üzülmüş ve babasının ona çok kızacağını düşünerek korkuya kapılmış. Ailesinin bir haftalık yiyeceği olan bu balığa sahip çıkamadığı için adeta kahrolmuş. Babası dönmeden ormana doğru yol almış ve bir müddet sonra oradan uzaklaşmış.

Yoksul balıkçı olayın tezahür ettiği sahile gelip oğlunu göremeyince onun balık tarafından yenildiğini düşünerek, ağlayarak eve dönmüş. Karısı ve kızlarına olayları tasavvur ettiği şekilde anlatmış ve bu olay üzerine tüm aile fertleri yasa bürünmüş.

Oğlana gelince, ormanda bir dülgerle karşılaşmış ve onunla dostluk kurarak bundan sonraki hayatını birlikte idame ettirmeye karar vermiş. Oğlan dülgerin vasıtasıyla oldukça yüklü bir servetin sahibi olmuş aynı zamanda yine dülgerin vesilesiyle çok güzel bir kızla evlenmeye nail olmuş. Tüm hayatı yoluna girip dülgerle ayrılacağı esnada dülger ona asıl kimliğini açıklamış. Kendisinin oğlanın bir müddet önce yaşama dönmesini sağladığı balık olduğunu söylemiş. Dülger balıkçının oğluyla vedalaştıktan sonra denize girer girmez eski balık kılığına bürünmüş.

Balıkçının oğlu dülger sayesinde tanıştığı kızı da yanına alarak eskiden ikamet ettiği evine doğru yol almış. İlk etapta balıkçının işlettiği kahvehaneye gelen oğlan, tüm aile bireylerinin matem içinde olduğunu ve karalar giydiklerini görünce çok duygulanmış. Yaşlı balıkçı oğlunu görünce tanıyamamış çünkü oğlunun bir balığa yem olduğunu düşünüyormuş. Delikanlı, onların bu halini görünce kendini ailesine tanıtmış. Sonra da onlardan ayrıldığı andan itibaren tezahür eden olayları ve başından geçenleri onlara aktarmış. Delikanlının diğer aile bireyleride yanlarına gelmiş ve herkes birbiriyle kavuşmaktan memnun bir vaziyette sevinç göz yaşları dökmüş. Bundan sonraki hayatlarını hiç ayrılmadan zenginlik ve mutluluk içinde geçirmişler (Çokona, 2011: 47-54).

Anlatıdaki Kişiler: Balıkçı ve karısı, üç kızı ve oğlu, dülger (sihirli balık), satıcı, kral, vezir.

Masaldaki Kök Değerler

Sorumluluk:Balıkçının oğlu her ne kadar iyilik yapmış olsa da ailesinin bir haftalık yiyeceği olan balığı suya bırakmış olmaktan pişmanlık duyar.Çünkü babası onu balığa göz kulak olma hususunda vazifelendirmiştir.Oğlan da sorumluluk bilincinin verdiği üzüntü ile babasına nasıl izahat vereceğini düşünür. İşin içinden çıkamayınca tek başına yollara düşer.

“Delikanlı balığın kaçmasına izin verdiği için çok üzülmüş,ağlamaya başlamış.Sonra babasının çok kızacağını düşünerek korkmuş.Aklından, ‘Ailemizin bir haftalık yiyeceğine sahip çıkamadığım için beni öldürse yeridir,’diye geçirmiş .Boynunu bükerek ormana doğru yürümüş ve oradan uzaklaşmış” (Çokona, 2011:49).

Dostluk : Balıkçının oğlu ve aslında sihirli bir balık olan dülger arasında sıkı bir dostluk bağı oluşur.Her daim birlikte hareket ederler ve birbirlerine yardımcı olurlar.

“ ...‘İyi o zaman,bundan böyle birlikte yol alır, birbirimize destek oluruz...’ ”

Yardımseverlik:Balıkçının oğlu ve dülger ellerinde bulunan sihirli sıvı vasıtasıyla tüm hastaları iyileştirmek için hastaların yardımına koşarlar.Bu yardımsever davranışları neticesinde büyük bir servetin de sahibi olurlar.

“Balıkçının oğlu herkesi yatak odasından çıkarmış.Şişesinden kralın anlına biraz ilaç damlatınca kral canlanmış”

Diğer Değerler

Merhamet:Balıkçının oğlu babasıyla birlikte yakaladığı balığın ölmek üzere olduğuna şahit olunca onun haline üzülür ve onun denize kavuşmasını sağlar.Bu merhametli davranışı neticesinde balığın yardımına nail olarak büyük bir servete kavuşur.

“Babası gidince delikanlı nefes alamayan balığa çok acımış.Elleriyle kumu kazarak denizden su taşımış.Balık suyla temasa geçince canlanmış ve zıplayarak denize atlamış.”

Duyarlılık:Balıkçının oğlu ortadan kaybolup eve dönmeyince ailesi bu duruma kayıtsız kalmayarak matem havasına bürünür.

“O günden sonra bütün aile karalara bürünmüş ve ailenin biricik oğlunun yasını tutmuş.Çok üzgün olduklarından canları çalışmak bile istemiyormuş ve daha da yoksul bir hayat yaşamaya başlamışlar.”

Paylaşma: Dülger,balıkçının oğluyla elde ettikleri herşeyi paylaşma hususunda özenli davranır.

“ ‘Ortaklığa girerken her şeyimizi yarı yarıya paylaşacağımıza anlaşıştık.’ ”

Vefa:Balıkçının oğlunun hayatını bahsettiği sihirli balık,oğlana hayatını değiştirecek mahiyette iyiliklerde bulunarak vefa borcunu öder.

“ ...‘Ben aslında dülger değil deniz suyuyla ıslatarak hayat verdiğin balığım.Bana yaptığın bu iyiliğin karşılığını vermek için seni zengin etmek istedim.Şimdi annenle babanın ve kız kardeşlerinin yanına dönebilir,ailene rahat bir hayat yaşatabilirsin’ ”

Aile Birliğine Önem Verme:Balıkçının oğlu ortadan kaybolduğunda tüm ailesi matem havasında yaşarken o tekrar geri dönüp biraraya geldiklerinde çok sevinirler.Bu durum ailenin bir arada olmasının önemli olduğunun bir göstergesidir.

“...Delikanlının annesiyle kızkardeşleri de gelmiş herkes birbiriyle öpüşüp kucaqlaşıyor,sevinç göz yaşları döküyormuş.”

14.Masal:İki Komşu

Masalın Muhtevası:Geçimlerini zar zor sağlayan ve tezat kişilik özelliklerine sahip iki komşu ailelerini daha iyi şartlarda yaşatmak için gurbete çıkmaya karar vermişler.Köylülerden iyi kalpli olanı oldukça çalışkan bir tavır sergileyerek iyi sayılabilecek miktarda para biriktirmiş.Kötü kalpli olan ise iş seçiyor ve iyi para kazanamayacağı işlerde çalışmıyormuş.Bu durumun neticesinde hiç para biriktirememiş.İyi kalpli olan arkadaşı ona köylerine geri dönmeyi teklif etmiş ama arkadaşı hiç para kazanamadığından yakınmış ve eli boş dönmenin üzüntüsünü dile getirmiş.Bunun üzerine komşusu ona bir miktar ödünç para vermiş.

Kötü kalpli komşu ilk etapta arkadaşından ödünç aldığı parayı vermemek için türlü oyunlara başvurmuş.Bu da yetmiyormuş gibi arkadaşının gözlerini oyarak onun geri kalan parasını da çalarak onu uçurumdan yuvarlamış.Acılar içinde,bi çare bir vaziyette kalan köylü vahşi hayvanlardan korunmak maksadıyla bir ahlat ağacının yüksek bir dalına çıkmış.Gecenin ilerleyen saatlerinde ağacın altında toplanan şeytanlar birbirlerine yaptıkları kötülükleri anlatmaya ve bu kötülüklerin nihayete erdirecek çözüm yollarından bahsetmişlerdir.Köylü şahit olduğu bu konuşmaların tezahüründe şeytanların hasıl ettiği kötülüklerin çözüm yolunu öğrenip bu kötülüklerin giderilmesine vesile olmuştur.Kendi gözünü şeytanlardan öğrendiği bilgilerle iyileştirmiş.Aynı zamanda kendisi gibi kör olan ülkenin prensesinin gözlerinin açılmasını sağlamış.Böylece kralın takdirine şayan olmuş ve önemli mevkilere getirilmiş.Köyüne döndüğünde kılık kıyafetinden ve yanında gelen ordudan yüksek makam sahibi olduğu anlaşılmış.Köylülere altın dağıtmış ve sıra ona kötülük yapan arkadaşına gelince bugünkü vaziyetini ona borçlu olduğunu dile getirmiş.

Anlatıdaki Kişiler:İki köylü ve aileleri,şeytanlar,papazlar,kral,prensese,askerler,köy halkı

Masaldaki Kök Değerler

Yardımseverlik:İyi kalpli köylü,neticesi kötülük görmek olsa da arkadaşına yardım eder.Birtakım olayların tezahüründe de şeytanların zarar verdiği papazlara ve prensese hiçbir zorunluluğu olmadığı halde yardım elini uzatır.

“ ‘Ben iyi kötü üç bin kuruş biriktirdim.Sana bin kuruş ödünç vereyim,memlekette iş bulup çalıştığında borcunu ödersin.’ ”

Saygı:Askerler,zor kullanarak iyi kalpli köylüyü kralın huzuruna çıkarmış olsa da köylü,krala saygıda kusur etmez.

“...Köylü,kralın önünde saygıyla eğilerek:

‘Yüce Efendimiz,beni kızınızın yanına götürün onun gözünü açayım.Başaramazsam başımı kesersiniz,’ demiş”

Adalet:Kötü kalpli komşusunun muhtelif kötülüklerine maruz kalan iyi kalpli köylü ona bugünkü şöhretini kendisine borçlu olduğunu onun yaptığı kötülükler neticesinde ahlat ağacında öğrendikleri sayesinde hem para hem de makam sahibi olduğunu söyleyince kötü kalpli köylü de ahlat ağacına gider ama onun sonu hazin biter.

“...Bunun üzerine şeytanlar adamı ağaçtan indirip parçalamışlar.”

Diğer Değerler

Çalışkanlık:Köylülerden iyi kalpli olanı iş seçmeden muhtelif işlerde çalışmış ve neticesinde iyi miktarda para biriktirmiştir.

“Köylülerden biri üçe beşe bakmadan bulduğu her işte çalışmış...Kanaatkâr köylü kazandıklarını biriktirerek kısa sürede üç bin kuruş toplamış.”

Vefa:Köylünün prensesin gözlerinin açılmasına vesile olması hasebiyle kral ona vefa borcunu ödemek için çeşitli iyilikler yapar.

“...‘O zaman memleketin neresiyse seni oranın bütün köylülerin beyi yapıyorum.Oraları kendi mülkünmüş gibi istediğin şekilde yönet,’ demiş kral”

15.Masal:Cengâver Prenses

Masalın Muhtevası:Bir kralın komşu ülkesi savaş halindeymiş.Üç kızı olan kral,en iyi müttefiki olan komşu ülkeninin kralına yardım etmeyi arzu etmiş.Lakin bir oğlu olmadığı için ve kızlarını yalnız bırakıp kendisi de gidemeyeceği için komşusunun yardım talebini karşılayamayacağını düşünerek tasalanmış.Kralın bu üzüntülü hali kızlarının dikkatini çekmiş ve kızlar sırayla babalarına kederli halinin sebebini sormuş.İki büyük kızı bencil bir tavır sergileyerek komşu ülkedeki savaşın kendilerini ilgilendirmediğini beyan edecek konuşmalarda bulunmuş.En küçük kız ise babasına erkek kılığına girerek ordunun başına geçip kralı temsilen savaşa katılmak istediğini bildirmiş.Kral,kızının bu işte muvaffak olamayacağını ifade ederek onu kararından vazgeçirmeye çalışmıştır.Fakat prenses ne kadar usta bir savaşçı olduğunu babasına ispat ederek ordusu ile birlikte komşu ülkenin kralının yardımına koşmuş.Savaşta gösterdiği kahramanlıkların tezahüründe kral,erkek zannettiği prensesi kızıyla evlendirmiş.

Kralın kızıyla evlenen prenses,onunla arasına bir kılıç koyarak yatınca kralın kızı bu durumu garipsemiş.Prensес bu durumu babasına ve saray mensuplarına bildirince erkek zannedilen prensesin aslında bir kız olduğu şüphesi saraydakileri şüpheyе düşürmüş.Bunun üzerine yaşlı bir kadın,krala damadını Lanetli Vadi'ye göndermesini tavsiye etmiş.Bu vadiye giden kişiler eğer sağ kalırsa cinsiyeti değişmiş olarak geri dönüyormuş.Yaşlı kadın aynı zamanda sözde erkek olan prensese vadiden nasıl sağ çıkacağına dair malumatlar vermiş.Prensес,yaşlı kadının söylediklerini harfiyen uygulayarak devlerin yaşadığı bu vadiden cinsiyeti erkek olarak sağ çıkmış..

Cengâver prenses,evli olduğu prensesin babasının sarayına döndüğünde kral,artık prensesin erkek olduğunu görmüş ve prensesin babasında saraya davet edilerek kırk gün kırk gece düğün yapmışlar.

Anlatıdaki Kişiler:Kral ve üç kızı,komşu ülkenin kralı ve ailesi,askeler,yaşlı kadın,devler,dev anası.

Masaldaki Kök Değerler

Yardımsеverlik:Cengâver prenses,hem babasının biçare vaziyetini gidermek hem de komşu ülkeye yardım etmek için elinden geleni yapar.

“ ‘Her derdin bir çaresi vardır babacığım.Erkek kılığına girer ordunun başına ben geçirim.Senin de krallığımızın da yüzünü kara çıkarmam.’ ”

Öz Denetim:Kral,prensесi fikrinden vazgeçirmeye çalıştığında prenses,savaşta muvaffak olacağından emin olduğu için geri adım atmaz.

“ ‘Kız olabilirim ama yiğit bir babanın kızıyım.Silah kuşanayım da nasıl savaştığımı gör’ ”

Vatanseverlik:Prensес müttefiki olduğu ülkenin savaşta galip gelmesine sağlamak için tüm gücüyle savaşır ve söz konusu ülkenin kurtuluşuna vesile olur.

“...Savaş meydanına vardıklarında komşu kralın ordusu yenilmek üzereymiş.Prensес ordusunun başında bir kartal gibi saldırmış,saflarını dağıtmış düşman kuvvetlerin kralını gözüne kestirerek üzerine yürümüş...”

Diğer Değerler

Duyarlılık: Kral müttefiki olan komşusuna yardım edemeyeceğini düşündüğü için çok üzülür aynı zamanda savaşa katılsa ailesinin vaziyetinin ne olacağı konusunda da endişelenir.

“ ‘Evlilik çağında üç kızım var.Bu yaşta savaşa çıksam ve başıma bir şey gelse kızların hali nice olur? Bir ordu göndersem savaşta ona kim kumanda eder?’ diye derin düşüncelere dalmış”

Vefa:Sözde erkek olan prenses,savaşta üstün başarılar gösterince ülkenin kralı ona vefa borcunu ödemek için muhtelif iyiliklerde bulunmak ister.

“ ‘Oğlum,ülkemiz varlığını,ben de hayatımı sana borçluyuz.Bundan böyle benim biricik oğlum sensin.Sana kızımı ve krallığımı veriyorum, ’ demiş”

16.Masal:Güneş ve Ay

Masalın Muhtevası:Yaşlı bir köylü,sabahın erken saatlerinde bağına giderken Güneş ve Ay’ın kendi aralarında hangisinin daha parlak olduğu hususunda münakaşaya tutuştuklarına şahit olmuş.Güneş ve Ay aralarındaki bu tartışmaya yaşlı adamın hakemlik etmesini istemişler.İhtiyar adam her ikisinin de gönlünü hoş edecek şekilde cevap vermiş ve bu sayede onların hikmetli hediyelerine nail olmuş.

Bu hediyelerin biri altın yumurtlayan bir tavuk diğeri ise anında dilediği yiyeceğin hasıl olmasını sağlayacak bir masa örtüsüymüş.Yaşlı adam bu hediyeleri sırasıyla bir kafes ustasına ve ülkenin kralına kaptırmış.Bu olayların tezahüründe üzgün bir vaziyette yine bir gün bağına giderken Güneş ve Ay ona üzgün vaziyetinin sebebini sormuş.Yaşlı adam olayları anlatınca dostları ona verdiği komuta göre karşısındaki kişiyi dövmeye yarayan bir değnek hediye etmişler.Yaşlı adam bu sayede ustadan ve kraldan sihirli tavuğunu ve masa örtüsünü geri almış.Ömrünün geri kalanında karısıyla birlikte rahat bir yaşam sürmüştür.

Anlatıdaki Kişiler:Yaşlı adam ve karısı,Güneş,Ay,Kafes ustası,kral

Masaldaki Kök Değerler

Yardıms severlik:Güneş ve Ay aralarında uzlaşa sağlayan yaşı adama düştüğü müşkül durumlarda yardım eder.

“ ‘Dede,sen iyi kalpli saf bir insansın.Bu kadar kötülükle başa çıkamazsın.Sana yardım edeceğiz.Şu değneği al ve gerisini merak etme...’ ”

Adalet:Yaşı adam,Güneş ve Ay’ın kendisine armağan ettiği sihirli eşyaları yine onların sayesinde geri alır.Adalet tecelli ettiğinde kafes ustası ve kral cebren elde ettikleri eşyaları geri vermaek zorunda kalır.

“...Değnek nöbetçilere,vezirlere ve krala hiç acımadan vurmaya başlamış.Koca sarayın altı üstüne gelmiş.Kral sonunda kurtulmak için masa örtüsünü geri vermek zorunda kalmış.

Yaşı adam elinde tavuk,masa örtüsü ve değnekle evine gitmiş.Karısı ile birlikte ömürlerinin sonuna kadar mutlu bir hayat yaşamışlar.”

Diğer Değerler

Paylaşma:Yaşı adam kendisinin tavuğunu gizlice alan adama hiçbir zorunluluğu olmadığı halde tavuktan elde ettiği altınları paylaşmayı teklif eder.

“ ‘Aman oğlum ne olursun tavuğumu geri ver.Olan oldu,sırrımızı sen de öğrendin.Bundan böyle altınları seninle paylaşırız,’ demiş”

Vefa:Yaşı adam Ay ile Güneş arasında uzlaşa sağlayınca Ay ve Güneş ona minnetlerini ifade etmek için hediyeler verir.

“Kavgacılar dedenin yanıtını beğenmişler ve ona armağan olarak ne istediğini sormuşlar.”

Duyarlılık:Ay ve Güneş yaşı adamın kederli halini görünce bu duruma kayıtsız kalamaz ve ona bu vaziyetinin sebebini sorar.

“Güneş’le Ay dostlarının neden bu kadar üzgün olduğunu merak etmişler.”

Merhamet:Güneş’le Ay yaşı adamın biçare haline üzülür.

“Güneş’le Ay haline çok acımışlar.”

17.Masal:Boynuzlu Masal

Masalın Muhtevası:Söz konusu masal,menşei Türk olan “Sihirli Ayna” ve menşei Alman olan “Kurnaz Avcı” adlı masalların varyantı olması hasebiyle benzer muhtevaya sahiptir.Yukarıda bu masalların içeriği ile ilgili bilgiler mevcuttur.Kişi ve değerlerdeki farklılıklar aşağıda ifade edilmiştir.

Anlatıdaki Kişiler:oduncu, keçi, yılan ve babası, oduncunun oğlu ve karısı, kral, prenses, hizmetçi.

Masaldaki Kök Değerler

Yardımseverlik:Oduncu,bir yılan ve keçinin boğuşmakta olduğuna şahit olur.En azından daha iyi durumda olan yılanın bu boğuşmadan sağ çıkması için ona yardımcı olur.

“...İhtiyarın aklı karışmış. ‘Keçiyi kurtarmak istesem kurtaramam,her tarafı parçalanmış.Yılanın ağzından çıkarsam bile fazla yaşayamaz.Hiç olmazsa yılanı kurtarayım.’ diye düşünmüş.Baltasıyla keçinin boynuzlarını kesmiş yılan da lokmasını yutabilmiş.”

Sorumluluk:Annesinin öğüdünü unutan oduncunun oğlu,sırlarını ifşa edince sihirli torbasından olur.Bu sorumsuzluğunun neticesinde pişman olması sorumluluk bilincine sahip olmanın önemini vurgular.

“Oğlan ertesi gün uyanınca kendini bir ormanın derinliklerinde bulmuş.Bir gün önce olanları hatırlayınca da dövünmeye başlamış.Anasının öğüdünü tutmadığına bin pişman olmuş.”

Diğer Değerler

Vefa:Yaşlı oduncu yılanı yardım edince yılan, ona minnet borcunu ödemek için hayatını değiştirecek mahiyette bir sihirli torbaya sahip olmasına vesile olmuştur.

“ ‘...Şimdi seninle evimize gideceğiz.Ben ailemin biricik oğluyum,olanları anlatınca babam sana bir çuval altın vermeye kalkacak.Sakın kabul etme.Ondan

duvara asılı torbayı iste.O vermek istemeyecek ama sen ısrar et,sonunda vermek zorunda kalacak.’ ”

Duyarlılık:Baba yılan oğlu eve geç kalınca onun için endişelenir.

“ ‘Oğlum nerelerdeydin? Geç kaldın diye çok meraklanmıştık,’ demiş”

Aile Birliğine Önem Verme:Oduncunun oğlu prensesle evlenince annesini de saraya getirtmeyi ihmal etmez.Bu durum ailenin bir arada olmasının önemini vurgular.

“Delikanlının anasını köyden getirmişler ve oduncunun oğluyla kralın kızı kırk gün kırk gece süren bir düğünle evlenmişler.”

18.Masal:Keşiş

Masalın Muhtevası:Masalda,gözleri görmeyen bir kralın üç oğlunun onu iyileştirmek amacıyla ulaşılması güç sihirli bir toprağı bulup getirme çabaları anlatılır.Bu muhtevaya incelenen masalarda sıklıkla rastlanmıştır. Bu tarz masalarda olaylar, küçük kardeşin muvaffakiyeti;diğerlerinin kıskançlığı ekseninde tezahür eder.(Bknz. “Hayat Suyu” ve “Altın Kuş” adlı masallar).

Anlatıdaki Kişiler: Kral ve üç oğlu, kraliçe, askerler, devler, devlerin annesi, prenses, kral(II), kraliçe(II)

Masaldaki Kök Değerler

Saygı:Masalda bahsi geçen en küçük prens kibar ve saygılı tavrı sayesinde annesi tarafından çok sevilir.

“...Aksine kraliçe nazik ve saygılı bir çocuk olan küçük oğlunu çok severmiş.”

Öz Denetim:Keşiş(En küçük prens),kitaplardan edindiği bilgilere dayanarak neyi başarıp başaramayacağını farkında olan,öz denetim sahibi bir kimsedir.

“Keşiş,çok kitap okuduğunu ağabeylerinin bilmediği şeyleri bildiğini,onlara yardım edebileceğini söylemiş.”

Sorumluluk:Keşiş,babasının gözlerini iyileştirecek sihirli toprağı bulma hususunda anne ve babasını güçlkle ikna ederek ağabeylerine katılmak üzere kendi isteği ile

sorumluluk almıştır. Ağabeylerinin aksine vazifesine odaklanıp bu işi başarı ile neticelendirmiştir.

“Keşiş ertesi gün yola çıkmış. Her geçtiği yerden ağabeylerini sormuş ve dört gün sonra onlara yetişmiş.”

Dostluk:Keşiş,aralarına katılması çok zor olan devlere dostça bir tavır sergileyerek onlardan yardım almayı başarmıştır.

“...Buradaki devlerle de arkadaşlık kurarak onlara yolun sonrasını sormuş.”

Yardımsverlik:Keşiş devlere yardımcı olmak için onlara zarar veren bir canavarı öldürmeye karar verir.

“ ‘...Bana uzun bir mızrak verin canavarı öldüreyim.Siz de artık oralara rahat gidebilirsiniz’ diye yanıt vermiş Keşiş.”

Sevgi:Keşiş,sihirli toprağın bulunduğu sarayda gördüğü prensese karşı derin bir sevgi hisseder.Bu sevgi bağı prensesin onu bulmasını sağlar.

“Uyuyan prenses o kadar güzelmış ki Keşiş ona delicesine aşık olmuş.Boynundan,arkasında krallığın arması kazılı haçını çıkararak kızın boynuna asmış”

Adalet:Keşiş muhtelif kötülüklerde bulunan ve babalarını sihirli toprağı bulma hususunda kandıran büyük ağabeylerin adalet tecelli ettiğinde sırları ifşa olur.Bunun neticesinde kral onları cezalandırır ve masum olan oğlu Keşiş’i mükafatlandırır.

“Kral büyük oğullarının yalancı,korkak ve hırsız olduklarını öğrenince çok kızmış.İkisini de krallığından kovmuş ve bir daha geri gelmemelerini istemiş.Başındaki tacı Keşiş’e vererek bundan böyle onun kral olacağını söylemiş”

Diğer Değerler

Bilimsellik:Keşiş silah kullanmaya ve avcılığa meraklı olan ağabeylerinin aksine bilimsel bilgiye ulaşmanın önemli olduğunu düşünür.Nitekim kitaplardan öğrendiği bilgiler onun sihirli toprağa ulaşmasını sağlar.Bu durum silah kuşanmaktansa aklın ve bilimin öncülüğünü yeğlemenin önemine vurgu yapar.

“Küçük oğul kitaplara düşkünmüş.Bütün gün elinde bir kitapla dolaşır,silah kuşanmaktan hiç hoşlanmamış.”

Annesi de Keşiş’in bilimsel bilgiye ulaşmasına önem verir.

“...Ona kitaplar satın alır istediği konuda eğitim görmesi için saraya öğretmenler çağırılmış.”

Aile Birliğine Önem Verme:Keşiş bir yol ayrımında ayrıldığı ağabeylerine kavuşmak için çabalar.

“Keşiş yaptığı uzun yolculuktan sonra biraz dinlenmek için yakınlardaki bir handa konaklamış.Hancıya ağabeylerini sormuş...”

19.Masal:Fedakâr Kız Kardeş

Masalın Muhtevası:Söz konusu masal,menşei Alman olan “Altı Kuğu”adlı masalın varyantıdır.Muhteva hemen hemen aynı olmakla birlikte anlatıdaki kişiler ve değerler değişiklik göstermektedir. Bu değişikliklere aşağıdaki bulgularda yer verilmiştir.

Anlatıdaki Kişiler:Kral,on iki oğlu ve kızı,üvey anne(büyücü),yaşlı çoban,yaşlı kadın,prens,kral(II),gardianlar,kraliyet mensupları.

Masaldaki Kök Değerler

Sevgi:Masalda,kardeşler arasındaki sevgi bağı çok kuvvetlidir.Üvey anneleri yüzünden ağabeylerinden ayrı düşen kız kardeş onları bulduğuna çok sevinir.

“...Genç kız on iki delikanlının ağabeyleri olduğunu görünce çok şaşırılmış.Koşarak yanlarına gitmiş,hepsini sevgi ve hasretle kucaklamış.”

Yardıms severlik:Genç kız,ormanda rastladığı yaşlı kadına yardım eder.Yardıms sever davranışının neticesinde yaşlı kadından ağabeylerini kurtaracak bilgileri öğrenmeye nail olur.

“Bir gün,bayırda ot toplarken yaşlı bir kadın görmüş.Yaşlı kadın da ot topluyormuş ve eğilmekten beli tutulmuştu.Bir kayaya oturmuş dinleniyormuş.Genç kız yanına gitmiş:

‘Teyzeciğim yorgun görünüyorsun sepetini ver,bugün otlarını ben toplayayım,’ demiş”

Sabır:Genç kız,ağabeylerini kurtarmak için gece gündüz çalışmış ve hiç konuşmamıştır.

“Günler birbirini takip etmiş.Genç kız şafak sökmeden ay ışığı altında ot topluyor,bütün gün kimseyle konuşmadan gömlek örüyormuş.”

Sorumluluk:Genç kız,ağabeylerini kurtarması için hiç konuşmaması gerektiğinden infaz edileceğini öğrendiği esnada bile gerçekleri açıklamak için konuşmamıştır ve yapması gereken vazifeye devam etmiştir.

“...Kızı karşısına almış gece vakti dağa neden çıktığını sormuş.Kız,krala yanıt vermemiş,harıl harıl örgü örmeye devam etmiş.Bunun üzerine,kral genç kızın büyücü olduğuna karar vermiş ve ertesi sabah yakılmasını emretmiş.”

Adalet:Üvey annenin on iki erkek kardeşi kuşa çevirdiği gerçeği gün yüzüne çıkınca büyücü kadın cezalandırılır.

“Düğünde toplanan bütün krallar kötü büyücünün ağır bir cezaya çarptırılmasına karar vermişler.Prenses için hazırlanan platforma götürülerek diri diri yakmışlar.”

Diğer Değerler

Paylaşma:Yaşlı çoban, tesadüf eseri karşılaştığı,biçare vaziyetteki genç kıza yardım eli uzatır ve onunla imkanlarını paylaşacağını ifade eder.

“ ‘Gördüğün gibi yoksul bir ihtiyarım,sana güzel bir hayat yaşatamam.Ama ekmeğimi,azığımı seninle paylaşırım,geçinip gideriz.’ ”

Duyarlılık:Ağabeyleri kız kardeşleri hiç konuşmadığından onun bir sıkıntısı olduğunu düşünür.Bu duruma kayıtsız kalmazlar ve kıza konuşmamasının sebebini sorarlar.

“Ağabeyleri nesi olduğunu öğrenmek için üstelemişlerse de ağzını açıp tek bir söz bile söylememiş.”

Merhamet:Prens,dilsiz olduğunu düşündüğü kızı alıp sarayına götürmüş.

“Prens kızla konuşmuş ama yanıt vermediğini görünce onun dilsiz olduğuna inanmış.Atının terkisini alarak saraya götürmüş.”

20.Masal:Kuşlar

Masalın Muhtevası: Kuşlar, bundan 2500 sene evvel, Atina’da yaşayan Aristofanes’in anlattığı bir masaldır. Aslında bir tiyatro metni olarak hâsıl edilen bu masal, çok kez sahnede oynanmış. Öyle ki günümüzde dâhi oynanmaktadır.

Aristofanes’in yaşadığı dönemde, insanlar gökyüzünde kendileri gibi insan suretinde tanrıların yaşadığına inanırmış. Yaşadıkları her iyi ve kötü vaziyetten tanrıları mesul tutarlarmış. Tanrıların gönüllerini hoş tutmak maksadıyla onlara çeşitli hayvanları kurban ederlermiş. Çünkü bir inanişâ göre kurban etlerinin göklere yaydığı koku tanrıların yiyeceğiymiş.

Bu tarz inanişâla doğrultusunda yaşayan Atina halkı arasında birinin adı İnanç; diğzerinin adı Umut olan iki arkadaş yaşamış. İki de kentte vuku bulan adaletsizliklerden usanıp kentten kurtulmanın bir çaresini arıyormuş.

İnanç bir gün arkadaşı Umut’a bir zamanlar insanken kuş olan Atinalı hemşehrileri Çalıhoroz’unu bulmayı teklif etmiş. Umut bu fikri destekleyince birlikte yola çıkmışlar. Yanlarına da onlara kılavuzluk etmesi için birer kuş almayı ihmal etmemişler. Bir müddet yol aldıktan sonra Çalıhoroz’unu bulmuşlar. Onunla muhabbet ettikten sonra kuş olmanın daha avantajlı olduğunda karar kılarak içlerinde kuş olma isteği hâsıl olmuş.

Umut ile İnanç’ın bir de kuşlar için tasarladıkları bir projesi varmış. Proje, insanlarla tanrıların yaşadıkları yerin arasına bir kuş kenti kurmak üzerineymiş. Çalıhorozu’nun da bu projeye destek vermesinin tezahüründe deve kuşundan penguene yer yüzünde ne kadar kuş türü varsa bir araya gelmiş ve hep birlikte bir kuş kenti inşa etmiş. Bu süreçte İnanç ve Umut da insan kılığınan sıyrılarak kuşa dönüşmüş.

İnşa edilen bu kuş kenti tanrıların yemekleri olan kurban kokularının gökyüzüne ulaşmasına mâni olmuş ve bu sebeple tanrılar, onların habercisi olan İris'i kuşların yaşadığı yere göndermiş. Haberci, tanrıların kurban kokularının gökyüzüne ulaşmaması hasebiyle aç kaldığını ve bu duruma hiddetlendiklerini beyan etmiş. Kuşlar, İris'e kentlerine izinsiz ve vergi vermeden giremeyeceğini söyleyince İris geri dönmüş.

Bunun üzerine kuşlara elçi olarak tanrıların aşçısı gelmiş ve aşçı, tanrılar kurulunun kendileriyle uzlaşmak isteğini bildirmiş. Bir de kuşlara tanrılardan Erk'i almadan uzlaşmaya varmamalarını tavsiye etmiş. Erk, çok güzel bir kraliçeymiş. Aynı zamanda şimşekler ve yıldırımları da yöneticisiymiş.

Tanrılar kurulu anlaşmaya varmak için kuşlar kentine gelmiş. Bu kurul, Herakles, Trivalos ve denizlerin tanrısı Poseidon'dan oluşuyormuş. İnaç tanrılara kendilerine Erk'i vermeleri şartıyla onlarla anlaşabileceklerini beyan etmiş. Oy çokluğuyla karar kabul edilmiş ve göz alıcı güzellikteki Erk, kuşlar kentine gelip İnaç'la evlenmiş.

O günden itibaren kuşlar, insanların sevdiği ve gıpta ettiği canlılar olmuş (Behramoğlu , 2015: 99-108).

22.Masal:Sihirli Kaplumbağa

Masalın Muhtevası:Söz konusu masal,menşei Rus olan “Kurbağa Çarevna” adlı masalın varyantıdır.Muhtevası hemen hemen aynı olan bu iki masal arasındaki tek fark “Kurbağa Çarevna”adlı masalda en küçük prens kendisine eş olarak aslında bir peri olan kurbağayı seçer.Bu masalda ise adından anlaşılacağı üzere en küçük prens,kendisine eş olarak bir kaplumbağa seçer.Her iki masalın sonunda da hayvan kılığındaki periler asıl kılığına döndüğünde herkesi güzelliklerine hayran bırakır (Ünal , 2011: 31-35).

Anlatıdaki Kişiler:Kral ve üç oğlu,kral kızları,kaplumbağa(perî kızı),saray mensupları.

Masaldaki Kök Değerler

Saygı:Kralın oğulları ona saygı duyma hususunda oldukça özenlidir.

“-Tabii baba,senin sözlerin bizim için emirdir,deyip hazılanmaya başlamışlar.”

Masalda peri kızı saygılı davranışları sayesinde çoğu kişinin gönlünü kazanır.Bu durum,toplumda yer edinme hususunda saygılı davranmanın önemini vurgular.

“Peri kızı saygılı davranıp öyle güzel konuşmuş ki herkesin kalbini kazanmış.”

Sevgi:Küçük prensin sevgisinin gücü sayesinde aslında bir peri kızı olan fakat kaplumbağa suretinde görünen kız gerçek kılığına geri döner.

“-Teşekkür ederim sevgilim.Bu sözlerin beni bağlı tutan bütün sihirleri bozdu.Benim kaderim sensin ve hayatımın sonuna kadar senin olacağım,demiş kaplumbağa.”

Adalet:Ağabeyleri ve onların eşleri tarafından hâkir görülen en küçük prens ile kaplumbağa nişanlısı iyi ve saygılı davranışları neticesinde ülke yönetimine layık görülür.

“O zaman herkes küçük oğlanla eşini yeni kralları ve kraliçeleri olması gerektiğini söylemiş.Kral da yerini onlara bırakmış.Yeni kraliçeleri,güzel sözleri ve davranışlarıyla elteleri tarafından da çok sevilmiş.Kralın küçük oğlu da zekası ve eşinin akıllı öğütleri sayesinde ülkesini adalet içinde yönetmiş.”

23.Masal:Yaşlı Kadınla Yaşlı Adamın Kızları

Masalın Muhtevası:İkinci evliliklerini yapmış olan bir adam ile kadının ilk evliliklerinden olma bire kızı varmış.Üvey anne adamın kızını her fırsatta kötüler ve adama şikayet ederlermiş.Halbuki bahsi geçen kız iyi meziyetlere sahip çalışkan ve dürüst bir kızmış.Üvey annem kızı bir gün yine babasına şikayet ettiklerinde duyduklarını gerçek zanneden baba kızını evden kovmuş.

Kız yolculuğu sürecinde hasta bir köpeğe,kurtlu bir armut ağacına,çamurlu,terkedilmiş bir kuyuya ve çatlak bir fırına onların kusurlarını giderici mahiyette yardımlarda bulunmuş.Son olarak da yaşlı bir kadına yardım edince kadın oan bir sandık vermiş ve evine gitmesini söylemiş.Eve dönüş yolculuğunda yardım

ettiği köpek,armut ağacı,kuyu ve fırın kıza çeşitli armağanlarda bulunmuş.Kız eve dönüp kutuyu babasına takdim ettiğinde kutudan sayısız atlar,inekler,koyunlar çıkmaya başlamış.Bunu görünce kıskanan üvey kardeş annesine o kızdaki daha çok şey getireceğini vaat ederek evden ayrılmış.Kötü kalpli bir kimse olan kız yolda karşısına çıkıp yardıma ihtiyacı olan hiçbir varlığa yardımda bulunmamış.Üvey kardeşinin yardım ettiği yaşlı kadının evine gelince de ona bir fayda sağlamamış.Kendisinden istifade edemeyen yaşlı kadın yine de ona bir sandık seçmesini teklif etmiş.Kız sandığı alıp eve dönünce sandıktan yaratıklar çıkıp kız ve üvey annesini yutuvermiş.Adam ve öz kızına gelince ömürlerinin sonuna kadar mutlu bir hayat sürmüşler.

Anlatıdaki Kişiler:Yaşlı adam ve kızı,üvey anne ve kızı,köpek,armut ağacı,fırın,kuyu,yaşlı kadın ve çocukları.

Masaldaki Kök Değerler

Sabır:Adamın kızı üvey annesinin ve üvey kız kardeşinin yaptığı her türlü eziyete katlanır ve onlara karşı hiçbir serzenişte bulunmaz.

“...Ama hem üvey annesi hem de üvey kardeşinden kötülük görüyormuş.Ancak çok sabırlı ve çalışkan olduğu için hiç şikayet etmezmiş.”

Yardımseverlik:Kız yolculuğu esnasında kendisinden yardım talebinde bulunan her türlü varlığa yardım eder ve bu sayede onlardan birçok iyilik görmeye nail olur.

“Fırın kızı görünce,

-Güzel kız,beni temizleyip onarırsan,benim de sana ileride bir iyiliğim dokunur belki! demiş.

Kız o her zamanki hamaratlığıyla hemen kollarını sıvamış ve fırını güzelce onarıp yeni gibi yapmış.”

Adalet:Adamın kızı iyi meziyetlere sahip olması hasebiyle ömrünün sonuna kadar mutlu olurken ona türlü kötülüklerde bulunan üvey annesi ve üvey kardeşinin sonu felaket olur.

“...Annesi ile birlikte sandığı açtıklarında içinden türlü türlü yaratıklar çıkmaya başlamış.Kızı ve annesini anında yutmuşlar.Sonra da sandık ile birlikte kaybolmuşlar.

Yaşlı adam,kızını iyi ve çalışkan bir adamla evlendirmiş.Sonsuza kadar da sakin ve huzurlu bir hayat yaşamışlar.”

Masaldaki Diğer Değerler

Çalışkanlık:Adamın kızı çalışkan ve hamarat kimsedir.Çalışkanlığı sayesinde de hiçbir işten kaçınmaz ve bu sayede güzel armağanlar kazanır.

“...Adamın kızı ise güzel,çalışkan,söz dinleyen,içten ve iyi kalpliymiş.”

Merhamet:Adamın kızı yolda karşılaştığı hasta ve zayıf bir köpeğe iyilikte bulunur.Kız merhametli tavrı sayesinde birçok varlığın gönlünü kazanır.

“...Kız ona acımış.Köpeği alıp yıkamış,beslemiş ve iyileştirmiş.İyilik yapabildiği için içi mutluluk dolu yola devam etmiş.”

Vefa:Kızın yardım ettiği armut ağacı kız evine dönerken ona iyilikte bulunur.

“Kurtlardan temizlediği armut ağacı da sapsarı,olgun armutlarla yüklü olarak yoluna çıkmış.Kızı görünce,dallarını indirmiş.Kız doyasıya armut yemiş ve yanına da birkaç tane almış.”

24.Masal:Kuyudaki Balo

Masalın Muhtevası: “Arı köyü” adı verilen bir köyde küçük Denizcik’in ve yoksul balıkçının ailesi yaşarmış.Denizcik’in babası Areta,varlıklı bir kimseymiş.Yüksek duvarlarla çevrili bir evde ikâmet ediyorlarmış.Evin bahçesinde bir de kuyu bulunuyormuş.Köydekiler bu kuyunun büyüülü bir kuyu olduğunu tasavvur ediyormuş.Bir de bu kuyunun olduğu evde yaşayan tüm aileler zengin ve mutlu bir yaşam sürermiş.Aynı zamanda tüm ailelerin Denizcik adında bir kızı oluyormuş.

Yoksul balıkçı arada Denizcik’in ailesine işlerinde yardımcı oluyormuş.Denizcik balıkçıyı çok severmiş ve onunla vakit geçirmekten hoşlanırmış.Günler bu şekilde geçerken bir gün yoksul balıkçı rüyasında bahsi geçen

kuyuda Denizcik'in eşsiz elbiselerle şarkılar söyleyip peri kızlarıyla dans ettiğini görmüş.Rüyadan uyandığında doğruca kuyuya giden yoksul balıkçı rüyasında tezahür eden olayların gerçek olduğuna şahit olmuş.Yine de kendisinden emin olamayıp ertesi gece neler olacağını beklemeye başlamış.Gece yine aynı saatte kuyuya gitmiş ve yine aynı şeylere şahit olunca gördüklerinin rüya değil gerçek olduğundan emin olmuş.

Ertesi sabah olanları karısı Mirto Hanım'la paylaşmış.Bir süre onunla istişare ettikten sonra gördüklerini Denizcik'in babası Areta Efendi ile paylaşma kararı almış.Areta Efendi ilk etapta gerçekleri balıkçı ile paylaşma hususunda çekinceli davransa da adamın gördüklerinin gerçekliğiyle ilgili ısrarının neticesinde doğruları söylemeye karar vermiş.Areta Efendi'nin anlattığına göre Denizcik gerçekte bir peri kızyıymış ve annesi perilerin kraliçesiymiş.Denizcik'in sıradan insanlar gibi yaşam sürmesini sağlamak maksadıyla onu Areta Efendi'nin yanına vermiş.Kızının rahat bir yaşam sürmesi içinde ona bir servet bahşetmiş.Denizcik'i ise sadece o uyurken kuyuya gelmesini sağlayarak görebiliyormuş.Tüm gün boyunca kızını özlediği için de o kuyuya gelince balo düzenliyormuş (Hıristakopulos , 2010: 20-29).

Anlatıdaki Kişiler:Areta Efendi,Denizcik,Vasiliki,Nine İulya,Yoksul Balıkçı,Mirto Hanım,Kraliçe Peri ve diğer periler.

Masaldaki Kök Değerler

Yardımseverlik:Yoksul balıkçı boş zamanlarında Areta Efendi'ye işlerinde yardım eder.

“Yoksul balıkçı atıyla Areta Efendi'nin evine kadar gider,ona hayvanları temizlemesinde,bahçeleri sulamasında,evini süsleyen saksıların bakımında yardım edermiş.”

Dürüstlük:Areta Efendi yoksul balıkçı kuyudaki tezahür eden olaylara şahit olunca ona gerçekleri açıklar.

“Areta Efendi'nin çocukları olmadığından kuyu perilerinin kraliçesi,kızının normal insanlar gibi yaşamayı öğrenmesini istediği için Denizcik'i onlara vermiş.Peri kraliçesi Areta Efendi'ye kızının rahat bir hayat sürmesi için gereken her şeyi vermiş.”

Sevgi: Yoksul balıkçı Denizcik'in ona duyduğu sevgi sayesinde gerçekleri öğrenmeye nail olur.

“Kraliçe Peri,Denizcik'in balıkçıyı ne kadar çok sevdiğini bildiği için ilk gördüğü rüyadan sonra kuyuya gitmesini sağlayanın da kendisi olduğunu söylemiş.”

Masaldaki Diğer Değerler

Merhamet:Denizcik yoksul balıkçıya karşı merhametli tavırlar sergiler.

“Yoksul balıkçıyla sohbet etmeyi seven Denizcik,onu üzgün gördüğünde moral verirmiş.Bazen,babası Areta Efendi'den gizli yoksul balıkçıya ekmek ile yemek de götürürmüş.”

Vefa:Yoksul balıkçı Denizcik'in oan yaptığı iyilikler karşısında ona öğütler verir.

“...Buna karşılık yoksul balıkçı Denizcik'e öğütler verirmiş.”

Aile Birliğine Önem Verme:Kraliçe peri,kızı Denizcik'i sadece o uykuda olduğu esnada ,gece yarısı görebildiği için onunla bir araya geldiği anlarda sevincinden balo düzenlermiş.

“Bütün gün boyunca kraliçe ve öteki periler ona o kadar ama o kadar özlerlermiş ki bu yüzden de onu yanlarında gördüklerinde sevinçlerinden balo düzenlerlermiş.”

25.Masal:Altın Postlu Kuzu

Masalın Muhtevası:Bir ülkenin kralı her kim ki kızı prensesi sakladığı yerden bulursa kızını ona vereceğini ülkenin dört bir yanında tellallar vasıtasıyla duyurmuş.Bu uğurda nice delikanlı canından olmuş.Ülkedeki delikanlılardan biri güvendiği yaşlı bir adama gidip kendisine altın renginde bir post giydirip kralla karşılaşabilecekleri bir güzergâha götürmesini istemiş.Kral bu güzel koyunu görünce hemen alıp kızına götürme arzusuna kapılmış.Koyunla birlikte saraya gelen kral sarayda muhtelif kapılardan sihirli sözler söyleyerek kızının bulunduğu odaya gelmiş ve koyunu prensese armağan etmiş.

Koyun postuna bürünmüş genç, prenses ile yalnız kalınca postu sıyırmış ve prenses delikanlıyı görür görmez ona aşık olmuş. Delikanlı prensese üç gün sonra saraya gerçek kılığında gelip onu kraldan öğrendikleri sayesinde bularak onunla evleneceğini izah etmiş. Prenseste ona o an geldiğinde babasının kendisini ve hizmetçilerini bir ördeğe çevireceğini ve hangisinin prenses olduğunu soracağını o esnada kendisinin kanadını galeyayacağı bilgisini vermiş. Bu sayede hangi ördeğin prenses yani kendisi olduğunu anlayabileceğini söylemiş.

Üç gün sonra delikanlı saraya gelip gerçek kılığında kralla görüşünce olaylar prensesle planladıkları şekilde tezahür etmiş ve böylece delikanlı prensesle evlenmeyi hak etmiş.

Anlatıdaki Kişiler: Kral, prenses, tellal, yaşlı adam, delikanlı, hizmetçiler

Masaldaki Kök Değerler

Sevgi: Prensес delikanlıyı görür görmez ona karşı derin bir sevgi duyar ve ona kavuşmak için delikanlıya yardım eder.

“Gece çökünce, delikanlı büründüğü altın renkli koyun postundan çıkmış. Prensес bu yakışıklı adamı karşısında görünce şaşırılmış. Ona aşık olmuş.”

Yardımsеverlik: Prensес ona ulaşmak için çabalayan delikanlıya yardım eder ve kralın ona oynayacağı oyunda nasıl hareket etmesi ile ilgili malumat verir.

“...Yalnız babam seni burada bulunca beni ve bütün hizmetçileri ördeğe çevirip sana bunların arasında hangisi prenses bul diyecektir. O zaman da ben kanadımı galeyayacağım.”

Adalet: Genç adam gösterdiği çabaların neticesinde prensesi bulur ve kral da adaletli davranarak kızını ona verir.

“Böylece kralın bütün denemelerinden başarı ile geçen delikanlı prensesi hak etmiş. Kırk gün kırk gece eğlencelerin düzenlendiği düğünle evlenmiş. Mutlu bir hayat sürmüşler.”

Diğer Değerler

Duyarlılık:Kral,kızını isteyen delikanlıyı feci bir sonun beklediğini düşünerek uyarır.

“-Ah evladım.Genç yaşına üzülürüm.Onca delikanlı geldi.Onu bulamayıp hepsi öldüler,sen mi bulacaksın,gel vazgeç,demiş kral.”

Tablo 12.Balkan Masallarında Bulunan Kök Değerlerin Sayısı

KÖK DEĞERLER	SAYI
ADALET	14
DOSTLUK	7
DÜRÜSTLÜK	5
ÖZ DENETİM	4
SABIR	5
SAYGI	6
SEVGİ	10
SORUMLULUK	11
VATANSEVERLİK	3
YARDIMSEVERLİK	21

Tablo 13. Balkan Masallarında Bulunan Diğer Değerlerin Sayısı

DİĞER DEĞERLER	SAYISI
AİLE BİRLİĞİNE ÖNEM VERME	11
BAĞIMSIZLIK	2
BİLİMSELLİK	2

ÇALIŞKANLIK 4

DAYANIŞMA 3

DUYARLILIK 18

ESTETİK 4

GÜVEN 3

MERHAMET 10

MİSAFİRPERVERLİK 2

PAYLAŞMA 6

VEFA 15

4.5.MASALLARDAKİ DEĞERLERİN MUKAYESESİ

Tablo 1. Alman Masallarında Tespit Edilen Değerler ve Frekansları

Değerler			Değerler		
Kök Değerler	F	Yüzde %	Diğer Değerler	F	Yüzde%
Adalet	11	6,83	Aile Birliğine Önem Verme	14	8,69
Dostluk	2	1,24	Bağımsızlık	1	0,62
Dürüstlük	3	1,86	Çalışkanlık	5	3,10
Öz Denetim	7	4,34	Dayanışma	4	2,48
Sabır	7	4,34	Duyarlılık	18	11,18
Saygı	3	1,86	Estetik	4	2,48
Sevgi	12	7,45	Güven	2	1,24
Sorumluluk	17	10,55	Bilimsellik	2	1,24
Vatanseverlik	1	0,62	Merhamet	11	6,83
Yardıms severlik	21	13,04	Misafirperverlik	2	1,24
			Paylaşma	5	3,10
			Vefa	9	5,59

Tablo 1'deki değerleri incelediğimizde Alman masallarında en çok rastlanan kök değerinin Yardıms severlik (f=21) olduğu görülmektedir. Bu değeri Sorumluluk (f=17) değeri izlemektedir. Tablodaki Kök değerlerin sıklık olarak sıralamasını yaptığımızda en çok rastlanan üçüncü kök değerinin Sevgi (f=12) Kök değeri olduğunu görülmektedir ve kök değerlerin diğerlerinin ise sıralamasının Adalet (f=11), Öz Denetim (f=7), Sabır (f=7) olduğu saptanmıştır..

“Diğer Değerler” söz konusu olduğunda en yüksek frekansta Duyarlılık (f=17) ve Aile Birliğine Önem Verme(f=14) olmasına karşılık, en düşük frekansta Bağımsızlık (f= 1), Misafirperverlik (f= 2), Bilimsellik (f= 2), değerlerinin yer alması ise dikkat çekicidir.

Tablo 2. Alman Masallarında Her Bir Kategori Kapsamına Giren Değerler, Frekans ve Yüzdeleri

Değer Kategorileri	Değerler	F	%
Kişisel Değerler	Çalışkanlık, Estetik, Öz Denetim	1	9,9
		6	3
Sosyal Değerler	Dostluk, Misafirperverlik, Güven, Paylaşma, Duyarlılık, Adalet-Adil Olmak, Sorumluluk, Dayanışma	5	33,
		4	54
Evrensel Değerler	Sevgi, Bağımsızlık	1	8,0
		3	7
Ahlaki Değerler	Saygı, Dürüstlük, Yardımseverlik	3	22,
		6	36
Aile Değerleri	Aile Birliğine Önem Verme	1	8,6
		4	9
Dini Değerler	Sabır, Vefa, Merhamet,	2	16,
		7	77
Milli Değerler	Vatanseverlik	1	0,6
		2	2

Tablo 2’de değerlerin kategorik dağılımları incelendiğinde, en fazla Sosyal Değerlerin (%33,54) ve Ahlaki Değerler (22,36) kategorilerindeki değerlerin aktarıldığını, daha sonra ise Dini Değerler (%16,77) aktarılırken, Aile Değerleri (%8,07), Kişisel değerler (%8,69), Evrensel Değerler (%8,07) ve Milli Değerlerin (%0,62) diğerlerine oranla daha az yer aldığı dikkat çekmektedir.

Sosyal Değerlerin (%33,54) en üst seviyede yer alması; buna rağmen Milli Değerlerin (%0,62) en alt sırada kaldığının gösteren bu incelemeden hareketle, Alman halk masallarında en çok sosyal değerlerin ön plana çıktığı görülür

Tablo 3. Türk Masal Kitaplarındaki Değerler ve Frekansları

Değerler			Değerler		
Kök Değerler	F	Yüzde %	Diğer Değerler	F	Yüzde%
Adalet	14	6,51	Aile Birliğine Önem Verme	15	6,97
Dostluk	4	1,86	Bağımsızlık	8	3,72
Dürüstlük	2	0,93	Çalışkanlık	1	0,46
Öz Denetim	4	1,86	Bilimsellik	5	2,32
Sabır	11	5,11	Dayanışma	6	2,79
Saygı	4	1,86	Duyarlılık	25	11,62
Sevgi	18	8,37	Estetik	6	2,79
Sorumluluk	14	6,51	Güven	6	2,79
Vatanseverlik	6	2,79	Merhamet	20	9,30
Yardımseverlik	21	9,76	Misafirperverlik	8	3,72
			Paylaşma	2	0,93
			Vefa	15	6,97

Tablo 3'teki Türk Masallarındaki değerleri incelediğimizde en çok kullanılan kök değerinin Yardımseverlik (f=21) olduğu görülmektedir. Bu değeri Sevgi (f=18), Sorumluluk ve Adalet (f=14) kök değerleri izlemektedir. Tablodaki değerleri frekans sıklığı göz önünde bulundurularak sıraladığımızda; sıradaki değer Sabır Kök değeri (f=11) ve sırasıyla Vatanseverlik (f=6) olması dikkat çekicidir. Dirican & Dağlıoğlu (2014)' da resimli çocuk kitaplarında en yüksek oranda sevgi değerini bulmuşlar ve yine Akyol (2012) 'un çalışmasında en çok yer verilen kişiler arası değer "Sevgi" olduğu tespit edilmiştir.

En yüksek frekansta yer alan Yardımseverlik değerlerine karşılık en düşük frekansta Dürüstlük (f= 2), değerlerinin yer alması ise oldukça dikkat çekicidir.

Tablo 4. Türk Masallarında Her bir kategori kapsamına giren değerler, frekans ve yüzdeleri

Değer Kategorileri	Değerler	F	%
Kişisel Değerler	Çalışkanlık, Estetik, Öz Denetim	1 1	5,1 1
Sosyal Değerler	Dostluk, Misafirperverlik, Güven, Paylaşma, Duyarlılık, Adalet-Adil Olmak, Sorumluluk, Dayanışma	7 9	36, 74
Evrensel Değerler	Sevgi, Bağımsızlık	2 6	12, 09
Ahlaki Değerler	Saygı, Dürüstlük, Yardımseverlik	2 7	12, 55
Aile Değerleri	Aile Birliğine Önem Verme	1 5	6,9 7
Dini Değerler	Sabır, Vefa, Merhamet,	4 6	21, 39
Milli Değerler	Vatanseverlik	6	2,7 9

Tablo 4'te değerlerin kategorik dağılımları incelendiğinde, en fazla Sosyal Değerlerin (%36,74) ve Dini Değerler (%21,39) kategori grubundaki değerlerin aktarıldığını, daha sonra ise Ahlaki Değerler (12,55) aktarılırken, Evrensel Değerler (%12,09), Kişisel değerler (%5,11), Aile Değerleri (%6,97) ve Milli Değerlerin (%2,79) diğerlerine oranla daha az yer aldığı dikkat çekmektedir.

Sosyal Değerlerin (%36,74) en üst seviyede yer alması buna karşın Milli Değerlerin (%2,79) en alt sırada kaldığı sonucu, Türk masallarında en çok sosyal değerlerin ve sosyalliğin ön planda tutulduğunu, Milli değerlerinin ise çocuklara yeterince kazandırılmasında masalların bir araç olarak kullanımının hedeflenmediği düşünebilir.

Tablo 5. Rus Masal Kitaplarındaki Değerler ve Frekanslar

Değerler			Değerler		
Kök Değerler	F	Yüzde %	Diğer Değerler	F	Yüzde%
Adalet	14	7,36	Aile Birliğine Önem Verme	12	6,31
Dostluk	4	2,10	Bağımsızlık	3	1,57
Dürüstlük	3	1,57	Çalışkanlık	2	1,05
Öz Denetim	5	2,63	Bilimsellik	4	2,10
Sabır	4	2,10	Dayanışma	5	2,63
Saygı	8	4,21	Duyarlılık	22	11,57
Sevgi	10	5,26	Estetik	7	3,68
Sorumluluk	15	7,89	Güven	3	1,57
Vatanseverlik	4	2,10	Merhamet	15	7,89
Yardımseverlik	24	12,63	Misafirperverlik	8	4,21
			Paylaşma	3	1,57
			Vefa	15	7,89

Tablo 5'teki Rus Masallarındaki değerleri incelediğimizde en çok kullanılan kök değerini Yardımseverlik (f=24) olduğu görülmektedir. Bu değeri Sorumluluk (f=15), Adalet (f=14), Sevgi (f=10) ve Saygı (f=8) Kök Değerleri izlemektedir. Tablodaki diğer Kök Değerleri sıklık olarak sıralama yaptığımızda; sıradaki değerini Öz denetim (f=5), Sabır(f=4), Kök değeri sırasıyla olması dikkat çekicidir.

En yüksek frekansta yer alan Yardımseverlik(f=24) ve Adalet (f=14) değerlerine karşılık en düşük frekansta Dürüstlük (f= 3), Sabır ve Vatanseverlik (f= 4) Kök Değerlerinin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 6. Rus Masallarında Her bir kategori kapsamına giren değerler, frekans ve yüzdeleri

Değer Kategorileri	Değerler	F	%
Kişisel Değerler	Çalışkanlık, Estetik, Öz Denetim	1	7,3
		4	6
Sosyal Değerler	Dostluk, Misafirperverlik, Güven, Paylaşma, Duyarlılık, Adalet-Adil Olmak, Sorumluluk, Dayanışma	6	33,
		4	68
Evrensel Değerler	Sevgi, Bağımsızlık	1	6,8
		3	4
Ahlaki Değerler	Saygı, Dürüstlük, Yardımseverlik	3	18,
		5	42
Aile Değerleri	Aile Birliğine Önem Verme	1	6,3
		2	1
Dini Değerler	Sabır, Vefa, Merhamet,	3	18,
		6	94
Milli Değerler	Vatanseverlik	4	2,1 0

Tablo 6’da değerlerin kategorik dağılımları incelendiğinde, en fazla Sosyal Değerlerin (%33,68), Dini ve Ahlaki Değerler (%18,42) grubundaki değerlerin aktarıldığını, daha sonra ise Kişisel Değerler (%7,36) aktarılırken, Evrensel Değerler (%6,84), Aile Değerleri (%6,31) ve Milli Değerlerin (%2,10) diğerlerine oranla daha az yer aldığı dikkat çekmektedir.

Sosyal Değerlerin (%33,68) en üst seviyede yer alması buna karşılık milli değerlerin (%2,10) en alt sırada kaldığı sonucu, Rus halk masallarında, en çok sosyal değerlerin sosyalliğin ön planda tutulduğunu, Milli değerlerinin ise çocuklara yeterince kazandırılmasında masalların bir araç olarak kullanımının hedeflenmediğini düşündürebilir.

Tablo 7. Balkan Masal Kitaplarındaki Değerler ve Frekansları

Değerler			Değerler		
Kök Değerler	F	Yüzde %	Diğer Değerler	F	Yüzde%
Adalet	14	8,43	Aile Birliğine Önem Verme	11	6,62
Dostluk	7	4,21	Bağımsızlık	2	1,20
Dürüstlük	5	3,01	Çalışkanlık	4	2,40
Öz Denetim	4	2,40	Bilimsellik	2	1,20
Sabır	5	3,01	Dayanışma	3	1,80
Saygı	6	3,61	Duyarlılık	18	10,84
Sevgi	10	6,02	Estetik	4	2,40
Sorumluluk	11	6,62	Güven	3	1,80
Vatanseverlik	3	1,80	Merhamet	10	6,02
Yardımsesverlik	21	12,65	Misafirperverlik	2	1,20
			Paylaşma	6	3,61
			Vefa	15	9,03

Tablo 7'deki Balkan masallarındaki değerleri incelediğimizde en çok kullanılan kök değerini Yardımsesverlik (f=21) olduğu görülmektedir. Bu değeri Adalet(f=14), Sorumluluk (f=11), Sevgi(f=10), Dostluk (f=7) ve Kök Değerleri izlemektedir. Tablodaki değerleri masallarda karşımıza çıkma sıklığı hususunda sıralama yaptığımızda; sıradaki değerini, Saygı (f=6), Sabır(f=5), Dürüstlük (f= 5) sırasıyla olması dikkat çekicidir.

En yüksek frekansta yer alan Yardımsesverlik değerlerine karşılık en düşük frekansta Vatanseverlik (f= 3), Özdenetim (f= 4) değerleri yer alır.

Tablo 8. Balkan Masallarında Her bir kategori kapsamına giren değerler, frekans ve yüzdeleri

Değer Kategorileri	Değerler	F	%
Kişisel Değerler	Çalışkanlık, Estetik, Öz Denetim	1	7,2
		2	2
Sosyal Değerler	Dostluk, Misafirperverlik, Güven, Paylaşma, Duyarlılık, Adalet-Adil Olmak, Sorumluluk, Dayanışma	6	39,
		6	75
Evrensel Değerler	Sevgi, Bağımsızlık	1	7,2
		2	2
Ahlaki Değerler	Saygı, Dürüstlük, Yardımseverlik	3	19,
		2	27
Aile Değerleri	Aile Birliğine Önem Verme	1	6,6
		1	2
Dini Değerler	Sabır, Vefa, Merhamet,	3	18,
		0	07
Milli Değerler	Vatanseverlik	3	1,80

Tablo 8’te değerlerin kategorik dağılımları incelendiğinde, en fazla Sosyal Değerlerin (%39,75), Ahlaki Değerler (%19,27) grubundaki değerlerin aktarıldığını, daha sonra ise Dini Değerlerin(%18,07) aktarılırken, Evrensel Değerler (%7,22), Aile Değerleri (%6,62) ve Milli Değerlerin (%1,80) diğerlerine oranla daha az yer aldığı dikkat çekmektedir.

Sosyal Değerlerin (%39,75) en üst seviyede yer alması buna karşın Milli Değerlerin (% 1,80) en alt sırada kaldığı tespiti, Balkan halk masallarında en çok sosyal değerlerin sosyalliğin ön planda tutulduğunu, Milli değerlerinin ise çocuklara yeterince kazandırılmasında msalların bir araç olarak kullanımının hedeflenmediğini düşündürülebilir.

Tablo. 9 Menşei Farklı Olan Masalların Kök Değerleri Açısından Karşılaştırmalı Olarak Analizi

Kök Değerler	ALMAN		BALKAN		RUS		TÜRK	
	F	Yüzde %	F	Yüzde %	F	Yüzde %	F	Yüzde %
Adalet	11	6,96	14	6,96	14	7,32	14	6,51
Dostluk	2	1,26	7	1,26	4	2,09	4	1,86
Dürüstlük	3	1,89	5	1,89	3	1,57	2	0,93
Öz Denetim	7	4,43	4	4,43	5	2,61	4	1,86
Sabır	7	4,43	5	4,43	4	2,09	11	5,11
Saygı	3	1,89	6	1,89	8	4,14	4	1,86
Sevgi	12	7,59	10	7,59	10	5,23	18	8,37
Sorumluluk	17	10,75	11	10,75	15	7,85	14	6,51
Vatanseverlik	1	0,63	3	0,63	4	2,09	6	2,79
Yardımsverlik	21	13,29	21	13,29	24	12,56	21	9,76

Tablo 9’da yer alan ve çalışmada bulunan menşei olan milletlerin masallarında geçen kök değerleri incelediğimizde en çok kullanılan kök değerinin Yardımsverlik (f= 21 ile 24arasında) olduğu görülmektedir. Bu değeri Sorumluluk (f=11 ile 17 arasında), Adalet (f= 11 ile 14 arasında), Sevgi (f=10 ile 18) ve Kök Değerleri olduğu görülmektedir. Bu tablodaki değerlerin sıklığı diğer ülkelerin masalları ile büyük bir paralellik arz etmektedir. Tablodaki diğer Kök Değerleri sıklık olarak sıralama yaptığımızda; sıradaki değerinin Öz denetim (f=4-7), Sabır(f=4-11), Saygı (f= 3-8) Aralığında olması dikkat çekicidir.

En yüksek frekansta yer alan Yardımsverlik(f=21-24) ve Adalet (f=11-14) değerlerine karşılık; en düşük frekansta Dürüstlük (f= 2-3), Dostluk (f= 2-4), ve Vatanseverlik (f= 1-6) Kök Değerlerinin yer aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 10. Menşei Farklı Olan Masalların Diğer Değerler Açısından Karşılaştırmalı Olarak Analizi

Diğer Değerler	ALMAN		BALKAN		RUS		TÜRK	
	F	Yüzde %	F	Yüzde %	F	Yüzde %	F	Yüzde %
Aile Birliğine Önem Verme	14	8,69	11	6,62	12	6,31	15	6,97
Bağımsızlık	1	0,62	2	1,20	3	1,57	8	3,72
Çalışkanlık	5	3,10	4	2,40	2	1,05	1	0,46
Bilimsellik	2	2,48	2	1,20	4	2,10	5	2,32
Dayanışma	4	11,18	3	1,80	5	2,63	6	2,79
Duyarlılık	18	2,48	18	10,84	22	11,57	25	11,62
Estetik	4	1,24	4	2,40	7	3,68	6	2,79
Güven	2	1,24	3	1,80	3	1,57	6	2,79
Merhamet	11	6,83	10	6,02	15	7,89	20	9,30
Misafirperverlik	2	1,24	2	1,20	8	4,21	8	3,72
Paylaşma	5	3,10	6	3,61	3	1,57	2	0,93
Vefa	9	5,59	15	9,03	15	7,89	15	6,97

Tablo 10'da menşei farklı milletlere ait masalarda geçen diğer değerleri incelediğimizde en çok kullanılan kök değerinin Duyarlılık (f= 18 ile 25 arasında) olduğu görülmektedir. Bu değeri Vefa (f=19 ile 15 arasında), Aile Birliğine Önem Verme (f= 11 ile 15 arasında), Merhamet (f=11 ile 20) değerleri olduğu görülmektedir. Bu tablodaki değerlerin sıklığı diğer ülkelerin masalları ile büyük bir paralellik arz etmektedir. Tablodaki diğer Değerleri sıklık olarak sıralama yaptığımızda; sıradaki değerlerin Paylaşma (f=2-5), Estetik(f=4-7), Dayanışma (f= 3-6) aralığında olması dikkat çekicidir.

En yüksek frekansta yer alan Duyarlılık(f=18-25) ve Merhamet(f=10-20) değerlerine karşılık en düşük frekansta Bağımsızlık (f= 1-8), Bilimsellik (f= 2-5), ve Güven (f= 2-6) değerlerinin yer alması ise oldukça dikkat çekicidir.

SONUÇ

Araştırma, masalın dinleyende/okuyanda estetik haz ve heyecan yaratma işlevinin yanı sıra değerleri telkin ettirmede ne denli önemli olduğunu vurgulayacak mahiyettedir. Araştırmada Türk masallarının yanı sıra menşei Alman, Rus ve Balkan milletleri olan masallarında bünyesinde barındırdığı değerlerin tespitine de yer verilmiştir. Bunun sebebi milletlerin hızla entegre olduğu dünyamızda farklı kültürlerde hangi değerlerin ön plana çıktığını saptamaktır. Çocuklara farklı kültürleri tanıtmak; onlara milletlerin inanç, duyuş/düşünüş tarzı hakkında ön bilgi vermek için masaldan istifade etmek hem yararlı hem de bilgiyi elde etme sürecini eğlenceli kılacak niteliktedir.

Çalışmamızda farklı milletlerin masallarında tespit edilen değerlerle ilgili ortak umdeler ve farklılıklar aşağıda izah edilmiştir:

Masallar menşesine göre gruplandırılarak değerler eğitimi açısından incelendiğinde Türk, Rus ve Balkan masalarında en çok tespit edilen kök değer yardımseverliktir. Yardımseverlik değeri, hiçbir millette değişkenlik göstermeden frekans yüzdesi en yüksek olan değerdir. Toplumsal yaşamın bir gerekliliği olan bu değer, her toplumda hâsıl olmasına önem verilen bir kavram olması hasebiyle; milletlerin tasavvur ettiği, özlediği yaşam tarzını yansıttığı masal türünde en çok görülen değer yardımseverlik olması beklenmedik bir sonuç değildir.

Yardımseverlik değerinden sonra masalarda sıklıkla karşılaşılan kök değer, sorumluluktur. Masal kahramanları genellikle başka birinin veya kendisinin kendine addettiği vazifeleri başarma çabasıdadır. Örneğin; çocuklar padişah babasının arzusunu gerçekleştirme niyetindedir veya kaybolan kardeşini/eşini bulmak kişinin kendine addettiği sorumluluklardır. Masalarda sıklıkla işlenen bu değer Türk, Alman ve Rus masalarında yardımseverlikten sonra en fazla karşılaşılan değerdir. Bu hususta Balkan masaları, diğer milletlerin masallarından ayrılarak menşei Balkan olan masalarında yardımseverlikten sonra en çok görülen kök değer adalettir. Adalet değerinin frekans aralığına bakıldığında sorumluluktan hemen sonra masalarda karşılaşıma sıklığı en fazla olan kök değerdir. Masalarda adalet değeri genellikle iyi-

kötü çatışmasının sonucunda hâsıl olan ödül-ceza şeklinde vuku bulurken Alman ve Rus masallarında, az da olsa, mahkeme kurulma/yargılanma şeklinde görülebilmektedir.

Masal metinlerinin değerler eğitimi açısından kullanılması meselesine umumi bir çerçeveden bakıldığında Türk ve Rus masalları tek bir masalda fazla değer barındırması hasebiyle değerlerin zincirleme bir şekilde birbirini hâsıl ettiğini çocuklara telkin ettirmek açısından kullanışlı masallardır. Masal metinlerinde en az görülen değerlerden bahsedecek olursak;

Masallarda görülme sıklığı en az olan kök değerler ise: dürüstlük, dostluk, öz denetim ve vatanseverliktir. En fazla görülen değerler milletler arasında pek değişkenlik gösterme de masallarda en az hâsıl olan değerlerin menşesine göre farklılık arz ettiği tespit edilmiştir. Örneğin; Vatanseverlik değeri menşei Türk olan masalarda daha fazla tespit edilmiştir. Milli değerlerin görülme sıklığının az olduğu masal metinlerine Türk milleti sahip olduğu bu değeri yansıtmıştır. Söz konusu değer Türk masallarından sonra frekans sıklığı açısından sıralayacak olursak en fazla Rus, Balkan ve Alman masallarında tespit edilmiştir.

Yine, masal metinlerinde görülme sıklığı az olan öz denetim ve çalışkanlık gibi kişisel değerlere en çok Alman masal metinlerinde rastlanmıştır. Disipline verdiği önem ve çalışkanlığıyla ön plana çıkan bu milletin masallarında milletin vurgu yapılan özelliklerine atıf yapılması masalın halkın ortak dünya görüşünü yansıtan bir tür olduğuna işaret eder.

Sonuç olarak her milletin kendi duyuş/düşünüş tarzı masallara yansımış, evrensel bir tür olarak addedilen masal türünde ortak değerlerin bulunduğu tespit edilmiştir. Farklılıklar ise milli değerlerin mevcudiyetinden ve farklılığından; değer kavramının kişiden kişiye; milletten millete değişkenlik gösteren bir olgu olmasından kaynaklanmaktadır.

ÖNERİLER

Türkçe öğretim programlarında dinletilmesi/okutulması gereken masallar seçilirken yapay masallar yerine kültürel unsurlarla bezenmiş halk edebiyatı ürünü olan masallar seçilmelidir.

Programlarda sadece Türk masallarına değil çocuklara farklı kültürlerin kapısını aralayacak diğer milletlerin masalları da tanıtılmalıdır ve Türkçe derslerinde dinletilmelidir/okutulmalıdır.

Halk masalları uzmanlar tarafından incelenip pedagojiye uygun hale getirilmelidir.

Bilhassa masal sonlarındaki dehşet tahkiyeleri (kırk katıra bağlanma, infaz edilme) hafifletilerek cezaların verilmiş şekli daha makul hale getirilmelidir.

Masallardaki farklı kültür öğelerinin altı kalın çizgilerle belirtilerek çocuğun ufku açılmalıdır. Farklılıklara saygı duyan birer birey olmaları telkin ettirilmelidir.

Çocuğa sunulmak istenen asıl değer verilirken onu destekleyen diğer değerler hakkında da bilgi verilmelidir. Böylelikle çocuğa aktarılmak istenen değer vuku bulmasına dair yol haritası çizilmiş olacaktır.

Bir millete ait masalların tanıtılması maksadıyla söz konusu masallar dinleme/izleme etkinliklerine, çizgi filmlere veya sinemalara aktararak tanıtımı yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adler, A. (2012). *Çocuk Eğitimi*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Aktaş, O. (2008, Aralık 27). Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. *Değer Eğitimi Dergisi*.
- Baklacı, S. (2016). *Rus Masalları*. İstanbul: Bibliyon Yayınları.
- Balcı, M. (2014). *Değerleri Yaşa(t)mak & Değerler Sözlüğü*. İstanbul: Ensar Yayınevi.
- BAYMAK, O. (2012). *Balkanlarda Türk Halk Masalları*. Kosova: Balkan Aydınları ve Yazarları Yayınları.
- Behramoğlu , A. (2015). *Dünya Halk Masalları*. İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Bilkan, A. F. (2001). *Masal Estetiği*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Boratav, P. N. (2009). *Zaman Zaman İçinde*. Ankara: İmge Yayıncılık.
- Boratav, P. N. (2013). *100 Soruda Halk Edebiyatı*. Ankara: BilgeSu.
- Boratav, P. N. (2013). *Az Gittik Uz Gittik*. Ankara: İmge Kitapevi.
- Büyüköztürk , Ş., Çakmak, E. K., & Akgün, Ö. E. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çokona, A. (2011). *Rum Masalları*. İstanbul: Can Çocuk.
- DEMİRAY, M. (1988). Türk Halk Masalları Üzerine. N. TANER içinde, *Masal Araştırmaları 1* (s. 41-48). İstanbul: ART-SAN Yayınları.
- DİLEK, İ. (2007). *Altay Masalları* . Ankara: Alp Yayınevi.
- Dilmaç, B. (2012). *İnsanca Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dundes, A. (2010). Motif İndeks ve Masal Tip İndeksi: Bir Değerlendirme. *Milli Folklor Dergisi*, 130-135.
- Ekinci, H. (2018). *Okulda ve Ailede Değerler Eğitimi*. İstanbul: Kayıhan Yayınları.
- ELÇİN, Ş. (1981). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

- ELÇİN, Ş. (1997). *Halk Edebiyatı Araştırmaları I*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- GRİMM, W., & Grimm Jacob. (2016). *Grimm Masalları II*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- GRİMM, W., & GRİMM, J. (2016). *Grimm Masalları I*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- GÜNAY, U. (1975). *Elazığ Masalları (İnceleme)*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basımevi.
- Günay, U. (1975). *Elazığ Masalları*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basımevi.
- GÜNAY, U. (1975). *Elazığ Masalları*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basımevi.
- Hıristakopulos , Ş. (2010). *En Güzel Yunan Masalları*. İstanbul: Nesin Yayınevi.
- KAN, Ç. (2010). Sosyal Bilgiler Dersi ve Değerler Eğitimi. *Milli Eğitim*, 138-145.
- Karaçanta, H. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Milli Değerlere Yönelik Metaforları. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 107-114.
- Karatay, H. (2011). Karakter Eğitiminde Edebi Eserin Kullanımı. *Turkish Studies*, 1398-1412.
- Kıbrıs, İ. (2010). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Kıral, B., & Dinçer, B. (2018, Haziran 13.07.2018). Sınıf Öğretmenliği 4. Sınıf Öğrencilerinin Değerler Eğitimine Bakış Açısı. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, s. 84-94.
- Kızıler, H., & Canikli, İ. (2015). *Değerler Eğitimi*. Karabük: Deneme Yayınları.
- Kúnos, I. (2016). *44 Türk Masalı*. İstanbul: tutikitap.
- Mehmetoğlu , Y. (2013). Ahlak Anlayışında Dışsal Yaklaşımdan Evrenselleşebilir Ahlak Yaklaşımına. *Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu* (s. 119-128). İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Oğuzkan, F. (2001). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özdemir, E. (2007). *Yazınsal Türler*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- ÖZÜNEL, E. Ö. (2006). *Masal Mekanında Kadın Olmak*. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Phaedrus, G. I. (1998). *Masallar*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

- Propp, V. (1987). *Masalların Yapısı ve İncelenmesi*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- PROPP, V. J. (1987). *Masalların Yapısı Ve İncelenmesi*. (H. GÜMÜŞ, Çev.) Ankara: Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Ralston, W. (2019). *Rus Masalları*. İstanbul: Maya Kitap.
- Sakaoğlu, S. (2010). *Masal Araştırmaları*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.
- SAKAOĞLU, S. (2010). *Masal Araştırmaları*. Ankara: Akçağ.
- SAKAOĞLU, S. (2010). *Masal Araştırmaları*. Ankara: Akçağ.
- Sever, S. (2015). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Seyitoğlu , B. (1975). *Erzurum Halk Masalları Üzerine Araştırmalar*. Ankara: Baylan Matbaası.
- Soykan , Ö. N. (2013). Genel Geçer Bir Ahlak Olanaklı mıdır? *Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu* (s. 45-54). İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- TANER, N., & SEYİTOĞLU, B. (1988). Bayburt Halk Masalları ve Halk Düşüncesi. N. TANER içinde, *Masal Araştırmaları 1* (s. 71-77). İstanbul: ART-SAN Yayıncılık.
- Tayanç, T. (2008). *Balkan Masalları*. Ankara: DipNot Yayınları.
- Tayanç, T. (2008). *Rus Masalları*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Tezel, N. (2009). *Türk Masalları*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- Turan, R., & Ulusoy, K. (2014). *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ulus, A. G. (2018). Psikanalitik Yaklaşımına Göre “Ahu Melek” Masalı. *3rd International Scientific Research Congress on Humanities and Social Sciences*, 81-87.
- Ünal , L. (2011). *En Güzel Romanya Masalları*. İstanbul: Nesin Yayınevi.
- Yalçın, A., & Aytaş, G. (2002). *Çocuk Edebiyeti*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yavuz, M. H. (2002). *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Eserleri.
- Yavuz, M. H. (2009). *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.

- Yazıcı, S., & Aslan, M. (2011). Değerler Eğitiminde Kahramanlardan Yararlanma: Sosyal Bilgiler Ders Kitapları ile Öğretmen Adaylarının Kahraman Tercihlerinin Karşılaştırılması Üzerine Bir Çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2175.
- YİĞİTTİR, S. (2010). İlköğretim Öğrenci Velilerinin Okullarda Kazandırılmasını Arzuladığı Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 207-223.
- Yorulmaz, B. (2017). *Ailede Değerler Eğitimi*. İstanbul: Erkam Yayınları.
- YORULMAZ, B. (2017). *Ailede Değerler Eğitimi*. İstanbul: Erkam Yayınları.
- Ziebertz, H. G. (2014). Çok Kültürlü Bir Toplumda Değerler Eğitimi Modelleri. *Değerler ve Eğitimi* (s. 445-446). İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.

EKLER**EK 1: Kök Değerler Tespit Formu**

Değer Adı	Türk Masalı	Rus Masalı	Balkan Masalı	Alman Masalı	Toplam
Adalet					
Dostluk					
Dürüstlük					
Öz Denetim					
Sabır					
Saygı					
Sevgi					
Sorumluluk					
Vatanseverlik					
Yardımsverlik					

EK 2: Diğer Değerler Tespit Formu

Değer Adı	Türk Masalı	Rus Masalı	Balkan Masalı	Alman Masalı	Toplam
Aile Birliğine Önem Verme					
Bağımsızlık					
Çalışkanlık					
Bilimsellik					
Dayanışma					
Duyarlılık					
Estetik					
Güven					
Merhamet					
Misafirperverlik					
Paylaşma					
Vefa					
Bağımsızlık					

EK 3: TÜRK MASALLARI SIRALI LİSTE

MASAL SIRASI	MASAL ADI
1.	ÜÇ PORTAKAL PERİ
2.	GÜL GÜZELİ
3.	BALIK PERİ
4.	AT-DEV İLE CADİ
5.	ALIK OĞLAN
6.	RÜZGÂR DEV
7.	GÜLEN ELMA İLE AĞLAYAN ELMA
8.	KARGA PERİ
9.	KIRK SULTAN İLE YEDİ BAŞLI EJDERHA
10.	KAMERTAY
11.	HÜZÜNKUŞU
12.	ŞARKI SÖYLEYEN NAR DALI İLE GÜZEL SULTAN
13.	SİHİRLİ SAÇ TOKASI
14.	SABİR TAŞI İLE SABİR BIÇAĞI
15.	KARAGÖZLÜ YILAN İLE ÜVEY ANNE
16.	SİHİRLİ AYNA
17.	KANDAHAR PADİŞAHININ KIZI
18.	MERAMŞAH İLE SADE SULTAN
19.	OTUZ PERİNİN PADİŞAHI
20.	YILAN PERİ İLE SİHİRLİ AYNA
21.	SÜMBÜL ÜN KÖŞKÜ
22.	ŞEHZADE AHMET
23.	ERKEK KARDEŞ İLE KIZ KARDEŞ
24.	KARA EJDER İLE KIZIL EJDER
25.	MUZDARİP SULTAN

EK 4: RUS MASALLARI SIRALI LİSTE

MASAL SIRASI	MASAL ADI
1.	ATEŞ KUŞU İLE PRENSES VASİLİSA
2.	PRENS IVAN VE ÇALGISI
3.	BABA YAGA
4.	ALYANUŞKA İLE IVANUŞKA
5.	SADIK DOST
6.	BEYAZ ÖRDEK
7.	ASKERİN OĞULLARI
8.	GENÇLİK ELMALARI
9.	APTAL IVANUŞKA’NIN BAŞINA GELENLER
10.	BECERİKLİ KARDEŞLER
11.	PRENSES MARİA VE BÜYÜCÜ
12.	BİLGE ELANA
13.	BİLMEDİĞİN BİR YERE GİT BİLMEDİĞİN BİR ŞEY GETİR
14.	BÜYÜLÜ KRALLIK
15.	DENİZ ÇARI İLE BİLGE VASİLİSA
16.	GÜZEL VASİLİSA
17.	İVAN ÇARAVİÇ VE BOZKURT
18.	KURBAĞA ÇAREVNA
19.	ORMAN DEVİ
20.	BOĞAOĞLU IVAN
21.	NARKO
22.	ÖLÜMSÜZ KOSHCHY
23.	CADI
24.	CADI VE GÜNEŞ’İN KIZ KARDEŞİ
25.	KÖR ADAM VE KÖTÜRÜM

EK 5: ALMAN MASALLARI SIRALI LİSTE

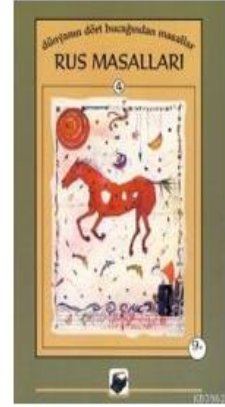
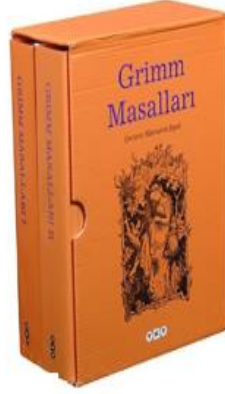
MASAL SIRASI	MASAL ADI
1.	KURBAĞA PRENS
2.	SADIK JOHANNES
3.	ON İKİ KARDEŞ
4.	ERKEK KARDEŞ İLE KIZ KARDEŞ
5.	ÜÇ YILAN YAPRAĞI
6.	KÜLKEDİSİ
7.	ŞEYTANIN SAÇINDAN ÜÇ ALTIN TEL
8.	ALTI KUĞU
9.	ALTIN KUŞ
10.	İKİ KARDEŞ
11.	ÜÇ TÜY
12.	KARANFİL
13.	ŞAKIYAN, HOPLAYIP IPLAYAN TARLA KUŞU
14.	KARGA
15.	ÜÇ MİNİK KUŞ
16.	HAYAT SUYU
17.	ŞİŞEDEKİ CİN
18.	KİRPİ HANS
19.	MAVİ IŞIK
20.	KORKUSUZ PRENS
21.	KURNAZ AVCI
22.	DEMİR SOBA
23.	ALGÜL İLE AKGÜL
24.	GÜÇLÜ HANS
25.	BİLLUR KÜRE

EK 5: BALKAN MASALLARI SIRALI LİSTE

MASAL SIRASI	MASAL ADI
1.	GÜZEL KUŞ
2.	KÜÇÜK YABAN GÜLÜ
3.	DÜNYADA BENDEN DAHA ZENGİN VAR MI?
4.	ADSIZ ÇOCUK
5.	ÜÇ ARKADAŞ
6.	SABAHYILDIZI İLE AKŞAM YILDIZI
7.	PERSEUS İLE ANNESİNİN SERİFOS'A GELMELERİ ÜZERİNE...
8.	PERSEUS'UN DÜŞÜNMEYEN VERDİĞİ SÖZ ÜZERİNE...
9.	PERSEUS'UN MEDUSA'NIN BAŞINI KESMESİ ÜZERİNE...
10.	PERSEUS'UN ANDREMEDA'YI BULUŞU ÜZERİNE...
11.	PERSEUS'UN EVİNE DÖNÜŞÜ ÜZERİNE...
12.	YILANLAR KRALININ ARMAĞANLARI
13.	AVCININ OĞLU
14.	BALIKÇININ OĞLU
15.	İKİ KOMŞU
16.	CENGÂVER PRENSES
17.	GÜNEŞ VE AY
18.	BOYNUZLU MASAL
19.	KEŞİŞ
20.	FEDAKÂR KIZ KARDEŞ
21.	KUŞLAR
22.	SİHİRLİ KAPLUMBAĞA
23.	YAŞLI ADAM VE YAŞLI KADININ KIZLARI
24.	KUYUDAKİ BALO
25.	ALTIN POSTLU KUZU

EK 6: ÇALIŞMADA İNCELENEN KİTAPLAR

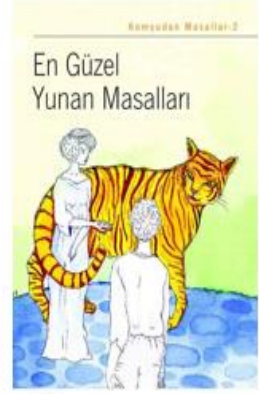
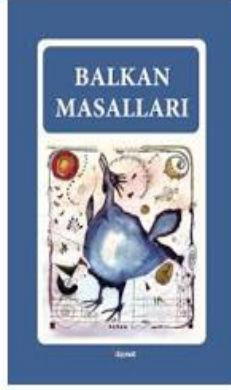
ÇALIŞMADA BAZ ALINAN KİTAPLAR

RUS MASALLARI

ÇALIŞMADA BAZ ALINAN KİTAPLAR

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı- Soyadı: Merve YILMAZ

Doğum Yeri ve Tarihi: Giresun-20.03.1993

Eğitim Durumu:

Lise Öğrenimi: Giresun Mimar Sinan Anadolu Lisesi

Lisan Öğrenimi: Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi: Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

İş Deneyimi:

Çalıştığı Kurumlar: Özel Vural Eğitim Kurumları

Bulancak Bilim Özel Öğretim Kurumu

Giresun Bilim Açık Özel Öğretim Kurumu

İletişim: merveyilmaz.93@hotmail.com